

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

Gelişmiş yapılar,
gücünü altyapısından alır.
Türkiye'nin lider kablo üreticisi.

Hes Kablo,
dünyanın 140'tan fazla ülkesinde
gelişmiş yapılara,
altyapı çözümleri sunuyor.

Hes Kablo üretiyor,
Türkiye kazanıyor!

SINIRLARI AŞAN GÜÇ

AKSA ENERJİ

Aksa Enerji Üretim A.Ş. Rüzgarlıbahçe Mahallesi,
Özalp Çıkmazı No: 10 Kavacık 34805 Beykoz, İstanbul
Tel: 0 216 681 00 00 Fax: 0 216 681 57 83

Türkiye, KKTC, Gana, Madagaskar ve Mali'de kurduğumuz ve işlettiğimiz enerji santrallerimizle küresel bir enerji şirketi olarak ülkemizi gururla temsil ediyoruz. Kısa bir süre önce imzaladığımız Özbekistan anlaşmasıyla başarımızın sınırlarını daha da genişletiyoruz.

Geçmişten günümüze 30'dan fazla santral kurduk ve işlettik. Bugün, kurulum ve işletme konusundaki teknik bilgi ve tecrübemizi acil enerji ihtiyacı olan ülkelerde kurduğumuz santrallerle yurt dışına taşıyoruz.

Santrallerin tüm projelendirme, kurulum, işletme ve bakım işlemlerini uzman teknik ekiplerimizle kendi bünyemizde gerçekleştiriyor, projelerimizi 6-12 ay gibi kısa bir sürede devreye alıyoruz.

Proje
Geliştirme

Tasarım

Satın Alma

Mühendislik

Lojistik

Kurulum

Devreye Alma

Bakım ve
İşletme

/AksaEnerji

ZİRVENİN DEĞİŞMEYEN İSMİ ANADOLU ISUZU

Türkiye ihracat tarihinde **16 senedir midibüs** ve
2 senedir toplam (midibüs ve otobüs) ihracatta liderin ismi değişmedi

**4 KİTA
40 ÜLKE**

TERZİ İŞİ ÜRETİM

**GENİŞ
ÜRÜN YELPAZESİ**

**GÜÇLÜ
DAĞITIM AĞI**

**YAYGIN
SATIŞ SONRASI HİZMETLERİ**

Anadolu Isuzu 2019 sene sonunda midibüs ihracatında
16'ncı ve 2'nci toplam ihracat şampiyonluğunu kutladı

2019 OSD ihracat verileri referans alınmıştır.

D/LG/KIR/N

Türkiye'nin Kompresör Sektöründeki Küresel Markası 130 Ülkede Kesintisiz Hizmet

Türkiye'nin Lider Kompresör Markası
50.000 m² Kapalı Üretim Alanı
Sektöründe İlk Ar-Ge Merkezi
Yaygın Satış ve Servis Ağı

Yağlı ve Yağsız Vidalı Kompresörler
Yağlı ve Yağsız Pistonlu Kompresörler
Turbo Kompresörler
Basıncılı Hava Kurutucuları ve Filtreler

ANA OFİSLER

ALMANYA

A.B.D.

RUSYA

UKRAYNA

dalgakiran.com

KLİMATİK KİŞ

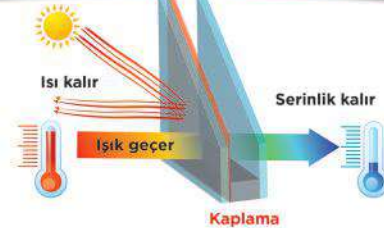
DÜZCE CAM

KIŞIN SICAKLIK
YAZIN SERİNLİK

KLİMATİK YAZ KİŞ

Klimatik Yaz/Kış serisi ürünlerin üretiminde ince filmler camın üzerine kaplanılarak hem camın mekandan ısı kaybını engellenmekte, hem de dışarıdan gelen ısınmaya sebep olan güneş ışınlarını kontrol ederek mekanların klima kullanımı azaltılmakta, dolayısıyla enerji performans artışı sağlanmaktadır.

Detaylı bilgi için;

www.duzcecam.com.tr

TÜRKİYE'NİN
[CAMI]

BAŞKANDAN

EKONOMİK DENGELENME YILINDA İSO 500...

52 yıllık geçmişiyle ülkemizin sanayileşme hikayesine tanıklık etmemizi sağlayan marka çalışmamız “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” (İSO 500) araştırmamızın 2019 sonuçlarını kamuoyunun ilgisine sunmanın gururunu yaşıyoruz.

”

ERDAL BAHCIVAN
İstanbul Sanayi Odası - Yönetim Kurulu Başkanı

Her yıl mümkün olduğunca erken bir tarihte kamuoyuyla paylaşmaya gayret gösterdiğimiz ISO 500, bu yıl oldukça farklı koşullar altında hazırlandı. Sanayicilerimiz tüm dünyada yaşamı durma noktasına getiren COVID-19 salgını altında faaliyetlerini sürdürmeye çalışırken, iş hayatının önemli bir bölümü evlere taşındı. Pek çok vergisel ve mali yükümlülüğün yanı sıra ISO 500 anketlerinin kontrolünde yararlandığımız Kurumlar Vergisi beyannamelerinin verilme süresi de, salgının etkilerini azaltmaya yönelik politikalar kapsamında ötelendi. Bu nedenle ISO 500 çalışmamız, bu yıl biraz gecikmeli olarak kamuoyuyla buluşabiliyor.

2019 araştırmamız, küresel ekonomideki sıra dışı gelişmelerin yanı sıra, ülkemizde hem önceki yıl yaşanan finansal türbülansın hem de takip eden dengelenme sürecinin etkilerini yansıtıyor. Dünyada yükselen koruma duvarları ve ivme kaybeden ekonomik aktivite, ülkemizde ise artan maliyetler ve talepteki durağanlık gibi faktörler bir araya geldi ve ekonomimiz yılı yüzde 0,9'luk bir büyümeye kapattı. Sanayi sektörümüz önceki dönemlerden devrolan finansal kırılganlıkların yarattığı zorluklar ile büyüme patikasına geri dönüşün sancılarını bir arada yaşadı.

ISO 500, 2019'da üretimden net satışlarını yüzde 16,4, yani reel olarak yüzde 4,1 artırılabilemiş olsa da, artış hızının önceki yıla göre yaklaşık olarak yarıya düştüğü görülüyor. İhracat yüzde 2,4 artışla sanayi geneline yakın bir performans gösterirken, sanayi istihdamının azaldığı bir yılda ISO 500'deki özel kuruluşlar çalışan sayısını yüzde 1,3 artırarak istihdama pozitif katkısını sürdürdü.

Önceki yıldan farklı olarak, 2019'da firmalarımızın faaliyet karlılığında bir azalma dikkat çekiyor. Bunun nedenleri arasında öne çıkan husus, üretim maliyetlerinde yaşanan yükselişin, daralan iç talep nedeniyle satış fiyatlarına yansıtılamaması. Bununla birlikte, firmalarımızın karlılığı üzerindeki en büyük baskıyı oluşturan finansman gideri yükünün, 2018'deki olağanüstü düzeylere göre bir miktar hafifletilebilmiş olması umut verici bir gelişme olarak karşımıza çıkıyor.

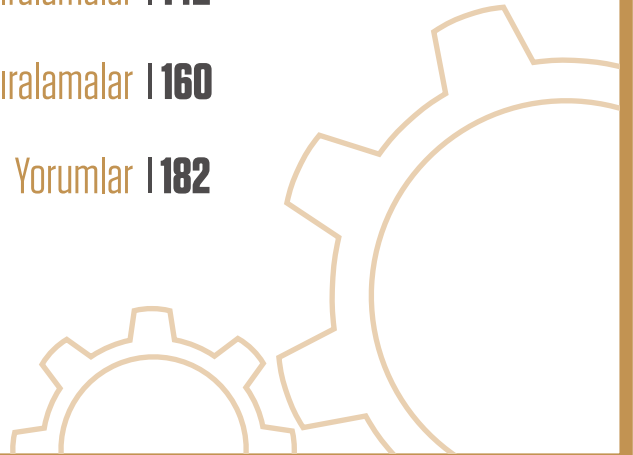
Kur artışının yavaşlayarak da olsa sürdüğü ve karlılıktaki aşınma sonucu özkaynak birikiminin sınırlı kaldığı 2019 yılında, firmalarımızın borç/özkaynak dengesi de maalesef bozulmaya devam etti. Yine de sanayi kuruluşlarımız, genel olarak döviz risklerini iyi yönetebilmiş ve kam-biyo kar-zarar dengesinde pozitif tarafta kalmayı başarmış görünüyor. 2019'da mali borçların yeniden yapılandırılması ve özellikle kamunun daha uygun vadeli kredi imkanları sağlaması sayesinde borçlanmanın vade yapısında da iyileşme var.

AR-GE ve teknoloji tarafında ise pozitif gelişmeler ağır basıyor. Her ne kadar 2018'e göre daha az sayıda firma AR-GE harcaması yapmış olsa da sanayicilerimizin 2019'u bir "nekahet" yılı olarak değerlendirdiğini unutmamak gerek. Öte yandan AR-GE harcamaya tutarındaki büyüme, verileri pozitif yönde etkileyen firma ve sektör bazlı etkenlerden arındırıldığında bile son derece belirgin. Henüz teknolojik dönüşüm konusunda almamız gereken uzun bir yol olmasına rağmen, orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerimizin katma değerdeki toplam payının ilk kez yüzde 30'u aşması da, teknoloji odaklı sanayileşme yolundaki çabaların ilk meyveleri olarak yorumlanabilir.

Dünyanın eşi görülmemiş bir krizle mücadele ettiği bu zor günlerde, ekonomimizin ve sanayimizin bu büyük sınavdan da güçlenerek çıkacağına inanıyorum. Bu umutla, 2019 yılı ISO 500 çalışmasını yürüten Ekonomik Araştırmalar ve Kurumsal Finans Şubemize, katkılarıyla çalışmamızı zenginleştiren kıymetli akademisyen ve danışmanlarımıza ve emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Başkandan	4
Yönetici Özeti	10
Dünya ve Türkiye Ekonomisinde Gelişmeler	13
Temel Göstergeler	26
Temel Finansal Göstergeler	50
Karlılık Göstergeleri	63
Katma Değer Etkinlik ve Verimlilik	80
Teknoloji Faaliyetleri	88
Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Sıralama	95
Sektörel Veriler	127
Yöntem, Tanım ve Açıklamalar	134
Faaliyet Kodları ve Sermaye Dağılımı	138
Sektörel Sıralamalar	142
Alfabetik Sıralamalar	160
Yorumlar	182

TÜRKİYE'DE ÜRETİYORUZ

Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşlarından biriyiz.
Bir asrı aşan başarılı geçmişimizle geleceğe güvenle bakmanın haklı gururunu yaşıyoruz.
Türkiye'de, farklı sektörlerde, binlerce çalışmamızla her adımda
daha güzel bir dünya hedefi ile ilerliyoruz.

KÜNYE

İSTANBUL SANAYİ ODASI DERGİSİ

Temmuz 2020 Özel Sayı

İMTİYAZ SAHİBİ

İSTANBUL SANAYİ ODASI ADINA YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Erdal Bahçivan

YAYIN KURULU

Sultan Tepe - Ayşegül Çapan - Ramazan Güven -
Sadettin Kaşıkırık - Hülya Koç - Sabahattin Şen

SORUMLU GENEL YAYIN MÜDÜRÜ

Haktan Akın

GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Asım Aslan

ARAŞTIRMAYI YAPAN

İSO Ekonomik Araştırmalar ve Kurumsal Finans Şubesi

YAYINA HAZIRLAYAN

İSO Kurumsal İletişim ve Üye Hizmetleri Şubesi

İDARE YERİ VE REKLAM REZERVASYON

Odakule, Meşrutiyet Cad. No: 63 34430 Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 252 29 00'dan 131-133-134

BASIM

PROMAT BASIM YAYIN SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
Orhan Gazi Mah. 1673. Sk. No: 34 Esenyurt / İSTANBUL

Tel: 0212 622 63 63

www.promat.com.tr

Sertifika No: 44762

Baskı Tarihi: Temmuz 2020

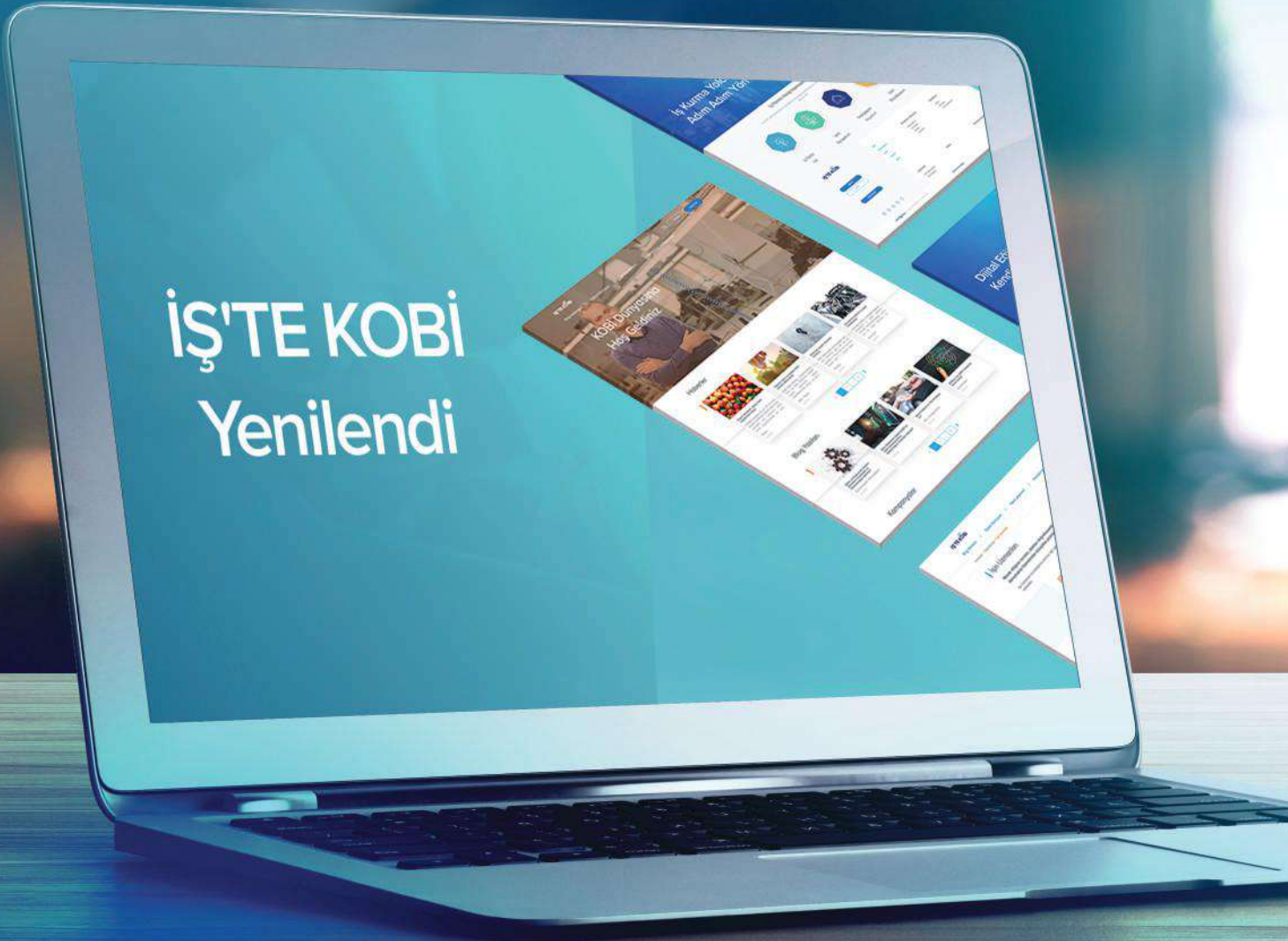
Aylık Sanayi ve Ekonomi dergisi özel sayıdır.

İSO 500*/©2020 İstanbul Sanayi Odası / 5846 sayılı kanuna göre tüm hakları saklıdır.
İzinsiz hiçbir şekilde çoğaltılamaz, kopyalanamaz ve yayınlanamaz. Çalışmada yer alan
bilgi ve analizlerin kopyalanması ya da çoğaltılarak kullanılması yolu ile oluşabilecek
hata veya eksikliklerden dolayı İSO'nun herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

REKLAM İNDEKSİ

	ÖN KAPAK İÇİ
HES KABLO	ÖN KAPAK İÇİ ARKA YÜZ
AKSA ENERJİ	1. ORTA KAPAK ÖN YÜZ
BOSSA	1. ORTA KAPAK ARKA YÜZ
ÇOLAKOĞLU METALURJİ	2. ORTA KAPAK ÖN YÜZ
KRONOSPAN	2. ORTA KAPAK ARKA YÜZ
İTO KİLİT	ARKA KAPAK İÇİ
ROKETSAN	ARKA KAPAK
ISS	
ANADOLU ISUZU	1
DALGAKIRAN	2
DÜZCE CAM	3
SANKO	7
İŞ BANKASI	9
WISPOTTER	12
KALESERAMİK	21
ANADOLUBANK	25
KALEKİM	35
KÜÇÜKÇALIK	37
TATMETAL	41
KARTONSAN	53
ŞİRİKÇİOĞLU	55
YİĞİT AKÜ	57
SODEXO	61
TÜRKİYE SİGORTA BİRLİĞİ	67
TEKSAN	69
SAFA TARIM	73
ABDİOĞULLARI	77
SAPRO	79
TUKAŞ	141
MURAT TİCARET	179
OĞUZ TEKSTİL	196

İŞ'TE KOBİ İLE İŞİNİZE GÜÇ KATIN

KOBİ'ler, girişimciler, çiftçiler ve esnaf
İŞ'TE KOBİ'de buluşuyor, güçlerine güç katıyor.

Ayrıntılı bilgi: istekobi.com.tr

YÖNETİCİ ÖZETİ

2018 yılının ikinci yarısı ile birlikte ivme kaybetmeye başlayan dünya ekonomisi, 2019 yılında başta ticaret savaşları, Brexit belirsizliği ve jeopolitik riskler olmak üzere pek çok faktörün etkisiyle yavaşlama eğilimi göstermiştir. 2018'de yüzde 3,6 olan küresel ekonomik büyüme hızı 2019'da yüzde 2,9 ile son 10 yılın en düşük seviyesine inmiştir. Aynı dönemde küresel ekonomik yavaşlama ve artan korumacılık önlemlerinin etkisiyle küresel mal ticareti de yüzde 3 daralmıştır. Bu durum küresel sanayi sektörünün faaliyet koşullarını olumsuz etkilerken, sanayi üretimi ivme kaybetmiş ve küresel sanayi mali ihraç fiyatları gerilemiştir.

Bu küresel koşullar altında Türkiye ekonomisi, 2018'deki yüzde 2,8'lik büyümenin ardından 2019'da yüzde 0,9'luk bir büyüme sağlayabilmiştir. 2019 yılında ekonomik dengelenme hedefi doğrultusunda görece sıkı para ve maliye politikaları uygulanmış ve 2018'de sıçrama gösteren enflasyon ve faizlerin düşürülmesine öncelik verilmiştir. Yıl genelinde uygulanan sıkılaştırıcı politikalar, iç talebi ve yatırımları olumsuz etkilemiş, böylece ekonomik büyüme düşük gerçekleşmiştir. Küresel ticarete artan korumacılık eğilimi ve yoğun rekabet, ihracatın büyümeye olan katkısını sınırlamıştır.

Diğer taraftan iç talepteki sert daralma sonucu ekonomik aktivite yavaşlamış ve büyüme düşüş kaydetmiştir. Sanayi kapasitelerinin kullanımındaki gerilemeler, özel sektör yatırımlarının daralmasına yol açmıştır. Sanayi sektörü 2019 yılında önemli ölçüde yavaşlamıştır. Özellikle yurtiçi talepteki daralmadan olumsuz etkilenen sektörde yılın ilk yarısında yaşanan daralma, yılın ikinci yarısında yerini toparlanmaya bırakmıştır. Yılın ikinci yarısında ekonomide dengelenme politikalarının meyvelerinin alınmaya başlanması ile enflasyon ve faiz oranlarındaki gerileme, beklentilerde iyileşmeye yol açmıştır. Yılın son dönemlerindeki toparlanmaya rağmen, sanayi sektörünün büyüme oranı yüzde 0,2 olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) çalışmasının sonuçları, ekonomide uygulanan dengeleme politikaları ile küresel ticarete yaşanan korumacılık eğiliminin sanayi üzerindeki etkilerini açıkça ortaya koymaktadır.

2019 yılı İSO 500 çalışmasının sonuçları arasında öne çıkan konular aşağıda kısaca özetlenmektedir:

- İSO 500 kapsamında özel kuruluşların sayısı 492 iken, kamu kuruluşlarının sayısı 1 adet daha azalarak 8'e gerilemiştir.
- 2018'den 2019'a İSO 500'e yeni giren firma sayısı 12 olurken, 35 kuruluş geçen seneki ikinci 500'den yükselmiştir. 453 firma ise her iki yılda da İSO 500 sıralamasında yer almıştır.
- 2019 yılında üretimden satışlara göre Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu yine Tüpraş'tır. Bu kuruluş, yaratılan katma değer açısından da lider konumunu korumaktadır. En fazla kar eden kuruluş, geçen yılın ikincisi Ereğli Demir ve Çelik olmuştur. En fazla ihracat yapan kuruluş sıralamasında ise Ford Otomotiv yine ilk sırada yer almıştır.

- İSO 500'ün sanayi sektörü katma değeri ve GSYH içindeki payı, 2018'de yaşanan sert düşüşün ardından 2019'da yeniden artış göstermiştir. Sanayi sektörü katma değeri içindeki payı yüzde 16,3'ten yüzde 18'e, GSYH içindeki payı yüzde 6,2'den yüzde 6,5'e yükselmiştir.
- Uzun yıllardır düşüş eğilimi gösteren yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2018'deki 2 adetlik artışın ardından 2019'da 117 ile aynı kalmıştır. Buna karşılık yabancı sermaye paylı kuruluşların ihracat ve istihdam dışında diğer temel göstergelerdeki ağırlığı artmıştır.
- İSO üyesi kuruluşların sayısı uzun bir aradan sonra 2019 yılında 3 adet artarak 169'a yükselmiştir. Sayıdaki artışa paralel olarak ihracat ve istihdam dışındaki diğer temel göstergelerde İSO üyesi kuruluşların payı artış göstermiştir. Bu artış İstanbul sanayisinin direncini de ortaya koyması açısından da önemlidir.
- Halka açık kuruluşların sayısı 67'den 66'ya gerilemiştir. Sayıdaki azalmanın etkisi ile bu kuruluşların temel göstergeler içindeki payları küçülmüştür. Özellikle vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında halka açık kuruluşların payı yüzde 50,7'den yüzde 37,5'e gerilemiştir.
- 2019 yılında üretimden satışlar yüzde 16,4, net satışlar yüzde 15,9 ile sınırlı bir artış göstermiştir. Bu oranlar 2017 ve 2018'deki oranların yarısının altında kalırken, satışların büyüme performansındaki önemli yavaşlamaya işaret etmiştir.
- İSO 500'de yer alan kuruluşlarının ihracatı, geçmiş yıllarda Özel Ticaret Sistemi'ne (ÖTS) göre toplanırken, 2019 yılı ile birlikte TÜİK ile uyum sağlanması amacıyla Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre hesaplanmaya başlanmıştır.
- İSO 500'ün ihracatı 2019 yılında yüzde 2,4 artmış ve 73,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında İSO 500'ün ihracatı, Türkiye'nin sanayi ihracatı artış hızı olan yüzde 2,3'e oldukça yakın bir büyüme göstermiştir. Türkiye ihracatının yüzde 40,7'si, sanayi ihracatının yüzde 42'si İSO 500 tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Sanayi kuruluşlarının karları 2019 yılındaki koşullardan olumsuz etkilenmiştir. Söz konusu yılda vergi öncesi kar ve zarar toplamı yüzde 3, faiz, amortisman, vergi öncesi kar ve zarar toplamı ise yüzde 8,1 oranında düşüş göstermiştir.
- İSO 500'de 2019 yılında özel kuruluşların istihdamı yüzde 1,3 oranında artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış yüzde 21,3 enflasyonun oldukça üzerinde gerçekleşmiştir.
- Borçlanma eğilimi artarken, borçların vade yapısında iyileşme söz konusudur. 2019 yılında İSO 500'de toplam borçlar yüzde 21,5 oranında artarken, kısa vadeli borçlardaki artış (yüzde 18), uzun vadeli borçlardaki artışa (yüzde 27,3) göre oldukça sınırlı kalmıştır.
- Aynı yılda mali borçlar yüzde 23,7 ile toplam borçlardan daha hızlı artmaya devam etmiştir. Ancak vade yapısındaki iyileşme mali borçlarda daha çarpıcı düzeydedir. 2019'da kısa vadeli mali borç-

- lar yüzde 13 ile sınırlı bir artış gösterirken, uzun vadeli mali borçlardaki artış yüzde 32,5 ile oldukça yüksektir. Borç yapılandırılmaları ile birçok kısa vadeli mali borç, uzun vadeli hale getirilmiştir.
- ⚙️ Borçlarda bu gelişmeler yaşanırken, özkaynaklar yüzde 14,1 oranında artış göstermiştir. Bu artış, yüzde 2'lik reel büyümeye işaret etse de, toplam bilanço büyümesinin (yüzde 19,1) altında kalmıştır.
  - ⚙️ Kaynak yapısında toplam borçların payı 1,4 puan daha artarak yüzde 68,4'e yükselmiş, özkaynakların payı ise yüzde 31,6'ya gerilemiştir. Bu oranlar, kaynak yapısındaki çarpıklığın en yüksek seviyelere ulaştığını göstermektedir.
  - ⚙️ Mali borçların toplam borçlar içindeki payı 1 puan artarak yüzde 56,7'ye çıkarken, diğer borçların payı yüzde 43,3'e gerilemiştir.
  - ⚙️ 2017 ve 2018 yıllarında yüzde 41,9 ve yüzde 45,3 ile yükseliş eğilimi gösteren kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı 2019'da yüzde 41,4'e gerilemiştir.
  - ⚙️ Geçtiğimiz yıl ilk kez özkaynakların iki katını aşan toplam borçlar artış eğilimini sürdürmüş ve toplam borçlar/özkaynak oranı 2019'da yüzde 216,6 olarak gerçekleşmiştir.
  - ⚙️ Dönen ve duran varlıkların toplam aktifler içindeki payına bakıldığında, 2019'da duran varlıkların payı yeniden 0,3 puan artarak yüzde 39,1'e yükselmiştir.
  - ⚙️ 2019 yılında ISO 500'de vergi öncesi dönem karı/zararına göre kar eden kuruluş sayısı 381'den 411'e yükselirken, zarar eden kuruluş sayısı ise 119'dan 89'a gerilemiştir. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar elde eden kuruluş sayısı ise 2019'da bir önceki yıla göre 5 adet azalarak 483 olarak gerçekleşmiştir.
  - ⚙️ Kar eden kuruluş sayısındaki artışa rağmen karlılık oranları düşüş göstermiştir. Satış karlılığı 1 puan düşüşle yüzde 5,4'e, aktif karlılığı 1,3 puan düşüşle yüzde 5,9'e, özkaynak karlılığı ise 3,3 puan düşüşle yüzde 18,6'ya gerilemiştir.
  - ⚙️ Ölçülmeye başlandığı 2013'ten bu yana sürekli artış gösteren FAVÖK büyüklüğü, 2019 yılında ilk kez yüzde 8,1 düşüşle 128,9 milyar TL'ye inmiştir.
  - ⚙️ 2019 yılında faaliyet karı oranı da 2,8 puan düşüşle yüzde 8,1'e inmiştir. Toplam faaliyet karı büyüklüğü de yüzde 14,6 azalarak 92,1 milyar TL'ye düşmüştür. 2019 yılında iç talebin daralması ve dış talep koşullarının zorlaşması nedeniyle maliyetlerdeki artışın fiyatlara yansıtılmaması faaliyet karlılığını düşürmüştür.
  - ⚙️ Finansman giderleri tarafında ise özellikle 2019'un ikinci yarısı ile birlikte faiz oranlarında yaşanan düşüşler ile Türk lirasında sağlanan görece istikrar ile birlikte 2018'e göre daha olumlu mali koşullar söz konusu olmuştur.
  - ⚙️ 2019 yılında finansman giderleri yüzde 33,4 düşüşle 63,8 milyar TL'ye inerken, finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı da yüzde 88,9'dan yüzde 69,3'e gerilemiştir.
  - ⚙️ Net kambiyo gelirlerindeki düşüşün etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirler azalmıştır. ISO 500'ün üretim faaliyeti dışı net gelirleri 2019 yılında yüzde 33,3 düşüşle 37,2 milyar TL'ye gerilemiştir.
  - ⚙️ 2018'deki finansal şokların ardından 2019'da faktör gelirlerinin net katma değer içindeki dağılımında kısmi bir normalleşme yaşanmıştır. Net katma değer faktör gelirleri dağılımında millî gelir anlamında karın payı yüzde 10,9'dan yüzde 21,3'e yükselirken, ödenen faizlerin payı yüzde 34,4'ten yüzde 27,1'e, ödenen maaş ve ücretlerin payı ise yüzde 54,7'den yüzde 51,5'e inmiştir.
  - ⚙️ 2019 yılında iç satışların yavaşlaması ve dış satışların sınırlı kalması varlık devir hızını olumsuz etkilemiştir. 2018'de 1,12 olarak gerçekleşen varlık devir hızı, 2019'da 1,09'a inmiştir.
  - ⚙️ 2019'da çalışan başına net üretimden satışlar yüzde 15,4 artmış ve 1.466.534 TL olmuştur. Bir önceki yıla göre verimlilik artışı yaşanmış olsa da artış oranları oldukça yavaşlamıştır. Bunun en önemli nedeni, iç ve dış talepteki yavaşlama sonucu satış performansının zayıflamasıdır.
  - ⚙️ 2019 yılında AR-GE harcamaları anket verileri ile 9,7 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre yüzde 151,9 artmıştır. Aynı dönemde AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı yüzde 0,44'ten yüzde 0,95'e yükselmiştir.
  - ⚙️ Söz konusu artış, büyük ölçüde madencilik ve taşocakçılığı sektöründe 2019 yılında gerçekleşen toplam 3,8 milyar TL tutarındaki AR-GE harcamasından kaynaklanmıştır. Bu sektör hariç tutulduğunda, AR-GE harcamaları 2019'da yüzde 55,1 artışla 5,9 milyar TL olarak gerçekleşmiş gözükmektedir.
  - ⚙️ AR-GE harcaması yapan kuruluş sayısı 2018'de 276 ile en yüksek düzeyine ulaştıktan sonra 2019'da 262'ye gerilemiştir. Sanayi kuruluşları 2019 yılını mali açıdan yeniden yapılanma ve 2018 yılının etkilerini iyileştirme yılı olarak kullanmıştır. Bu nedenle AR-GE harcamalarına kaynak ayırma eğiliminde bir azalış söz konusu olmuştur.
  - ⚙️ ISO 500'de 2019 yılında yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 40 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almıştır. Orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 5,4 puan azalarak yüzde 29,6'ya gerilemiştir. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 1,3 puanlık artışla yüzde 23,5'e yükselmiştir. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise yüzde 5,3'ten yüzde 6,9'a çıkmıştır. 2019 yılında ilk kez orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 30'u geçmiştir.
  - ⚙️ ISO 500 sonuçları, ölçüm yapılan son yedi yıllık dönemde sadece 2018 ve 2019'da yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerin payında hissedilir bir artışa işaret etmiştir. Bu kıpırdanmaya rağmen Türkiye'nin sanayide yüksek katma değerli üretim ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerle dönüşüm ihtiyacının artarak sürmekte olduğu ve bu yapının değişimi için yeni girişimlere ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Misafirlerinizi daha yakından tanıyın.

www.wispotter.com adresini ziyaret edin.

wispotter

7 milyondan fazla kullanıcısı ve 4000'i aşkın hizmet noktasıyla kablosuz internetin diğer adı

DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

Dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler, sanayi sektörünün performansında belirleyici rol oynamaktadır.

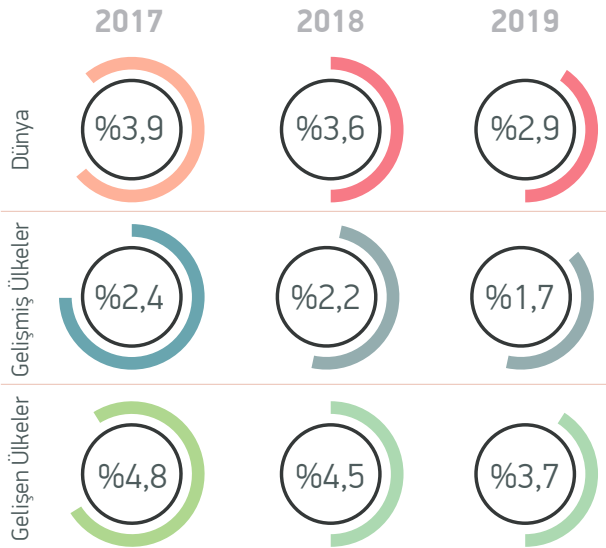

2019 yılında küresel ekonomik büyüme yüzde 2,9 ile son 10 yılın en düşük hızında gerçekleşti.

Dünya ekonomisinde 2018 yılının ikinci yarısında ivme kaybetmeye başlayan büyüme 2019 yılında yavaşlamaya dönüşmüş ve yıl genelinde büyüme hızı yüzde 2,9 ile son 10 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.

Küresel ekonomide yavaşlamaya üç unsur yol açmıştır. İlk unsur küresel ticarete ortaya çıkan korumacılık önlemleri olmuştur. Ticarete korumacılık yıl genelinde artarken, teknoloji, yatırımlar ve fikri mülkiyet hakları gibi alanlara da genişlemiştir. Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılışına ilişkin belirsizlik yıl boyu sürmüş ve düğüm Aralık ayında çözülebilmıştır. Siyasi kutuplaşmalar, yaptırımlar, jeopolitik gelişmeler 2019 yılında da birçok coğrafyada iktisadi faaliyetleri olumsuz etkilemiştir. 2019 yılında gelişmiş ülkelerde büyüme yüzde 1,7 ile son yılların en düşük seviyesine inmiştir. ABD yüzde 2,3, Euro bölgesi ise yüzde 1,3 büyümüştür.

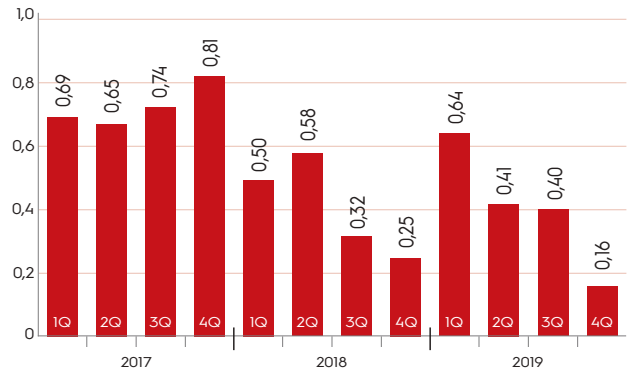
DÜNYA EKONOMİSİ BÜYÜME ORANLARI (%)

Kaynak: IMF, World Economic Outlook Update, Haziran 2020.

2019 yılında gelişen ülkeler genelinde yüzde 3,7 olarak gerçekleşen büyüme, bölgeler arasında farklı eğilimler göstermiştir. Gelişen Asya ülkelerinde büyüme yüzde 5,5 olurken Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde yüzde 2,1 ile önemli ölçüde yavaşlamıştır. Orta Doğu ve Orta Asya ülkelerinde büyümeler 2018 yılının altında gerçekleşmiştir. 2019'da Latin Amerika ülkeleri yüzde 0,1 büyüme ile durgunluğa girerken, Sahra Altı Afrika bölgesi yüzde 3,1 büyümüştür.

DÜNYA EKONOMİSİ ÇEYREKSEL BÜYÜME ORANLARI (BİR ÖNCEKİ ÇEYREĞE GÖRE, %)

Kaynak: OECD, Economic Outlook, Haziran 2020.

Küresel büyümede ivme kaybı, yatırımları olumsuz etkiledi.

2017 ve 2018 yıllarında küresel ekonomideki büyümenin temel özelliği, arz yanlı ve sanayi üretimi tabanlı olmasıdır. 2019 yılında ise ekonomideki yavaşlama, arz yanlı büyümeyi olumsuz etkilemiştir. Küresel ticarete korumacılık büyük ölçüde sanayi ürünlerine yönelik uygulanmıştır. Bu nedenle sanayi mallarının arz-talep dengesine ilişkin belirsizlikler ortaya çıkmış, kapasite kullanım oranları düşmüş ve üretim ivme kaybetmiştir. Buna bağlı olarak yeni sanayi yatırımları da yavaşlamıştır. 2017 ve 2018 yıllarında sürükleyici olan Sanayi 4.0 uyumu ve dijitalleşme odaklı yatırımlar da yavaşlamıştır.

Dünya mal ticareti korumacılık önlemleri nedeniyle geriledi.

2019'da küresel ticarete uygulanan korumacılık önlemlerindeki artış nedeniyle dünya mal ticareti, 2019 yılında değer ve miktar olarak daralmıştır. ABD ile Çin arasında ticari korumacılık önlemleri yıl boyunca karşılıklı olarak artmış ve Aralık ayındaki ilk mutabakata kadar küresel ticareti olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmeyle birlikte dünya mal ticareti değer olarak 2019'da yüzde 3 daralarak 18,4 trilyon dolara inmiş, miktar olarak da yüzde 0,1 küçülmüştür.

DÜNYA MAL TİCARETİNDE GELİŞMELER (%)

	2017	2018	2019
Mal Ticareti (Milyar \$)	17.198	18.920	18.350
Mal Ticareti Büyüme (Değer Bazında)	7,8	10,0	-3,0
Mal Ticareti Büyüme (Miktar Bazında)	4,6	3,0	-0,1

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü, Nisan 2020.

Değer bazında yaşanan küçülmede, ticarete konu olan enerji, emtia ve nihai malların fiyatlarındaki düşüşler de etkili olmuştur. 2019 yılında dünya mal ticaretindeki daralmada bu kez fiyat düşüşleri belirleyici olarak öne çıkmıştır. Dünya mal ticaretinde değer olarak daralma ve korumacılık önlemleri ihracat olanaklarını sınırlamıştır. İhracatta çok daha keskin bir rekabet yaşanmıştır.

Enflasyon düşük seyrini sürdürdü; faizler yılın ikinci yarısında geriledi.

2019 yılında enflasyon yine hedeflerin altında ve görece düşük kalmaya devam etmiştir. Dünya ekonomisinde 2019 yılı genelinde hem talebin azalması hem de emtia, enerji ve mal fiyatlarında ticari korumacılık eğilimine bağlı düşüşler nedeniyle gelişmiş ülkelerde hedeflenen enflasyona ulaşılamamıştır. Gelişmiş ülkelerde enflasyon yüzde 1,4 olarak gerçekleşmiş ve yüzde 2 hedefinin altında kalmıştır. Gelişen ülkelerde ise enflasyon sınırlı ölçüde artmış ve ortalama yüzde 5,1 olmuştur.

ABD Merkez Bankası FED, 2019 yılına faiz artışı hedefi ile girmesine karşın küresel ticarete artan korumacılığın ekonomilere ivme kaybettirmesi karşısında yılın ikinci yarısında faizleri indirmeye başlamıştır. Küresel mali piyasalar, 2019 yılının büyük bölümünü ekonomik yavaşlamanın yarattığı baskı ile geçirmiştir. Yılın ikinci yarısında ise parasal genişleme politikalarına geri dönüş ile bu baskı hafiflemiştir. Pariteler arasında öngörülebilir dalgalanmalar yaşanmıştır. ABD doları güçlü seyrini korumuştur. Küresel mali piyasalarda kredi genişlemesi sürmüş, faiz oranları da yılın ikinci yarısında gevşemiştir.

Küresel para politikalarında beklentilerin aksine gevşeme yaşandı.

2019 yılına, tüm gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikalarında sıkılaştırma yönündeki normalleşme beklentileri ile girilmiştir. FED bilanço küçültmeye devam ederken, olası faiz artışlarını hedeflemiştir. Avrupa Merkez Bankası (AMB) da parasal genişlemeye son verirken, 2019 yılının ikinci yarısında ilk faiz artışını yapabileceğini açıklamıştır. Diğer merkez bankaları da sıkılaştırma yönünde para politikası öngörülerinde bulunmuştur.

Ancak küresel ticarete korumacılık önlemlerinin giderek bir savaşa dönüşmesi ve dünya ekonomisinin hızla ivme kaybetmeye başlaması nedeniyle büyük merkez bankaları,

Temmuz ayından itibaren yeniden genişletici para politikalarına dönmek zorunda kalmıştır. FED bilanço küçültmeyi durdurmuş ve faizlerde indirime gitmiştir. AMB, yeni bir parasal genişleme programı açıklamış, diğer merkez bankaları da yılın ikinci yarısında faiz indirimleri uygulamıştır.

Küresel sanayi performansı 2019 yılı genelinde ivme kaybetti.

Küresel sanayi performansı 2019 yılı genelinde ivme kaybetmiştir. Dünya ekonomisinde ivme kaybına yol açan ticari korumacılık, Brexit belirsizliği ve jeopolitik gerginlikler sanayi üretimini de olumsuz etkilemiştir. Yılın son aylarına kadar küresel sanayide ivme kaybı sürmüştür. Ancak Aralık ayında ABD ile Çin arasında sağlanan kısmi ticaret anlaşması ve Brexit belirsizliğinin sona ermesi ile sanayi performansı yeniden toparlanma sinyalleri vermiş ve yılı pozitif bir görünümle kapatmıştır.

Yıl genelinde küresel sanayide en olumsuz etkilenen alt gösterge, ihracat siparişleri olmuştur. Ticarete artan korumacılık yıl boyunca yeni ihracat siparişlerinin azalmasına yol açmıştır. Buna bağlı olarak sanayi üretimi de ikinci ve üçüncü çeyrekte küçülmüş, son çeyreği ise büyüme ile kapatmıştır. Küresel sanayide istihdam da yıl genelinde düşüş göstermiştir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde küresel sanayi 2019 yılında zayıf bir performans sergilemiştir.

KÜRESEL İMALAT PMI (SATIN ALMA YÖNETİCİLERİ) ENDEKSİ VE ALT ENDEKSLERİ

	Aralık 2018	Mart 2019	Haziran 2019	Eylül 2019	Aralık 2019
Global PMI	51,5	50,3	49,4	49,7	50,1
Üretim	51,9	50,5	49,5	50,1	50,4
Yeni Sipariş	51,1	50,1	49,3	49,4	50,3
Yeni İhracat Siparişi	49,7	49,0	48,3	48,0	49,2
İstihdam	50,9	50,4	49,2	49,5	49,6
Girdi Fiyatları	55,3	53,2	50,9	51,0	51,3
Çıktı Fiyatları	51,4	51,3	50,0	50,0	51,0

Kaynak: JP Morgan, IHS Markit.

Not: 50'nin üzerindeki rakamlar faaliyet koşullarında iyileşmeye, 50'nin altındaki rakamlar ise bozulmaya işaret etmektedir.

ABD, AB ve Japonya'da sanayi sektörü küçülme yaşadı.

Küresel sanayide 2019 yılında yaşanan zayıf performans ülkeler arasında farklılıklar göstermiştir. 2019 yılında sanayi sektörü Avrupa Birliği'nden sonra en belirgin daralmayı ABD'de yaşamıştır. Japonya'da da sektörün performansında bozulma gözlenmiştir. Ticarete korumacılık önlemlerinin ana hedefi olan Çin'de ise üretim, yılı sınırlı da olsa büyüme ile kapatmıştır.

Avrupa Birliği'nde 2017 yılı sonunda tarihi zirveye ulaşan sanayi performansı, 2019 yılında sert bir düşüş göstermiştir. Brexit belirsizliğinin yanı sıra ticarete korumacılık, doğrudan hedef olmamakla birlikte en çok AB sanayisini olumsuz etkilemiştir. Sanayi performansı yıl genelinde ABD'de kademeli olarak düşüş gösterirken, Japonya'da ise zayıf seyrini sürdürmüştür. Çin'de Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 2018 yılı sonunda 50'nin altına düşerek sanayideki küçülmeyi ortaya koymuştur. Ancak 2019 ikinci ve üçüncü çeyrek küçülmelerinin ardından sanayi, 2019 yılını son çeyrekte sınırlı bir büyüme ile kapatmıştır.

İMALAT PMI (SATIN ALMA YÖNETİCİLERİ ENDEKSİ)

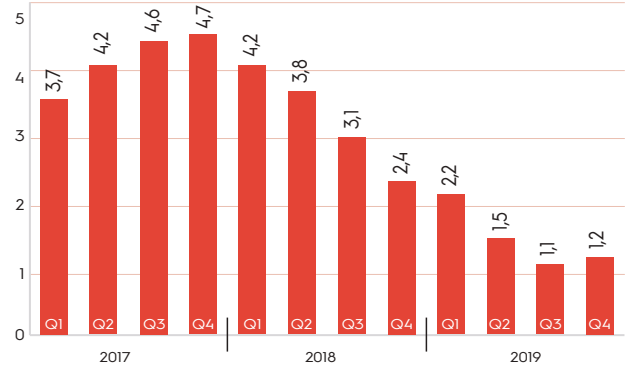
Dönemler	ABD	AB-Euro	Çin	Japonya
2013	57,0	52,7	51,0	55,2
2014	55,5	50,6	50,1	52,0
2015	48,0	53,2	49,7	52,6
2016	54,7	54,9	51,4	52,4
2017	59,7	60,6	51,6	54,2
2018	54,1	51,4	49,4	52,6
2019 Q1	54,6	47,5	50,5	49,2
2019 Q2	51,6	47,6	49,4	49,3
2019 Q3	48,2	45,7	49,8	48,9
2019 Q4	47,8	46,3	50,2	48,9

Kaynak: IHS Markit.

2017'de yüzde 4,3 ve 2018'de yüzde 3,4 büyüyen küresel imalat sanayi üretimi 2019'da ise yüzde 1,5 ile zayıf bir büyüme performansı göstermiştir. Üç aylık dönemler itibarıyla değerlendirildiğinde yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,2 olan büyüme, izleyen çeyreklerde belirgin şekilde ivme kaybetmiştir.

2019'da gelişmiş ülkelerde imalat sanayi üretimi yüzde 0,6 düşmüştür. Üretim Çin'de yüzde 6 büyürken, Çin hariç gelişen ülkelerde ise yüzde 0,7 artmıştır.

KÜRESEL İMALAT SANAYİ ÜRETİMİ, BÜYÜME (%)

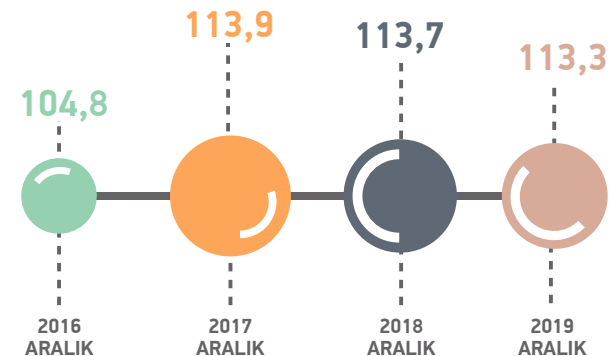

Kaynak: UNIDO, World Manufacturing Production, Quarterly Reports

Artan ticari korumacılık, küresel sanayi ihracat fiyatlarını aşağı çekti.

Küresel sanayi malları ihrac fiyatları 2019 yılında sınırlı ölçüde gerilemiştir. Ticari korumacılık ile ekonomideki ivme kaybı sonucu sanayi mallarına olan talep de yavaşlamaya başlamıştır. Buna bağlı olarak sanayi malları ihrac fiyatları 2019 yılının ilk üç çeyreğinde düşüş eğilimi göstermiştir. Son çeyrekte bir miktar toparlanma eğilimi yaşanmıştır. Tüm bu gelişmeler sonucu 2019 yılında ortalama sanayi malı ihracat birim fiyatları 2018 yılına göre yüzde 1,9 düşmüştür.

KÜRESEL SANAYİ MALLARI İHRAÇ FİYATLARI ENDEKSİ (OCAK 2005=100)

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü.

Türkiye ekonomisi 2019 yılında yüzde 0,9 büyüyebildi.

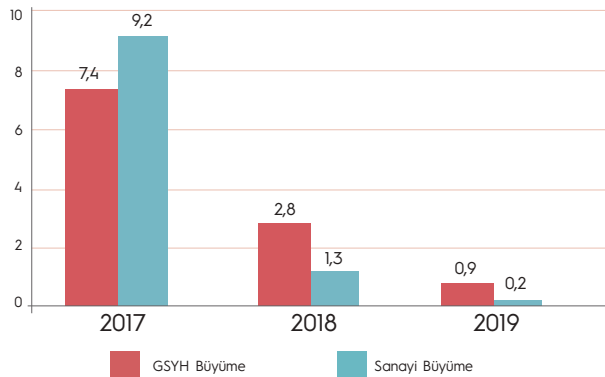
Türkiye ekonomisi 2018 yılındaki yüzde 2,8 büyümenin ardından 2019 yılında yüzde 0,9 büyümeye sağlayabilmiştir. 2019 yılında ekonomide dengelenme hedefi doğrultusunda görece sıkı para ve maliye politikaları uygulanmış ve 2018'da sıçrama gösteren enflasyon ve faizlerin düşürülmesine öncelik verilmiştir. Yıl genelinde uygulanan sıkılaştırıcı politikalar, iç talebi ve yatırımları sınırlamış, böylece ekonomik büyüme düşük gerçekleşmiştir. Küresel ticarete artan korumacılık eğilimi ve yoğun rekabet, ihracatın büyümeye olan katkısını sınırlamıştır.

2019 yılının tamamında hane halkı tüketim harcamaları yüzde 0,7, kamu harcamaları yüzde 4,4 büyürken, gayrisafi sermaye yatırımları ise yüzde 12,4 küçülmüştür. Mal ve hizmet ihracatı ise yüzde 6,4 büyümeye ile ekonomideki büyümeye destek vermiştir. İç talepteki sert daralma sonucu sanayi üretimi artışı yavaşlamış ve büyümeyi aşağı çekmiştir. Sanayi kapasitelerinin kullanımındaki gerilemeler de özel sektör yatırımlarının yeniden daralmasına yol açmıştır.

Sanayi sektörü 2019'un ilk yarısındaki daralmanın etkisiyle yıl genelinde yüzde 0,2 büyüdü.

Sanayi sektörü, imalat sanayi ile birlikte madencilik ve taşocakçılığı ile elektrik, gaz ve su üretim, dağıtım faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu kapsamıyla sanayi sektörü 2019 yılında önemli ölçüde yavaşlamıştır. Özellikle yurtiçi talepteki daralmadan olumsuz etkilenen sektörde yılın ilk yarısında yaşanan daralma, yılın ikinci yarısında yerini toparlanmaya bırakmıştır.

EKONOMİDE VE SANAYİ SEKTÖRÜNDE BÜYÜME (%)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu.

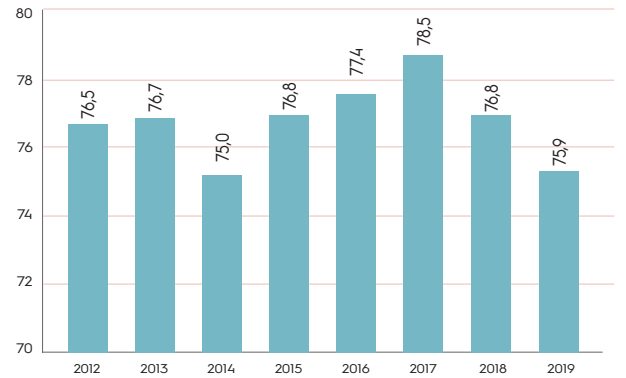
Yılın ikinci yarısında ekonomide dengelenme politikalarının meyvelerini vermeye başlaması ve enflasyon ile faiz oranlarındaki gerileme, beklentilerde de iyileşmeye yol açmıştır. Yılın son dönemlerindeki toparlanmaya rağmen, sanayinin yıl genelinde büyüme oranı yüzde 0,2 ile zayıf kalmıştır.

İmalat sanayi kapasite kullanımı 5 yılın en düşük seviyesine geriledi.

2017 yılında yüzde 78,5 ile son on yılın zirvesine çıkan, 2018 yılında ise yüzde 76,8'e inen imalat sanayi yıllık ortalama kapasite kullanım oranı, 2019 yılında da gerilemeye devam etmiş ve yüzde 75,9 olarak gerçekleşmiştir.

Kapasite kullanım oranının 2014'ten beri en düşük seviyeye gerilemesinde iç talepte yaşanan sert daralma etkili olmuştur. Özellikle yılın ilk yarısında zayıf seyreden iç talep, yılın son çeyreğinde toparlanma eğilimi göstermiştir. Buna bağlı olarak, mevsim etkilerinden arındırılmış imalat sanayi kapasite kullanım oranı da 2019'a yüzde 74,3 seviyesinde başlangıç yaptıktan sonra Haziran'da yüzde 76,6'ya yükselmiş ve yılı yüzde 76,9 seviyesinde kapatmıştır.

İMALAT SANAYİ KAPASİTE KULLANIM ORANLARI (%)

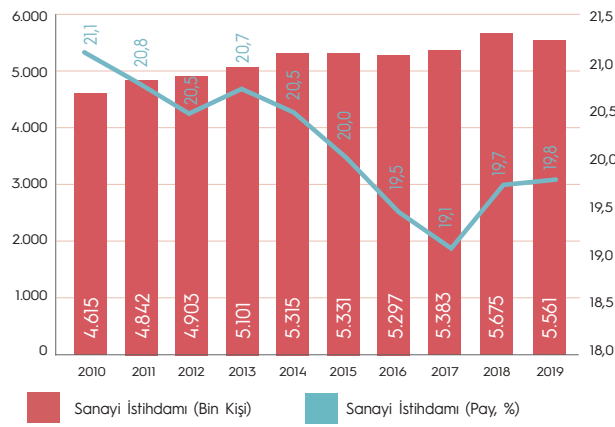

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Sanayi sektörü istihdamı 2019 yılında düşüş kaydetti.

2019 yılında sanayide yıllık ortalama istihdam 113 bin kişi azalmış ve 5,6 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. Sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payı ise yüzde 19,8 olarak hemen hemen aynı kalmıştır. 2019 yılında uygulanan ekonomik dengelenme politikaları ile zayıf bir performans gösteren sanayide istihdam 2016 yılından sonra 2019 yılında da gerilemiştir.

SANAYİ SEKTÖRÜNDE İSTİHDAMIN GELİŞİMİ

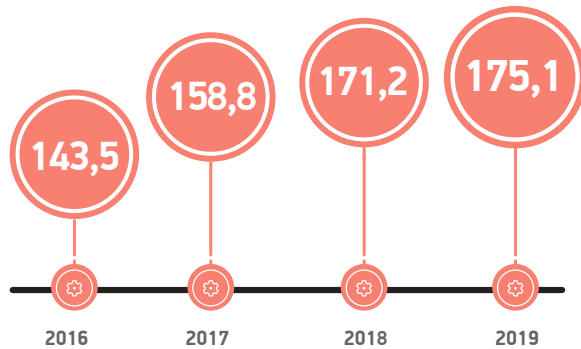
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu.

Sanayi ihracatında büyüme yavaşladı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerinin hesaplanmasında genel ticaret sistemine (GTS) geçmiştir. GTS'ye göre, ülkenin ekonomik alanını oluşturan serbest bölgeler, gümrük antrepoları ve serbest dolaşım alanından yurt dışına çıkan mallar ihracat kabul edilmektedir. Bu kapsamı ile GTS'ye göre hesaplanan dış ticaret verileri geçmiş yıllarda kullanılan Özel Ticaret Sistemi'ne (ÖTS) göre daha yüksek olmaktadır.

Bu çerçevede Türkiye'nin sanayi sektörü ihracatı verileri de güncellenmiş olup GTS'ye göre hesaplanan verilere yer verilmiştir. 2019 yılında Türkiye sanayi ihracatı yüzde 2,3 artarak 171,2 milyar dolardan 175,1 milyar dolara yükselmiştir. 2017 ve 2018 yıllarında görece hızlı seyreden artışlar 2019 yılında yavaşlamıştır. Buna rağmen 2019 yılında en yüksek sanayi ihracatı seviyesine ulaşmıştır.

SANAYİ İHRACATI (GTS'YE GÖRE, MİLYAR \$)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu.

2019 yılında sanayi ihracatı artışındaki yavaşlamada iki önemli unsur etkili olmuştur. Bunlardan ilki dünya ticaretinde hızla artan korumacılık önlemleri ile küresel ticaret hacminin daralmasıdır. Türkiye, ayrıca doğrudan ABD'nin demir çelik ve alüminyum ile AB'nin demir çelik ürünlerine yönelik önlemleri ile karşılaşmıştır. En önemli ihracat pazarımız Avrupa Birliği'nde özellikle yılın ikinci yarısında ortaya çıkan yavaşlama da ihracat artışını olumsuz etkilemiştir.

2019 yılında iç talepteki zayıflama ile sanayi kesimi ihracata daha çok ağırlık vermeye devam etmiştir. Miktar olarak daha yüksek artışlar sağlanmış olmasına karşın, ihracat birim fiyatlarındaki düşüş nedeniyle değer olarak artış daha sınırlı kalmıştır.

Finansman koşulları yılın ikinci yarısında iyileşti.

Sanayi sektörü 2018 yılında yaşanan finansal şoklardan olumsuz etkilenmiştir. Ancak 2019 yılında finansal koşullar göreceli olarak daha olumlu seyretilmiştir. Ekonomide dengelenme politikalarının ana unsuru olarak uygulanan sıkı para politikası ile enflasyonda sağlanan düşüş ve ardından gelen faiz indirimleri yılın ikinci yarısında finansal koşulları iyileştirmiştir.

Yine küresel ölçekte merkez bankalarının genişletici para politikalarına geri dönüşü, gelişen ülke para birimleri üzerindeki baskıyı hafifletmiştir. Uluslararası finansmana erişim olanakları artmış ve fonlama maliyetleri de düşmüştür.

İmalat sanayinin milli gelir içindeki payı yüzde 19 ile yatay seyretti.

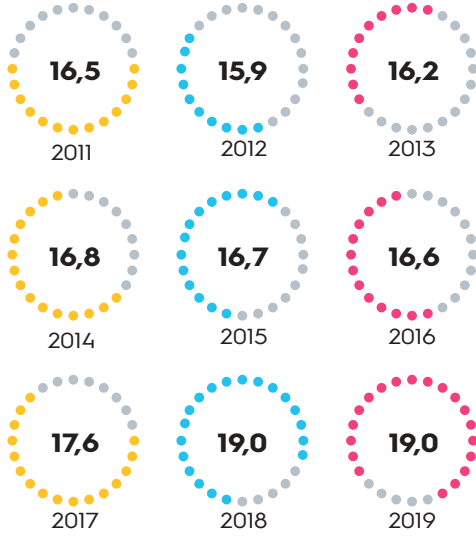
İmalat sanayinin cari fiyatlarla GSYH içindeki payı 2019 yılında yüzde 19 olarak gerçekleşmiş ve güncellenen 2018 yılı verisi ile aynı kalmıştır.

İmalat sanayinin GSYH içindeki payının, Türkiye henüz sanayileşmiş ülke statüsüne ulaşmadan, yüzde 15'lere kadar gerilemiş olması endişe kaynağı olarak görülmektedir. 1998 yılında yüzde 22,3 olan pay; 2010 yılında yüzde 15,1 ile en düşük seviyesine gerilemiştir.

2011-2016 arasında yatay seyreden oran, 2017 ve 2018 yıllarında ise önemli artışlar göstermiştir. İmalat sanayinin ekonomi içerisindeki payının artırılmasına yönelik son yıllarda uygulamaya konulan desteklerin sonuçları son yıllarda daha kuvvetli hissedilmektedir.

Bununla birlikte 2019 yılında imalat sanayi sadece yüzde 0,1 büyümüştür. İmalat sanayinin GSYH içindeki payının düzenli bir artış göstermesi için sektörün istikrarlı bir şekilde yüksek büyüme sağlaması gerekmektedir. 2019 bu açıdan kayıp bir yıl olmuş ve imalat sanayinin ekonomideki payı değişmemiştir.

İMALAT SANAYİNİN GSYH İÇİNDEKİ PAYI (%)

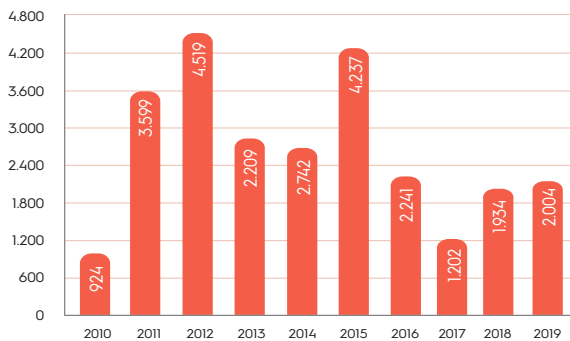

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu.

İmalat sanayine yönelik doğrudan yabancı yatırımlar 2 milyar dolar oldu.

İmalat sanayine yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımları, daha çok satın almalar şeklinde gerçekleşmekte olup yeni yatırımlar çok sınırlıdır. Bu nedenle yabancı sermaye yatırımlarını daha çok satın alma koşulları belirlemektedir.

İMALAT SANAYİNE DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI (MİLYON \$)

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

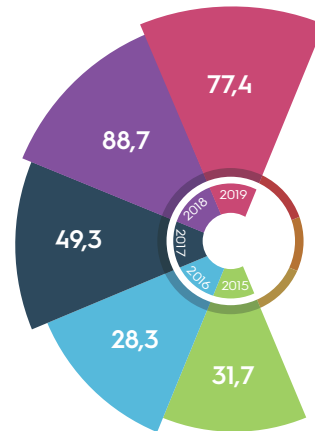
İmalat sanayine yönelik olarak 2018 yılında 1,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen yabancı sermaye yatırımları, 2019 yılında 2 milyar dolar ile yatay bir seyir izlemiştir. 2019 yılında yaşanan sıkıntılara rağmen belirli sektörlerde yoğunlaşan yatırımlar öne çıkmıştır. Petrol rafinerileri ile kimya sektörleri, sanayideki yabancı yatırımların yarısını çekmiştir. Elektronik, otomotiv ve ulaştırma araçları ile gıda sektörlerinde de görece yüksek yabancı sermaye yatırımları gerçekleşmiştir.

İmalat sanayinde teşvikli yatırımlar yüzde 12,4 düşüş gösterdi.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, uygulanan yatırım teşvikleri kapsamında yer alan yatırımlara ilişkin istatistikleri güncellemiştir. Buna bağlı olarak, değerlendirmeler güncellenmiş veriler ile yapılmaktadır. 2019 yılında imalat sanayinde teşvik alınan yatırımların tutarı 77,7 milyar TL olmuştur. Yatırım tutarı 2018 yılına göre yüzde 12,4 azalmıştır. 2019 yılında uygulanan ekonomide dengelenme politikaları sonucu imalat sanayi yatırımları düşüş göstermiştir.

2019 yılında imalat sanayinin teşvik aldığı yatırımların yüzde 32,1'i komple yeni yatırım, yüzde 29,6'sı tevsii ve geri kalanı diğer yatırımlardır. Yatırım tutarlarına göre yatırımların yüzde 28,3'ü birinci bölgede, yüzde 24,3'ü ikinci bölgede ve yüzde 14,4'ü üçüncü bölgededir. Yatırımların yüzde 42,6'sında bölgesel desteklerden, yüzde 15,8'inde genel teşviklerden, yüzde 15,8'inde öncelikli sektör teşviklerinden ve yüzde 3,3'ünde ise stratejik yatırım teşviklerinden yararlanılmıştır.

İMALAT SANAYİNDE ALINAN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ TUTARI (MİLYAR TL)

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Döviz kuru dalgalanmaları 2019'da da sanayi kuruluşlarının mali yapısını etkilemeyi sürdürdü.

Döviz kurları ve faiz oranları, sanayi kuruluşlarının mali yapıları ile karlılıklarını etkileyen önemli değişkenlerdir. Türk lirası son yıllarda önemli değer kayıpları yaşamaktadır. 2016 ve 2017 yıllarından sonra 2018'de de Türk lirası yüksek değer kaybı yaşamış ve dolar karşısında yüzde 39,9 zayıflamıştır.

2019 yılında ise kurda dalgalı bir seyir izlenmiştir. Yıla 5,29 seviyesinden başlangıç yapan dolar/TL kuru Nisan ayında 5,97 seviyesine yükselmiştir. Temmuz ayında 5,53 seviyesine kadar inen kur, yılın son dört ayında yine artış eğilimi içinde olmuş ve yılı 5,95 seviyesinden kapatmıştır. Türk lirasında yaşanan yüksek dalgalanma sanayi kuruluşlarını da etkilemiştir.

DOLAR KURLARI (YILSONU, TL)

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Kredi faizleri yılın ikinci yarısında normalleşme kaydetti.

İSO 500'ün kaynakları içinde mali borçlar önemli bir yer tutmaktadır. Bu itibarla TL cinsi kredi faiz oranlarının seviyesi, finansman maliyetleri ve karlılıklar üzerinde belirleyici olmaktadır.

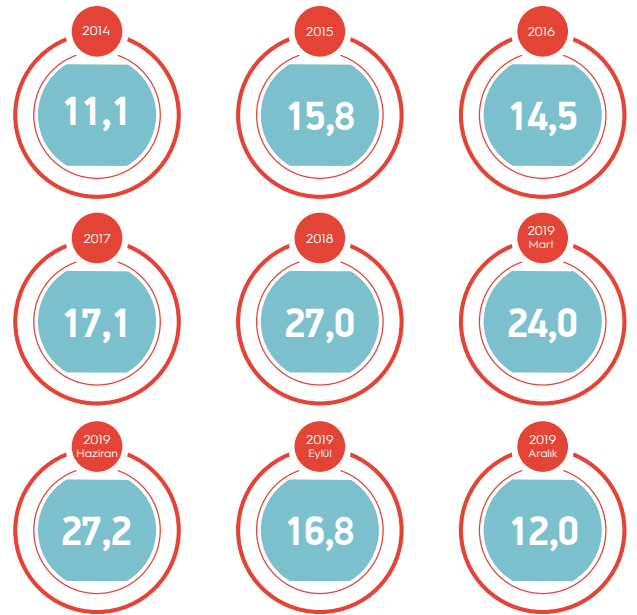
2018'deki finansal şokların ardından sert şekilde yükselen ticari kredi faizleri 2019'un ilk yarısında yüksek seviyelerini sürdürdükten sonra, özellikle yılın ikinci yarısında önemli ölçüde gerilemiştir. 2019 ilk çeyrek sonunda yüzde 24 olan faiz oranı, ikinci çeyrek sonunda ise yüzde 27,2'ye kadar yükselmiştir.

Yılın ikinci yarısında ise enflasyon ve faiz oranlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Küresel para politikalarında genişletici uygulamalara geri dönülmesi, Türk lirası üzerindeki baskıyı azaltmış ve Merkez Bankası'nın (TCMB) hareket alanını da genişletmiştir.

TCMB, yılın ikinci yarısında politika faiz oranını yüzde 24'ten yüzde 12'ye indirmiştir. Buna bağlı olarak kredi faiz oranları da yılın ikinci yarısında hızla gerilemiş ve yılı yüzde 12 seviyesinden kapatmıştır.

Kredi faiz oranlarındaki düşüşlerle sanayinin finansman maliyetleri azalırken diğer yandan iç talep de toparlanmış ve bu durum satışları olumlu etkilemeye başlamıştır.

TL TİCARİ KREDİ FAİZ ORANLARI (DÖNEM SONU, %)

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

YAŞAYAN ALANLARIN YENİLİKÇİ YÜZÜ

Leke tutmayan yüzeyler, kolay temizlenen hijyenik banyolar, yaşam alanlarında estetik ve bütünsel görünüm...

Farklı kullanım alanları için, farklı ürün çözümleriyle dokunduğunuz her yüzeyde T-ONE by Kale.

kale.com.tr

T-ONE
by Kale

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2019

İSO 500, 2019'DA UYGULANAN EKONOMİK DENGELENME POLİTİKALARININ SANAYİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ AÇIKÇA ORTAYA KOYUYOR.

İstanbul Sanayi Odası, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını 52 yıldır hazırlamakta ve kamuoyu ile paylaşmaktadır. En büyük sanayi kuruluşları çalışması önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında hazırlanmaktadır.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) çalışması alanında önemli bir referans olmayı sürdürürken, 50 yılı aşkın birikimiyle Türk sanayinin gelişimi açısından değerli bir bilgi hazinesi oluşturmaktadır.

İSO 500 çalışması, sanayi sektörü kapsamında hazırlanmakta ve sıralamalar üretimden satışlar (net) kriterine göre yapılmaktadır. Bu nedenle büyüklük kriteri, kuruluşların sinai faaliyetleri olmaktadır. Sanayi faaliyetleri başlığı altında madencilik ve taşocakçılığı, imalat sanayi ve elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemleri sektörleri yer almaktadır.

İSO 500 çalışmasının temel amacı; en büyük kuruluşların tespit edilmesi olmakla birlikte, sıralamada yer alan kuruluşların toplulaştırılmış bilançoları ve gelir tabloları ile karşılaştırmalı analiz ve değerlendirmeler de yapılmaktadır. Analiz ve değerlendirmeler temel ekonomik göstergeler, finansal oranlar, karlılık, katma değer ve verimlilik ile teknoloji faaliyetleri başlıklarında gerçekleştirilmektedir.

50 yılı aşkın süredir olduğu gibi bu yıl da büyük bir dikkat ve özveri ile hazırlanan 2019 yılı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçları, son yıllardan farklı olarak Mayıs ayı yerine Temmuz ayı ortalarında açıklanmıştır. Bu gecikmede, dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının yarattığı olumsuz etkiler nedeniyle firmaların Kurumlar Vergisi beyanname verme süresinin 1 Haziran 2020'ye uzatılması belirleyici olmuştur.

2019 yılında İSO 500 sıralamasına giren yeni firma sayısı 47'dir. Bu firmalardan 35'i geçen yıl İSO İkinci 500'de yer alırken, 12'si İSO 1000 dışından doğrudan 2019 İSO 500 sıralamasına girme başarısı göstermiştir. 453 firma ise 2018 ve 2019 yıllarında İSO 500 sıralamasında yer almıştır.

İSO 500 çalışmasının 2019 sonuçları, ekonomide uygulanan dengeleme politikaları ile küresel ticarete yaşanan korumacılık eğiliminin sanayi üzerindeki etkilerini çarpıcı veriler ve ayrıntılı analizler ile ortaya koymuştur.

İLK ÜÇ BÜYÜKLÜKLER

Üretimden satışlara göre en büyük yine TÜPRAŞ.

İSO 500 çalışmasında 2019 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş "TÜPRAŞ-Türk Petrol Rafinerileri A.Ş." olmuştur. TÜPRAŞ, uzun yıllardır sürdürdüğü birincilik konumunu 2019 yılında da korumuştur. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluşlar arasında üretimden satışlar açısından yaşanan fark bu yıl da devam etmiştir. TÜPRAŞ, 2019 yılında İSO 500'ün toplam üretimden satışlarının yüzde 8,6'sını gerçekleştirmiştir. Bu oran 2017'de yüzde 7,8, 2018'de yüzde 9 olmuştur.

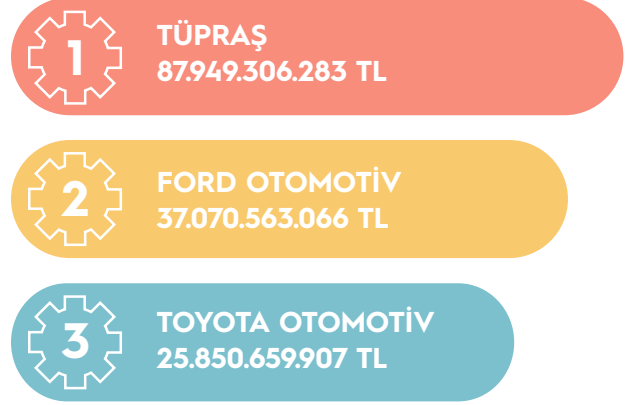
2019 yılında üretimden satışlara göre ikinci büyük kuruluş "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", üçüncü büyük kuruluş ise "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş." olmuştur. İlk üçte yer alan kuruluşların yanı sıra dördüncü sıradaki "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." ve altıncı sıradaki "Arçelik A.Ş." de geçen yılki sıralarını korumuştur.

Geçen yılki sıralamasını koruyan bu 5 kuruluşun dışında, 2019 yılında ilk 10 büyük kuruluş arasına 2 yeni kuruluş katılmış, 3 kuruluşun ise sıralaması değişmiştir.

Yeni giren kuruluşlardan ilki 2019 yılında üretime başlayan ve çalışmaya ilk kez katılan "Star Rafineri A.Ş."dir. Bu kuruluş ilk 10 arasına beşinci sıradan girme başarısı göstermiştir. İkinci olarak geçmiş yıllarda da İSO 500'de yer alan ve isminin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş da ilk kez dokuzuncu sıradan ilk 10'a girmiştir.

ÜRETİMDEN SATIŞLARA GÖRE İLK ÜÇ KURULUŞ

Üretimden Satışlar (Net - Satış Vergileri Hariç)

Sıralaması değişen kuruluşlar ise şu şekildedir. 2018 yılında beşinci sırada yer alan "Tofaş Türk Otomobilleri A.Ş." 2019 yılında yedinci sıraya inerken, 2018 yılında yedinci sırada yer alan "İskenderun Demir ve Çelik A.Ş." sekizinci sıraya gerilemiştir. 2018 yılında sekizinci sırada bulunan "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş." ise 2019 yılında onuncu sırada yer almıştır.

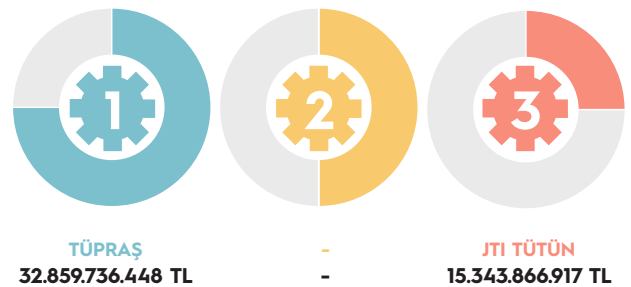
Üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2019 yılında da kamu kuruluşları yer alamamıştır. 2017 yılında ilk 10 büyük kuruluş ilk kez özel kuruluşlardan oluşurken, bu durum 2018 ve 2019 yıllarında da devam etmiştir.

Yaratılan katma değerde de TÜPRAŞ lider.

İSO 500 çalışmasında kuruluşlar yarattıkları katma değer itibarıyla da sıralanmaktadır. Çalışmada kuruluşların yarattıkları brüt katma değer üretici fiyatları ile hesaplanmaktadır.

YARATILAN KATMA DEĞERE GÖRE İLK ÜÇ KURULUŞ

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)

2019 yılında üretici fiyatlarıyla en yüksek katma değer yaratan kuruluş uzun yıllardır olduğu gibi yine "TÜPRAŞ Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş." olmuştur. İkinci sıradaki kuruluş isminin açıklanmasını istememiştir. En yüksek katma değer yaratan üçüncü kuruluş ise 2018 yılında olduğu gibi "JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş."dir.

2019 yılında en yüksek katma değer yaratan ilk üç kuruluş arasında ismini açıklayan kuruluşların ikisi özel sektör kuruluşlarıdır. 2019 yılında en yüksek brüt katma değeri yaratan TÜPRAŞ, aynı zamanda üretimden satışlar itibarıyla da Türkiye'nin en büyük kuruluşu olmayı sürdürmüştür. TÜPRAŞ, ISO 500'ün yarattığı toplam brüt katma değer 2017'de yüzde 19'unu, 2018'de yüzde 16,2'sini gerçekleştirirken, 2019 yılında bu oran yüzde 11,8'e gerilemiştir.

En fazla kar eden ilk üç kuruluşun tümü özel sektörden.

ISO 500 çalışmasında kuruluşlar vergi öncesi kar büyüklükleri ile de sıralanmaktadır. 2019 yılında en fazla kar eden kuruluş geçen yılın ikincisi "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş." olmuştur. Geçen yılın en çok kar eden kuruluşu olan "İskenderun Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş." 2019 yılında ikinci sıraya inmiştir. 2019 yılında üçüncü sırada "Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş." yer almıştır. Böylece 2018 yılından farklı olarak 2019 yılında en fazla kar eden ilk üç özel kuruluşlardan oluşmuştur. Geçen yıl ilk iki sırada özel, üçüncü sırada ise bir kamu kuruluşu yer almıştır.

2019 yılında en fazla kar elde eden ilk üç kuruluşun faaliyet gösterdiği sektörler geçen yıla göre bir farklılık göstermiştir. 2019 yılında en fazla kar elde eden ilk iki kuruluş 2018'de olduğu gibi demir-çelik sektöründe faaliyet

EN FAZLA KAR EDEN İLK ÜÇ KURULUŞ

Dönem Karı (V.Ö.)

göstermektedir. Üçüncü sırada yer alan kuruluş ise geçen yıl petro-kimya sektöründe iken, bu yıl elektronik sektöründedir.

2019'da en fazla kar elde eden ilk üç kuruluşun dönem karı büyüklüğü, ISO 500'ün yüzde 16,6'sını oluşturmaktadır. Bu oran 2017 yılında yüzde 18,6, 2018 yılında yüzde 23 ile biraz daha yüksek gerçekleşmiştir.

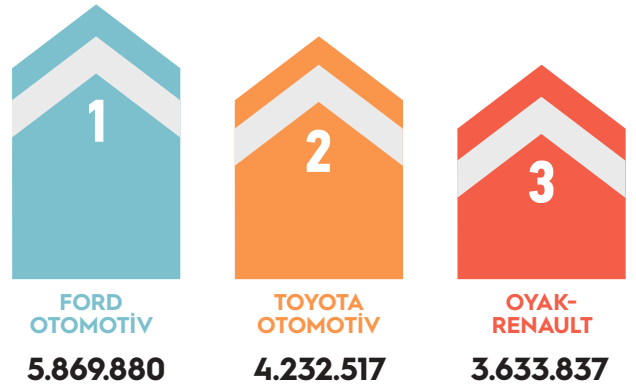
İhracatta ilk üç otomotiv sektöründen.

ISO 500 çalışmasında bir diğer önemli sıralama en fazla ihracat yapan kuruluşlar sıralamasıdır. Bu sıralamada, TÜİK ile uyum sağlamak amacıyla 2019 yılı ile birlikte Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre hesaplanmaya başlanan ihracat tutarları dikkate alınmıştır.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi 2019 yılında da en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluşmaya devam etmiştir. Otomotiv sektörü kuruluşları ilk kez 2016 yılında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sıralamasına yerleşmiş ve günümüze kadar bu konumunu korumuştur.

EN FAZLA İHRACAT YAPAN İLK ÜÇ KURULUŞ

İhracat (Bin \$)

2019 yılında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş." ve "OYAK-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." olmuştur. Bir önceki yıla göre en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sıralaması değişmemiştir. Görüldüğü üzere en çok ihracat yapan kuruluşlar arasında otomotiv sektörü yine sürükleyici rol oynamış, gösterdiği ihracat performansı ile ilk üçteki ağırlığını korumuştur.

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluşun toplam ihracatı 2017'de 12,7 milyar dolar, 2018'de 13,4 milyar dolar iken, 2019 yılında 13,7 milyar dolara yükselmiştir.

ANADOLUBANK
SINIRLARI
SİZİN İÇİN
KALDIRIYOR!

*Bu toprakların bankası
ithalatınızda da ihracatınızda da
her adımda **sizinle birlikte!***

TEMEL GÖSTERGELER

İSO 500'ün performansı, Türk sanayinin büyümesini ve gelişmesini etkilemekte ve belirleyici olmaktadır.

EKONOMİK BÜYÜKLÜKLER

İSO 500'ün sanayi ve GSYH içindeki payı 2019'da arttı.

İSO 500'ün performansı, Türk sanayinin büyümesini ve gelişmesini etkilemekte ve belirleyici olmaktadır. Bu itibarla İSO 500'ün yarattığı katma değerlerin toplam sanayi katma değeri ve GSYH içinde aldığı paylar önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) milli gelir hesaplarında yapmış olduğu güncellemeler nedeniyle İSO 500'ün yarattığı katma değerlerin toplam sanayi katma değeri ve GSYH içinde aldığı paylarda küçük oranlı değişiklikler söz konusudur.

İSO 500'ün temel fiyatlarla yarattığı brüt katma değerlerin sanayi sektörü katma değeri içindeki payı, 2016 ve 2017 yıllarında yüzde 19,7 iken, 2018'de yüzde 16,3'e gerilemiş, 2019'da ise 1,7 puan artarak yüzde 18'e yükselmiştir.

İSO 500'ün üretici fiyatlarıyla yarattığı brüt katma değerlerin GSYH içindeki payı ise 2016 ve 2017 yıllarında yüzde 7

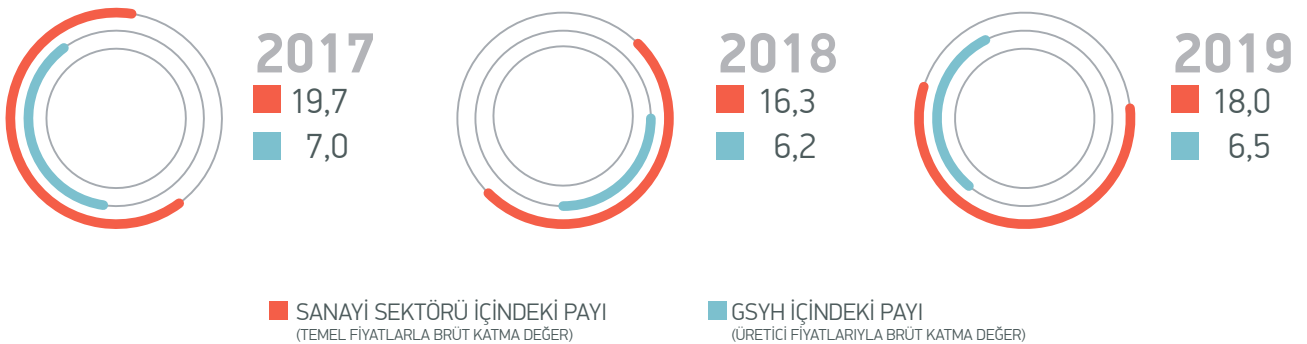
iken, 2018'de yüzde 6,2'ye gerilemiş, 2019'da yeniden 6,5'e yükselmiştir. Görüldüğü üzere İSO 500'ün sanayi sektörü katma değeri ve GSYH içindeki payı, 2018'de yaşanan sert düşüşün ardından 2019'da yeniden artış göstermiştir.

Bu veriler, 2019 yılında İSO 500'ün performansının genel sanayi ve ekonomi performansının üzerinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak İSO 500 2019 yılında uygulanan ekonomik dengelenme politikaları ve küresel ticarete yaşanan korumacılık önlemlerinin yarattığı olumsuz koşullara rağmen bu süreci daha iyi yönetebilmiştir.

İSO 500'de kamu kuruluşlarının sayısı 8'e indi.

İSO 500'deki kamu kuruluşları sayısı 2016 yılında 11 iken, 2017 ve 2018 yıllarında 9 olarak gerçekleşmiş, 2019 yılında ise 1 adet daha azalarak 8'e inmiştir. Son 5 yıldır 9 ile 11 arasında değişen kamu kuruluşları sayısı, 2019'da ilk kez 8 olmuştur. Özel kuruluşların sayısı da 2018 yılında 491 iken, 2019 yılında 492 olmuştur.

SANAYİ VE GSYH İÇİNDEKİ PAYLAR (%)

Temel Göstergeler (TL)

	A İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B 492 Özel Sektör Sanayi Kuruluşu	C 8 Kamu Kuruluşu	B/A (%)	C/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	1.021.869.453.958	991.132.748.618	30.736.705.340	97,0	3,0
Net Satışlar	1.143.777.149.779	1.093.557.591.166	50.219.558.613	95,6	4,4
İhracat (GTS'ye Göre, Bin \$)	73.515.291	72.641.026	874.265	98,8	1,2
Dönem Karı (V.Ö.)	78.413.408.076	73.464.837.283	4.948.570.793	93,7	6,3
Dönem Zararı	16.799.334.279	15.161.018.431	1.638.315.848	90,2	9,8
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	61.614.073.797	58.303.818.852	3.310.254.945	94,6	5,4
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	128.868.499.384	124.018.414.315	4.850.085.069	96,2	3,8
Toplam Borçlar	716.338.725.686	677.875.175.606	38.463.550.080	94,6	5,4
--Kısa Vadeli Borçlar	431.975.078.949	408.674.393.286	23.300.685.663	94,6	5,4
Mali Borçlar	168.315.142.775	156.376.898.720	11.938.244.055	92,9	7,1
Diğer Borçlar	263.659.936.174	252.297.494.566	11.362.441.608	95,7	4,3
--Uzun Vadeli Borçlar	284.363.646.736	269.200.782.320	15.162.864.417	94,7	5,3
Mali Borçlar	237.997.767.097	226.758.734.583	11.239.032.513	95,3	4,7
Diğer Borçlar	46.365.879.640	42.442.047.736	3.923.831.904	91,5	8,5
Özkaynak	330.676.325.529	282.725.909.306	47.950.416.223	85,5	14,5
--Ödenmiş Sermaye	154.343.419.246	127.803.259.039	26.540.160.208	82,8	17,2
--Sermaye Yedekleri	17.247.010.463	17.216.581.082	30.429.381	99,8	0,2
--Kar Yedekleri	161.576.385.094	134.237.048.069	27.339.337.025	83,1	16,9
--Net Dönem Karı	71.137.237.736	67.106.324.244	4.030.913.492	94,3	5,7
--Birikmiş Zarar	73.627.727.010	63.637.303.127	9.990.423.883	86,4	13,6
Aktif Toplamı	1.047.015.051.224	960.601.084.920	86.413.966.304	91,7	8,3
--Dönen Varlıklar	637.714.801.647	601.883.043.263	35.831.758.384	94,4	5,6
--Duran Varlıklar	409.300.249.577	358.718.041.657	50.582.207.920	87,6	12,4
--Maddi Duran Varlıklar	262.621.257.226	242.882.199.305	19.739.057.921	92,5	7,5
--Diğer Duran Varlıklar	146.678.992.351	115.835.842.352	30.843.149.999	79,0	21,0
--Birikmiş Amortismanlar	283.739.137.116	254.684.444.170	29.054.692.946	89,8	10,2

▼ Devamı Diğer Sayfada

▲ Başlangıcı Önceki Sayfada

Temel Göstergeler (TL)

	A İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B 492 Özel Sektör Sanayi Kuruluşu	C 8 Kamu Kuruluşu	B/A (%)	C/A (%)
Ücretle Çalışanlar	696.792	659.463	37.329	94,6	5,4
Ödenen Maaş ve Ücretler	68.484.099.673	63.646.937.241	4.837.162.432	92,9	7,1
Ödenen Faizler	36.037.886.857	33.932.177.597	2.105.709.260	94,2	5,8
Milli Gelir Anlamındaki Kar	28.351.772.013	28.420.611.437	-68.839.424	100,2	-0,2
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	132.873.758.543	125.999.726.275	6.874.032.268	94,8	5,2
Amortismanlar	37.476.785.946	34.814.846.238	2.661.939.708	92,9	7,1
Diğer Dolaylı Vergiler	1.502.435.703	1.203.433.744	299.001.959	80,1	19,9
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	171.852.980.192	162.018.006.257	9.834.973.935	94,3	5,7
Ödenen KDV + ÖTV	107.418.086.358	106.041.011.548	1.377.074.810	98,7	1,3
Sübvansiyonlar	471.992.774	231.533.312	240.459.462	49,1	50,9
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	278.799.073.776	267.827.484.493	10.971.589.283	96,1	3,9

TEMEL GÖSTERGELER VE DEĞİŞİMLER

Satışlar 2019 yılında ivme kaybetti.

İSO 500'de üretimden satışlar 2019 yılında yüzde 16,4 oranında artmıştır. 2017'deki yüzde 33,2 ve 2018'deki yüzde 34,5'lik artışlar ile karşılaştırıldığında üretimden satışlarda büyüme performansı yavaşlamıştır. 2019 yılında tüketici enflasyonu ile arındırıldığında üretimden satışlar reel olarak sadece yüzde 4,1 artış göstermiştir.

2019 yılında görülen bu yavaşlamada üç unsur etkili olmuştur. İlk olarak ekonomide uygulanan dengeleme politikaları sonucu iç talep ve dolayısıyla iç satışlar yavaşlamıştır. Diğer yandan enflasyondaki gerileme, nominal olarak hesaplanan satış büyüklüğünü sınırlamıştır. Son olarak ihracattaki durağanlık da satışlardaki artışın yavaşlamasında etkili olmuştur.

Küresel eğilimlere paralel olarak ihracat artışı durağanlaştı.

İSO 500'de yer alan kuruluşlarının ihracatı, geçmiş yıllarda Özel Ticaret Sistemi'ne (ÖTS) göre toplanırken, 2019 yılı ile birlikte TÜİK ile uyum sağlanması amacıyla Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre hesaplanmaya başlanmıştır. Buna göre İSO 500'ün ihracatı 2019 yılında yüzde 2,4 artmış ve 73,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracatın artış hızındaki önemli yavaşlamada küresel ticaretteki korumacılık eğilimleri belirleyici olmuştur. Önemli pazarlarda talep durağanlaşmış, Türkiye'nin metal ürünleri ihracatına ABD ve AB tarafından koruma önlemleri uygulanmıştır.

Bu gelişmeler çerçevesinde 2019 yılında İSO 500'ün ihracatı, Türkiye'nin sanayi ihracatı artış hızı olan yüzde 2,3'e oldukça yakın bir büyüme göstermiştir.

Karlar 2019 yılındaki koşullardan olumsuz etkilendi.

Uygulanan ekonomik dengeleme politikaları ve 2018'den sarkan mali yükler nedeniyle İSO 500'ün karları 2019 yılında olumsuz etkilenmiştir. Söz konusu yılda kar eden kuruluşların dönem karı yüzde 7,6, zarar eden kuruluşların dönem zararı yüzde 21,3 oranında azalmıştır. Böylece İSO 500'ün vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı yüzde 3 küçülmüştür. Aynı yılda faiz, amortisman ve vergi

öncesi kar ve zarar toplamı da yüzde 8,1 gerilemiştir. Görüldüğü üzere sanayi kuruluşlarının karları 2019 yılındaki koşullardan olumsuz etkilenmiştir.

Borçlar artarken, vade yapısında iyileşme gözlemlendi.

İSO 500'ün toplam borçları 2019 yılında yüzde 21,5 ile yine önemli ölçüde artmıştır. Aynı yılda mali borçlar yüzde 23,7 ile toplam borçlardan daha hızlı büyümüştür. Toplam borçlar ve mali borçlar reel olarak da önemli artışlar göstermiştir. Buna karşılık kısa vadeli mali borçlardaki artış (yüzde 13), uzun vadeli mali borçlardaki artışın (yüzde 32,5) oldukça altında kalmıştır. 2019 yılında gerçekleştirilen borç yapılandırılmaları ile birçok kısa vadeli mali borç uzun vadeli hale getirilmiştir.

Özkaynaklar reel olarak artış gösterdi.

İSO 500'ün özkaynakları 2019 yılında yüzde 14,1 büyümüştür. Yıl içinde gerçekleşen enflasyon dikkate alındığında özkaynaklar reel olarak yüzde 2 büyümüştür. Ancak özkaynaklardaki büyüme, yüzde 19,1 olarak gerçekleşen toplam bilanço büyümesinin altında kalmıştır. Bilançonun büyümesine özkaynakların katkısı azalmıştır.

Ödenen faizler yatay seyretti.

İSO 500'de ödenen faizler 2019 yılında yüzde 0,8 ile sınırlı bir artış göstermiştir. 2017'de yüzde 55,4, 2018'de yüzde 110,3 artış gösteren ödenen faizler 2019 yılında durağanlaşmıştır. Böylece sanayi kuruluşları açısından faiz maliyeti baskısı, geçen iki yıla göre azalmış gözükmemektedir. Ödenen faizlerin bir önceki yıla göre hemen hemen aynı kalmasında borçların yeniden yapılandırılması, kamunun uzun vadeli destek kredileri kullandırması ve faiz oranlarındaki düşüşler etkili olmuştur.

Yaratılan katma değerlerde yüksek artışlar söz konusu.

İSO 500'ün yarattığı katma değerler hesaplanan üç ayrı göstergeye göre de 2019 yılında yüksek büyümeler göstermiştir. 2019 yılında faktör fiyatlarıyla net katma değer yüzde 27,9, temel fiyatlarla brüt katma değer yüzde 27,1 ve üretici fiyatlarıyla brüt katma değer yüzde 21,1 artmıştır.

Bu yüksek oranlı artışlarda, katma değer hesaplamasında kullanılan milli gelir anlamında kar büyüklüğündeki artış belirleyici olmuştur. Milli gelir anlamındaki karın artışında

ise bu büyüklüğü negatif etkileyen üretim faaliyet dışı net gelirlerin (özellikle net kambiyo karlarının) bazı firmalarda önemli ölçüde gerilemesi etkili olmuştur.

Temel Göstergelerde Değişimler (%)

	2017	2018	2019
Üretimden Satışlar (Net)	33,2	34,5	16,4
Net Satışlar	32,6	34,2	15,9
İhracat (\$) (*)	17,0	11,3	2,4
Dönem Karı (V.Ö.)	37,7	41,7	-7,6
Dönem Zararı	18,0	214,1	-21,3
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	40,7	19,7	-3,0
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	24,4	48,0	-8,1
Toplam Borçlar	18,0	31,8	21,5
Kısa Vadeli Borçlar	24,0	35,5	18,0
Uzun Vadeli Borçlar	9,9	26,2	27,3
Mali Borçlar	17,1	35,3	23,7
Kısa Vadeli Mali Borçlar	29,9	46,3	13,0
Uzun Vadeli Mali Borçlar	9,4	27,3	32,5
Özkaynak	12,7	10,1	14,1
Aktif Toplamı	16,0	23,8	19,1
Duran Varlıklar	6,2	15,5	20,1
Ödenen Faizler	55,4	110,3	0,8
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	28,4	2,9	27,9
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	25,7	7,0	27,1
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	19,6	5,3	21,1

(*) 2017-2018 yılları ÖTS'ye, 2019 yılı GTS'ye göredir.

TEMEL GÖSTERGELERDE REEL DEĞİŞİMLER

İSO 500'ün temel göstergelerindeki nominal gelişmeler fiyat artışlarından etkilendiği için seçilmiş temel göstergelerdeki büyümeler tüketici enflasyonundan arındırılmakta ve böylece reel gelişmeler yansıtılmaya çalışılmaktadır.

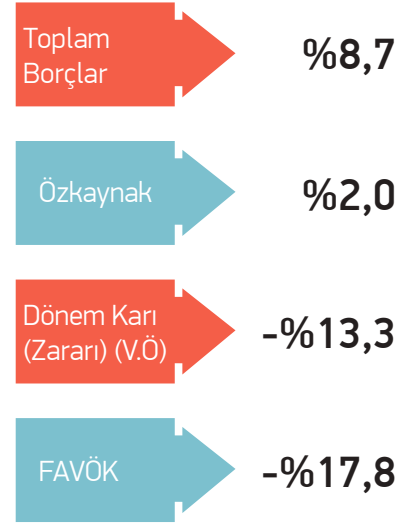
2019 yılında üretimden satışlar reel olarak yüzde 3,7 oranında artmıştır. Buna karşılık faiz, amortisman ve vergi öncesi kar reel olarak yüzde 17,8 ile önemli ölçüde gerilemiştir. Toplam borçlar yüzde 8,6 oranında reel artış gösterirken, finansman giderlerinde yüzde 9,9 oranında reel düşüş söz konusudur. Aynı yılda dönem kar ve zarar toplamı da reel olarak yüzde 13,3 oranında düşüş göstermiştir. Tüm bu gelişmeler sonucunda özkaynaklar ise reel olarak yüzde 2 oranında artmıştır.

2019 yılında İSO 500'deki kuruluşlar mali yapılarını iyileştirmeye ağırlık vermiştir. Ancak finansman maliyetlerinin azalmasına rağmen karlar reel olarak gerilemiştir. Toplam borçlar toplam özkaynaklardan daha hızlı artmayı sürdürmüştür. Karlardaki reel gerilemeye karşın özkaynaklarda reel artış, dışarıdan sermaye katkısını göstermektedir. Faiz amortisman ve vergi öncesi karlardaki reel gerileme ise asıl faaliyetlerden elde edilen gelirlerde yaşanan küçülmeyi yansıtmaktadır.

TEMEL GÖSTERGELERDE REEL DEĞİŞİMLER (%)

	2017	2018	2019
Üretimden Satışlar (Net)	19,0	11,8	4,1
Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	11,2	23,0	-17,8
Finansman Giderleri	8,4	126,4	-40,4
Dönem Karı/Zararı (V.Ö)	25,7	-0,5	-13,3
Toplam Borçlar	5,4	9,6	8,7
Özkaynaklar	0,7	-8,5	2,0
TÜFE Yıllık Değişim	11,92	20,30	11,84

REEL DEĞİŞİMLER (%)

“ 2019'da
karlar reel olarak azalırken,
özkaynaklar artış göstermiştir. ”

İLK 50 KURULUŞUN AĞIRLIĞI

İlk 50 kuruluşun üretimden satışlardaki payı artış gösterdi.

İSO 500 kapsamında kuruluşların ağırlıklarını görebilmek amacıyla kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre 50'lik gruplara ayrılmakta ve bu 50'lik grupların seçilmiş temel ekonomik büyüklükler içindeki payları hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalar ile birlikte ölçek ekonomisinin önemi ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

2019 yılında ilk 50 kuruluşun İSO 500 içinde aldığı paylar farklı eğilimler göstermiştir. İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay 2018'de yüzde 50,6 iken 2019'da yüzde 51,3'e yükselmiştir. Bu artış ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarından daha hızlı büyüdüğünü göstermektedir. Üretimden satışlar itibarıyla ikinci 50'lik grubun payı ise yüzde 13,1'den yüzde 12,9'a gerilemiştir. Diğer 50'lik grupların üretimden satışlar içinden aldıkları paylar sınırlı kalmaya devam etmektedir.

İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer içindeki payı 1 puan artarak yüzde 48,2'den yüzde 49,2'ye çıkmıştır. Böylece ilk 50 kuruluşun brüt katma değerden aldığı pay, 2017 ve 2018 yıllarındaki gerilemenin ardından 2019 yılında artış göstermiştir.

İlk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2019 yılında gerileme göstermiştir. İlk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı, 2018 yılında 14,6 puan artarak yüzde 64'e yükseldikten sonra, 2019 yılında 15 puan düşerek yüzde 49'a gerilemiştir. 2018 ve 2019 yıllarındaki finansal şoklar ve sonrasında ortaya çıkan koşullar sonucu ilk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payında yüksek dalgalanmalar yaşanmıştır.

İkinci 50'lik grubun payı ise yüzde 5,4'ten yüzde 7,6'ya çıkmıştır. 50'lik grupların vergi öncesi kar ve zarar toplamı içindeki payları 2019 yılında bir önceki yıla göre büyük farklılıklar göstermiştir. Bu gelişmede finansal şokların kuruluşların karları üzerinde yarattığı kalıcı etkiler belirleyici olmuştur.

İlk 50 kuruluşun faiz, amortisman ve vergi öncesi kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2018 yılında yüzde 46,3 iken, 2019 yılında 4,8 puan azalarak yüzde 41,5 olarak gerçekleşmiştir. İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payı 2019 yılında 1,9 puan gerilemiş ve yüzde 57,4'ten yüzde 55,5'e inmiştir. İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payında 2019 yılında da sınırlı bir düşüş yaşanmıştır. İlk 50 kuruluşun ücretle çalışanlar içindeki payı ise 2018 yılında yüzde 28,2 iken, 2019'da yüzde 27,3'e inmiştir.

2019'da uygulanan ekonomik dengelenme politikaları ve 2018'de yaşanan finansal şokun kalıcı unsurları sanayi kuruluşlar üzerinde önemli etkiler yaratmıştır. Bu nedenle incelenen temel göstergelerde bir önceki yıla göre yüksek dalgalanmalar ortaya çıkmıştır. 2019'da paylarda ortaya çıkan bu dalgalanmaların normalleşmesi zaman alacaktır.

50'lik Gruplara Göre Dağılım (%)

	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
1 - 50	51,3	49,2	49,0	41,5	55,5	27,3
51 - 100	12,9	14,8	7,6	14,1	10,4	16,1
101 - 150	8,4	7,1	11,1	10,8	7,6	10,5
151 - 200	6,1	8,9	7,3	7,1	6,0	9,7
201 - 250	5,0	4,3	3,7	6,0	4,9	8,5
251 - 300	4,2	3,4	4,6	4,7	3,8	6,9
301 - 350	3,6	3,0	5,3	5,0	3,9	5,7
351 - 400	3,2	4,3	2,1	4,2	2,9	5,2
401 - 450	2,8	2,5	4,7	3,2	2,4	5,0
451 - 500	2,5	2,4	4,6	3,4	2,5	5,3
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

İHRACAT PERFORMANSI

İSO 500'ün ihracat performansı 2019 yılında yavaşladı.

TÜİK, 2020 yılı başında Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerini Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) göre açıklamaya başlamıştır. GTS'ye göre ülkenin ekonomik alanını oluşturan serbest bölgeler, gümrük antrepoları ve serbest dolaşım alanından yurt dışına çıkan mallar ihracat olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamı ile GTS'ye göre oluşturulan dış ticaret verileri, geçmiş yıllarda kullanılan Özel Ticaret Sistemi'ne (ÖTS) göre daha yüksek olmaktadır. Bu çerçevede İSO 500 kapsamında 2019 yılı ile birlikte GTS'ye göre ihracat verileri toplanmaya başlanmıştır. Geçmiş yıllara ilişkin veriler ÖTS'ye göre hesaplanmıştır. 2019 ihracat açısından oldukça zorlu bir yıl olmuştur. Öncelikle 2019 yılında küresel ticarete yaşanan korumacılık önlemleri ile dünya mal ticareti daralmış ve ihracatta rekabet artmıştır. Türkiye'nin metal ürünleri ihracatı da ABD ve AB'nin koruma önlemleri uygulamaları ile karşılaşmıştır. Türkiye'nin önemli ihracat pazarları özellikle yılın ikinci yarısında daralmıştır. Diğer yandan Türkiye'de uygulanan ekonomik dengelenme politikaları ile iç pazarda daralma yaşanmış ve bu nedenle firmalar ihracata daha çok ağırlık vermiştir. 2019 yılında İSO 500'ün ihracatı 73,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'de sanayi malları ihracatının toplam ihracat içindeki payı 2019 yılında yüzde 96,8 olmuştur. İSO 500'de yer alan firmalar açısından da ihracat artan bir işlev görmektedir. Bu nedenle İSO 500'ün ihracatı Türkiye'nin ihracat performansında da belirleyici olmaktadır. İSO 500 2018 yılında Türkiye ihracatının yüzde 42,7'ini, sanayi ihracatının yüzde 44,5'ini gerçekleştirirken, bu oranlar 2019 yılında sırası ile yüzde 40,7 ve yüzde 42 olmuştur.

İHRACAT PERFORMANSI

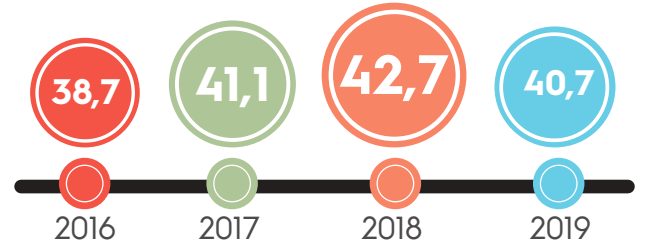
	2017	2018	2019
Türkiye İhracatı (Milyar Dolar)	157,0	167,9	180,8
Türkiye Sanayi İhracatı (Milyar Dolar)	150,7	161,2	175,1
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İhracatı (Milyar Dolar)	64,5	71,8	73,5
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İhracatının Toplam Türkiye İhracatındaki Payı (%)	41,1	42,7	40,7
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İhracatının Türkiye Sanayi İhracatındaki Payı (%)	42,8	44,5	42,0

Not: 2016-2017-2018 yılları ÖTS'ye, 2019 yılı GTS'ye göre hesaplanmıştır.

2019 yılında küresel mal ticaretinde yaşanan gelişmeler Türkiye'nin genel ihracat performansını olumsuz etkilemiştir. 2019 yılında dünya mal ticareti değer olarak yüzde 3, miktar olarak ise yüzde 0,1 daralmıştır. Korumacılık önlemleri ABD ile Çin arasında yoğunlaşmış olmasına karşın dünya ticaretindeki yavaşlamadan en çok AB ve Asya gibi ihracatçı bölgeler olumsuz etkilenmiştir. Özellikle Avrupa Birliği ihracatında ortaya çıkan düşüş ithalatın da gerilemesine neden olmuştur. Türkiye'nin ihracatı da bundan olumsuz etkilenmiştir. Türkiye'nin yakın coğrafyasındaki jeopolitik gerginlikler de yıl boyu devam etmiş ve karşılıklı ticareti sınırlamıştır.

Bu koşullar altında İSO 500 geçen yıla göre sınırlı bir ihracat performansı göstermiştir. Dünya mal ticaretinin daraldığı bir ortamda Türkiye'nin ve İSO 500'ün ihracat artışı başarı sayılmalıdır. 2019 yılında İSO 500 ihracatının toplam net satışlar içindeki payı yüzde 36,5'e (yıllık ortalama dolar kuru 5,68 Türk lirası) yükselmiştir. Bu oran 2017'de yüzde 32, 2018'de yüzde 34,3 ile bir miktar daha düşüktür.

TÜRKİYE TOPLAM İHRACATI İÇİNDEKİ PAYLAR (%)

Not: 2016-2017-2018 yılları ÖTS'ye, 2019 yılı GTS'ye göre hesaplanmıştır.

Sektörlerde farklı ihracat performansları yaşandı.

İSO 500'ün ihracatındaki artışa karşın sektörlerin ihracat performansları 2019'da yine farklı eğilimler göstermiştir. İhracatın ana sektörler itibarıyla performansları değerlendirildiğinde imalat sanayi ihracatı yüzde 2,3, madencilik ve taşocakçılığı ihracatı yüzde 11,6 artmıştır. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemleri sanayi ihracatı ise yüzde 57,6 düşmüştür.

İSO 500'de ihracatın yüzde 98,8'i imalat sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle imalat sanayi sektörlerinin performansları belirleyici olmaktadır.

■Kalekim

*İyi olmak yetmediğinde
mükemmel olmak gerekir*

2019

Türkiye Mükemmellik Ödülü
sahibi Kalekim

Sektörünün lider markası olarak attığımız her adımda tüm paydaşlarımıza değer katmayı amaçlıyoruz, **Kalekim** markasını tam **80 ülkeye** gururla taşıyoruz. İmza attığımız çalışmalarla birlikte **Türkiye Kalite Derneği (KalDer)** tarafından **2019 Türkiye Mükemmellik Ödülü**'ne layık görülmenin mutluluğunu hep birlikte yaşıyoruz.

2019 yılında imalat sanayinin altında yer alan 23 alt sektörden 13'ünün ihracatı artarken, 10'unun ihracatı gerilemiştir. Sektörler farklı eğilimler göstermiştir.

İmalat sanayinde ihracatı büyük sektörler içinde en yüksek artış yüzde 72,6 ile rafine edilmiş petrol ürünleri sanayinde gerçekleştirmiştir. Gıda ürünleri ihracatı yüzde 20,6 yükselmiştir. Diğer ulaşım araçları sanayi ihracatı yüzde 30,2, mineral ürünler sanayi ihracatı ise yüzde 17,4 artış göstermiştir.

2019 yılında kauçuk ve plastik sanayi ihracatı yüzde 12,9, makine ve ekipmanlar sanayi ihracatı ise yüzde 9,4 yükselmiştir.

2019 yılında en yüksek ikinci ihracatı gerçekleştiren ana metal sanayinin ihracatı yüzde 11,7 azalmıştır. Giyim eşyaları sanayinin ihracatı da yüzde 8,3 daralmıştır. Otomotiv ihracatı yüzde 0,7 ve elektrikli teçhizat sanayi ihracatı ise yüzde 2,4 azalmıştır.

İhracatın Sektörel Dağılımı

Sektörler		İhracat (Bin \$)		Dağılım (%)		Değişim (%)
		2018	2019	2018	2019	
05-08	Madencilik ve taşocakçılığı	769.898	859.178	1,1	1,2	11,6
10	Gıda ürünlerinin imalatı	3.855.745	4.651.859	5,4	6,3	20,6
11	İçeceklerin imalatı	71.443	105.591	0,1	0,1	47,8
12	Tütün ürünleri imalatı	506.303	402.969	0,7	0,5	-20,4
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	2.389.628	2.490.190	3,3	3,4	4,2
14	Giyim eşyalarının imalatı	1.553.129	1.423.562	2,2	1,9	-8,3
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	363.348	460.186	0,5	0,6	26,7
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	675.476	608.377	0,9	0,8	-9,9
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	76.215	73.879	0,1	0,1	-3,1
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2.524.898	4.357.520	3,5	5,9	72,6
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3.626.967	3.269.592	5,1	4,4	-9,9
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	167.407	183.599	0,2	0,2	9,7
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1.852.412	2.091.031	2,6	2,8	12,9
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	1.220.041	1.432.557	1,7	1,9	17,4
24	Ana metal sanayii	13.281.501	11.731.408	18,5	16,0	-11,7
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	1.474.921	1.480.801	2,1	2,0	0,4
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.509.935	1.466.168	2,1	2,0	-2,9
27	Elektrikli teçhizat imalatı	6.676.955	6.514.868	9,3	8,9	-2,4
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	1.526.411	1.670.339	2,1	2,3	9,4
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	25.199.826	25.016.876	35,1	34,0	-0,7
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	1.221.724	1.591.101	1,7	2,2	30,2
31	Mobilya imalatı	184.926	124.897	0,3	0,2	-32,5
32	Diğer imalatlar	1.043.225	1.495.322	1,5	2,0	43,3
32.1	Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	1.043.225	1.495.322	1,5	2,0	43,3
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	1.904	808	0,0	0,0	-57,6
	Toplam	71.774.238	73.515.291	100,0	100,0	2,4

Not: 2018 yılı ÖTS'ye, 2019 yılı GTS'ye göredir.

#SAVETHEWORLD

YABANCI SERMAYE PAYLI KURULUŞLAR

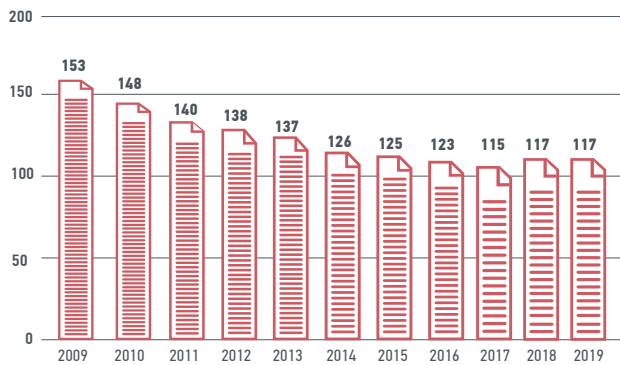
Türk sanayi sektöründe yabancı sermaye paylı kuruluşlar önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. Bu itibarla İSO 500 arasında yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların göstergeleri de değerlendirilmektedir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 117 ile aynı kaldı.

2019 yılında İSO 500 içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 117 olmuş ve değişmemiştir. 2009 yılından sonra İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerileme, 2018 yılında tersine dönmüş ve 2 adet artarak 117'ye yükselmiştir.

2019 yılında ise sayı değişmeyerek yine 117 olarak gerçekleşmiştir. Ancak 2019 yılındaki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı, 2009 yılında ulaşılan 153 ile karşılaştırıldığında oldukça düşüktür.

YABANCI SERMAYE PAYLI KURULUŞLAR (ADET)

Yabancı sermayeli kuruluşların ihracat ve istihdam dışındaki göstergelerde ağırlığı arttı.

İSO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2019 yılında değişmemiştir. Ancak yabancı sermayeli paylı kuruluşlar, 2019 yılında temel göstergeler açısından farklı performanslar sergilemiştir.

2019 yılında İSO 500'deki 117 yabancı sermaye paylı kuruluşun toplam üretimden satışlar içindeki payı yüzde 31,1'den yüzde 32,1'e, dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı yüzde 21'den yüzde 23,9'a, faiz amortisman ve vergi öncesi kar ve zarar toplamı içindeki payı yüzde 25,4'ten yüzde 26,9'a ve üretici fiyatlarıyla hesaplanan brüt katma değer içindeki payı da yüzde 39,5'ten yüzde 40,6'ya yükselmiştir.

Buna karşın ihracat içindeki payları yüzde 46,6'dan yüzde 46,1'e ve ücretle çalışanlar sayısındaki payı ise yüzde 28,9'dan yüzde 28,4'e gerilemiştir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşların Türkiye ihracatı açısından önemi sürmektedir. İSO 500'deki yabancı sermaye paylı kuruluşların 2019 yılındaki ihracatı 33,9 milyar dolar olmuştur. Bu kuruluşlar İSO 500 ihracatının yüzde 46,1'ini gerçekleştirmiştir. Türkiye ihracatı içindeki payları ise 2018'de yüzde 19,9 iken, 2019'da yüzde 18,7 olarak gerçekleşmiştir.

İlk 50'deki yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 14 ile aynı kaldı.

Yabancı sermaye paylı kuruluşlar ellilik gruplar itibarıyla incelendiğinde, ilk 50 kuruluş içinde 2017 yılında 16 kuruluş olan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı, 2018 yılında 14'e gerilemiştir. 2019 yılında ise ilk 50'deki yabancı sermaye kuruluş sayısı değişmemiş ve 14 olarak kalmıştır.

Temel ekonomik göstergeler itibarıyla 117 yabancı sermaye paylı kuruluş ellilik gruplar içinde daha dengeli dağılıma devam etmektedir. Bu dengeli dağılım, yabancı sermaye paylı kuruluşların ölçek olarak birbirlerine daha yakın olduğunu ortaya koymaktadır.

2019 yılında ilk 50'lik grup içinde yer alan 14 yabancı sermayeli kuruluş üretimden satışlardan yüzde 18,5, üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yüzde 19,9 pay almıştır. Bu iki göstergedeki paylar geçen yıla göre artmıştır.

2019 yılında ilk 50'lik grup içinde yer alan 14 yabancı sermayeli kuruluş dönem kar ve zarar toplamında yüzde 10,6, ihracatta yüzde 31,5 ve istihdamda ise yüzde 9,4 pay almıştır. Bu paylar ise 2018 yılına göre gerilemiştir.

En çok yabancı sermaye paylı kuruluş otomotiv sektöründe faaliyet gösteriyor.

ISO 500'de kapsamında yer alan kuruluşlar 25 alt sektörde faaliyet göstermektedir. 2018 yılında 20 alt sektörde yabancı sermaye paylı kuruluş faaliyet gösterirken, 2019 yılında bu sayı 19'a inmiştir.

En çok yabancı sermaye paylı kuruluşun faaliyet gösterdiği sektörler; 26 kuruluş ile motorlu kara taşıtları, 19 kuruluş ile gıda ürünleri ve 10 kuruluş ile kimyasal ürünlerin imalatı sanayidir.

Yüzde 50'den fazla yabancı payı olan firmalar ağırlıklarını koruyor.

ISO 500 içinde yer alan 117 yabancı sermaye paylı kuruluş, yabancı sermaye paylarına göre üç gruba ayrılarak değerlendirilmektedir.

Buna göre toplam 117 yabancı sermaye paylı kuruluş içinde yabancıların yüzde 50 ve üzerinde sermaye payına sahip olduğu kuruluş sayısı 83 olmuştur.

Bu kuruluşlar, 117 yabancı sermaye paylı kuruluş içinde önemli bir ağırlığa sahip bulunmaktadır. Yabancı sermaye payları düştükçe firmaların mutlak büyüklükler içindeki payları da azalmaktadır.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşların Yıllara Göre Ağırlığı (%)

	Kuruluş Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
2008	148	30,3	40,8	40,1	-	44,2	31,2
2009	153	33,4	40,3	38,7	-	48,9	29,8
2010	148	31,6	37,0	28,7	-	47,8	30,0
2011	140	31,3	35,4	32,8	-	45,4	31,1
2012	138	29,7	42,7	31,4	-	43,0	31,1
2013	137	28,5	42,0	29,7	30,8	41,8	28,7
2014	126	29,6	40,3	33,7	32,3	40,8	28,3
2015	125	31,1	39,9	32,0	29,6	42,1	29,4
2016	123	33,4	38,7	28,7	28,3	47,8	30,0
2017	115	32,0	37,7	27,8	28,3	48,4	28,8
2018	117	31,1	39,5	21,0	25,4	46,6	28,9
2019	117	32,1	40,6	23,9	26,9	46,1	28,4

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşların Sektörel Dağılımı (Adet)

Sektörler	Yabancı Sermaye Paylı Kuruluş Sayısı
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	2
10 Gıda ürünlerinin imalatı	19
11 İçeceklerin imalatı	5
12 Tütün ürünleri imalatı	2
14 Giyim eşyalarının imalatı	1
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	4
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	10
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	2
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	9
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	2
24 Ana metal sanayii	8
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	5
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1
27 Elektrikli teçhizat imalatı	8
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	6
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	26
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	3
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	2

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlara İlişkin Göstergeler (%)

	Yabancı Sermaye Payı		
	0,01 - 25	25,01 - 50	50+
Kuruluş Sayısı	9	25	83
Kuruluş Sayısı Oran (%)	7,7	21,4	70,9
Üretimden Satışlar (Net)	4,6	29,7	65,7
Net Satışlar	4,3	29,9	65,8
İhracat (GTS'ye Göre, Bin \$)	2,3	34,5	63,2
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	9,4	28,0	62,7
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	5,6	36,6	57,8
Özkaynak	11,6	14,6	73,8
Aktif Toplamı	9,9	27,2	62,9
Ücretle Çalışanlar	8,0	24,9	67,1
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	7,8	16,2	76,0

GELECEK İÇİN BUGÜN

ŞİZİNLE YAKINDAN İLGİLENİYORUZ!

Size en yakın üretici olarak,
tamamen ihtiyaçlarınız doğrultusunda
yüksek kaliteli yassı çelik üretiyor,
geleceği birlikte şekillendiriyoruz.

 TATÇELİK

 TATMETAL

www.tatmetal.com.tr | info@tatmetal.com.tr

TÜRKİYE'NİN
50. YILINI
KURULUŞU
2019

500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU İÇİNDE İSO ÜYELERİ

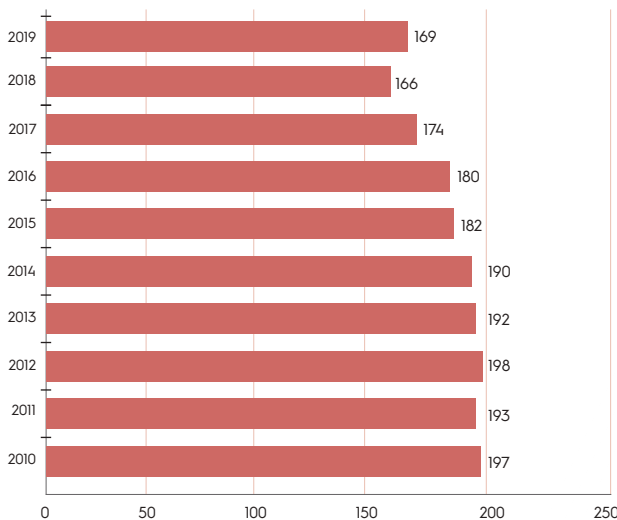
İSO 500 Türkiye genelindeki sanayi firmalarını kapsamakla birlikte İstanbul Sanayi Odası'na üye kuruluşların gelişimi ayrı bir değerlendirme alanını oluşturmaktadır.

İSO üyesi kuruluşların sayısı uzun bir aradan sonra ilk kez artış gösterdi.

Yıllar itibarıyla değerlendirildiğinde İSO üyesi kuruluşların sayısı genel bir düşüş eğilimi göstermektedir. 2010 yılında 197 olan İSO üyesi kuruluş sayısı, 2018 yılında 166'ya kadar gerilemiştir. 2019 yılında ise uzun bir aradan sonra ilk kez İSO üyesi kuruluşların sayısı 3 adet artarak 169'a yükselmiştir.

İSO üyesi kuruluşların sayısının artmasında, 2018 ve 2019 yıllarında sanayinin karşılaştığı koşullar nedeniyle yaşanan dalgalanmalar etkili olmuştur.

İSO ÜYELERİ (ADET)

Türkiye'nin tüm illerinde sanayi kuruluşları zorlu koşullardan farklı ölçülerde etkilenmiştir. İSO 500'deki İSO üyesi kuruluşların sayısındaki artış, aynı zamanda İstanbul'daki sanayinin direncini de ortaya koymaktadır.

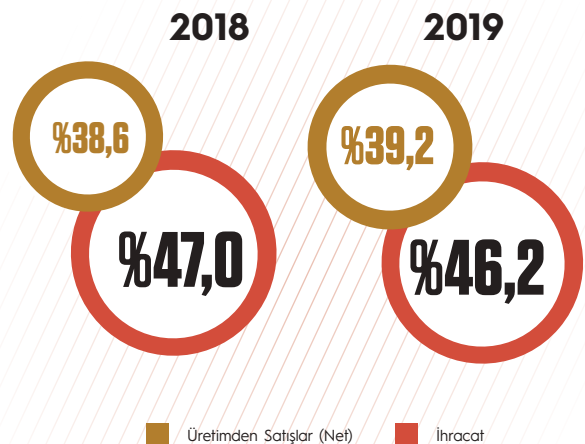
İSO üyesi kuruluşların üretimden satışlar içindeki payı arttı.

İSO üyesi kuruluşların sayısındaki artış ile birlikte bu kuruluşların İSO 500'ün temel büyüklükler içindeki payları da artış göstermiştir. İSO 500 sıralaması yapılırken kullanılan üretimden satışlar bu çerçevede önemli bir göstergesi oluşturmaktadır.

Üretimden satışlar açısından İSO üyelerinin payı 2018 yılında yüzde 38,6 iken 2019 yılında yüzde 39,2'ye yükselmiştir. 2018 yılında ilk kez yüzde 40 altına düşen pay, 2019'da yine bu sınırın altında olmasına rağmen yeniden yukarı yönlü bir eğilim göstermiştir.

İSO üyesi kuruluşların ihracat ve ücretle çalışanlar içindeki payları ise 2019 yılında sınırlı ölçüde de olsa azalmıştır. İhracatın payı yüzde 47'den yüzde 46,2'ye, ücretle çalışanlar payı yüzde 38'den yüzde 37,8'e gerilemiştir.

İSO ÜYELERİNİN PAYI (%)

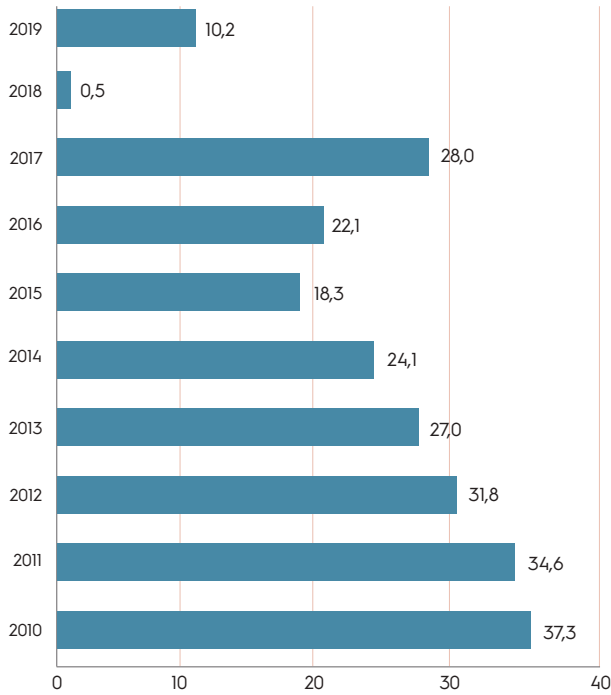

Net katma değerde ödenen faizlerin payı gerilerken karın payı arttı.

2018 yılında yaşanan finansal şokun etkileri ile milli gelir anlamında karın net katma değer içindeki payı, yüzde 0,5 ile uzun yıllardır görülmeyen bir seviyeye inerken, 2019 yılında yüzde 10,2'ye yükselmiş ve sınırlı bir iyileşme göstermiştir. Ancak sanayinin sermaye birikimi için gerekli olan payın halen oldukça altında kalmıştır.

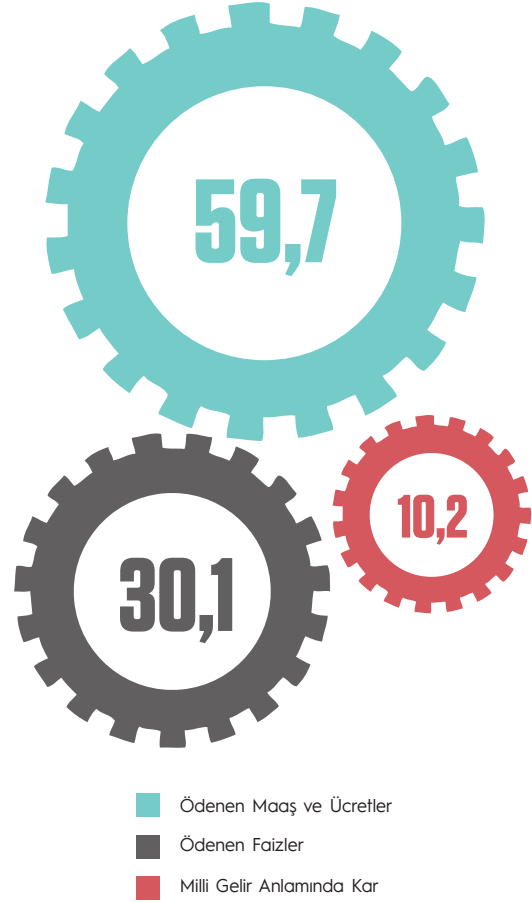
Yaratılan net katma değer içinde ödenen faizlerin payı ise 2019 yılı içinde 4 puan düşerek yüzde 30,1'e gerilemiştir. 2018 yılında yaşanan finansal şokun ardından ödenen faizlerin payı sert şekilde yükselmiş ve firmaların mali yapılarını olumsuz etkilemiştir. 2019 yılında ise payda gerileme yaşanmış olmasına rağmen ödenen faizlerin payı yine de yüksektir.

İSO ÜYESİ KURULUŞLARIN FAKTÖR GELİRLERİ DAĞILIMINDA MİLLİ GELİR ANLAMINDA KARIN PAYI (%)

Ödenen maaş ve ücretlerin payı ise 2018 yılında yüzde 65,4 iken, 2019 yılında yüzde 59,7 olarak gerçekleşmiştir. Ödenen maaş ve ücretlerin payı gerilemekle birlikte 2019 yılında geçmiş yıl ortalamalarına yaklaşarak normalleşme eğilimi göstermiştir.

İSO ÜYESİ KURULUŞLARDA FAKTÖR GELİRLERİ DAĞILIMI (%)

İSO Üyesi Kuruluşların Temel Göstergeleri (TL)

>

	A İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi 169 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	1.021.869.453.958	401.082.946.579	39,2
Net Satışlar	1.143.777.149.779	453.194.567.005	39,6
İhracat (GTS'ye Göre, Bin \$)	73.515.291	33.968.814	46,2
Dönem Karı (V.Ö.)	78.413.408.076	28.187.375.849	35,9
Dönem Zararı	16.799.334.279	3.788.956.830	22,6
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	61.614.073.797	24.398.419.019	39,6
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	128.868.499.384	44.089.142.717	34,2
Toplam Borçlar	716.338.725.686	244.721.273.381	34,2
--Kısa Vadeli Borçlar	431.975.078.949	164.583.008.654	38,1
Mali Borçlar	168.315.142.775	61.213.422.785	36,4
Diğer Borçlar	263.659.936.174	103.369.585.869	39,2
--Uzun Vadeli Borçlar	284.363.646.736	80.138.264.726	28,2
Mali Borçlar	237.997.767.097	71.281.117.769	30,0
Diğer Borçlar	46.365.879.640	8.857.146.958	19,1
Özkaynak	330.676.325.529	107.642.749.407	32,6
--Ödenmiş Sermaye	154.343.419.246	39.262.623.070	25,4
--Sermaye Yedekleri	17.247.010.463	6.670.335.757	38,7
--Kar Yedekleri	161.576.385.094	52.576.941.440	32,5
--Net Dönem Karı	71.137.237.736	26.242.696.378	36,9
--Birikmiş Zarar	73.627.727.010	17.109.847.238	23,2
Aktif Toplamı	1.047.015.051.224	352.364.022.790	33,7
--Dönen Varlıklar	637.714.801.647	233.685.612.633	36,6
--Duran Varlıklar	409.300.249.577	118.678.410.157	29,0
--Maddi Duran Varlıklar	262.621.257.226	64.631.626.452	24,6
--Diğer Duran Varlıklar	146.678.992.351	54.046.783.706	36,8
--Birikmiş Amortismanlar	283.739.137.116	110.827.270.214	39,1

▼ Devamı Diğer Sayfada

▲ Başlangıcı Önceki Sayfada

İSO Üyesi Kuruluşların Temel Göstergeleri (TL)

	A İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi 169 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Ücretle Çalışanlar	696.792	263.515	37,8
Ödenen Maaş ve Ücretler	68.484.099.673	26.966.040.213	39,4
Ödenen Faizler	36.037.886.857	13.611.086.796	37,8
Milli Gelir Anlamındaki Kar	28.351.772.013	4.610.841.484	16,3
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	132.873.758.543	45.187.968.493	34,0
Amortismanlar	37.476.785.946	13.264.455.184	35,4
Diğer Dolaylı Vergiler	1.502.435.703	511.609.245	34,1
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	171.852.980.192	58.964.032.922	34,3
Ödenen KDV + ÖTV	107.418.086.358	46.107.657.607	42,9
Sübvansiyonlar	471.992.774	40.266.064	8,5
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	278.799.073.776	105.031.424.465	37,7

İSO Üyesi Kuruluşların Ağırlığı (%)

	İSO Üyesi Kuruluş Sayısı	Net Satışlar	Üretimden Satışlar (Net)	İhracat	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Aktif Toplamı	Özkaynak	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer
2009	190	45,1	45,5	53,6	48,0	38,3	37,2	37,6	42,0
2010	197	46,5	45,1	54,5	36,9	38,6	37,4	39,6	41,5
2011	193	45,2	44,1	51,2	37,6	39,4	36,2	41,5	43,8
2012	198	43,2	43,0	51,7	40,9	38,9	36,8	42,0	41,5
2013	192	40,4	41,2	49,0	35,6	38,0	34,8	40,1	38,9
2014	190	45,6	43,9	50,9	46,6	40,7	39,0	41,7	44,5
2015	182	45,4	44,0	52,1	37,7	39,7	36,4	40,6	41,1
2016	180	42,9	41,7	49,8	33,9	35,4	32,1	39,7	37,8
2017	174	41,5	40,2	46,6	37,0	35,8	32,5	39,2	37,2
2018	166	39,4	38,6	47,0	38,0	34,7	32,6	38,0	37,4
2019	169	39,2	46,2	35,9	39,6	33,7	32,6	37,8	37,7

HALKA AÇIK KURULUŞLARIN^(*) PERFORMANSI

ISO 500'de halka açık kuruluşların sayısı 66 oldu.

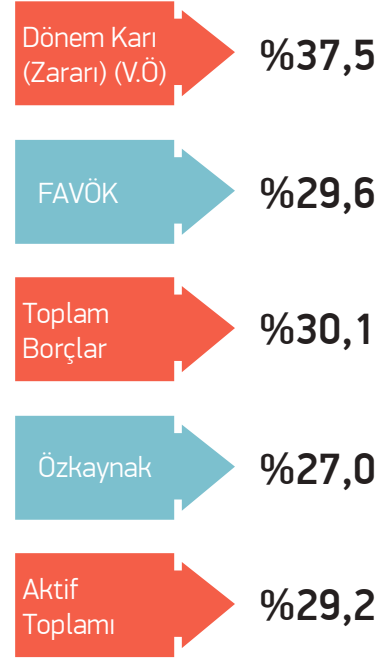
ISO 500 içinde 2017'de 69, 2018'de 67 halka açık kuruluş bulunurken, bu sayı 2019'da 66 olarak gerçekleşmiştir. Sayıdaki azalmanın etkisi ile halka açık kuruluşların ISO 500'ün temel göstergeleri ve toplam büyüklükleri içindeki payları küçülmüştür.

2018'den 2019'a halka açık kuruluşların üretimden satışlar içindeki payları yüzde 34'ten yüzde 32,4'e gerilemiştir. İhracattaki payı yüzde 33 ile değişmezken, en yüksek dönüş payı yüzde 50,7'den yüzde 37,5'e gerileyen dönem kar ve zarar büyüklüğünde gerçekleşmiştir.

Aktif toplamındaki pay yüzde 30,5'ten yüzde 29,2'ye inerken, özkaynaklar payı da yüzde 30,3'ten yüzde 27'ye gerilemiştir. Halka açık kuruluşların yaratılan net katma değer içindeki payı da yüzde 34,2'den yüzde 26,9'a inmiştir.

Halka açık kuruluşların 2018 yılındaki yüksek performansı, 2019 yılında diğer kuruluşların performanslarında gösterdikleri iyileşme ile birlikte daha zayıf kalmıştır.

HALKA AÇIK KURULUŞLARIN TEMEL GÖSTERGELER İÇİNDEKİ PAYLARI (%)

HALKA AÇIK KURULUŞLARIN TEMEL GÖSTERGELER İÇİNDEKİ PAYLARI (%)

	2018	2019
Üretimden Satışlar (Net)	34,0	32,4
İhracat ^(**)	33,0	33,0
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö)	50,7	37,5
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	36,1	29,6
Toplam Borçlar	30,6	30,1
Özkaynak	30,3	27,0
Aktif Toplamı	30,5	29,2
Ücretle Çalışanlar	22,0	21,8
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	34,2	26,9

(*) Halka açıklık payları, kuruluşların ankette beyan etmiş oldukları bilgilere dayanmaktadır.

(**) 2018 yılı ÖTS'ye, 2019 yılı GTS'ye göredir.

Halka Açık Kuruluşların Temel Göstergeleri (TL)

>

	A ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B 66 Halka Açık Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	1.021.869.453.958	331.118.135.809	32,4
Net Satışlar	1.143.777.149.779	364.548.791.419	31,9
İhracat (GTS'ye Göre, Bin \$)	73.515.291	24.246.868	33,0
Dönem Karı (V.Ö.)	78.413.408.076	25.714.286.274	32,8
Dönem Zararı	16.799.334.279	2.635.573.091	15,7
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	61.614.073.797	23.078.713.183	37,5
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	128.868.499.384	38.091.350.706	29,6
Toplam Borçlar	716.338.725.686	215.919.856.047	30,1
--Kısa Vadeli Borçlar	431.975.078.949	136.080.098.622	31,5
Mali Borçlar	168.315.142.775	44.481.406.588	26,4
Diğer Borçlar	263.659.936.174	91.598.692.034	34,7
--Uzun Vadeli Borçlar	284.363.646.736	79.839.757.425	28,1
Mali Borçlar	237.997.767.097	65.588.545.484	27,6
Diğer Borçlar	46.365.879.640	14.251.211.941	30,7
Özkaynak	330.676.325.529	89.397.333.596	27,0
--Ödenmiş Sermaye	154.343.419.246	29.846.806.285	19,3
--Sermaye Yedekleri	17.247.010.463	7.691.667.398	44,6
--Kar Yedekleri	161.576.385.094	38.433.347.863	23,8
--Net Dönem Karı	71.137.237.736	23.746.377.948	33,4
--Birikmiş Zarar	73.627.727.010	10.320.865.898	14,0
Aktif Toplamı	1.047.015.051.224	305.317.189.645	29,2
--Dönen Varlıklar	637.714.801.647	201.582.952.434	31,6
--Duran Varlıklar	409.300.249.577	103.734.237.211	25,3
--Maddi Duran Varlıklar	262.621.257.226	62.519.013.417	23,8
--Diğer Duran Varlıklar	146.678.992.351	41.215.223.794	28,1
--Birikmiş Amortismanlar	283.739.137.116	108.769.931.419	38,3

▼ Devamı Diğer Sayfada

Halka Açık Kuruluşların Temel Göstergeleri (TL)

	A İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B 66 Halka Açık Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Ücretle Çalışanlar	696.792	151.761	21,8
Ödenen Maaş ve Ücretler	68.484.099.673	18.954.200.380	27,7
Ödenen Faizler	36.037.886.857	8.510.697.067	23,6
Milli Gelir Anlamındaki Kar	28.351.772.013	8.217.238.765	29,0
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	132.873.758.543	35.682.136.212	26,9
Amortismanlar	37.476.785.946	11.318.578.027	30,2
Diğer Dolaylı Vergiler	1.502.435.703	556.529.989	37,0
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	171.852.980.192	47.557.244.228	27,7
Ödenen KDV + ÖTV	107.418.086.358	45.137.085.706	42,0
Sübvansiyonlar	471.992.774	48.766.253	10,3
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	278.799.073.776	92.645.563.681	33,2

ÖZEL KURULUŞLARIN İSTİHDAMI

Sanayi sektörü, istihdam ve nitelikli insan kaynakları için önemli alanların başında gelmektedir. Bu çerçevede İSO 500'de özel kuruluşların çalışan sayısındaki gelişmeler ile çalışanlara ödenen maaş ve ücretlerdeki artışlar önemli bir gösterge olmaktadır.

2019 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların istihdamı yüzde 1,3 artırmıştır. Yine özel kuruluşların ödedikleri maaş ve ücretler de 2019 yılında yüzde 21,3 artmıştır.

Yüzde 1,3'lük istihdam artışı ile değerlendirildiğinde, özel kuruluşlarda maaş ve ücretler yüzde 19,8 yükselmiştir. Bu oran tüketici enflasyonundan arındırıldığında maaş ve ücretlerin 2019 yılında reel olarak yüzde 7,1 oranında arttığı görülmektedir.

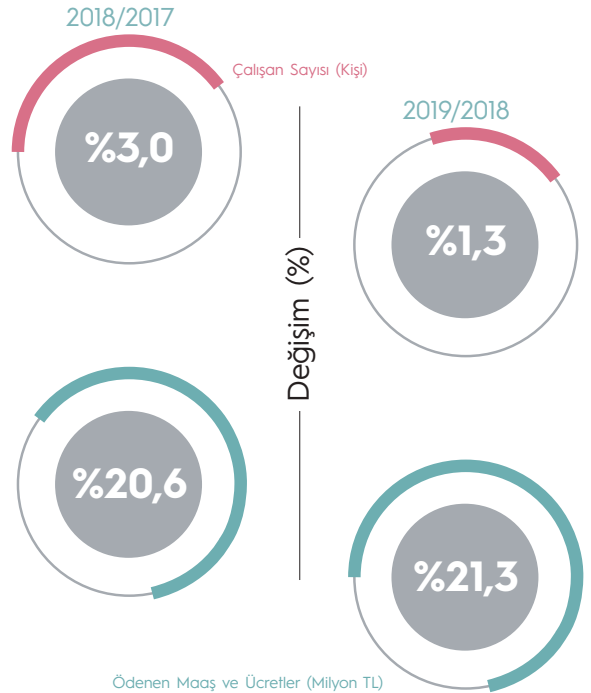
ÖZEL KURULUŞLARDA ÇALIŞAN SAYISI İLE ÖDENEN MAAŞ VE ÜCRETLER

Çalışan Sayısı (Kişi)

2015		601.696
2016		616.892
2017		632.264
2018		651.160
2019		659.463

Ödenen Maaş ve Ücretler (Milyon TL)

2015		32.430
2016		37.826
2017		43.496
2018		52.466
2019		63.647

TEMEL FİNANSAL GÖSTERGELER

Finansal göstergeler içinde borçlanma ile özkaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısı, kuruluşların finansal yapılarını ortaya koyan önemli göstergelerden biridir.

Borç/özkaynak dağılımında bozulma devam etti.

Finansal göstergeler içinde borçlanma ile özkaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısı, kuruluşların finansal yapılarını ortaya koyan önemli göstergelerden biridir.

Türkiye'de özel sektör kuruluşları için borçlanma, faaliyetlerin finansmanında yoğun şekilde kullanılmaktadır. Küresel borçlanma olanaklarının bollaşması ve ucuzlaşması, Türk özel sektör kuruluşlarının borçlanma eğilimini daha da kuvvetlendirmiştir.

Özellikle yurtdışı ve döviz cinsi borçlanma daha çok tercih edilmiştir. Bu eğilim ile toplam borçların payı artarken öz-kaynakların payı gerilemeye başlamıştır.

İSO 500'de 2015 yılı ile birlikte ilk kez yüzde 60'ların üstüne çıkan toplam borçların payı takip eden yıllarda artış eğilimini sürdürmüştü ve 2019'da bir önceki yıla göre 1,4 puan daha artarak yüzde 68,4'e çıkmıştır. Toplam borçların payı rekor seviyeye yükselirken, özkaynakların payı yüzde 31,6 ile en düşük seviyesine gerilemiştir.

KAYNAK YAPISINDA BORÇLARIN VE ÖZKAYNAKLARIN GELİŞİMİ (%)

Özel kuruluşlarda ise borçların oranları daha yüksek gerçekleşmeye devam etmektedir. 2019 yılında özel kuruluşlarda borçların payı 1,2 puan daha artarak yüzde 70,6'ya yükselmiştir. Özkaynakların payı ise yüzde 29,4'e inmiştir. Özel sektörün kaynak yapısında bozulma sürmektedir.

Kamu kuruluşlarında ise özkaynak payı yüzde 55,5'e inerken, borçlanma payı yüzde 44,5'e yükselmiştir.

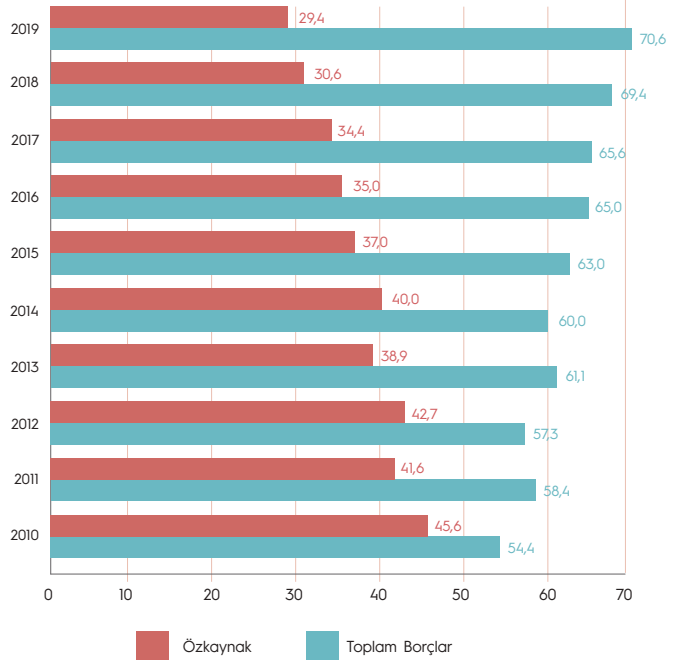
2019'da toplam borçların payının artmasında birkaç faktör etkili olmuştur.

Öncelikle 2018 yılında yaşanan finansal şokun ardından işletmelerin net işletme sermayesi ihtiyacı 2019 yılında da artmaya devam etmiştir. Yükselen maliyetler ve enflasyon, faiz oranları ve döviz kurları sonucu firmaların mali yapıları etkilenmiş ve net işletme sermayesi ihtiyacı artmıştır. Firmalar net işletme sermayesi ihtiyaçlarını yine daha çok borçlanma ile karşılamaya yönelmiştir.

Bunun dışında firmalar 2019 yılında borçlarını yeniden yapılandırırken, kamunun uygun kredi olanaklarından da yararlanmaya çalışmıştır.

Yine borçların payının artmasının önemli bir nedeni de döviz kurlarındaki artışlardır. Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle şişmesi borçların payını artırmaktadır. Net bir kullanım olmasa dahi borç kalemi yükselmektedir. 2019 yılında döviz kurlarındaki artışın bu etkisi yine hissedilmiştir.

ÖZEL KURULUŞLARIN KAYNAK YAPISINDA BORÇLARIN VE ÖZKAYNAKLARIN GELİŞİMİ (%)

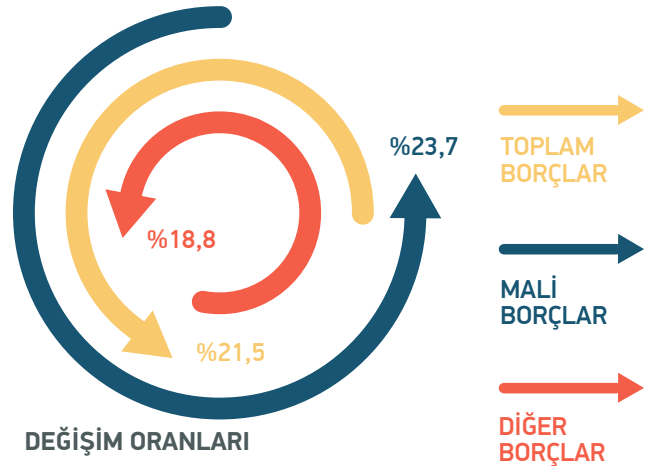
Son olarak 2019 yılında karlılıkların olumsuz etkilenmesi ve toplam karın nominal olarak gerilemesi firmaların öz-kaynak yaratma olanaklarını da sınırlamıştır.

Kaynak Yapısı (%)

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kısa Vadeli Borçlar	36,5	34,3	36,2	34,6	34,9	35,6	38,0	41,6	41,3
Uzun Vadeli Borçlar	17,2	18,5	20,8	22,4	25,2	26,3	24,9	25,4	27,2
Toplam Borçlar	53,7	52,8	57,0	57,0	60,1	61,9	62,9	67,0	68,4
Özkaynak	46,3	47,2	43,0	43,0	39,9	38,1	37,1	33,0	31,6
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Özel Kuruluşlar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kısa Vadeli Borçlar	39,7	37,0	38,5	36,8	37,4	38,0	40,4	43,3	42,5
Uzun Vadeli Borçlar	18,7	20,3	22,6	23,2	25,6	27,0	25,2	26,0	28,0
Toplam Borçlar	58,5	57,3	61,1	60,0	63,0	65,0	65,6	69,4	70,6
Özkaynak	41,5	42,7	38,9	40,0	37,0	35,0	34,4	30,6	29,4
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kamu Kuruluşları	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kısa Vadeli Borçlar	14,4	16,1	17,0	15,3	11,1	14,6	15,6	24,6	27,0
Uzun Vadeli Borçlar	6,9	6,3	6,0	15,4	21,2	20,5	22,0	19,1	17,5
Toplam Borçlar	21,4	22,4	23,0	30,7	32,3	35,1	37,6	43,7	44,5
Özkaynak	78,6	77,6	77,0	69,3	67,7	64,9	62,4	56,3	55,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Mali borçların toplam borçlar içindeki payı artış gösterdi.

2019 yılında İSO 500'ün mali borçları yüzde 23,7, diğer borçları ise yüzde 18,8 oranında artış göstermiştir. Mali borçlar 2018 yılında olduğu gibi 2019 yılında da diğer borçlardan daha hızlı artmıştır. Borçlanma oranlarındaki bu artışlara bağlı olarak mali borçların toplam borçlar içindeki payı 2018 yılında yüzde 55,7 iken, 2019 yılında yüzde 56,7'ye yükselmiştir. Diğer borçların payı ise yüzde 44,3'ten yüzde 43,3'e inmiştir.

Güçlü, Verimli, Odaklı

1967 yılında kurulan ve Türkiye'yi yerli karton ile tanıştıran Kartonsan; 53 yıl sonra bugün Avrupa'nın en önde gelen ve Türkiye'nin lider üreticisi konumundadır.

Endüstri 4.0 ekseninde geleceğe odaklanan Kartonsan, üstün teknolojisi ve güçlü üretim kapasitesiyle müşterilerine değer yaratan, çevreci ürünler sunmaktadır.

www.kartonsan.com.tr

 Kartonsan

500

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

pak
topluluğu

Borçların Gelişimi (TL)

	Toplam Borçlar	Mali Borçlar		Diğer Borçlar	
		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)
2014	256.865.618.819	139.526.148.677	54,3	117.339.470.142	45,7
2015	305.472.597.410	174.394.921.483	57,1	131.077.675.927	42,9
2016	379.080.634.920	207.366.601.032	54,7	171.714.033.888	45,3
2017	447.231.461.383	242.877.446.345	54,3	204.354.015.038	45,7
2018	589.493.485.990	328.597.965.015	55,7	260.895.520.975	44,3
2019	716.338.725.686	406.312.909.872	56,7	310.025.815.814	43,3
Değişim (%) - (2019/2018)	21,5	23,7	-	18,8	-

Kısa vadeli mali borçların payı geriledi.

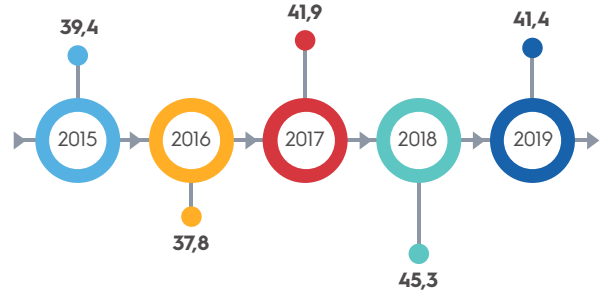
2008 yılından itibaren kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı gerileme eğilimine girmiş ve 2008 yılında yüzde 51,5 iken 2016 yılında yüzde 37,8'e kadar düşmüştür. Sanayi kuruluşları bu dönemde orta-uzun vadeli mali borçlanma olanaklarını kullanmış ve böylece kısa vadeli mali borçların payı azalmıştır.

2017 ve 2018 yıllarında ise kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı sıçrama göstermiştir. 2017 yılında yüzde 41,9 olan kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı, 2018 yılında yüzde 45,3'e yükselmiştir. Bu artışta yaşanan finansal dalgalanmalar sonucu orta-uzun vadeli finansman olanaklarının önemli ölçüde azalması etkili olmuştur. Sanayi firmaları artan net işletme sermayesi ihtiyaçlarını kısa vadeli mali borçlanma ile kapatmıştır.

2019 yılında ise kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı yeniden gerilemiş ve yüzde 41,4'e inmiştir. Gerilemede iki unsur etkili olmuştur. İlki kısa vadeye yığılan mali borçların bir bölümü yeniden yapılandırılarak orta-uzun vadeli mali borçlar haline getirilmiştir. Diğerleri ise 2019 yılının ikinci yarısından itibaren finansal koşullardaki göreceli iyileşme ile uzun vadeli kredi olanaklarının yeniden artmış olmasıdır.

İSO 500'de 2019 yılı itibarıyla 25 alt sektörden 13 sektörde uzun vadeli mali borçlar kısa vadeli mali borçların üzerindedir. 12 sektörde ise kısa vadeli mali borçlar daha yüksektir. 2018 yılına göre uzun vadeli borçların daha yüksek olduğu sektör sayısı 3 adet artmıştır. 2019 yılında bazı alt sektörler borç vade yapılarını iyileştirmiştir.

KISA VADELİ MALİ BORÇLARIN TOPLAM MALİ BORÇLAR İÇİNDEKİ PAYI (%)

İSO 500'ün mali borçları sektörel olarak değerlendirildiğinde en yüksek mali borcu olan ilk beş sektör ve sıralamalarında 2018'e göre bazı değişiklikler yaşanmıştır. En yüksek mali borcu olan sektör ana metal sanayi olarak aynı kalırken, rafine edilmiş petrol ürünleri ikinci sıraya yükselmiştir.

Gıda ürünleri üçüncü sıradaki konumunu korurken, tekstil ürünleri dördüncü sıraya yükselmiş, elektrik, gaz, buhar, havalandırma sistemleri beşinci sıraya gerilemiştir. Geçen yıldan farklı olarak motorlu kara taşıtları en yüksek mali borcu olan ilk 5 sektör arasından çıkmıştır.

Kısa vadeli mali borçları uzun vadeli mali borçlarının önemli ölçüde üzerinde olan sektörler arasında gıda ürünleri, ana metal sanayi ve elektronik sanayi dikkat çekmektedir.

Uzun vadeli mali borçları kısa vadeli mali borçlarının önemli ölçüde üzerinde olan sektörler ise rafine edilmiş petrol ürünleri sanayi, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı, madencilik ve taşocaklığı ile mineral ürünler sanayi olmuştur.

SIRIKCIOĞLU
M E N S U C A T

*Kumaşında
Kalite Var !*

www.sirikcioglu.com.tr

Mali Borçlar (TL)

	Sektörler	Kısa Vadeli Mali Borçlar	Uzun Vadeli Mali Borçlar	Toplam Mali Borçlar
05-08	Madencilik ve taşocakçılığı	4.143.299.708	21.341.468.996	25.484.768.703
10	Gıda ürünlerinin imalatı	26.817.458.813	18.315.819.700	45.133.278.513
11	İçeceklerin imalatı	1.460.459.556	7.283.807.940	8.744.267.495
12	Tütün ürünleri imalatı	709.977.600	-	709.977.600
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	17.923.004.891	16.391.317.743	34.314.322.635
14	Giyim eşyalarının imalatı	1.631.142.182	624.649.842	2.255.792.024
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	3.291.871.869	5.572.891.533	8.864.763.402
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	1.880.235.027	4.240.584.715	6.120.819.742
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	416.768.412	235.708.667	652.477.079
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	6.830.170.222	39.558.240.388	46.388.410.611
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	16.952.217.423	16.392.137.999	33.344.355.423
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	1.037.115.377	1.049.130.236	2.086.245.613
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	6.031.308.709	5.213.859.387	11.245.168.096
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	3.763.151.315	16.784.902.353	20.548.053.668
24	Ana metal sanayii	31.383.681.126	24.228.093.068	55.611.774.194
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	1.955.536.878	1.990.730.562	3.946.267.440
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5.031.964.322	646.333.858	5.678.298.181
27	Elektrikli teçhizat imalatı	7.664.578.667	10.497.194.612	18.161.773.279
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	1.011.135.939	2.544.743.183	3.555.879.122
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	15.764.132.896	14.458.649.247	30.222.782.143
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	4.780.073.524	2.847.404.976	7.627.478.500
31	Mobilya imalatı	258.417.273	422.300.003	680.717.276
32	Diğer imalatlar	496.543.413	859.329.051	1.355.872.464
32.1	Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	496.543.413	859.329.051	1.355.872.464
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	7.000.397.631	26.498.469.035	33.498.866.667
	Toplam	168.315.142.775	237.997.767.097	406.312.909.872

 YİĞİTAKÜ

**Dünyaya Enerji, Türkiye'ye
Güç Katıyoruz.**

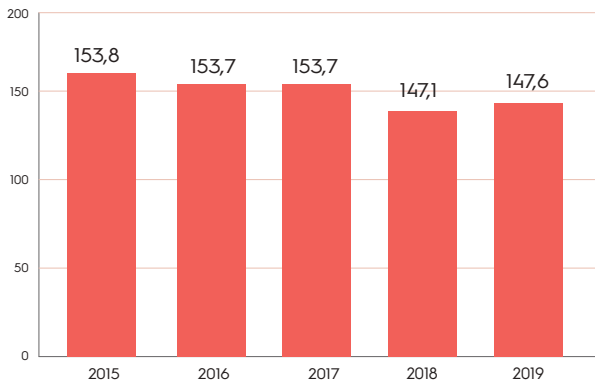
FİNANSAL ORANLAR

2018 yılında yaşanan finansal şokların, sanayi kuruluşlarının mali yapıları ve finansal oranları üzerindeki etkileri 2019 yılında da devam etmiştir. Bu dönemde uygulanan ekonomik dengelenme politikaları da 2019 yılı gerçekleştirmelerinde etkili olmuştur. Sanayi kuruluşları önemli ölçüde bozulan mali yapıları ile finansal oranlarını 2019 yılında iyileştirmeye çalışmıştır.

Cari oran 2019 yılında hafif iyileşti.

Cari oran, kuruluşların dönen varlıklarını nakde dönüştürüp yarattığı kaynaklarla kısa vadeli borçlarını ödeme kapasitesi hakkında ipucu vermektedir. Dönen varlıkların kısa vadeli borçlardan büyük olması, kuruluşların net işletme sermayesine ve kısa vadeli borçlarını ödeme kapasitesine sahip olduklarını göstermektedir.

CARİ ORAN (%)

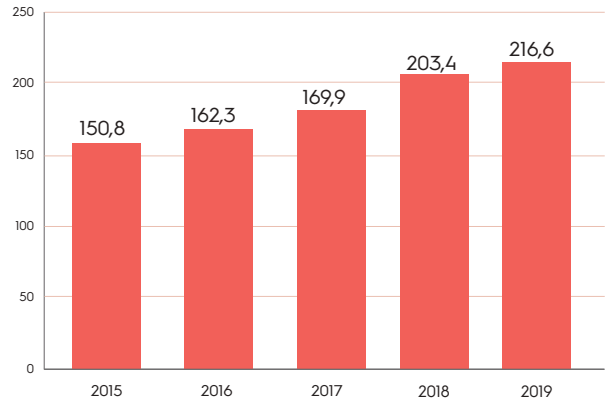

İSO 500'ün cari oranı 2018 yılında 6,6 puan düşerek yüzde 147,1'e inmiş ve böylece cari oran son altı yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. 2019'da ise bozulma durmuş ve cari oran sınırlı bir artış ile yüzde 147,6 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam borçların özkaynaklara oranı artmaya devam etti.

2018 yılında ortaya çıkan ekonomik gelişmeler ve finansal şoklar, toplam borçlarda önemli bir artışa neden olmuş ve söz konusu yılda İSO 500'ün toplam borçlar/özkaynak oranı sıçrama göstererek yüzde 169,9'dan yüzde 203,4'e yükselmiştir. Başka bir deyişle toplam borçlar ilk kez özkaynak büyüklüğünün iki katını aşmıştır.

TOPLAM BORÇLARIN ÖZKAYNAKLARA ORANI (%)

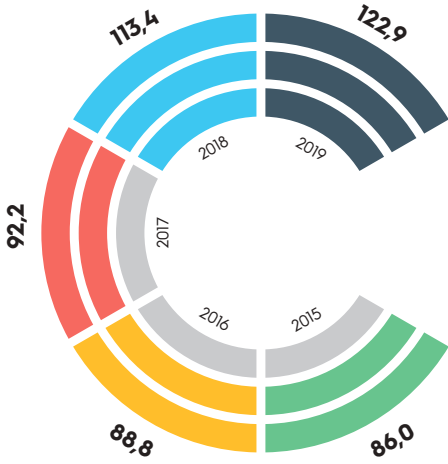
Bu eğilim 2019 yılında da sürmüştür. Toplam borçların özkaynaklara oranı 2019 yılında artmaya devam etmiş ve yüzde 216,6'ya yükselmiştir. Kuruluşlar artan net işletme sermayesi ihtiyaçlarını 2019 yılında daha çok borçlanma ile karşılamıştır. Özkaynak yaratma olanakları sınırlı kalmıştır. Bu nedenle mali yapıda borçlar lehine bozulma devam etmiştir.

Mali borçlar özkaynakların üzerinde kalmaya devam etti.

İSO 500'ün mali borçlar/özkaynak oranı 2019 yılında artarak yüzde 113,4'ten yüzde 122,9'a yükselmiştir. Böylece mali borçların ilk kez özkaynaklar büyüklüğünü aştığı 2018 yılının ardından 2019'da da oran mali borçlar lehine artış göstermiştir. Mali borçların özkaynaklardan yüksek gerçekleşmesi, 2018 yılında yaşanan finansal şokların kalıcı mali etkilerinden biri olarak öne çıkmıştır.

Mali borçların önemli bir bölümü döviz cinsi borçlardan oluşmaktadır. 2019 yılında döviz kurlarında artışların devam etmesi sonucu mali borçların TL karşılıkları da büyümüş ve mali borçların özkaynaklara oranları bu nedenle de yükselmeye devam etmiştir.

MALİ BORÇLARIN ÖZKAYNAKLARA ORANI (%)

Özkaynakların aktiflere oranı 1/3'ün altına düştü.

Özkaynakların aktif toplamı içindeki payı, sanayi kuruluşlarının faaliyetlerini ne ölçüde özkaynaklar ile finanse ettiğini göstermektedir.

Bu oranın yüksekliği, mali sağlamlığı yansıtmaktadır. İSO 500'ün özkaynak/aktif toplamı oranı 2019 yılında 1,4 puan daha gerilemiş ve yüzde 31,6 olarak gerçekleşmiştir.

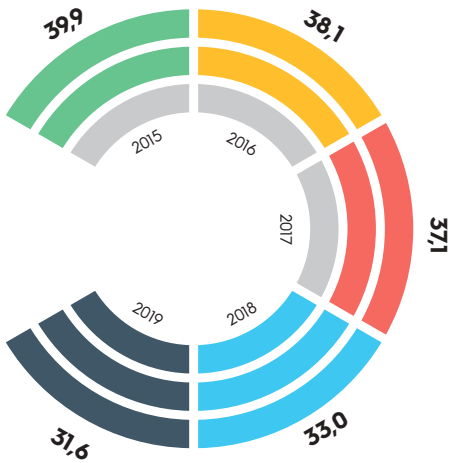
Duran varlıkların aktifler içindeki payı sınırlı artış gösterdi.

Toplam aktifler içinde yüksek dönen varlıklar, işletme sermayesi yönetimi açısından olumludur. Bununla birlikte duran varlıkların payının gerilemesi, firmaların sabit kıymetlere bir başka deyişle üretken makine ve teçhizata yönelik yatırım yapma eğiliminin zayıfladığını göstermektedir.

İSO 500'de duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı 2015 yılında yüzde 46,3'e yükseldikten sonra gerilemeye başlamış ve 2018 yılında yüzde 38,8'e kadar inmiştir. 2016 yılından itibaren yatırım koşullarındaki bozulma, iç talepteki sert daralma ve finansman maliyetlerindeki artışlar duran varlık yatırımlarını sınırlamıştır.

2019'da ise duran varlıkların payı yeniden 0,3 puan artarak yüzde 39,1'e yükselmiştir. Bir önceki yıla göre maddi duran varlıklar yüzde 23,6, diğer duran varlıklar ise yüzde 14,3 artış göstermiştir. Bu durum, duran varlıkların payındaki sınırlı artışın, tamamlanan yenileme ve modernizasyon yatırımlarından kaynaklandığına işaret etmektedir.

ÖZKAYNAKLARIN TOPLAM AKTİFLERE ORANI (%)

Finansal Oranlar (%)

	500 BSK				500 BSK-Özel				500 BSK-İSO				500 BSK-Kamu			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)	153,7	153,7	147,1	147,6	147,3	148,8	146,3	147,3	141,4	140,4	136,7	142,0	295,7	273,7	160,1	153,8
Toplam Borçlar/Aktif Toplamı	61,9	62,9	67,0	68,4	65,0	65,6	69,4	70,6	65,5	66,4	69,0	69,5	35,1	37,6	43,7	44,5
Toplam Borçlar/Özkaynak	162,3	169,9	203,4	216,6	185,4	190,8	226,4	239,8	189,4	197,8	222,7	227,3	54,2	60,2	77,7	80,2
Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar	57,5	60,4	62,1	60,3	58,5	61,6	62,5	60,3	65,7	69,2	70,5	67,3	41,7	41,5	56,2	60,6
Mali Borçlar/Özkaynak	88,8	92,2	113,4	122,9	102,5	103,6	126,5	135,5	99,0	98,2	117,3	123,1	24,4	33,0	42,0	48,3
Mali Borçlar/Aktif Toplamı	33,8	34,2	37,4	38,8	35,9	35,6	38,7	39,9	34,2	33,0	36,4	37,6	15,8	20,6	23,6	26,8
Özkaynak/Aktif Toplamı	38,1	37,1	33,0	31,6	35,0	34,4	30,6	29,4	34,5	33,6	31,0	30,5	64,9	62,4	56,3	55,5

Sektörel Finansal Oranlar - 2019 (%)

Sektörler	Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)	Toplam Borçlar/Aktif Toplamı	Toplam Borçlar/Özkaynak	Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar	Mali Borçlar/Özkaynak	Mali Borçlar/Aktif Toplamı	Özkaynak/Aktif Toplamı
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	198,6	48,7	94,9	32,8	71,8	36,8	51,3
10 Gıda ürünlerinin imalatı	141,3	69,4	226,8	71,9	144,8	44,3	30,6
11 İçeceklerin imalatı	162,0	65,6	190,8	39,1	128,5	44,2	34,4
12 Tütün ürünleri imalatı	101,1	78,7	369,4	98,6	41,5	8,8	21,3
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	140,5	74,0	285,3	60,1	225,2	58,5	26,0
14 Giyim eşyalarının imalatı	119,9	66,2	196,2	85,3	86,8	29,3	33,8
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	133,4	84,2	533,3	50,7	344,6	54,4	15,8
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	192,4	65,5	189,7	50,8	127,5	44,0	34,5
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	131,9	82,8	482,5	71,0	353,3	60,6	17,2
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	115,3	90,6	965,3	49,6	534,5	50,2	9,4
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	159,8	63,2	171,6	64,6	113,3	41,7	36,8
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	235,5	41,3	70,5	66,2	38,7	22,7	58,7
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	140,2	68,7	219,2	70,5	128,1	40,1	31,3
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	157,9	69,7	229,9	42,3	147,8	44,8	30,3
24 Ana metal sanayii	139,8	66,3	196,3	73,0	115,6	39,0	33,7
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	228,4	62,8	168,7	53,7	40,1	14,9	37,2
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	162,5	65,4	188,6	72,7	37,2	12,9	34,6
27 Elektrikli teçhizat imalatı	156,8	71,1	246,3	66,4	122,2	35,3	28,9
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	279,3	44,1	79,0	62,6	38,3	21,4	55,9
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	130,8	71,7	253,3	73,8	116,2	32,9	28,3
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	237,5	75,1	301,1	47,5	86,9	21,7	24,9
31 Mobilya imalatı	228,6	41,4	70,7	66,4	23,2	13,6	58,6
32 Diğer imalatlar	265,3	62,6	167,4	54,4	120,3	45,0	37,4
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	265,3	62,6	167,4	54,4	120,3	45,0	37,4
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	100,5	65,1	186,2	41,5	122,5	42,8	34,9
Toplam	147,6	68,4	216,6	60,3	122,9	38,8	31,6

#HerAnYanında

SODEXO HER AN YANINDA

Normali yeniden tanımladığımız bugünlerde çalışma düzenimiz de yeniden şekilleniyor.

Sodexo, ofiste çalışma düzenine kademeli olarak dönmeye başlayan kurumların öğle yemeği ihtiyaçlarına getirdiği yenilikçi çözümlerle yanlarında olmaya devam ediyor.

Dijital yemek kartlarından, harcadıkça kazandıran Misket'e, ofisteki çalışanlar için toplu yemek aboneliğinden, online gıda alışverişine kadar birçok avantaj sunuyor.

sodexo

YAŞAM KALİTESİ HİZMETLERİ

Markanıza Değer Katın

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2019 Logo'su Hazır!

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

TÜRKİYE'NİN
İKİNCİ 500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

"Türkiye'nin 2019 yılı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasında yer almayı başarmış firmalarımızın, ulaştığı bu başarıyı çok daha üst noktalara taşıyabilmesi ve kurumsal kimliklerine daha fazla değer katabilmesi adına aşağıda sıralanan etkili iletişim alanlarında kullanabilmesi için **İSO 500 Logo'muzu** taleplerinize sunuyoruz.

Kurumsal web sitenizde

Basılı ya da dijital broşürlerinizde

Sosyal medya görsellerinizde

Dergi, bülten gibi süreli yayınlarınızda

Sizi medyada temsil eden basın bültenlerinizde

Tanıtım filmleri ya da videolarınızda

Kongre, fuar ya da toplantı gibi etkinliklerinizde

Yukarıda belirttiğimiz etkili iletişim alanlarında **İSO 500 logosunun kullanımına dair** daha detaylı bilgiye ulaşabilmek için **İSO Kurumsal İletişim ve Üye Hizmetleri Şubemiz** (0212 252 29 00-131-133-134) ile iletişime geçebilirsiniz.

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

www.iso.org.tr

KARLILIK GÖSTERGELERİ

Kuruluşların karlılık performansında, kendi başarılarının yanı sıra dışsal koşullar da belirleyici olmaktadır.

Kar eden kuruluş sayısında iyileşme var.

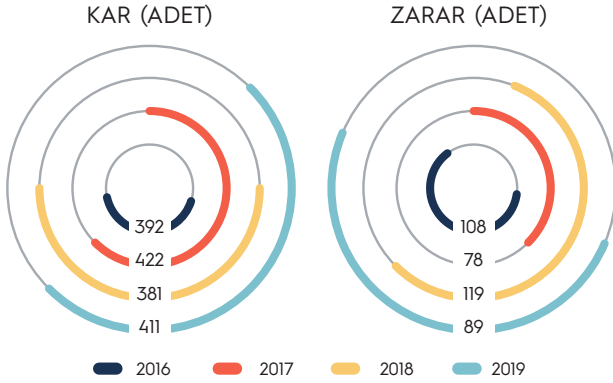
İSO 500'de kar ve zarar eden kuruluş sayıları yıldan yıla değişkenlik göstermektedir. Kar ve zarar elde edilmesinde firma performansları kadar dışsal koşullar da belirleyici olmaktadır.

Çalışma kapsamında 2013 yılından itibaren faiz, amortisman ve vergi öncesi kar/zarar elde eden firma sayıları da değerlendirilmektedir. EBITDA olarak da bilinen bu gösterge, kuruluşların faaliyetlerinden elde ettikleri karlılık performansını daha iyi yansıtmaktadır.

2019 yılında İSO 500'de kar eden kuruluş sayısı 381'den 411'e yükselirken zarar eden kuruluş sayısı ise 119'dan 89'a gerilemiştir. 2018'de yaşanan finansal şokların ardından, 2019 yılında sanayi kuruluşları mali yapılarını olduğu gibi karlılıklarını da iyileştirmeye ağırlık vermiştir. Bu dönemde finansal dalgalanmaların da azalması ile birlikte karlılık performanslarında görece iyileşme sağlanmıştır.

KAR/ZARAR EDEN KURULUŞ SAYISI (ADET)

(Vergi Öncesi Dönem Karı/Zararı)

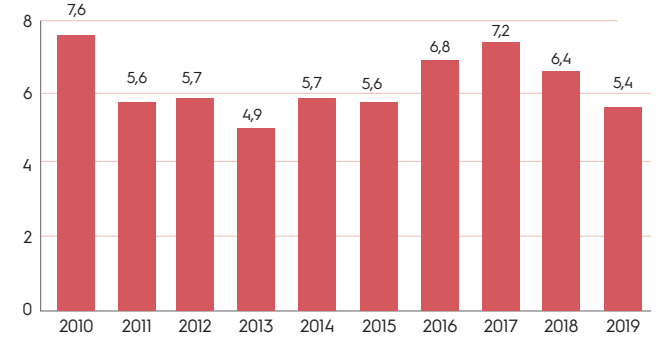

Satış karlılığı yüzde 5,4'e geriledi.

Satış karlılığı, İSO 500'ün dönem kar ve zarar toplamının toplam net satışlara bölünmesi ile hesaplanmaktadır. 2019'da İSO 500'de kar elde eden kuruluşların sayısı artmış olmakla birlikte, satış karlılığı oranı 2019 yılında 1 puan düşüşle yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oran 2017 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra 2018 ve 2019 yıllarında gerilemiştir.

Bu gerileme iki nedenden kaynaklanmıştır: Firmalar 2018 yılındaki finansal şokun yol açtığı belirgin maliyet artışlarını 2019 yılında da yaşamaya devam etmiştir. Ancak uygulanan ekonomik dengelenme politikaları sonucu sert daralan iç talep karşısında, artan maliyetler fiyatlara yansıtılmamıştır. Sektörlerde yıl boyunca indirim ve kampanyalar gerçekleştirilmiştir.

SATIŞ KARLILIĞI ORANI (%)

Aynı zamanda ihracat artışının da sınırlı kalması nedeniyle, döviz kurlarındaki artış, satış karlılığına yeterince destek verememiştir.

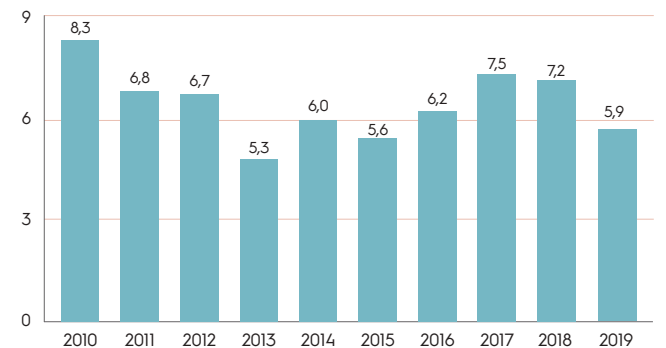
2019 yılında satış karlılığı en yüksek sektörler yüzde 26,2 ile madencilik ve taşocakçılığı, yüzde 22,3 ile eczacılık ürünleri imalatı olmuştur. En düşük satış karlılığı olan sektörler ise negatif karlılık veren rafine edilmiş petrol ürünleri ve mücevherat imalatı sektörlerinin yanı sıra, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sanayi (yüzde 1) ile ağaç ve orman ürünleri imalatı (yüzde 1,6) olmuştur.

Aktif karlılığı yüzde 5,9 ile düşüş eğilimini sürdürdü.

Vergi öncesi dönem kar veya zarar toplamının aktiflere bölünmesi ile hesaplanan aktif karlılığı, 2019 yılında 1,3 puan düşüşle yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında yüzde 8,3'e kadar yükselen aktif karlılığı oranı, izleyen yıllarda düşüş eğilimi göstermiş, ardından 2016 ve 2017 yıllarında hissedilir bir toparlanma kaydetmiştir. Aktif karlılığı 2018'de yaşanan sınırlı düşüşün ardından 2019'da daha belirgin bir azalma kaydetmiştir.

2019 yılında en yüksek aktif karlılığı sağlayan sektör yüzde 20,9 ile eczacılık ürünleri imalatı olmuştur. Makine ve ekipman sanayi yüzde 11,9 ile ikinci sırada yer almıştır. Yüksek aktif karlılığı gösteren diğer sektörler ise yüzde 11 ile fabrikasyon metal ürünleri, yüzde 10,3 ile madencilik ve taşocakçılığı ve yine yüzde

AKTİF KARLILIĞI ORANI (%)

10,3 ile elektronik ürünler olmuştur. Sektörlerin yarıya yakınında aktif karlılıkları 2018 yılına göre düşüş göstermiştir.

En düşük aktif karlılığı oranı ise eksi yüzde 4 rafine petrol ürünleri sektöründe gerçekleşmiştir. 2019'da negatif aktif karlılığı olan sektör sayısı dörtten ikiye inmiştir. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması yüzde 1,2, ağaç ve orman ürünleri sanayi ise yüzde 1,3 ile en düşük aktif karlılığına sahip sektörler arasında yer almıştır.

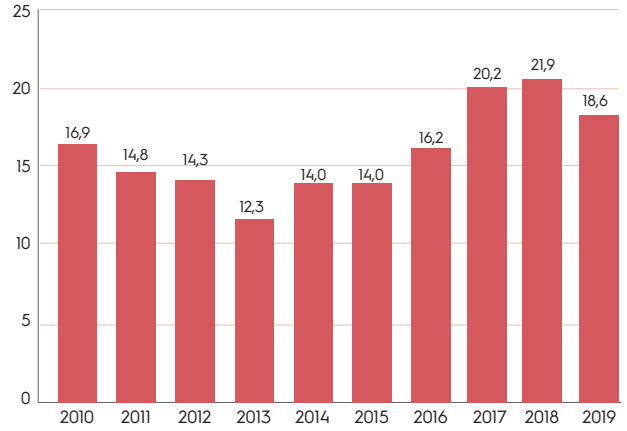
Özkaynak karlılığı yüzde 18,6'ya geriledi.

Özkaynak karlılığı oranı, dönem kar ve zarar toplamının özkaynaklara bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Söz konusu oran, kuruluşların sahip oldukları ve faaliyetleri için tahsis ettikleri özkaynaklar ile ne oranda kar sağladıklarını göstermektedir.

2016-2018 döneminde belirgin artış eğilimi gösteren İSO 500'ün özkaynak karlılığı, 2018 yılında yüzde 21,9 ile son yılların en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019'da ise karlılık performansındaki zayıflama nedeniyle yüzde 18,6'ya gerilemiştir.

2019 yılında en yüksek özkaynak karlılığı sağlayan sektör yüzde 35,6 ile eczacılık ürünleri imalatı olmuştur. Özkaynak karlılığı, motorlu kara taşıtları sektöründe yüzde 32,9, tütün ürünleri imalat sanayinde ise yüzde 31,4 olarak gerçekleşmiştir. Özkaynak karlılık oranı en düşük sektör ise eksi yüzde 43,1 ile rafine petrol ürünleri imalatı olmuştur.

ÖZKAYNAK KARLILIK ORANI (%)

Satış Karlılığı [Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)/Net Satışlar] (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	5,6	5,7	4,9	5,7	5,6	6,8	7,2	6,4	5,4
Özel Kuruluşlar	4,8	5,3	4,1	6,1	5,2	5,6	7,1	6,1	5,3
Kamu Kuruluşları	19,1	13,6	19,1	-1,9	14,1	32,9	10,1	13,6	6,6

Aktif Karlılığı [Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)/Aktif Toplamı] (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	6,8	6,7	5,3	6,0	5,6	6,2	7,5	7,2	5,9
Özel Kuruluşlar	6,5	6,8	4,7	6,8	5,5	5,4	7,9	7,3	6,1
Kamu Kuruluşları	9,2	6,3	10,1	-0,9	6,0	12,6	3,7	6,6	3,8

Özkaynak Karlılığı [Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)/Özkaynak] (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	14,8	14,3	12,3	14,0	14,0	16,2	20,2	21,9	18,6
Özel Kuruluşlar	15,6	15,9	12,1	17,0	14,9	15,5	22,9	23,8	20,6
Kamu Kuruluşları	11,7	8,1	13,1	-1,2	8,9	19,4	6,0	11,8	6,9

Sektörel Karlılık Oranları - 2019 (%)

Sektörler	500 BSK			Özel Kuruluşlar			Kamu Kuruluşları		
	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	26,2	10,3	20,1	32,5	18,6	40,0	14,0	3,4	6,2
10 Gıda ürünlerinin imalatı	3,1	4,3	14,2	4,5	6,8	20,0	-20,9	-13,3	-191,5
11 İçeceklerin imalatı	10,3	5,1	14,9	10,3	5,1	14,9	-	-	-
12 Tütün ürünleri imalatı	8,0	6,7	31,4	8,0	6,7	31,4	-	-	-
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	5,4	3,7	14,2	5,4	3,7	14,2	-	-	-
14 Giyim eşyalarının imalatı	4,1	6,6	19,7	4,1	6,6	19,7	-	-	-
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	1,6	1,3	7,9	1,6	1,3	7,9	-	-	-
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	6,9	8,1	23,5	6,9	8,1	23,5	-	-	-
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1,0	1,2	7,2	1,0	1,2	7,2	-	-	-
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	-2,9	-4,0	-43,1	-2,9	-4,0	-43,1	-	-	-
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	11,7	9,6	26,1	8,0	6,7	19,8	60,3	44,8	59,9
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	22,3	20,9	35,6	22,3	20,9	35,6	-	-	-
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	7,3	7,3	23,2	7,3	7,3	23,2	-	-	-
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	3,3	1,7	5,5	3,3	1,7	5,5	-	-	-
24 Ana metal sanayii	4,7	6,4	19,1	4,7	6,4	19,1	-	-	-
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	12,6	11,0	29,4	10,8	9,8	26,9	26,9	18,0	41,7
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	18,8	10,3	29,9	18,8	10,3	29,9	-	-	-
27 Elektrikli teçhizat imalatı	4,8	6,4	22,3	4,8	6,4	22,3	-	-	-
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	12,0	11,9	21,3	12,0	11,9	21,3	-	-	-
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	4,4	9,3	32,9	4,4	9,3	32,9	-	-	-
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	17,3	7,7	30,7	17,3	7,7	30,7	-	-	-
31 Mobilya imalatı	8,2	9,5	16,2	8,2	9,5	16,2	-	-	-
32 Diğer imalatlar	-0,2	-1,2	-3,3	-0,2	-1,2	-3,3	-	-	-
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	-0,2	-1,2	-3,3	-0,2	-1,2	-3,3	-	-	-
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	3,8	2,7	7,8	6,6	3,8	26,2	0,7	0,7	0,9
Toplam	5,4	5,9	18,6	5,3	6,1	20,6	6,6	3,8	6,9

Hayat bu, her şey olur.
Sahi... Ne olur bu hayatta?

Araban olur. Güzel tatiller,
keşfedilecek yerler olur,
yağmur olur, dolu olur.

Evin olur. Çoluk çocuk olur,
kalabalık sofralar olur,
yaz olur, kış olur.

İş güç olur. Yeni fikirler,
kazançlar olur, inişler çıkışlar,
alacak verecek olur.

Hayat bu,
her şey olur.

#SigortasızOlmaz

Türkiye
Sigorta Birliği

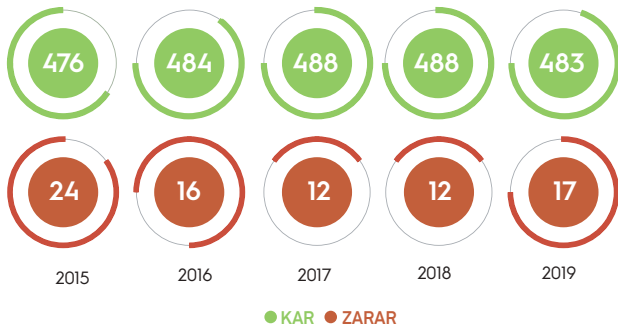
tsb.org.tr

Faiz amortisman ve vergi öncesi kar elde eden firma sayısı azaldı.

Kuruluşların mutlak FAVÖK (uluslararası kısaltması olan EBITDA) büyüklükleri ile FAVÖK büyüklüğünün net satışlara oranları (öz kaynak ve toplam aktiflere oranları ile birlikte), analiz ve değerlendirmelerde giderek daha sıklıkla kullanılmaktadır.

Bu itibarla, İSO 500'de 2013 yılı çalışmasından itibaren FAVÖK hesaplamaları ve değerlendirmelerine de yer verilmektedir. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar elde eden kuruluş sayısı 2019 yılında beş adet azalmış ve 483 olarak gerçekleşmiştir.

KAR/ZARAR EDEN KURULUŞ SAYISI (ADET) (Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar)

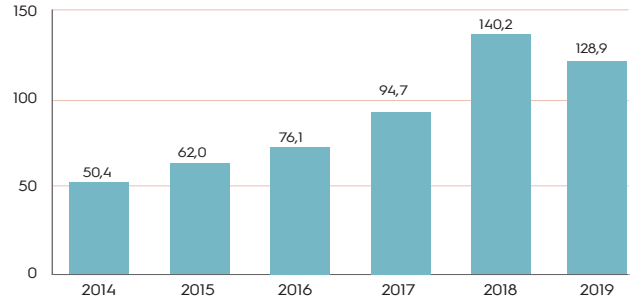

FAVÖK büyüklüğü 2013'ten bu yana ilk kez düştü.

İSO 500'ün FAVÖK büyüklüğü 2015-2018 döneminde her yıl çift haneli büyümeler göstermiştir. Artışlar 2017 yılında yüzde 24,4 ve 2018'de yüzde 48 olarak gerçekleşmiştir. Ölçülmeye başlandığı 2013 yılından itibaren sürekli artış gösteren FAVÖK büyüklüğü, 2018 yılında 140,2 milyar TL'ye yükselmiş, ancak 2019 yılında nominal olarak yüzde 8,1 düşüşle 128,9 milyar TL'ye inmiştir.

Sanayi kuruluşları 2019 yılında da esas işlerine yoğunlaşarak FAVÖK büyüklüklerine odaklanmış olmakla birlikte özellikle iç talep koşulları olumsuz etki yaratmıştır. 2019 yılında uygulanan ekonomik dengelenme politikalarının sanayi üzerindeki en olumsuz etkisi, iç talebin daralması sonucu FAVÖK büyüklüğünün gerilemesi olmuştur.

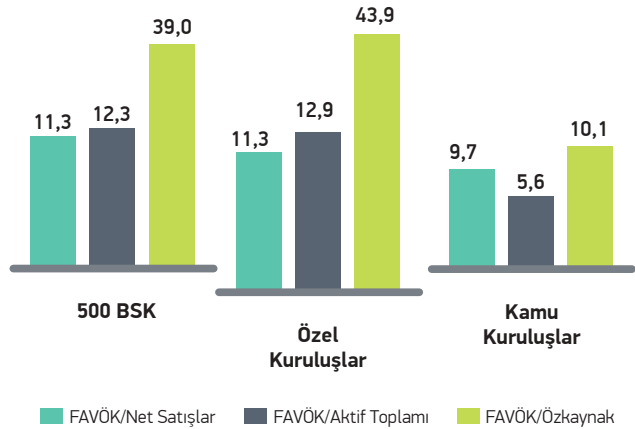
FAVÖK BÜYÜKLÜĞÜ (MİLYAR TL)

FAVÖK rasyoları geriledi.

2019 yılında İSO 500'ün FAVÖK oranlarında bir önceki yıla göre düşüşler yaşanmıştır. 2018 yılında FAVÖK/net satışlar oranı yüzde 14,2 iken bu oran 2019'da yüzde 11,3'e gerilemiştir. Aynı dönemde FAVÖK/aktifler oranı yüzde 15,9'dan yüzde 12,3'e, FAVÖK/öz kaynak oranı ise yüzde 48,4'ten yüzde 39'a inmiştir.

FAİZ AMORTİSMAN VE VERGİ ÖNCESİ KAR GÖSTERGELERİ (%)

FAVÖK ORANLARINDA GELİŞMELER (%)

	2016	2017	2018	2019
FAVÖK/Net Satışlar	13,7	12,9	14,2	11,3
FAVÖK/Aktif Toplamı	12,4	13,3	15,9	12,3
FAVÖK/Özkaynaklar	32,6	36,0	48,4	39,0

GÜVENİLİR GÜÇ HER ZAMAN YANINIZDA

GÜVENİLİR GÜÇ HER ZAMAN YANINIZDA

444 8576
TKSN

www.teksan.com
info@teksan.com

TEKSAN

Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (FAVÖK/EBITDA) - (TL)

Sektörler	2018		2019	
	FAVÖK	FAVÖK/Net Satışlar (%)	FAVÖK	FAVÖK/Net Satışlar (%)
05-08 Madencilik ve Taşocakçılığı	6.647.231.820	35,2	9.037.505.064	33,2
10 Gıda ürünlerinin imalatı	10.106.831.861	9,3	12.675.061.986	8,8
11 İçeceklerin imalatı	917.463.040	12,3	1.211.378.164	12,3
12 Tütün ürünleri imalatı	1.515.777.965	20,9	804.664.887	11,9
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	7.125.829.628	21,0	6.580.266.467	16,3
14 Giyim eşyalarının imalatı	1.075.873.525	9,7	982.952.667	7,8
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	2.107.992.659	19,4	1.783.332.089	14,1
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	3.463.362.199	22,4	2.639.837.754	16,1
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	328.908.528	22,1	176.813.114	13,5
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	9.099.846.861	8,6	4.742.745.109	3,7
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	12.605.312.927	22,4	11.904.493.659	18,1
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	1.511.700.838	25,8	2.619.961.564	30,5
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3.623.633.815	15,1	3.865.882.678	13,8
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	5.189.298.636	22,1	4.566.837.136	19,7
24 Ana metal sanayii	27.852.884.383	14,4	13.296.361.154	6,8
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	4.034.040.728	19,4	4.090.225.337	17,8
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5.396.910.652	30,1	5.513.584.109	22,8
27 Elektrikli teçhizat imalatı	8.032.939.597	12,4	7.176.016.232	10,5
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	2.691.728.616	18,7	2.464.294.426	15,0
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	17.791.568.612	10,1	17.390.314.684	9,0
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	3.645.286.591	33,8	3.865.916.980	24,8
31 Mobilya imalatı	617.555.744	11,9	634.727.130	11,0
32 Diğer imalatlar	70.957.840	0,5	141.068.612	0,7
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	70.957.840	0,5	141.068.612	0,7
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	4.775.193.343	12,1	10.634.979.636	19,0
Toplam	140.228.130.408	14,2	128.868.499.384	11,3

Faaliyet karlılığında bozulma dikkat çekti.

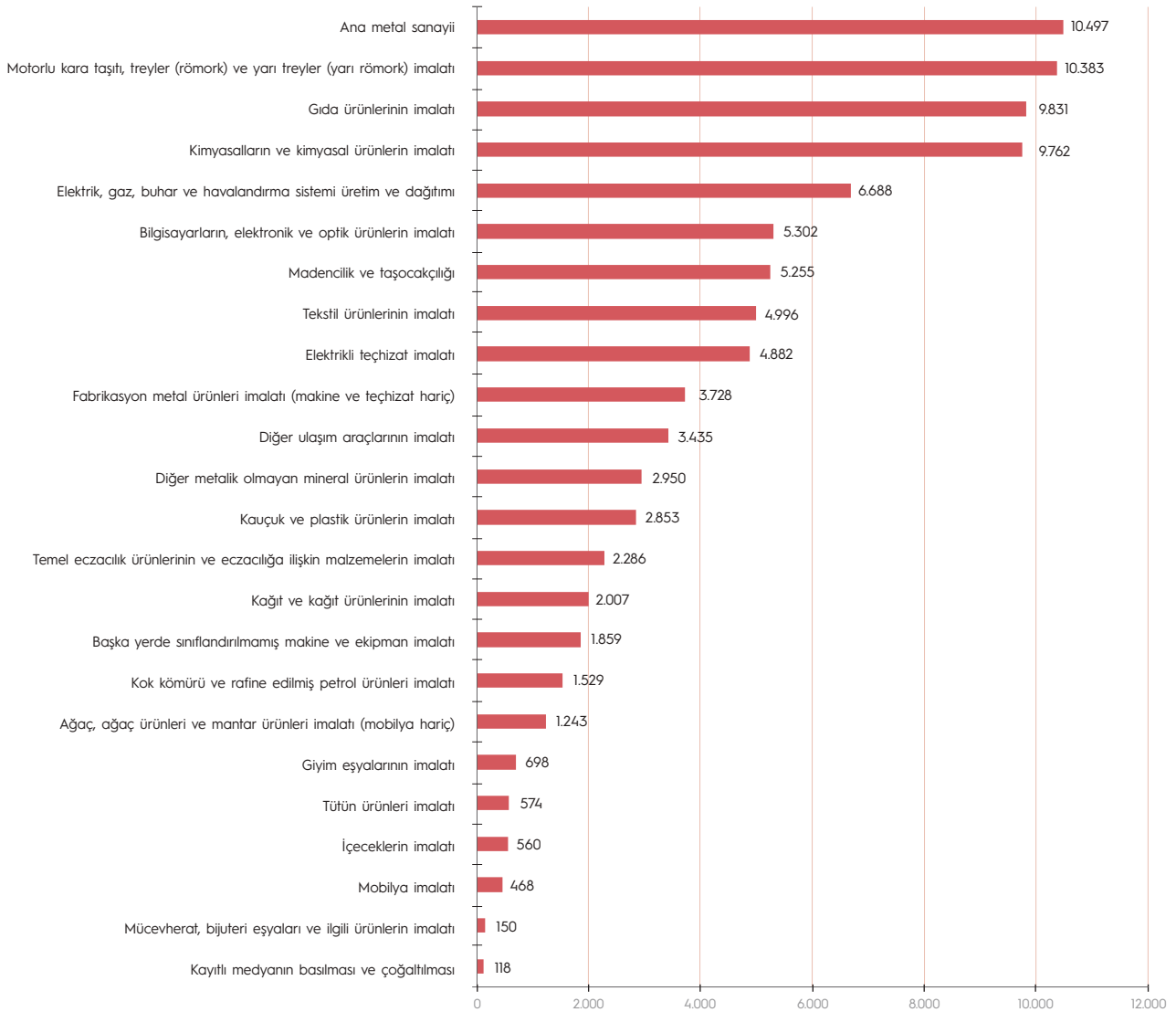
Kuruluşların karlılık performansının ölçülmesinde kullanılan bir diğer karlılık göstergesi de faaliyet karıdır. Faaliyet karı, kuruluşların brüt satış karından faaliyet giderlerinin çıkarılması ve farkın net satışlara bölünmesi ile hesaplanmaktadır.

2019 yılında İSO 500'ün faaliyet karı oranı 2,8 puan gerilemiş ve yüzde 10,9'dan yüzde 8,1'e inmiştir. Toplam faaliyet karı mutlak büyüklüğü ise 2018 yılında 107,8 milyar TL iken, 2019 yılında yüzde 14,6 azalarak 92,1 milyar TL'ye düşmüştür.

2019 yılında iç talebin daralması ve dış talep koşullarının zorlaşması nedeniyle sanayi kuruluşları maliyet artışlarını satış fiyatlarına yeterince yansıtamamış ve hatta fiyatlarda indirim gitmiştir. Bu nedenle faaliyet karında da önemli bir gerileme ortaya çıkmıştır.

Sektörler itibarıyla değerlendirildiğinde mutlak olarak en yüksek faaliyet karını 10,5 milyar TL ile yine ana metal sanayi yaratmıştır. Onu 10,4 milyar TL ile motorlu kara taşıtları imalatı izlemiştir. Üçüncü sıraya ise 9,8 milyar TL'lik faaliyet karı ile gıda ürünleri sektörü yükselmiştir. Kimyasallar ve kimyasal ürünler ise 9,8 milyar TL ile faaliyet karında dördüncü sıraya gerilemiştir.

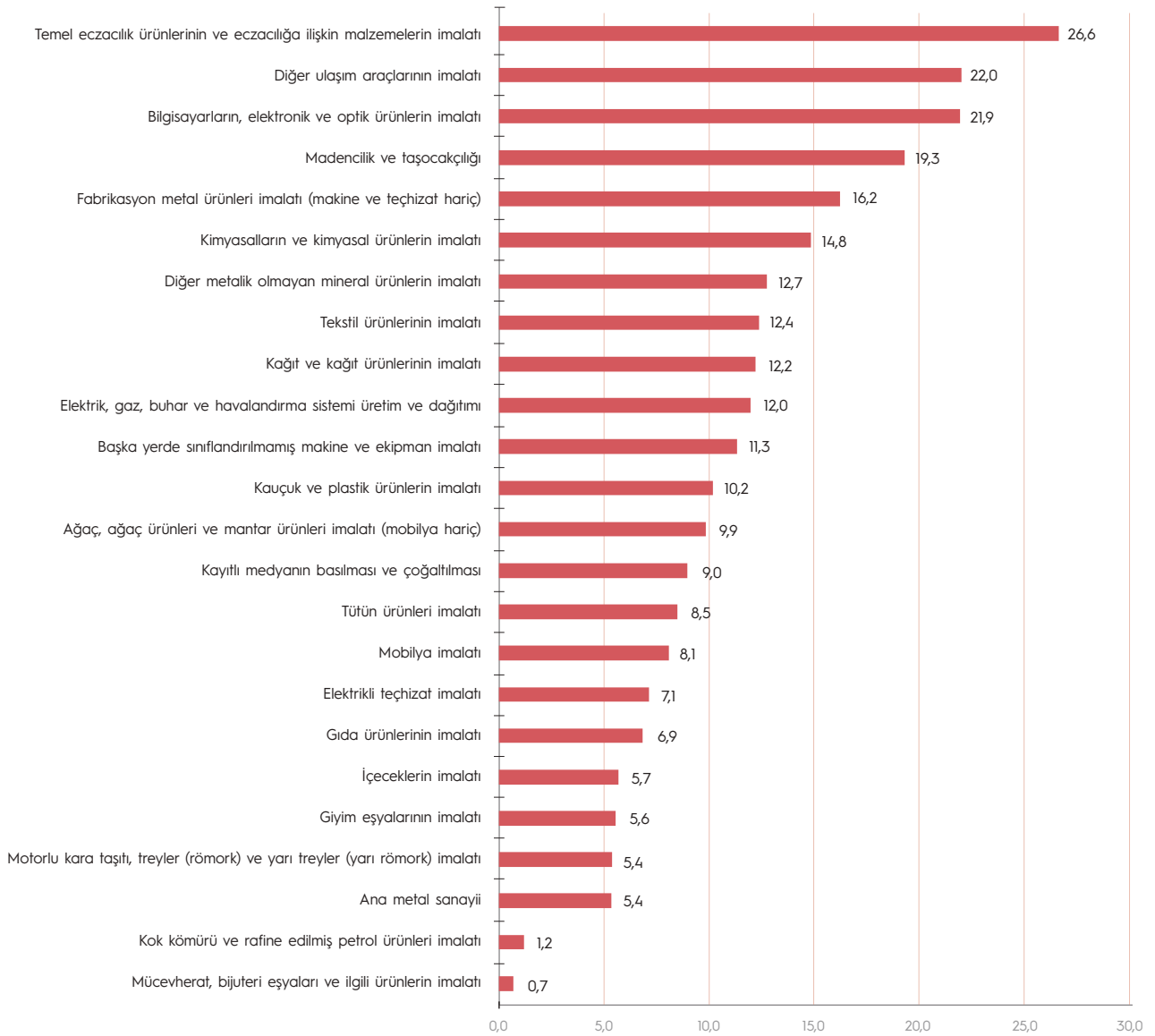
SEKTÖREL FAALİYET KARI BÜYÜKLÜKLERİ (MİLYON TL)

2019 yılında faaliyet karı oranı en yüksek ilk üç sektörün ikisi değişmiştir. İlk sıraya yüzde 26,6 ile temel eczacılık ürünlerinin imalatı sanayi yükselmiştir. 2018'in birincisi olan diğer ulaşım araçları imalatı yüzde 22 ile ikinci sıraya inmiştir. Üçüncü sırada, önceki yılın da üçüncüsü olan

bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı yüzde 21,9'luk faaliyet karı oranı ile yer almıştır. 2018'in ikincisi olan madencilik ve taşocakçılığı sektörü ise yüzde 19,3 ile dördüncü sıraya inmiştir. Faaliyet karı oranı en düşük sektör ise yüzde 0,7 ile mücevherat sanayi olmuştur.

SEKTÖREL FAALİYET KARI ORANLARI (%)

SAFA TARIM

Daha iyi bir tarım için, ideal ortağınız.
Your ideal partner for better agriculture.

TÜRKİYE' NİN GURURU OLMAYA DEVAM EDİYORUZ

1974 den beri faaliyet gösteren ve sektöründe Türkiye' nin önde gelen firması SAFA TARIM A.Ş., tecrübeli ve uzman kadrosuyla 50.000 m² si kapalı toplam 150.000 m² lik alanda son teknolojiyle ürettiği toz ve sıvı (WP, EC, DP, SP, EW, SC,CS, ULV, WDG vb.) formülasyonlarda yüksek kalitedeki zirai ilaçlarla tarımsal üretime değer katmakta, istikrarlı büyümeyle çiftçimizin hastalık, zararlı ve yabancı otlarla ilgili sorunlarına çözüm bulmaktadır.

Küresel firma olma vizyon ve hedefleri doğrultusunda çalışmalarını sürdüren şirketimiz Eylül 2017' de 1400 m2 kullanım alanı olan sektördeki ilk Ar-Ge Merkezini ülkemize kazandırmıştır.

"Bu gururu yaşatan paydaşlarımıza teşekkür ediyoruz."

2017 yılında
faaliyete geçen,
ARGE merkezimizle
Bitki Koruma
Sektörüne
çözüm sunuyoruz.

www.safatarim.com

Adr: Büyükkayacık Mah. 20 Nolu Sk. No:31
Selçuklu/KONYA - Tel: (0332) 239 14 60 pbx
info@safatarim.com

YouTube /SAFATARIM

facebook /SAFA.TARIM.AS

@SAFA_TARIM

KÜMÜLATİF GELİR TABLOSU VE ANALİZİ

İSO 500'ün 2019 yılı kümülatif gelir tablosu, büyüklükleri ve oranları itibarıyla karlılık açısından önemli bilgiler içermektedir.

Maliyetlerdeki artışın fiyatlara yansıtılmaması karlılığı düşürdü.

2019'da satışların maliyetinin net satışlara oranı 2,3 puan artarak yüzde 85 olmuştur. Buna bağlı olarak yüzde 15 oranında bir brüt satış karı elde edilmiştir. Faaliyet giderlerinin net satışlara oranı ise 0,5 puanlık bir artışla yüzde 6,9'a yükselmiştir. Böylece İSO 500 sanayi kuruluşlarının faaliyet karı oranı 10,9'dan yüzde 8,1'e düşmüştür.

İSO 500'ün üretim maliyetleri ve faaliyet giderleri 2019 yılında faaliyet karlılığını azaltmıştır. 2019 yılında satışların maliyeti yüzde 19,2 oranında artmış, ancak maliyet artışlarının fiyatlara yeterince yansıtılmaması nedeniyle net satışlardaki artış oranı yüzde 15,9 ile maliyet artışının altında kalmıştır.

2019 yılında diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karların net satışlara oranı yüzde 13,5'e inmiştir. Bunun 9,9 puanı kambiyo karlarından gelmiştir. Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararların net satışlara oranı ise yüzde 10,2 olup bunun da 8,6 puanı kambiyo zararlarından kaynaklanmıştır. Tüm bu veriler 2019 yılında yaşanan döviz kuru artışlarının da iyi yönetildiğine işaret etmektedir.

Kümülatif Gelir Tablosu

	Tutarlar (Milyon TL)		Değişim (%)	Net Satışlara Göre Paylar (%)	
	2018	2019		2018	2019
Net Satışlar	987.029	1.143.777	15,9	100,0	100,0
- Satışların Maliyeti	815.958	972.311	19,2	82,7	85,0
Brüt Satış Karı (Zararı)	171.071	171.466	0,2	17,3	15,0
- Faaliyet Giderleri	63.248	79.354	25,5	6,4	6,9
Faaliyet Karı (Zararı)	107.822	92.113	-14,6	10,9	8,1
+ Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	270.001	154.318	-42,8	27,4	13,5
Kambiyo Karları	231.502	112.892	-51,2	23,5	9,9
- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	214.184	117.090	-45,3	21,7	10,2
Kambiyo Zararları	200.021	98.915	-50,5	20,3	8,6
Finansman Öncesi Kar (Zarar)	163.639	129.342	-21,0	16,6	11,3
- Finansman Giderleri	95.823	63.831	-33,4	9,7	5,6
Olağan Kar (Zarar)/Finansman Sonrası Kar (Zarar)	67.816	65.511	-3,4	6,9	5,7
+ Olağan Dışı Gelir ve Karlar	6.550	6.224	-5,0	0,7	0,5
- Olağan Dışı Gider ve Zararlar	10.838	10.121	-6,6	1,1	0,9
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	63.528	61.614	-3,0	6,4	5,4

İSO 500 kuruluşlarının 2018'de net satışlara oranla yüzde 5,7 olan diğer faaliyetlerden net gelir ve karı, 2019 yılında azalmakla birlikte yüzde 3,3 ile yine pozitif gerçekleşmiştir. 2018'de net satışlara oranla yüzde 3,2 olan net kambiyo karı ise 2019 yılında 1,2 puan olmuştur. Döviz kuru riskinin iyi yönetilmesi, 2019'da da İSO 500'ün karlılığına olumlu katkı sağlamıştır.

İSO 500, 2019 yılında diğer faaliyetlerden olağan net gelir ve karlardan elde ettiği 3,3 puanlık katkıyla birlikte finansman giderleri öncesi yüzde 11,3 oranında karlılığa ulaşmıştır. Bununla birlikte finansman giderleri öncesi karlılık oranı önceki yıla göre 5,3 puan azalmıştır.

2019 yılında finansman giderlerinin net satışlara oranı 2019 yılında 4,1 puan birden düşmüş ve yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir. Finansman maliyeti yükü 2019 yılında geçen yıla göre önemli ölçüde hafiflemiştir. Böylece İSO 500 kuruluşları 2019'da finansman giderleri sonrası yüzde 5,7 oranında bir olağan karlılık yaratmıştır. Öte yandan söz konusu oran geçen yıla göre 1,2 puan azalmıştır.

Olağandışı gelir ve karlar (yüzde 0,5) ile gider ve zararların (yüzde 0,9) ardından İSO 500, 2019 yılında net satışlara oranla yüzde 5,4 oranında bir vergi öncesi karlılığa ulaşmıştır. 2018'de yüzde 6,4 olan vergi öncesi karlılık, 2019 yılında 1 puanlık düşüş göstermiştir.

Finansman giderlerinin faaliyet karına oranı yüzde 69,3'e geriledi.

Finansman giderleri, İSO 500'ün karlılığında belirleyici olmayı 2019 yılında da sürdürmüştür. 2019 yılında finansal dalgalanmaların azalması, Türk lirasındaki değer kaybının yavaşlaması, enflasyondaki düşüş ve faiz oranlarındaki gerilemelerin sonucu olarak bir önceki yıla göre finansman maliyetleri önemli ölçüde azalmıştır. 2019'un özellikle ikinci yarısında, faiz oranlarındaki düşüşler ile Türk lirasındaki görece istikrar, İSO 500 için 2018'e göre daha olumlu mali koşullar yaratmıştır.

2019 yılında finansman giderleri yüzde 33,4 düşüşle 63,8 milyar TL'ye inerken, finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı da yüzde 88,9'dan yüzde 69,3'e gerilemiştir. Sanayi kuruluşları 2018 yılında elde ettikleri karın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırmışken, 2019 yılında finansman giderlerinin faaliyet karı üzerindeki baskısı azalmıştır. Ancak baskı 2018 öncesi yıllara göre yine yüksek kalmıştır.

FİNANSMAN GİDERLERİ/FAALİYET KARI (%)

	2016	2017	2018	2019
Finansman Giderleri (Milyon TL)	29.006	35.175	95.823	63.831
Faaliyet Karı (Milyon TL)	52.376	70.612	107.822	92.113
Finansman Giderleri / Faaliyet Karı (%)	55,4	49,8	88,9	69,3

Net kambiyo gelirlerindeki düşüşün etkisiyle faaliyet dışı gelirler azaldı.

İSO 500 çalışmasında üretim faaliyeti dışı gelirler de hesaplanmakta ve değerlendirilmektedir. Bunun bir nedeni, kuruluşların üretim faaliyeti dışı gelirlerinin karlılık (veya zarar) üzerindeki etkilerinin görülmesidir. İkinci neden ise İSO 500'de kullanılan milli gelir anlamında kar ve yaratılan katma değer hesaplanması için üretim faaliyeti dışı gelirler büyüklüğünün ayrıca hesaplanması ihtiyacıdır. Kuruluşların yarattıkları katma değer gelir yönünden, yani kuruluşların ödedikleri faktör gelirleri ile hesaplanmaktadır.

Bunun için bir faktör geliri olarak üreticinin payı olan milli gelir anlamında kar büyüklüğü de hesaplanmaktadır. Milli gelir anlamında kar faktör gelirine ulaşmak için vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirler düşülmekte, elde edilen tutara o yıl için kardan ayrılan karşılıklar eklenmektedir.

Üretim faaliyeti dışı gelirler temettü gelirleri, iştirak gelirleri, faiz gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve duran varlık satışları gibi unsurlardan oluşmaktadır.

İSO 500'ün üretim faaliyeti dışı net gelirleri 2019 yılında yüzde 33,3 düşüşle 37,2 milyar TL'ye gerilemiştir. Böylece üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı da yüzde 87,9'dan yüzde 60,4'e inmiştir. Bu düşüşte net kambiyo karları ve gelirlerindeki azalma etkili olmuştur.

2018 yılının ikinci yarısında yaşanan finansal şoklar, üretim faaliyeti dışı gelirlerde yüzde 196,2 ile olağanüstü artışlara neden olmuşken, 2019 yılında sağlanan görece finansal istikrar ile üretim faaliyeti dışı gelirler de normalleşme kaydetmiştir. Ancak toplam dönem karı, faaliyet konusu alanların yanı sıra, üretim faaliyeti dışı alanlardan elde edilen gelirlerden beslenmeye 2019 yılında da devam etmiştir.

2019 yılında üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı yüzde 87,9'dan yüzde 60,4'e inmiştir. Bu düşüşte net kambiyo karları ve gelirlerindeki azalma etkili olmuştur.

Sektörler itibarıyla değerlendirildiğinde, 2019 yılında mutlak büyüklük olarak en yüksek üretim faaliyetleri dışı geliri elde eden sektör 11,1 milyar TL ile ana metal sanayi olmuştur.

En yüksek üretim dışı faaliyet gelirler/net satışlar oranına sahip sektör ise yüzde 17,5 oranı ile madencilik ve taşımacılığı olmuştur. İçeceklerin imalatı yüzde 17 oranı ile ikinci sırada yer almıştır. İmalat sanayindeki diğer birçok sektörde ise üretim faaliyeti dışı gelirlerin net satışlara oranları oldukça düşük kalmaya devam etmiştir.

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (TL) (İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
2014	13.618.138.305	80,6	27.097.110.298	22,4	50,3
2015	12.948.558.661	-4,9	28.319.545.678	4,5	45,7
2016	14.069.026.366	8,7	37.734.174.185	33,2	37,3
2017	18.844.429.683	33,9	53.084.908.283	40,7	35,5
2018	55.816.782.890	196,2	63.528.258.361	19,7	87,9
2019	37.228.794.798	-33,3	61.614.073.797	-3,0	60,4

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (TL) (Özel Kuruluşlar)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
2014	11.887.303.520	131,2	27.502.537.512	56,5	43,2
2015	10.883.627.643	-8,4	25.397.743.389	-7,7	42,9
2016	11.200.909.947	2,9	29.772.961.626	17,2	37,6
2017	16.750.676.795	49,5	50.551.340.125	69,8	33,1
2018	45.705.402.402	172,9	58.241.941.936	15,2	78,5
2019	33.211.281.302	-27,3	58.303.818.852	0,1	57,0

HEP BİRLİKTE

BÖLGEMİZ VE ÜLKEMİZ İÇİN HEDEFLEDİĞİMİZ
YOLDA AZİMLE ÇALIŞIYORUZ

ABDİOĞULLARI PLASTİK VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş.

FILPA

PACKAGING INDUSTRY AND
FOREIGN TRADE CO.

İstanbul Sanayi Odası (İSO)
Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi
Kuruluşları
listesinde 383.

Türkiye İhracatçılar Meclisi
(TİM) Türkiye'nin en başarılı
ilk 1000 ihracatçı firması
listesinde 416.

Ekonomist Dergisi ve Türkiye
Ekonomi Bankası (TEB)
"Anadolu'nun En Büyük 500
Şirketi" listesinde 100.

FORTUNE
TÜRKİYE

CRIF ve Dun & Bradstreet ve
Fortune Türkiye Dergisi "Fortuna
500" listesinde 351.

TEPAV Türkiye Ekonomi
Politikaları Araştırma Vakfı
En Hızlı Büyüyen
İlk 100 Şirket arasında.

TURKONFED

Türk Girişim ve İş Dünyası
Konfederasyonu ve Londra Borsası
işbirliğiyle hazırlanan Türkiye'nin
'en parlak' 100 şirketi arasında.

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (TL) (Kamu Kuruluşları)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
2014	1.730.834.785	-27,8	-405.427.214	-108,9	-426,9
2015	2.064.931.018	19,3	2.921.802.289	-820,7	70,7
2016	2.868.116.419	38,9	7.961.212.559	172,5	36,0
2017	2.093.752.888	-27,0	2.533.568.158	-68,2	82,6
2018	10.111.380.488	382,9	5.286.316.425	108,7	191,3
2019	4.017.513.496	-60,3	3.310.254.945	-37,4	121,4

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net) (TL)

Sektörler	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net)	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net)/Net Satışlar (%)
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	4.763.259.218	17,5
10 Gıda ürünlerinin imalatı	395.397.043	0,3
11 İçeceklerin imalatı	1.668.617.103	17,0
12 Tütün ürünleri imalatı	256.493.504	3,8
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	2.210.805.466	5,5
14 Giyim eşyalarının imalatı	-23.634.325	-0,2
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	621.515.935	4,9
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	186.072.967	1,1
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	25.798.534	2,0
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1.856.665.721	1,5
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.168.812.702	6,3
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	109.712.636	1,3
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1.006.733.584	3,6
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	1.174.515.034	5,1
24 Ana metal sanayii	11.076.684.773	5,7
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	160.754.519	0,7
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	862.709.712	3,6
27 Elektrikli teçhizat imalatı	2.029.476.711	3,0
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	681.688.202	4,2
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1.869.068.310	1,0
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	212.068.919	1,4
31 Mobilya imalatı	105.726.215	1,8
32 Diğer imalatlar	-95.375.821	-0,4
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	-95.375.821	-0,4
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	1.897.243.980	3,4
Toplam	37.228.794.798	3,3

Sapro

*Islak mendil sektöründe
Avrupa'nın en büyük şirketlerinden Sapro*

"30 yıldır Türkiye'nin ihracatını ileriye götüren marka"

*Sapro, one of the biggest brands in wet wipe
manufacturing in Europe, carrying
Turkey's export forward for 30 years!*

TÜRKİYE'NİN
500. YIL
KURULUŞU
2019

TÜRKİYE'NİN İLK 1000 İHRACATÇI FİRMASI
TOP 1000 EXPORTERS OF TURKEY

sapro.com.tr

KATMA DEĞER

ETKİNLİK VE VERİMLİLİK

Kuruluşların etkinlik ve verimliliği, yaratılan katma değer, nispi hasıla oranları, devir hızları ve işgücü verimliliği ile ölçülmektedir.

Net Katma Değer Dağılımında nispi bir normalleşme yaşandı.

İSO 500 çalışması kapsamında sanayi kuruluşlarının yarattıkları katma değerler, kuruluşların üretim faktörlerine ödedikleri faktör gelirleri itibarıyla hesaplanmaktadır. Bu nedenle kuruluşların üretim faktörlerine ödedikleri faktör gelirlerine ait bilgiler de derlenmektedir.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşların üretim faktörlerinden emeğin karşılığı olan ödenen maaş ve ücretler (tam istihkak iş gücü payları ve işverenin ödediği sosyal güvenlik primleri dahil), sermaye karşılığı olan ödenen faizler ve üreticinin payı olan milli gelir anlamındaki kar bilgileri toplanarak kuruluşların yarattıkları net katma değerler hesaplanmaktadır.

Net katma değer büyüklüğüne, o dönem için ayrılan amortisman ve net dolaylı vergiler (dolaylı vergi-sübvansiyon) eklenerek kuruluş bazında temel fiyatlar ve üretici

fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklükleri belirlenmektedir. Bu çerçevede net katma değer büyüklükleri ile onları oluşturan faktör gelirlerinin payları incelenmekte ve değerlendirilmektedir.

2019 yılında İSO 500'ün yarattığı net katma değer faktör gelirlerine dağılımında yüksek pay değişimleri yaşanmıştır. Milli gelir anlamında karın payı 2019 yılında 10,9'dan yüzde 21,3'e yükselmiştir. 2018 yılında yaşanan sert düşüşün ardından yaşanan görece toparlanmaya rağmen söz konusu pay 2018 öncesi yıllarla kıyaslandığında düşük kalmıştır.

2019'da ödenen faizlerin net katma değer içindeki payı yüzde 34,4'ten yüzde 27,1'e, ödenen maaş ve ücretlerin payı ise yüzde 54,7'den yüzde 51,5'e inmiştir.

Bu gelişmeler 2018 yılındaki finansal şokların ardından 2019'da faktör gelirlerinin net katma değer içindeki dağılımında kısmi bir normalleşmenin yaşandığına işaret etmektedir.

Net Katma Değerin Faktör Gelirlerine Göre Dağılımı (%)

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ödenen Maaş ve Ücretler	50,4	55,0	55,9	57,5	56,5	52,7	46,9	54,7	51,5
Ödenen Faizler	9,7	9,6	11,6	14,3	15,4	13,9	16,8	34,4	27,1
Milli Gelir Anlamında Kar	39,9	35,4	32,4	28,2	28,2	33,4	36,3	10,9	21,3
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

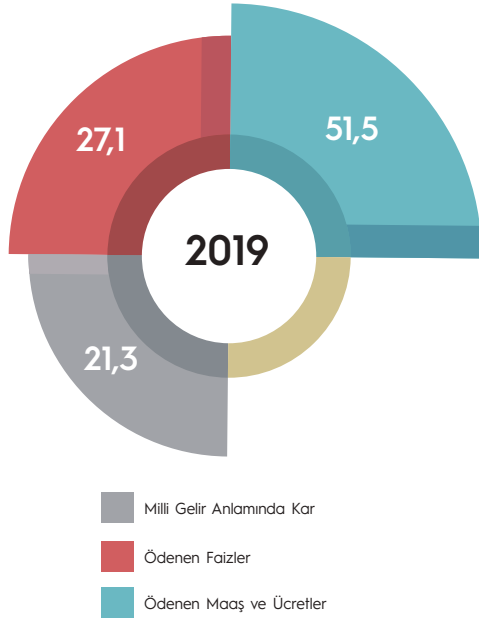
Özel Kuruluşlar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ödenen Maaş ve Ücretler	49,2	53,7	55,3	52,6	55,5	54,6	45,5	51,2	50,5
Ödenen Faizler	10,6	10,5	12,9	14,3	16,2	15,1	17,0	33,6	26,9
Milli Gelir Anlamında Kar	40,2	35,7	31,8	33,2	28,4	30,2	37,5	15,2	22,6
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kamu Kuruluşları

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ödenen Maaş ve Ücretler	58,5	64,1	61,0	183,3	68,2	38,7	71,9	306,5	70,4
Ödenen Faizler	3,5	2,7	2,1	15,9	6,1	4,8	14,4	95,5	30,6
Milli Gelir Anlamında Kar	38,0	33,2	37,0	-99,2	25,8	56,6	13,7	-302,0	-1,0
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

NET KATMA DEĞERİN FAKTÖR GELİRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (%)

Nispi hasıla oranı en yüksek imalat sanayi alt sektörü kimyasal ürünler oldu.

Nispi hasıla oranı, alt sektörler itibarıyla kişi başına yaratılan brüt katma değer in ISO 500 genelinde kişi başına yaratılan katma değere oranlaması yoluyla hesaplanmaktadır. Nispi hasıla oranları, alt sektörlerin katma değer verimliliklerini ortaya koymaktadır.

Yaratılan brüt katma değeri yüksek dolaylı vergilerden önemli ölçüde etkilenen "İçeceklerin İmalatı" (11), "Tütün Ürünleri İmalatı" (12) ve "Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı" (19) sektörleri bu değerlendirmenin kapsamı dışında bırakılmıştır.

2019 yılı itibarıyla en yüksek nispi hasıla oranına sahip sektörler elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemleri üretim ve dağıtımı ile madencilik ve taşocakçılığıdır. İmalat sanayi içerisinde ise nispi hasıla oranı en yüksek olan sektör kimyasallar ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe kaydedilmiştir. İmalat sanayi sektörleri çok farklı nispi hasıla oranlarına sahip olmaya 2019 yılında da devam etmiştir. En düşük nispi hasıla oranları ise tekstil imalat sanayi ile giyim ürünlerinin imalatı sanayinde gerçekleşmiştir.

SEKTÖREL NİSPİ HASILA ORANLARI

İstihdam ve Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranı (%)

Sektörler	2018			2019		
	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	2,8	6,1	213,7	3,5	7,3	211,2
10 Gıda ürünlerinin imalatı	18,1	12,1	66,8	18,6	12,7	68,4
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	10,2	4,9	48,1	10,8	5,0	46,2
14 Giyim eşyalarının imalatı	4,1	1,6	39,7	4,0	1,4	34,5
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	1,3	1,4	106,8	1,2	1,3	114,2
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	1,6	3,4	218,5	1,6	2,1	129,2
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	0,2	0,2	99,3	0,2	0,1	62,2
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4,1	6,4	156,4	4,2	8,2	198,3
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	1,3	1,8	135,1	1,5	2,3	156,0
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3,6	3,7	101,3	4,0	3,6	91,5
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	3,5	4,5	126,9	3,3	3,7	112,5
24 Ana metal sanayii	10,0	15,4	154,6	9,4	9,4	100,1
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	4,0	4,3	109,0	3,4	3,9	112,0
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	2,4	3,8	158,3	2,5	4,8	191,4
27 Elektrikli teçhizat imalatı	8,1	6,4	79,3	7,3	5,4	73,8
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	2,6	2,7	104,3	2,6	2,3	88,9
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	16,2	18,2	112,1	15,9	15,8	99,5
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	1,9	3,6	189,4	2,1	3,6	168,2
31 Mobilya imalatı	1,6	1,0	62,5	1,4	0,8	56,1
32 Diğer imalatlar	0,2	0,1	54,3	0,2	0,1	59,2
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	0,2	0,1	54,3	0,2	0,1	59,2
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	2,2	-1,6	-71,4	2,2	6,0	271,1

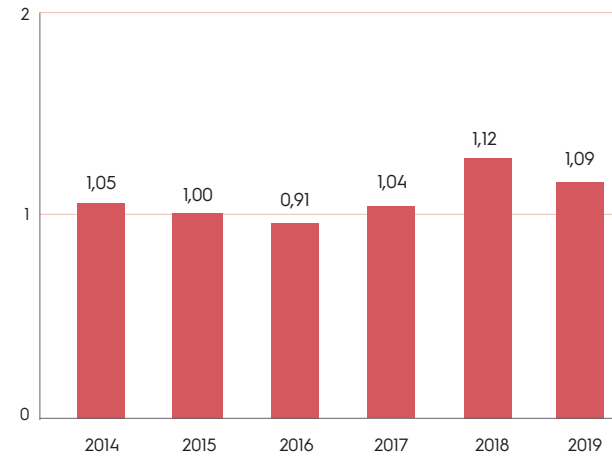
Not: "İçeceklerin İmalatı" (11), "Tütün Ürünleri İmalatı" (12) ve "Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı" (19) sektörleri bu tablonun kapsamı dışında bırakılmıştır.

Varlık devir hızındaki iyileşme kesintiye uğradı.

Varlık devir hızı, finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak kullanılmakta olup net satışların aktif toplamına oranlanması ile hesaplanmaktadır. Bu oranın yüksek olması kuruluşların etkinlik ve verimliliklerinin de yüksek olduğunu göstermektedir. İSO 500'ün varlık devir hızı 2011 yılından sonra 2016 yılına kadar kesintisiz gerilemiş, 2017 ve 2018 yıllarında ise artış göstermiştir.

2018'de 1,12 olarak gerçekleşen varlık devir hızı, 2019'da 1,09'a inmiştir. 2019 yılında iç satışların yavaşlaması ve dış satışların sınırlı kalması varlık devir hızını olumsuz etkilemiştir.

VARLIK DEVİR HIZI

Özkaynak devir hızındaki yükseliş sürdü.

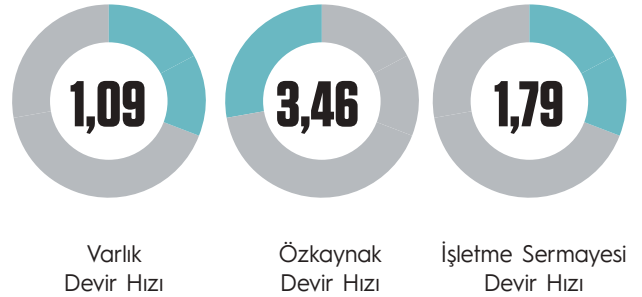
Özkaynak devir hızı bir diğer etkinlik ve verimlilik göstergesi olup net satışların özkaynaklara oranlanması ile hesaplanmaktadır. 2018'de 3,41 ile son yılların en yüksek seviyesinde gerçekleşen İSO 500'ün özkaynak devir hızı, 2019'da da artmaya devam etmiş ve 3,46 olarak gerçekleşmiştir. Özkaynak devir hızındaki artışta, özkaynaklardaki büyümenin sınırlı kalması da etkili olmuştur.

2019 yılında en yüksek özkaynak devir hızına sahip sektörler 18,96 ile mücevherat imalatı ve 14,68 ile rafine petrol ürünlerinin imalatı sektörleridir. En düşük oran ise 0,77 ile madencilik ve taşocakçılığı sektörüne aittir.

İşletme sermayesi devir hızı sınırlı düşüş gösterdi.

İşletme sermayesi devir hızı, net satışların dönen varlıklar (işletme sermayesi) büyüklüğüne oranlanması ile hesaplanmaktadır. İSO 500'ün işletme sermayesi devir hızı 2017 yılında 1,77 ve 2018 yılında 1,83 olmuştur. 2019 yılında işletme sermayesi devir hızı sınırlı ölçüde gerilemiş ve 1,79 olarak gerçekleşmiştir.

DEVİR HIZLARI - 2019

2019 yılında iç satışların yavaşlaması ve dış satışların sınırlı kalması varlık devir hızını olumsuz etkilemiştir.

Sektörel Devir Hızları - 2019

Sektörler		Varlık Devir Hızı			Özkaynak Devir Hızı			İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı		
		500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK
05-08	Madencilik ve taşocakçılığı	0,39	0,57	0,25	0,77	1,23	0,44	1,24	1,15	1,46
10	Gıda ürünlerinin imalatı	1,41	1,52	0,63	4,60	4,48	9,14	2,00	2,22	0,74
11	İçeceklerin imalatı	0,50	0,50	-	1,45	1,45	-	1,20	1,20	-
12	Tütün ürünleri imalatı	0,84	0,84	-	3,95	3,95	-	1,07	1,07	-
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	0,69	0,69	-	2,65	2,65	-	1,10	1,10	-
14	Giyim eşyalarının imalatı	1,63	1,63	-	4,83	4,83	-	2,41	2,41	-
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	0,77	0,77	-	4,90	4,90	-	1,36	1,36	-
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	1,18	1,18	-	3,42	3,42	-	1,85	1,85	-
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1,22	1,22	-	7,11	7,11	-	1,57	1,57	-
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1,38	1,38	-	14,68	14,68	-	2,66	2,66	-
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	0,82	0,83	0,74	2,24	2,47	0,99	1,26	1,26	1,26
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0,93	0,93	-	1,59	1,59	-	1,45	1,45	-
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1,00	1,00	-	3,19	3,19	-	1,47	1,47	-
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	0,50	0,50	-	1,66	1,66	-	1,08	1,08	-
24	Ana metal sanayii	1,37	1,37	-	4,07	4,07	-	2,03	2,03	-
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	0,87	0,90	0,67	2,34	2,50	1,55	1,13	1,16	0,92
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,55	0,55	-	1,58	1,58	-	0,71	0,71	-
27	Elektrikli teçhizat imalatı	1,33	1,33	-	4,61	4,61	-	1,80	1,80	-
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	0,99	0,99	-	1,77	1,77	-	1,28	1,28	-
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	2,10	2,10	-	7,42	7,42	-	3,04	3,04	-
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,44	0,44	-	1,78	1,78	-	0,52	0,52	-
31	Mobilya imalatı	1,15	1,15	-	1,97	1,97	-	1,83	1,83	-
32	Diğer imalatlar	7,09	7,09	-	18,96	18,96	-	7,86	7,86	-
32.1	Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	7,09	7,09	-	18,96	18,96	-	7,86	7,86	-
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	0,71	0,57	0,99	2,04	4,00	1,30	2,63	3,40	2,08
Toplam		1,09	1,14	0,58	3,46	3,87	1,05	1,79	1,82	1,40

İşgücü verimliliğinde artış yavaşladı.

İşgücü verimliliği sanayi ve sanayi kuruluşları için önemli bir verimlilik göstergesidir. İSO 500 kapsamında işgücü verimliliği üretimden satışların çalışan sayısına oranlanması ile hesaplanmaktadır.

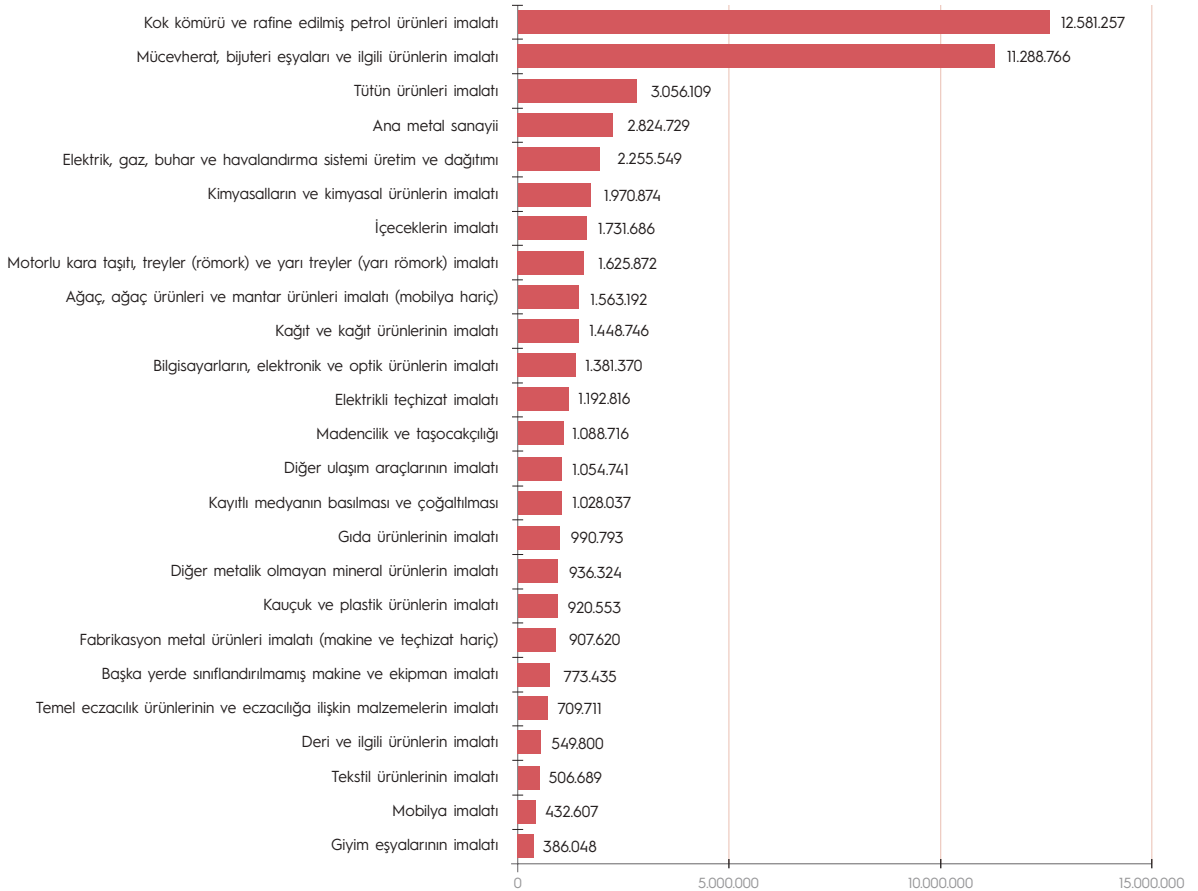
İSO 500'de çalışan başına net satışlar 2017 yılında yüzde 30,9 artarak 967.955 TL ve 2018 yılında ise yüzde 31,3 artarak 1.271.218 TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında sanayi üretiminde görülen yüksek reel artış, 2018 yılında ise enflasyon ve kurların artışı ile oluşan satış genişlemesi sonucu işgücü verimliliğinde yüksek artışlar yaşanmıştır.

2019 yılında ise çalışan başına üretimden net satışlar artışı yüzde 15,4 olarak gerçekleşmiş ve çalışan başına üretim değeri de 1.466.534 TL olmuştur. Çalışan başına

üretimden satışlar reel olarak yine artış göstermiş, başka bir deyişle işgücü verimliliği 2019 yılında da yükselmiştir. Ancak 2019 yılında nominal ve reel verimlilik artışları önemli ölçüde yavaşlamıştır. Bunun en önemli nedeni, iç ve dış talepteki yavaşlama sonucu satış performansının zayıflamasıdır.

Alt sektörler itibarıyla çalışan başına net üretimden satışlar büyüklükleri önemli farklılıklar göstermektedir. 2019 yılında 25 alt sektörde çalışan başına net üretimden satışlar 2018 yılına göre mutlak olarak artmıştır. Çalışan başına net üretimden satışlar ile ölçülen işgücü verimliliği en yüksek sektörler 2019 yılı verileri ile petrol ürünleri sanayi, mücevherat sanayi ile tütün ürünleri imalatı sanayidir. İlk üç sektör 2018 yılına göre değişmemiştir.

SEKTÖREL ÇALIŞAN BAŞINA ÜRETİMDEN NET SATIŞLAR (TL)

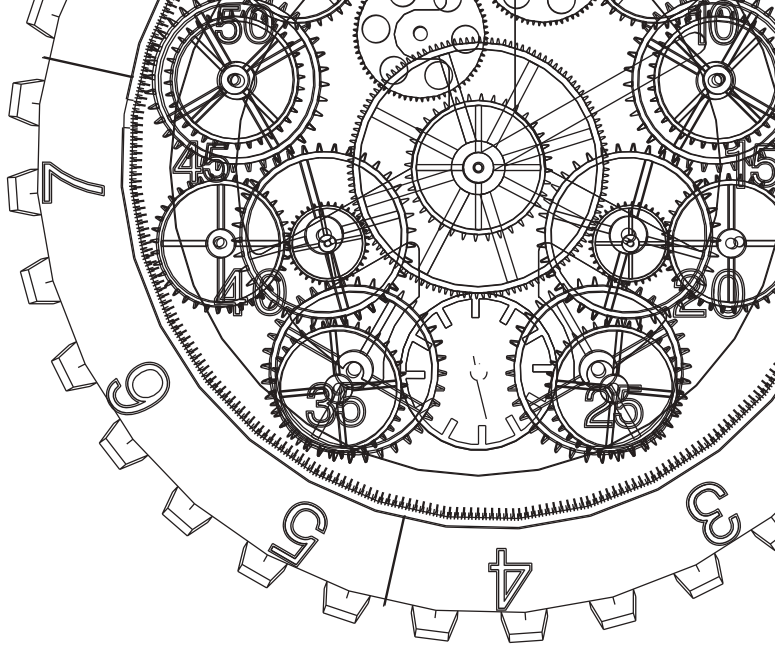
İşgücü Verimliliği [Üretimden Satışlar (Net)/Çalışan Sayısı] (Cari Fiyatlarla, TL)

Sektörler	2018	2019
05-08 Madencilik ve taşocakçılığı	903.537	1.088.716
10 Gıda ürünlerinin imalatı	797.637	990.793
11 İçeceklerin imalatı	1.394.931	1.731.686
12 Tütün ürünleri imalatı	2.829.115	3.056.109
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	448.403	506.689
14 Giyim eşyalarının imalatı	339.995	386.048
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	1.203.362	1.563.192
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	1.416.178	1.448.746
18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	874.360	1.028.037
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	11.115.233	12.581.257
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	1.733.510	1.970.874
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	564.453	709.711
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	868.723	920.553
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	905.739	936.324
24 Ana metal sanayii	2.665.324	2.824.729
25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	722.777	907.620
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.085.811	1.381.370
27 Elektrikli teçhizat imalatı	1.017.607	1.192.816
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	698.733	773.435
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1.455.826	1.625.872
30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	829.645	1.054.741
31 Mobilya imalatı	391.486	432.607
32 Diğer imalatlar	5.983.222	11.288.766
32.1 Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	5.983.222	11.288.766
35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	1.690.419	2.255.549
Toplam	1.271.218	1.466.534

TEKNOLOJİ FAALİYETLERİ

Teknoloji faaliyetleri, sanayi ve sanayi kuruluşlarının rekabet gücü, karlılık ve verimlilik performansı açısından oldukça önemli hale gelmiştir.

Teknoloji faaliyetleri sanayi ve sanayi kuruluşlarının rekabet gücü ve onun şekillendirdiği karlılık ve verimlilik için en önemli belirleyici unsurlardan biri haline gelmiştir.

Bu nedenle 2013 çalışmasından itibaren İSO 500 kapsamında teknoloji faaliyetleri başlığı altında bilgilere yer verilmeye başlanmıştır.

Teknoloji faaliyetleri başlığı altında, İSO 500'ün AR-GE harcamaları ve teknoloji yoğunluğu itibarıyla sektör dağılımları olmak üzere iki temel bilgiye yer verilmektedir.

AR-GE harcamaları belirgin artış gösterdi.

Çalışma kapsamında İSO 500'ün AR-GE harcamaları hesaplanmakta ve değerlendirilmektedir. AR-GE harcamaları iki yöntemle; anket verileri ve kuruluşların gelir tablosu verileri yardımıyla toplanmaktadır.

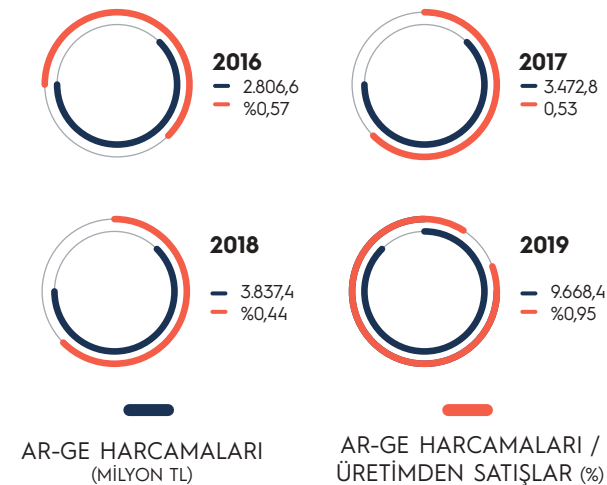
2019 yılında İSO 500'ün AR-GE harcamaları, anket verileri ile 9,7 milyar TL'dir ve 2018 yılındaki anket verileri ile ölçülen 3,8 milyar TL tutarındaki AR-GE harcamalarına göre yüzde 151,9 artış kaydetmiştir.

2018 yılındaki reel düşüşün ardından AR-GE harcamalarında 2019 yılında reel olarak hızlı bir artış yaşanmıştır.

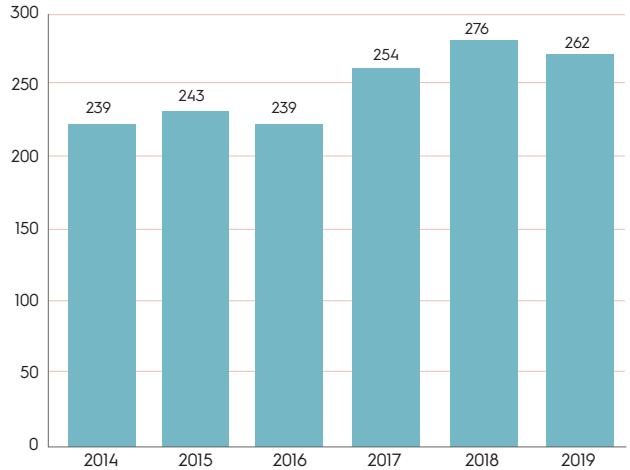
Söz konusu artış, büyük ölçüde madencilik ve taşocakçılığı sektöründe 2019 yılında gerçekleşen toplam 3,8 milyar TL tutarındaki AR-GE harcamasından kaynaklanmıştır. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü hem 2018 hem 2019 yılları için hariç tutulduğunda, AR-GE harcamalarının 2019'da yüzde 55,1 artışla 5,9 milyar TL olarak gerçekleştiği görülmektedir.

AR-GE HARCAMALARINDA GELİŞMELER

Anket Verileri

AR-GE HARCAMASI YAPAN KURULUŞ SAYISI (ADET)

2019 yılında anket verileri ile toplanan AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı 2018 yılında yüzde 0,44 iken 2019 yılında yüzde 0,95'e yükselmiştir. Böylece çalışma kapsamında AR-GE verilerinin toplandığı 2013 yılından bu yana en yüksek orana ulaşılmıştır. Yine madencilik ve taşocakçılığı sektörü her iki yıl için de dışarıda bırakıldığında AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı yüzde 0,59 olmaktadır.

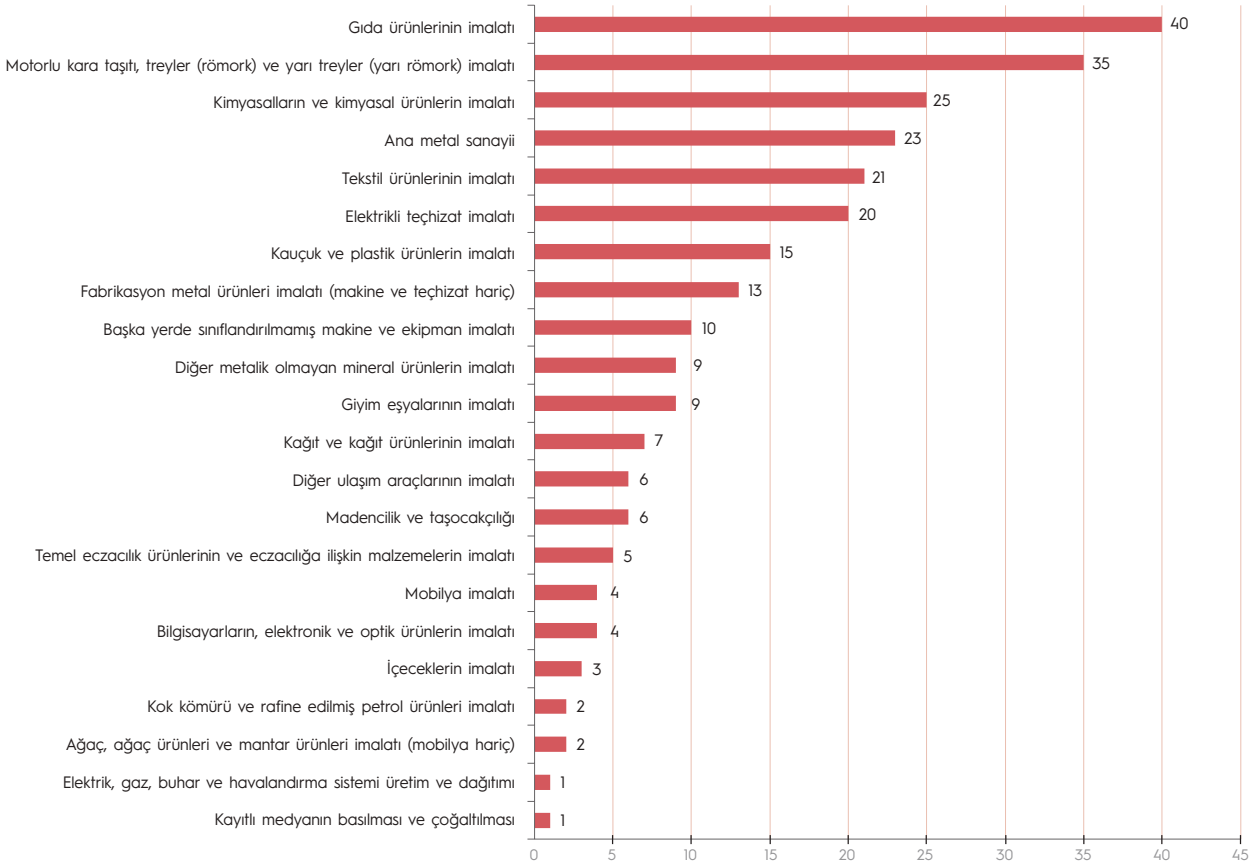
2019 yılında gelir tablosu verisi ile hesaplanan AR-GE harcamaları 6,8 milyar TL olarak ölçülmüş ve 2018 yılındaki 3,5 milyar TL olan harcamaya göre yüzde 96,5 artış göstermiştir. Yine gelir tablosu ile hesaplanan AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı ise aynı dönemde yüzde 0,4'ten yüzde 0,67'ye yükselmiştir. 2019 yılında en yüksek AR-GE harcaması gerçekleştiren sektörler, hem anket hem de gelir tablosu verileri ile madencilik ve taşocakçılığı ile motorlu kara taşıtları imalatı olmuştur.

AR-GE yapan kuruluş sayısı düşüş gösterdi.

İSO 500'de AR-GE harcaması yapan kuruluş sayısının 2013 yılından itibaren gösterdiği kademeli artış, 2018 yılında ortaya çıkan olumsuz ekonomik ve finansal koşullara rağmen devam etmiş ve AR-GE yapan firma sayısı 276'ya yükselmiştir.

2019 yılında ise bu sayı 14 azalarak 262'ye gerilemiştir. Sanayi kuruluşları 2019 yılını mali açıdan yeniden yapılandırma ve 2018 yılının etkilerini iyileştirme yılı olarak kullanmıştır. Bu nedenle AR-GE harcamalarına kaynak ayırmak eğiliminde bir azalış söz konusu olmuştur.

AR-GE HARCAMASI YAPAN KURULUŞLARIN SEKTÖREL DAĞILIMI (ADET)

AR-GE Harcamaları (TL)

Sektörler		Anket Verileri		Gelir Tablosu Verileri	
		AR-GE Yapan Firma Sayısı	Ar-Ge Harcamaları	AR-GE Yapan Firma Sayısı	Ar-Ge Harcamaları
05-08	Madencilik ve taşocakçılığı	6	3.751.169.919	7	3.755.669.174
10	Gıda ürünlerinin imalatı	40	240.570.724	41	203.941.071
11	İçeceklerin imalatı	3	7.424.879	3	4.251.039
12	Tütün ürünleri imalatı	-	-	-	-
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	21	106.843.166	19	73.724.789
14	Giyim eşyalarının imalatı	9	81.688.340	8	42.408.365
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	2	9.064.569	2	5.172.024
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	7	13.140.134	6	11.410.142
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1	1.479.462	1	1.479.462
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2	37.228.879	2	37.228.879
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	25	213.646.301	24	148.198.685
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	5	151.457.649	5	85.698.359
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	15	90.783.955	14	79.604.891
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	9	48.181.571	9	46.991.145
24	Ana metal sanayii	23	89.933.953	22	36.670.119
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	13	235.227.744	13	167.062.140
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	4	898.844.496	4	459.574.386
27	Elektrikli teçhizat imalatı	20	668.867.579	17	471.187.884
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	10	237.220.419	9	134.790.914
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	35	2.019.984.869	30	940.632.046
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	6	733.929.112	4	85.120.612
31	Mobilya imalatı	4	29.882.065	4	26.019.654
32	Diğer imalatlar	-	-	1	9.564
32.1	Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	-	-	1	9.564
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	1	160.000	1	160.000
	Toplam	262	9.668.402.765	246	6.817.005.346

TEKNOLOJİ YOĞUNLUKLARINA GÖRE YARATILAN KATMA DEĞER

İSO 500'de kuruluşların teknoloji yoğunluklu sektör grupları itibarıyla yarattıkları katma değer dağılımı da incelenmektedir.

Teknoloji yoğunluklu sektör grupları içinde sadece imalat sanayi firmaları yer almaktadır. Madencilik ve taşocakçılığı ile elektrik, gaz, buhar, su üretimi kapsam dışı bırakılmaktadır. Bu nedenle imalat sanayi altında faaliyet gösteren 471 firmanın verileri ile hesaplama ve dağılım yapılmaktadır.

Teknoloji yoğunluklu 4 sektör grubu bulunmaktadır. Bunlar düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler, orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler ve yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerdir.

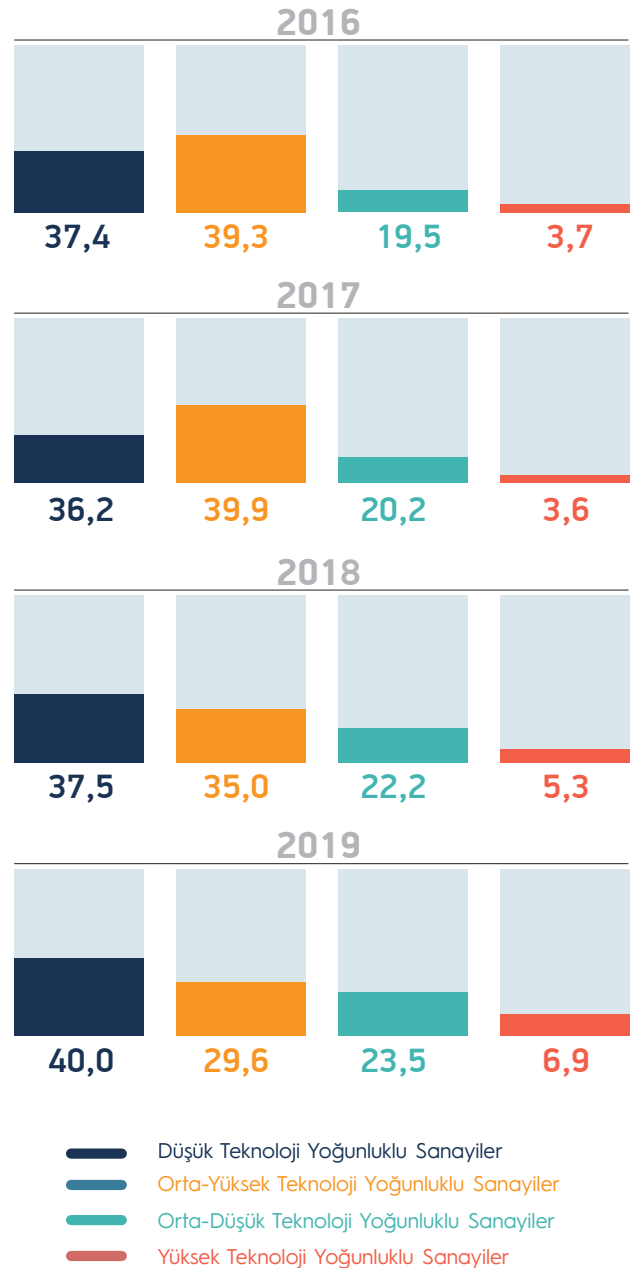
Teknoloji yoğunluklu sanayi grupları içinde yer alan sanayi sektörleri NACE Rev.2 sanayi sınıflandırması ile birlikte tabloda sunulmaktadır.

Teknoloji yoğunluklu sektör grupları için yaratılan katma değer göstergesi kullanılmaktadır. Kullanılan katma değer "üretici fiyatlarıyla brüt katma değer" (üretim faktörlerine yapılan ödemeler [ödenen maaş ve ücretler + ödenen faizler + milli gelir anlamında kar] + yıl için ayrılan amortismanlar + ödenen dolaylı vergiler – sübvansiyonlar toplamı) göstergesidir.

Teknoloji yoğunluklu sektör grupları da kendi içinde toplulaştırılmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde 2019 yılında yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 40 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almıştır. Orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 2019 yılında 5,4 puan azalmış ve yüzde 29,6 olmuştur. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı 2018 yılında yüzde 22,2 iken 2019'da yüzde 23,5'e yükselmiştir. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise yüzde 2018 yılında yüzde 5,3 iken 2019'da yüzde 6,9 olmuştur. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payındaki hissedilir artış 2019 yılında da devam etmiştir.

2019 yılı itibarıyla 471 imalat sanayi firmasından 199'u düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerde faaliyet göstermektedir. 133 firma orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerde-

TEKNOLOJİ YOĞUNLUKLARINA GÖRE YARATILAN KATMA DEĞERİN DAĞILIMI (%)

dir. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerdeki firma sayısı ise 125'tir. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde faaliyet gösteren firma sayısı ise 14 olmuştur.

Türkiye'de sanayinin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlere dönüşüm ihtiyacı sürmektedir. ISO 500 sonuçları, ölçüm yapılan son yedi yıllık dönem

boyunca ilk kez 2018 ve 2019 yıllarında yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerin payında hissedilir bir artışa işaret etmiştir. ISO 500 içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerde yer alan firmaların katma değerden aldıkları pay ilk kez 2019 yılında yüzde 30'u geçmiş ve yüzde 30,4 olarak gerçekleşmiştir.

Teknoloji Yoğunluklarına Göre Yaratılan Katma Değer Dağılımı

Teknoloji Yoğunluğu İtibarıyla Sektör Grupları	Toplam Brüt Katma Değer	Toplam Brüt Katma Değer Pay (%)	Kod	Sektörler	Firma Sayısı	Toplam Brüt Katma Değer	Brüt Katma Değer Pay (%)
Düşük Teknoloji Yoğunluklu Sanayiler	102.166.880.443	40,0	10	Gıda ürünlerinin imalatı	100	22.357.869.543	8,8
			11	İçeceklerin imalatı	7	15.823.317.502	6,2
			12	Tütün ürünleri imalatı	3	44.771.501.686	17,5
			13	Tekstil ürünlerinin imalatı	41	8.776.976.976	3,4
			14	Giyim eşyalarının imalatı	15	2.433.493.718	1,0
			15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	1	125.647.726	0,0
			16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	6	2.335.122.337	0,9
			17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	15	3.667.629.873	1,4
			18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması (18.2 Hariç)	2	203.069.025	0,1
			31	Mobilya imalatı	4	1.417.764.481	0,6
			32	Diğer imalatlar (32.5 Hariç)	5	254.487.576	0,1
			Orta-Düşük Teknoloji Yoğunluklu Sanayiler	75.621.767.394	29,6	18.2	Kayıtlı medyanın çoğaltılması
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	5				42.020.358.052	16,5
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	21				6.398.461.559	2,5
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	20				6.597.987.117	2,6
24	Ana metal sanayii	69				16.560.165.701	6,5
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (25.4 Hariç)	16				3.740.164.448	1,5
30.1	Gemi ve tekne yapımı	2				304.630.517	0,1
Orta-Yüksek Teknoloji Yoğunluklu Sanayiler	60.020.715.267	23,5	20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	34	14.500.629.779	5,7
			25.4	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	2	3.044.470.533	1,2
			27	Elektrikli teçhizat imalatı	30	9.447.638.513	3,7
			28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	12	4.092.790.369	1,6
			29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	46	27.919.292.626	10,9
			30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı (30.1 ve 30.3 Hariç)	1	1.015.893.447	0,4
32.5	Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı	-	-	-			
Yüksek Teknoloji Yoğunluklu Sanayiler	17.590.599.429	6,9	21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	6	4.046.175.664	1,6
			26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5	8.521.052.810	3,3
			30.3	Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinelerin imalatı	3	5.023.370.955	2,0
					471	255.399.962.533	

SONUÇ: GELECEK İÇİN DEĞERLENDİRMELER

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) 2019 yılı çalışması, sanayinin mevcut durumu ve geleceği açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar arasından bazı konu başlıkları öne çıkarılarak bu konular ile ilgili bazı kısa değerlendirmeler yapılmaktadır.

- 2019, sanayinin iç ve dış talepte yaşanan daralmalar karşısındaki hassasiyeti ile bu koşulları yönetme kapasitesinin ölçüldüğü bir yıl olmuştur.
- İç ve dış talepteki yavaşlama ortamında sanayi sektörü, bir önceki yıl bozulan mali yapısını ve karlılığını iyileştirmeye odaklanmıştır.
- Uygulanan ekonomik dengelenme politikaları ile daralan iç talep sonucu sanayinin karlılık oranları olumsuz etkilenmiştir.
- Fiyat istikrarı ve finansal istikrarın yeniden kazanılmaya başlanması, sanayi sektörünün yılın ikinci yarısından itibaren olumlu etkilemiştir.
- İç talepte yaşanan keskin daralmalar karşısında sanayi sektörünün hızla ihracat pazarlarına yönelme esnekliği yüksektir. Ancak 2019 yılında küresel ticarete yaşanan korumacılık ve daralma, sanayinin bu esnekliğini sınırlamıştır.
- Sanayi yatırımlarındaki durağanlık, yeni kapasite yaratılamaması ve mevcut üretim teknolojilerinin eskimesi riskinin sürmesine yol açmaktadır.
- 2019 yılında sektörlerin performansı birbirlerine benzeşmiştir. Tüm sektörler iç ve dış talepteki yavaşlamadan olumsuz etkilenmiştir.
- İstanbul merkezli sanayi kuruluşları sayısındaki artış, İstanbul ve sanayi ilişkisi açısından olumlu bir gelişmedir.
- Sanayi kuruluşlarının mali borçlarının ulaştığı seviyeler, sanayi için ciddi sıkıntı yaratabilecektir. Özkaynaklar oranındaki düşüş bir diğer risktir.
- Firmalar çekirdek faaliyetlerine öncelik vermelerine rağmen ekonomide dengelenme politikalarının iç talebi daraltması sonucu FAVÖK büyüklüğü mutlak olarak azalmıştır.
- Firmalar üretim maliyetleri artışlarını fiyatlara yansıtamamıştır. Faaliyet giderleri de iyi yönetilememiştir.
- Döviz kurlarındaki artışlar net kambiyo karları ile sanayi şirketlerinin toplulaştırılmış gelir-gider tablosuna olumlu katkı sağlamaya devam etmiştir.
- Firmalarda verimlilik alanında halen önemli iyileşme ihtiyacı bulunmaktadır.
- AR-GE harcamalarında yaşanan artış teknoloji faaliyetlerinin dışsal koşullardan ayrışmaya başladığını göstermektedir.
- Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payında hissedilir artış sürmüştür. Buna rağmen teknoloji yoğunluğu itibarıyla yapının değişimi için halen yeni girişimlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Rossa
69 years

278

278

Başarı

Çalışan Memnuniyeti

Müşteri Memnuniyeti

Yönetim

Doğayla Bütünleşik

Yenilikçilik

Yeşil Çelik

Kalite

Sürdürülebilirlik

 Çolakoğlu Metalurji

www.colakoglu.com.tr

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU SIRALAMA

2019 yılında üretimden satışlar, net satışlar, katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem kar/zarar, faiz, amortisman ve vergi öncesi kar/zarar, ihracat, çalışanlar ortalaması.

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	-	1	87.949.306.283	1-1	90.015.868.048	1-1	32.859.736.448	
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	2	37.070.563.066	2-2	39.614.064.744	7-7	5.083.227.567	
3	3	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	-	3	25.850.659.907	3-3	26.059.116.581	---	-	
4	4	Dyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	4	24.635.365.339	5-4	24.635.365.339	---	-	
5	-	Star Rafineri A.Ş.	Ege Bölgesi	-	5	20.831.490.442	7-6	20.929.952.765	---	-	
6	6	Arçelik A.Ş.	İstanbul	-	6	18.618.318.252	8-7	20.787.479.521	---	-	
7	5	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	-	7	17.214.311.459	9-8	19.774.933.722	13-12	3.352.530.653	
8	7	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	-	8	16.391.885.570	11-10	16.399.834.604	10-10	4.059.736.559	
9	-	-	İstanbul	-	9	-	10-9	-	447-439	-	
10	8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	İstanbul	-	10	14.146.073.159	6-5	20.988.554.276	27-24	1.505.295.769	
11	15	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	11	12.591.587.725	14-13	12.595.553.084	4-4	5.841.989.597	
12	10	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	12	10.903.560.018	13-12	13.399.329.522	---	-	
13	11	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	İstanbul	-	13	10.338.694.378	17-16	10.340.717.613	---	-	
14	12	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	İstanbul	-	14	9.943.691.164	12-11	13.861.490.342	---	-	
15	-	-	İstanbul	-	15	-	18-17	-	492-484	-	
16	9	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	16	9.803.127.248	19-18	9.809.233.003	83-76	567.884.646	
17	13	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	-	17	9.233.405.399	15-14	11.513.640.907	49-44	912.432.261	
18	22	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	-	18	8.677.894.242	21-20	8.765.163.423	---	-	
19	33	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	1	-	8.515.825.488	4-1	25.907.631.284	31-4	1.362.895.863	
20	17	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	19	8.359.211.422	16-15	10.910.273.640	---	-	
21	14	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	20	7.834.471.752	24-23	7.916.987.788	---	-	
22	18	Aygaz A.Ş.	İstanbul	-	21	7.096.871.977	22-21	8.525.374.432	14-13	2.809.967.244	
23	21	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	22	6.973.646.070	23-22	7.941.240.992	---	-	
24	20	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	-	23	6.821.596.719	20-19	8.768.276.351	---	-	
25	25	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	İstanbul	-	24	6.450.827.343	25-24	7.239.094.607	---	-	
26	23	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	-	25	5.947.670.908	29-28	5.956.597.302	---	-	
27	19	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	26	5.833.302.956	27-26	6.471.441.115	---	-	
28	24	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamulleri A.Ş.	Denizli	-	27	5.590.822.991	30-29	5.624.409.836	---	-	
29	26	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	28	5.280.678.279	31-30	5.419.639.850	161-154	307.346.325	
30	45	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	29	5.240.529.005	33-32	5.278.137.655	---	-	
31	28	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	30	5.235.877.230	26-25	6.992.039.275	---	-	
32	29	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Zonguldak	-	31	5.142.855.672	32-31	5.383.313.630	---	-	
33	37	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	32	5.064.201.391	35-33	5.169.966.519	---	-	
34	39	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Kocaeli	-	33	4.788.222.730	28-27	6.423.836.043	---	-	
35	32	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	34	4.735.845.003	37-35	4.787.744.016	---	-	

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
50-45	1.339.725.362	1-1	42.557.268.569	499-491	-1.137.188.256	2-2	3.909.130.614	4-4	3.527.242	22-18	5.423	1
20-17	2.384.116.611	10-8	13.406.275.841	7-6	1.702.972.048	3-3	3.503.058.576	1-1	5.869.880	3-3	10.746	2
---	-	---	-	---	-	---	-	2-2	4.232.517	24-20	5.161	3
---	-	---	-	---	-	---	-	3-3	3.633.837	7-7	7.527	4
---	-	2-2	35.837.736.983	---	-	---	-	---	-	---	-	5
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	6
26-23	2.135.757.997	20-18	8.505.871.665	8-7	1.214.622.956	7-6	2.406.234.223	5-5	2.354.419	9-9	7.256	7
5-3	9.277.916.939	9-7	13.493.201.993	2-2	3.923.962.733	4-4	3.422.709.108	23-22	582.292	27-23	4.641	8
319-312	-	315-307	-	335-330	-	403-398	-	9-9	-	451-443	-	9
3-1	11.635.471.865	5-4	27.213.542.215	1-1	5.389.773.270	12-11	1.496.722.659	39-38	277.587	18-16	5.754	10
4-2	10.930.526.033	4-3	28.445.514.894	3-3	3.686.183.140	1-1	4.027.357.359	70-69	182.267	14-13	6.222	11
---	-	---	-	---	-	---	-	7-7	1.889.304	---	-	12
---	-	---	-	---	-	---	-	22-21	585.914	143-135	1.463	13
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	14
340-333	-	485-477	-	405-400	-	470-465	-	403-401	-	500-492	-	15
38-34	1.806.080.826	62-55	3.563.473.990	474-468	-133.196.219	159-155	194.903.028	14-14	857.164	26-22	4.643	16
10-8	4.792.552.102	11-9	13.326.204.274	16-14	889.504.747	---	-	19-18	626.599	---	-	17
7-5	6.682.505.263	7-5	22.933.256.803	---	-	---	-	21-20	599.646	4-4	8.986	18
1-1	19.870.274.415	6-2	26.080.155.842	99-4	176.787.326	19-2	1.084.978.331	---	-	16-2	6.067	19
23-20	2.253.482.234	39-36	5.016.459.056	---	-	---	-	12-12	934.085	10-10	7.207	20
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	21
47-42	1.378.811.836	70-63	3.228.323.727	46-43	364.940.080	76-72	392.482.246	323-321	30.629	172-164	1.227	22
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	23
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	24
---	-	---	-	---	-	---	-	268-266	51.599	---	-	25
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	26
87-82	856.225.718	67-60	3.383.950.042	---	-	---	-	93-92	150.551	---	-	27
---	-	---	-	---	-	---	-	18-17	663.641	282-274	704	28
182-175	441.897.512	139-131	1.798.191.087	160-156	103.372.959	179-175	172.869.459	25-24	493.720	245-237	854	29
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	30
---	-	---	-	---	-	---	-	13-13	923.763	8-8	7.518	31
---	-	45-41	4.590.977.446	---	-	---	-	---	-	175-167	1.182	32
---	-	76-68	3.080.068.790	---	-	---	-	98-97	147.548	---	-	33
9-7	5.687.567.435	12-10	12.325.881.135	---	-	---	-	---	-	278-270	723	34
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	35

ISO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
36	27		Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	2	-	4.599.424.093	38-3	4.599.448.307	12-1	3.550.482.123
37	42		Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	3	-	4.440.145.122	34-2	5.266.144.331	46-5	995.478.892
38	-		Eti Bakır A.Ş.	İnebolu	-	35	4.403.956.126	39-36	4.416.405.345	16-15	2.782.342.456
39	47		Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	36	4.218.086.172	36-34	4.865.249.347	---	-
40	31		Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	37	4.183.924.272	42-39	4.244.345.171	---	-
41	30		Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	38	4.011.288.457	40-37	4.401.889.518	---	-
42	35		Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	İstanbul	-	39	3.965.914.426	44-41	4.112.472.377	---	-
43	65		Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	40	3.883.238.111	43-40	4.140.008.607	---	-
44	46		Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	41	3.828.375.148	51-47	3.833.352.865	---	-
45	50		Coca-Cola İçecek A.Ş.	İstanbul	-	42	3.790.697.383	52-48	3.799.713.631	---	-
46	41		AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Yalova	-	43	3.722.101.899	50-46	3.849.981.293	68-62	680.551.711
47	34		Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Osmaniye	-	44	3.707.832.143	41-38	4.284.279.493	---	-
48	53		Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	-	3.651.639.428	47-4	4.040.262.342	---	-
49	44		Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	45	3.544.617.111	54-50	3.739.895.098	---	-
50	40		Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	46	3.426.968.235	60-56	3.478.341.729	---	-
51	61		BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	47	3.396.379.700	57-53	3.550.925.013	---	-
52	70		Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	48	3.386.939.367	53-49	3.743.120.537	73-67	647.007.707
53	51		İpragaz A.Ş.	İstanbul	-	49	3.360.533.727	55-51	3.693.349.798	---	-
54	56		BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	50	3.355.657.610	56-52	3.630.448.337	36-32	1.249.919.354
55	36		İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	51	3.307.473.850	59-55	3.485.375.404	---	-
56	48		Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	-	52	3.294.932.820	48-44	3.909.659.060	---	-
57	58		SÜTAS Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	-	53	3.241.113.611	49-45	3.865.588.996	53-48	838.647.564
58	59		Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	Balıkesir	-	54	3.235.759.055	64-60	3.240.382.175	72-66	670.658.703
59	38		Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	5	-	3.152.360.314	66-5	3.153.287.263	60-6	773.081.598
60	69		MAN Türkiye A.Ş.	Ankara	-	55	3.118.994.638	67-62	3.118.994.638	---	-
61	43		Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	56	3.000.674.477	68-63	3.078.142.002	---	-
62	55		MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Dörtöyol	-	57	2.953.852.140	74-69	2.953.965.540	---	-
63	60		İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Çanakkale	-	58	2.952.193.096	75-70	2.952.193.096	55-50	823.539.412
64	84		Kazan Soda Elektrik Üretim A.Ş.	Ankara	-	59	2.923.368.100	76-71	2.933.492.024	---	-
65	62		ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	60	2.908.037.114	72-67	2.965.404.427	---	-
66	86		Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Sakarya	-	61	2.894.895.278	71-66	2.984.917.782	---	-
67	71		Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	62	2.790.339.777	70-65	3.006.893.320	88-81	501.319.081
68	77		Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana	-	63	2.758.588.277	80-75	2.794.544.178	105-98	432.931.535
69	67		Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	64	2.707.591.115	46-43	4.091.055.688	---	-
70	122		Trakya Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	65	2.683.580.577	62-58	3.333.065.386	40-36	1.139.265.796

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
11-3	4.627.914.742	28-3	6.184.153.218	4-1	2.772.791.339	5-1	2.873.665.871	17-1	773.786	35-6	3.962	36
2-2	18.897.895.828	3-1	34.075.723.051	9-2	1.203.245.884	217-5	146.273.007	---	-	---	-	37
6-4	7.031.184.050	14-12	10.693.426.039	5-4	2.152.364.223	8-7	2.331.796.075	250-248	56.793	---	-	38
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	98-91	1.982	39
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	40
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	41
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	42
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	43
---	-	25-23	6.878.360.840	---	-	---	-	105-104	141.728	65-58	2.580	44
---	-	---	-	---	-	---	-	443-440	2.802	---	-	45
42-37	1.462.951.571	50-45	4.389.098.764	55-52	313.584.556	39-36	684.164.208	34-33	304.946	173-165	1.218	46
180-173	449.615.277	95-87	2.593.437.384	---	-	---	-	36-35	290.001	276-268	744	47
29-4	2.031.092.080	56-6	3.874.813.470	---	-	---	-	---	-	30-5	4.180	48
---	-	17-15	9.030.749.073	---	-	---	-	183-181	84.833	44-37	3.322	49
---	-	---	-	---	-	---	-	64-63	193.273	---	-	50
---	-	23-21	7.040.748.900	---	-	---	-	119-118	125.857	60-53	2.718	51
53-48	1.314.117.150	81-73	2.954.398.499	39-36	392.435.026	51-48	564.214.972	212-210	70.797	344-336	523	52
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	53
118-112	672.075.133	54-49	3.952.974.694	294-289	31.919.586	41-38	670.007.383	42-41	269.714	49-42	3.105	54
---	-	---	-	---	-	---	-	71-70	179.744	176-168	1.182	55
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	56
67-62	1.101.784.443	91-83	2.682.801.526	48-45	357.227.391	63-59	467.113.994	357-355	21.079	32-27	4.093	57
222-215	345.952.478	187-179	1.224.209.381	122-118	133.949.150	82-78	357.857.239	159-158	101.191	28-24	4.556	58
490-8	-583.947.805	42-4	4.750.090.937	498-8	-968.558.734	499-8	-259.423.813	---	-	20-4	5.464	59
---	-	---	-	---	-	---	-	24-23	550.076	---	-	60
---	-	83-75	2.912.591.368	---	-	---	-	40-39	272.906	244-236	859	61
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	182-174	1.163	62
90-85	844.561.555	156-148	1.517.255.660	34-31	461.277.325	35-32	729.197.256	---	-	295-287	659	63
---	-	35-32	5.455.304.778	---	-	---	-	---	-	279-271	716	64
---	-	---	-	---	-	---	-	41-40	269.919	---	-	65
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	66
13-10	3.956.600.257	33-30	5.734.944.483	19-17	786.238.767	72-68	424.833.425	32-31	335.004	213-205	1.019	67
93-88	826.140.071	31-28	5.809.873.941	456-450	-80.181.010	111-107	276.064.896	---	-	99-92	1.972	68
---	-	184-176	1.263.695.285	---	-	---	-	222-220	67.114	432-424	297	69
15-12	3.617.973.828	18-16	8.584.391.914	12-10	998.158.736	26-24	963.153.511	134-133	116.964	67-60	2.535	70

2019	2018	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
71	54		Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	66	2.667.090.370	77-72	2.848.961.238	430-422	79.202.131
72	64		Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	67	2.655.120.810	73-68	2.960.971.706	---	-
73	72		Tosyalı Toyo Çelik A.Ş.	Osmaniye	-	68	2.636.427.236	86-80	2.636.756.651	---	-
74	81		Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	69	2.573.533.611	90-83	2.577.482.831	---	-
75	82		JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	70	2.539.723.345	94-87	2.545.761.567	3-3	15.343.866.917
76	57		Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	71	2.534.389.060	93-86	2.564.028.642	---	-
77	85		ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	72	2.527.326.947	89-82	2.579.934.966	28-25	1.463.287.577
78	91		Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	6	-	2.513.343.408	85-6	2.639.900.136	82-7	575.043.256
79	73		Bosch Termoteknik Isıtma ve Klima San. Tic. A.Ş.	Manisa	-	73	2.495.028.779	84-79	2.648.542.468	---	-
80	52		Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	74	2.488.733.974	95-88	2.500.848.645	118-111	401.267.921
81	88		Atakaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Dörtöyl	-	75	2.483.990.268	87-81	2.606.729.578	---	-
82	80		Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	76	2.454.739.502	92-85	2.564.203.837	---	-
83	74		Posco Assan TST Çelik Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	77	2.424.295.327	96-89	2.465.533.147	---	-
84	-		-	Kocaeli	-	78	-	63-59	-	143-136	-
85	102		Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	79	2.340.298.608	98-91	2.360.886.937	50-45	906.569.951
86	100		Kıpaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	K.Maraş	-	80	2.329.540.170	100-93	2.338.174.847	---	-
87	92		Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	81	2.308.164.629	61-57	3.464.339.670	---	-
88	90		Atlas Enerji Üretim A.Ş.	İstanbul	-	82	2.283.175.406	106-99	2.289.895.194	---	-
89	76		Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	83	2.258.116.827	105-98	2.294.522.727	111-104	424.532.660
90	133		Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	7	-	2.219.654.630	88-7	2.585.363.506	25-3	1.581.182.956
91	93		Abaloğlu Yem-Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Denizli	-	84	2.186.330.736	107-100	2.237.781.962	---	-
92	49		Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	85	2.182.370.896	97-90	2.423.121.030	56-51	803.896.819
93	-		-	Bolu	-	86	-	81-76	-	104-97	-
94	115		Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Eskişehir	-	87	2.174.890.126	102-95	2.314.708.848	---	-
95	98		Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Kırşehir	-	88	2.172.402.158	110-103	2.175.689.357	---	-
96	96		Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	89	2.146.184.392	104-97	2.302.047.212	---	-
97	97		Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	90	2.141.053.054	58-54	3.526.916.501	---	-
98	87		Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	İstanbul	-	91	2.101.064.225	69-64	3.010.149.804	77-71	637.734.998
99	99		Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	92	2.098.945.656	108-101	2.217.967.608	---	-
100	-		BEYPI Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Bolu	-	93	2.077.503.219	111-104	2.115.891.302	---	-
101	83		Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	94	2.069.712.553	82-77	2.754.141.008	---	-
102	108		Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	95	2.026.065.966	115-108	2.055.820.760	85-78	553.743.865
103	109		Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	96	2.016.477.216	117-110	2.027.712.561	---	-
104	95		C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	97	1.994.464.290	116-109	2.048.777.870	---	-
105	181		FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Ankara	-	98	1.970.237.793	121-113	1.991.335.963	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
130-123	612.068.414	164-156	1.448.842.811	370-365	7.386.720	239-234	133.781.819	29-28	362.051	218-210	988	71
---	-	86-78	2.858.531.852	---	-	---	-	26-25	419.668	318-310	575	72
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	73
---	-	---	-	---	-	---	-	148-147	108.143	---	-	74
73-68	1.064.466.438	59-52	3.804.030.291	68-65	269.278.204	66-62	454.668.851	116-115	130.027	---	-	75
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	76
32-28	1.947.362.561	22-20	7.827.582.907	31-28	475.798.581	---	-	---	-	---	-	77
99-6	786.789.733	48-5	4.454.402.636	494-7	-635.092.521	498-7	-193.644.550	405-3	10.530	11-1	6.777	78
96-91	811.631.311	183-175	1.279.767.207	---	-	---	-	33-32	309.113	---	-	79
271-264	272.230.178	82-74	2.935.735.261	457-451	-84.746.026	115-111	263.114.237	53-52	226.735	136-128	1.509	80
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	81
---	-	---	-	---	-	---	-	103-102	144.113	73-66	2.450	82
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	83
288-281	-	212-204	-	149-145	-	180-176	-	87-86	-	168-160	-	84
21-18	2.372.286.412	37-34	5.096.105.760	155-151	106.978.414	43-40	662.673.349	149-148	107.528	109-102	1.905	85
37-33	1.846.152.520	52-47	4.009.169.515	---	-	---	-	175-174	90.974	17-15	5.844	86
---	-	---	-	---	-	---	-	356-354	21.148	396-388	406	87
---	-	98-90	2.515.548.464	---	-	---	-	454-451	808	400-392	391	88
66-61	1.102.797.121	173-165	1.377.812.905	75-72	251.206.810	122-118	254.325.787	428-425	6.296	123-116	1.679	89
39-5	1.667.895.259	58-7	3.857.208.921	21-3	694.785.459	34-3	756.132.850	176-2	89.948	19-3	5.587	90
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	91
138-131	559.871.963	127-119	1.959.746.156	61-58	288.660.528	60-56	477.464.783	31-30	341.878	94-87	2.011	92
120-114	-	234-226	-	91-88	-	105-101	-	265-263	-	42-35	-	93
---	-	---	-	---	-	---	-	30-29	346.028	---	-	94
---	-	110-102	2.182.336.950	---	-	---	-	60-59	209.031	---	-	95
---	-	---	-	---	-	---	-	62-61	203.239	---	-	96
25-22	2.216.038.691	72-65	3.189.719.540	---	-	---	-	234-232	61.747	40-33	3.544	97
101-95	770.904.199	153-145	1.529.621.263	69-66	267.124.363	96-92	315.169.935	38-37	279.209	107-100	1.922	98
---	-	---	-	---	-	---	-	82-81	163.261	---	-	99
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	100
85-80	872.079.938	161-153	1.460.625.964	---	-	---	-	150-149	107.471	288-280	679	101
174-167	470.625.193	138-130	1.813.150.856	109-105	153.656.693	86-82	345.766.804	112-111	132.136	61-54	2.684	102
43-38	1.448.015.280	93-85	2.651.052.067	---	-	16-15	1.253.527.592	51-50	234.079	340-332	534	103
---	-	277-269	816.933.251	---	-	---	-	400-398	11.194	---	-	104
---	-	---	-	---	-	---	-	35-34	302.924	---	-	105

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
106	94		Indorama Ventures Corlu Pet Sanayi A.Ş.	Çorlu	-	99	1.910.881.420	127-119	1.912.151.603	340-332	137.183.855
107	-	-		Ankara	-	100	-	128-120	-	32-28	-
108	105		HES Haclar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	101	1.872.459.633	131-123	1.874.331.912	222-215	221.007.644
109	106		Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	102	1.869.399.331	133-125	1.872.298.272	123-116	385.752.956
110	116		Modern Oluklu Mukavva Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	103	1.867.126.615	123-115	1.932.001.109	---	-
111	-		Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	104	1.859.985.765	113-106	2.081.769.519	---	-
112	137		Pro Yem San. ve Tic. A.Ş.	Karacabey	-	105	1.858.546.426	112-105	2.085.393.192	---	-
113	68		Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Samsun	-	106	1.832.970.079	125-117	1.925.210.897	281-273	182.781.351
114	78		Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	107	1.827.494.350	135-127	1.830.977.251	---	-
115	114		Maxion İnci Jant Sanayi A.Ş.	Manisa	-	108	1.812.660.300	132-124	1.872.476.747	---	-
116	124		Beyçelik Gestamp Otomotiv Sanayi A.Ş.	Bursa	-	109	1.810.679.524	129-121	1.902.439.426	---	-
117	154		Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	110	1.801.352.219	91-84	2.574.519.840	---	-
118	129		Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Kocaeli	-	111	1.770.059.243	134-126	1.835.817.448	102-95	447.624.134
119	89		Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Orhangazi	-	112	1.761.880.348	139-131	1.772.363.884	---	-
120	140		Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	113	1.754.520.834	130-122	1.886.941.470	76-70	641.716.274
121	138		Prometeon Turkey Endüstriyel ve Ticari Lastikler A.Ş.	İstanbul	-	114	1.751.056.276	120-112	1.991.519.113	---	-
122	120		Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	115	1.745.710.036	109-102	2.179.849.699	---	-
123	110		Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üretim Sanayi A.Ş.	İskenderun	-	116	1.733.773.332	143-135	1.746.204.857	---	-
124	126		Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Kayseri	-	117	1.733.548.255	126-118	1.921.772.253	---	-
125	104		Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	118	1.685.595.662	122-114	1.960.383.378	---	-
126	125		Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	119	1.683.152.903	149-141	1.688.167.052	264-256	194.798.684
127	112		Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	120	1.682.512.493	136-128	1.808.319.428	96-89	470.899.351
128	163		Abaloğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	121	1.680.870.708	103-96	2.303.256.329	---	-
129	103		Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	122	1.653.823.111	144-136	1.740.883.078	204-197	239.386.647
130	63		Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	8	-	1.644.312.857	118-8	2.027.521.444	---	-
131	173		Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	123	1.641.480.009	151-143	1.650.160.498	198-191	249.722.687
132	101		Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	124	1.635.412.090	145-137	1.726.355.951	---	-
133	123		Federal Mogul Powertrain Otomotiv A.Ş.	Kocaeli	-	125	1.632.723.455	142-134	1.748.014.083	---	-
134	161		Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	İstanbul	-	126	1.629.961.131	141-133	1.748.885.334	---	-
135	139		Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	127	1.602.504.672	147-139	1.700.327.207	---	-
136	169		Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Milas	-	128	1.593.157.416	146-138	1.722.025.277	112-105	417.787.521
137	164		S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Edirne	-	129	1.592.669.536	137-129	1.801.301.405	295-287	172.390.747
138	149		Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	-	130	1.573.462.219	154-146	1.591.033.431	---	-
139	171		Progıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	131	1.566.242.452	148-140	1.698.640.914	322-314	148.131.637
140	153		HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	132	1.559.267.804	155-147	1.559.267.804	61-55	762.296.179

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
225-218	343.332.551	---	-	200-195	74.396.345	---	-	102-101	144.375	---	-	106
22-19	-	96-88	-	14-12	-	20-18	-	108-107	-	201-193	-	107
117-111	677.263.796	198-190	1.198.300.836	173-168	95.196.776	272-267	114.117.843	156-155	102.343	197-189	1.083	108
63-58	1.181.428.647	55-50	3.937.717.155	86-83	211.558.590	84-80	353.102.184	301-299	38.954	83-76	2.146	109
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	110
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	111
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	112
---	-	---	-	371-366	7.191.638	486-481	-11.379.205	129-128	120.585	---	-	113
244-237	310.255.136	262-254	904.632.195	---	-	---	-	110-109	134.153	289-281	679	114
161-154	496.269.397	283-275	787.299.198	---	-	---	-	46-45	244.511	155-147	1.350	115
219-212	350.924.375	221-213	1.082.220.783	---	-	---	-	246-244	58.627	84-77	2.137	116
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	117
83-78	903.180.765	84-76	2.909.800.826	168-163	98.053.245	119-115	259.014.881	54-53	225.249	140-132	1.477	118
---	-	---	-	---	-	---	-	162-161	97.411	198-190	1.081	119
164-157	494.133.282	61-54	3.609.838.806	144-140	118.064.848	65-61	459.173.795	47-46	240.814	39-32	3.610	120
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	121
---	-	150-142	1.589.141.189	---	-	---	-	180-178	86.469	430-422	301	122
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	123
---	-	---	-	---	-	153-149	209.436.228	---	-	---	-	124
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	265-257	782	125
281-274	257.535.117	260-252	910.438.967	321-316	21.789.662	357-352	76.508.797	277-275	45.910	210-202	1.040	126
104-98	748.693.870	154-146	1.527.230.247	217-212	67.913.829	124-120	248.265.954	122-121	124.400	215-207	997	127
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	128
321-314	208.906.387	194-186	1.206.672.584	257-252	50.057.853	149-145	211.565.254	61-60	204.128	280-272	715	129
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	130
344-337	178.890.050	144-136	1.668.163.499	472-466	-124.294.533	160-156	194.711.355	349-347	22.783	300-292	624	131
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	132
---	-	231-223	1.019.221.265	---	-	---	-	55-54	222.589	---	-	133
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	134
---	-	---	-	---	-	---	-	73-72	178.147	---	-	135
91-86	841.343.619	123-115	2.014.154.522	63-60	286.259.362	79-75	373.732.280	125-124	122.522	142-134	1.468	136
186-179	436.759.042	290-282	764.373.841	271-266	40.820.604	379-374	68.416.621	455-452	755	262-254	790	137
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	2-2	12.186	138
451-444	28.942.573	327-319	659.029.936	343-338	13.158.415	---	-	58-57	216.731	188-180	1.127	139
---	-	---	-	59-56	292.204.525	---	-	313-311	34.615	115-108	1.832	140

2019	2018	ISO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
141	131		Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	Ege Bölgesi	-	133	1.551.415.021	150-142	1.655.640.269	232-225	215.067.625
142	148		İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	134	1.542.126.516	83-78	2.730.857.434	---	-
143	143		Eti Alüminyum A.Ş.	Konya	-	135	1.528.529.129	162-154	1.528.529.129	58-53	776.035.109
144	141		Tarım Kredi Yem San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	136	1.514.283.441	163-155	1.519.260.790	---	-
145	132		Whirlpool Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	137	1.510.768.497	152-144	1.649.161.894	---	-
146	135		Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	138	1.500.333.196	140-132	1.764.070.085	132-125	366.239.766
147	431		İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	139	1.495.758.961	114-107	2.061.217.151	106-99	432.025.654
148	111		Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Siirt	-	140	1.486.869.850	161-153	1.531.276.744	141-134	348.375.040
149	176		CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	141	1.477.053.416	164-156	1.515.453.444	---	-
150	158		Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Milas	-	142	1.462.108.493	166-158	1.497.381.755	---	-
151	200		Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	143	1.448.246.088	176-168	1.448.314.868	---	-
152	-		-	İstanbul	-	144	-	174-166	-	127-120	-
153	146		Anadolu Efes Biraçılık ve Malt Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	145	1.409.512.407	168-160	1.488.550.150	5-5	5.475.058.404
154	134		Panagro Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	146	1.401.029.800	172-164	1.474.894.637	---	-
155	183		Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	147	1.393.478.215	175-167	1.459.335.968	---	-
156	127		Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	148	1.385.027.059	181-173	1.413.826.637	135-128	360.464.413
157	174		Mega Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	149	1.381.787.227	171-163	1.478.211.874	---	-
158	188		Deva Holding A.Ş.	İstanbul	-	150	1.374.156.778	186-178	1.374.732.937	54-49	829.977.610
159	166		Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	151	1.363.534.874	169-161	1.488.526.924	---	-
160	145		Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	152	1.349.136.667	173-165	1.469.016.198	174-167	282.000.280
161	172		Haşçelik Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	153	1.342.677.680	158-150	1.547.545.018	---	-
162	224		Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Uşak	-	154	1.340.851.141	188-180	1.357.102.359	---	-
163	218		Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Mersin	-	155	1.329.394.727	190-182	1.335.651.672	400-392	94.803.403
164	177		Soma Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Soma	-	156	1.327.337.326	156-148	1.554.244.913	---	-
165	130		Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	157	1.326.725.219	184-176	1.401.280.721	---	-
166	185		Bellona Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	158	1.316.255.332	124-116	1.926.153.612	92-85	494.943.213
167	156		Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	159	1.308.614.315	138-130	1.775.861.472	78-72	636.500.833
168	247		Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	-	160	1.304.439.773	193-185	1.304.439.773	44-40	1.023.690.016
169	204		Melike Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	161	1.298.594.425	167-159	1.496.338.215	101-94	456.911.732
170	220		Abaloğlu Tarımsal Üretim A.Ş.	Denizli	-	162	1.294.691.999	192-184	1.329.557.661	---	-
171	195		Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	163	1.293.762.128	187-179	1.370.336.243	165-158	295.979.597
172	147		Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Bursa	-	164	1.286.030.662	185-177	1.394.034.997	357-349	126.514.631
173	121		Tırsan Treyler San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	165	1.279.692.300	183-175	1.403.955.804	---	-
174	159		Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	166	1.261.965.689	199-191	1.262.074.265	---	-
175	216		Daikin Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.	Sakarya	-	167	1.260.677.511	119-111	2.001.294.594	179-172	270.825.508

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
470-463	-24.546.764	146-138	1.645.962.496	475-469	-137.961.759	395-390	61.042.708	463-460	51	362-354	481	141
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	142
---	-	---	-	32-29	470.001.465	---	-	---	-	---	-	143
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	144
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	145
203-196	375.963.647	114-106	2.155.722.618	273-268	40.272.155	110-106	276.267.595	63-62	198.974	199-191	1.075	146
40-35	1.521.784.402	125-117	1.997.911.247	84-81	216.117.808	141-137	219.188.381	226-224	65.869	59-52	2.745	147
238-231	322.388.331	32-29	5.780.947.525	490-484	-476.017.191	148-144	213.582.628	311-309	35.581	149-141	1.436	148
---	-	---	-	---	-	---	-	85-84	156.939	---	-	149
183-176	440.524.084	108-100	2.192.934.309	---	-	91-87	325.386.383	83-82	163.150	---	-	150
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	151
92-87	-	122-114	-	117-113	-	231-226	-	209-207	-	68-61	-	152
17-14	3.172.972.907	21-19	8.032.295.694	40-37	392.360.241	205-201	154.714.665	334-332	28.281	225-217	942	153
---	-	214-206	1.105.714.209	---	-	---	-	440-437	3.977	153-145	1.371	154
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	187-179	1.130	155
78-73	995.105.488	105-97	2.232.363.915	262-257	46.815.957	127-123	244.348.182	96-95	149.469	183-175	1.147	156
---	-	---	-	---	-	---	-	89-88	152.983	343-335	527	157
72-67	1.065.093.412	116-108	2.124.815.587	73-70	260.814.648	---	-	340-338	26.867	80-73	2.237	158
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	159
212-205	360.260.757	117-109	2.084.052.896	383-378	4.924.002	241-236	133.198.509	169-168	92.523	163-155	1.324	160
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	161
---	-	---	-	---	-	---	-	396-394	12.122	97-90	1.986	162
339-332	182.949.788	335-327	636.399.819	281-276	37.726.473	---	-	252-250	56.418	419-411	337	163
---	-	60-53	3.731.433.953	---	-	---	-	---	-	224-216	953	164
45-40	1.420.460.232	137-129	1.823.335.599	---	-	---	-	326-324	29.977	170-162	1.251	165
62-57	1.184.228.914	147-139	1.639.163.901	89-86	197.672.456	186-182	168.299.328	367-365	19.452	43-36	3.429	166
57-52	1.237.246.602	92-84	2.679.873.091	292-287	32.003.575	173-169	179.031.839	79-78	169.102	48-41	3.153	167
77-72	1.001.283.269	216-208	1.102.481.069	17-15	868.106.421	31-29	810.546.912	---	-	431-423	300	168
357-350	163.668.011	101-93	2.423.272.559	341-336	13.668.011	88-84	334.164.120	450-447	1.303	102-95	1.950	169
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	170
79-74	990.073.549	---	-	83-80	216.422.927	---	-	48-47	238.706	53-46	3.009	171
239-232	320.341.746	237-229	999.140.305	330-325	17.256.668	390-385	64.534.141	185-183	83.888	---	-	172
115-109	683.825.233	---	-	---	-	---	-	56-55	221.621	242-234	863	173
141-134	543.671.715	255-247	941.547.098	---	-	---	-	417-414	7.501	424-416	316	174
61-56	1.189.354.099	157-149	1.496.182.052	145-141	116.794.263	216-212	146.787.344	101-100	145.513	160-152	1.332	175

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
							Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
176	175	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	İskenderun	-	168	1.239.884.118	191-183	1.330.488.733	---	-
177	179	Reka Bitkisel Yağlar San. ve Tic. A.Ş.	Tekirdağ	-	169	1.239.684.401	189-181	1.336.783.258	---	-
178	281	Sumitomo Rubber AKO Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Çankırı	-	170	1.227.078.008	203-195	1.237.709.922	---	-
179	373	Nurol Makina ve Sanayi A.Ş.	Ankara	-	171	1.215.865.020	177-169	1.443.107.328	---	-
180	202	Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	172	1.210.820.863	180-172	1.415.480.648	---	-
181	184	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	173	1.196.325.163	153-145	1.633.381.288	---	-
182	261	Mitaş Endüstri San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	174	1.194.024.756	197-189	1.268.610.809	---	-
183	207	İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	175	1.188.485.448	210-202	1.188.485.448	---	-
184	-	-	Ege Bölgesi	-	176	-	206-198	-	333-325	-
185	144	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	177	1.183.403.241	212-204	1.183.403.241	380-372	108.217.523
186	194	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	178	1.175.312.694	213-205	1.181.620.390	---	-
187	170	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	179	1.174.850.775	194-186	1.300.003.533	---	-
188	189	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Pazarlama İth. İhr. A.Ş.	Ordu	-	180	1.173.746.118	157-149	1.553.895.514	---	-
189	209	Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	181	1.168.962.040	198-190	1.268.379.522	---	-
190	190	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	182	1.164.025.221	207-199	1.208.997.057	139-132	350.336.907
191	351	HT Solar Enerji A.Ş.	İstanbul	-	183	1.162.813.304	202-194	1.238.399.655	---	-
192	167	Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	184	1.160.283.880	219-211	1.161.776.302	---	-
193	191	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	185	1.153.092.853	165-157	1.501.690.874	---	-
194	180	Tat Gıda Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	186	1.135.320.058	204-196	1.236.485.453	201-194	246.148.065
195	186	Hidromek-Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	187	1.130.914.464	195-187	1.299.276.182	113-106	413.787.919
196	206	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	İstanbul	-	188	1.129.713.798	65-61	3.153.829.590	---	-
197	225	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	189	1.128.064.124	222-214	1.151.611.487	---	-
198	182	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Antalya	-	190	1.126.204.848	205-197	1.209.483.705	---	-
199	221	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	191	1.124.924.891	182-174	1.407.628.132	162-155	302.675.497
200	-	-	İstanbul	-	192	-	78-73	-	117-110	-
201	232	Zorlu Doğal Elektrik Üretimi A.Ş.	Aydın	-	193	1.106.676.033	216-208	1.170.789.751	188-181	265.550.445
202	269	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	194	1.103.402.555	179-171	1.420.699.546	---	-
203	-	-	Gaziantep	-	195	-	214-206	-	144-137	-
204	223	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	196	1.096.644.273	233-225	1.106.634.602	---	-
205	162	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	197	1.088.826.946	237-229	1.088.826.946	---	-
206	205	Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	198	1.084.882.249	235-227	1.093.704.842	---	-
207	198	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	199	1.084.467.170	226-218	1.133.316.872	---	-
208	152	Kardemir Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	200	1.082.584.028	229-221	1.125.716.633	251-244	202.990.802
209	228	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	201	1.080.186.865	217-209	1.170.536.339	---	-
210	178	Kıpaş Kağıt Sanayi İşletmeleri A.Ş.	K.Maraş	-	202	1.071.365.966	240-232	1.071.365.966	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	176
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	177
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	178
---	-	---	-	---	-	---	-	49-48	236.924	335-327	548	179
---	-	---	-	---	-	---	-	109-108	134.458	257-249	817	180
---	-	166-158	1.442.723.990	---	-	---	-	50-49	235.555	---	-	181
---	-	---	-	---	-	---	-	100-99	145.572	---	-	182
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	183
359-352	-	430-422	-	240-235	-	290-285	-	285-283	-	413-405	-	184
415-408	76.127.541	276-268	831.219.879	349-344	11.635.605	355-350	77.927.758	123-122	124.030	211-203	1.030	185
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	51-44	3.049	186
276-269	260.875.291	444-436	379.668.751	---	-	---	-	392-390	12.412	177-169	1.177	187
---	-	---	-	---	-	281-276	109.255.835	424-421	6.713	87-80	2.099	188
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	189
218-211	352.938.039	94-86	2.613.505.973	446-440	-41.705.287	145-141	214.194.569	254-252	55.945	106-99	1.938	190
---	-	---	-	---	-	---	-	107-106	138.410	365-357	478	191
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	192
84-79	886.726.091	77-69	3.064.760.412	---	-	---	-	113-112	132.108	57-50	2.858	193
152-145	517.089.899	242-234	984.146.806	222-217	65.529.366	270-265	115.865.113	364-362	19.704	---	-	194
27-24	2.106.819.990	107-99	2.216.421.749	60-57	289.969.714	120-116	257.456.237	106-105	140.655	131-123	1.553	195
---	-	97-89	2.515.766.752	---	-	200-196	157.705.206	---	-	---	-	196
---	-	---	-	---	-	---	-	394-392	12.240	214-206	999	197
---	-	130-122	1.863.226.600	---	-	---	-	195-193	79.520	223-215	965	198
236-229	324.911.218	191-183	1.213.654.334	312-307	24.952.252	262-257	120.025.170	80-79	168.543	33-28	4.059	199
247-240	-	135-127	-	437-432	-	268-263	-	74-73	-	147-139	-	200
497-489	-1.178.555.491	46-42	4.581.597.782	477-471	-163.837.311	29-27	851.522.095	---	-	473-465	195	201
---	-	---	-	---	-	---	-	81-80	168.088	---	-	202
474-467	-	162-154	-	403-398	-	104-100	-	130-129	-	249-241	-	203
378-371	129.245.937	453-445	359.565.752	---	-	---	-	384-382	13.758	237-229	883	204
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	205
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	206
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	207
351-344	171.810.194	245-237	977.217.497	334-329	15.109.616	255-250	124.947.959	111-110	133.675	395-387	413	208
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	209
144-137	537.445.484	189-181	1.217.001.761	---	-	---	-	273-271	49.914	228-220	910	210

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
							Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
211	-	Gönenli Süt ve Süt Ürünleri Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	203	1.071.181.382	225-217	1.134.773.421	345-337	135.364.272
212	320	Memişoğlu Tarım Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.	Mersin	-	204	1.062.127.886	227-219	1.132.954.130	377-369	114.053.779
213	160	Döktaş Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	-	205	1.061.943.884	232-224	1.107.789.082	192-185	257.563.731
214	251	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	206	1.060.720.530	230-222	1.122.319.388	---	-
215	326	Astor Transformator Enerji Turizm İnşaat ve Petrol San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	207	1.059.893.185	223-215	1.151.114.855	149-142	331.042.099
216	214	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	208	1.052.268.986	244-236	1.056.856.998	---	-
217	217	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	209	1.043.499.154	246-238	1.052.293.782	---	-
218	208	RWE & Turcas Güney Elektrik Üretim A.Ş.	Ankara	-	210	1.040.458.703	249-241	1.040.829.368	---	-
219	248	Mutlu Makarnaçılık San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	211	1.033.388.827	170-162	1.483.614.864	---	-
220	230	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	İstanbul	-	212	1.027.286.204	99-92	2.342.319.863	---	-
221	157	Hema Endüstri A.Ş.	İstanbul	-	213	1.023.162.717	254-246	1.023.739.523	---	-
222	193	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	214	1.019.692.622	253-245	1.024.904.101	---	-
223	210	CMS Jant Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	215	1.018.814.139	239-231	1.074.116.569	---	-
224	168	İmbat Madencilik Enerji Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	216	1.018.542.096	250-242	1.038.871.852	65-59	710.246.408
225	201	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	-	217	1.018.060.176	201-193	1.255.544.659	364-356	124.236.524
226	-	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	218	1.015.618.459	45-42	4.094.392.878	---	-
227	241	Çalık Denim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	219	1.015.211.897	247-239	1.050.496.932	---	-
228	256	Hastavuk Gıda Tarım Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	220	1.012.824.505	241-233	1.069.795.073	---	-
229	165	Olmuksan International Paper Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	221	1.010.282.055	260-252	1.010.603.842	413-405	88.833.372
230	222	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	222	1.007.504.885	261-253	1.007.504.885	---	-
231	324	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	223	1.007.267.060	257-249	1.015.169.741	255-247	200.321.530
232	284	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	-	224	1.006.165.203	255-247	1.017.636.411	159-152	313.174.537
233	229	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Ankara	-	225	1.004.425.936	159-151	1.544.102.284	---	-
234	196	Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	226	1.004.367.619	218-210	1.168.973.506	---	-
235	-	-	İstanbul	-	227	-	200-192	-	363-355	-
236	234	Elvan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	228	1.000.093.311	252-244	1.025.322.094	---	-
237	250	Tadım Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	229	999.677.469	231-223	1.108.137.618	---	-
238	227	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	230	986.229.247	238-230	1.074.309.407	---	-
239	-	-	İstanbul	-	231	-	245-237	-	169-162	-
240	293	Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Adana	-	232	970.789.693	270-262	970.789.693	423-415	81.788.987
241	242	Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	İstanbul	-	233	970.228.970	269-261	971.771.879	---	-
242	286	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	234	968.904.769	259-251	1.012.727.028	110-103	425.911.624
243	287	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	235	961.187.801	266-258	983.849.884	---	-
244	155	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	236	956.892.724	196-188	1.271.141.593	---	-
245	249	Farplas Otomotiv A.Ş.	Kocaeli	-	237	956.162.056	220-212	1.154.072.092	155-148	320.266.584

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
399-392	100.356.591	397-389	480.309.441	223-218	65.166.040	237-232	134.658.409	446-443	2.134	444-436	263	211
267-260	281.465.873	378-370	530.037.685	219-214	66.672.353	329-324	89.166.555	249-247	57.306	366-358	472	212
485-478	-363.281.029	238-230	993.209.325	430-425	-14.979.686	177-173	175.917.848	86-85	156.349	85-78	2.134	213
217-210	353.065.581	203-195	1.157.012.446	---	-	---	-	202-200	75.051	138-130	1.495	214
228-221	337.738.614	205-197	1.150.452.952	127-123	131.516.628	112-108	275.642.401	305-303	38.129	246-238	850	215
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	216
---	-	---	-	---	-	---	-	376-374	16.494	---	-	217
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	218
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	219
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	220
---	-	102-94	2.413.784.794	---	-	---	-	115-114	130.700	89-82	2.080	221
59-54	1.233.736.638	175-167	1.346.133.353	---	-	---	-	131-130	119.042	126-119	1.584	222
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	223
156-149	506.409.383	332-324	649.123.214	204-199	72.427.108	267-262	117.873.521	---	-	21-17	5.430	224
285-278	255.218.928	206-198	1.140.513.165	315-310	24.362.309	347-342	82.762.102	104-103	143.810	385-377	440	225
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	226
318-311	211.988.653	132-124	1.857.925.401	---	-	147-143	213.633.144	281-279	44.975	79-72	2.263	227
361-354	156.781.662	423-415	431.059.729	---	-	---	-	274-272	49.766	110-103	1.881	228
---	-	---	-	463-457	-97.278.386	490-485	-22.731.429	431-428	5.800	239-231	880	229
---	-	---	-	---	-	---	-	91-90	151.948	36-30	3.953	230
246-239	307.169.480	211-203	1.114.669.145	123-119	133.760.571	280-275	109.346.491	166-165	94.817	122-115	1.713	231
163-156	494.220.608	185-177	1.262.842.411	169-164	97.664.917	163-159	193.340.830	368-366	19.344	72-65	2.452	232
---	-	213-205	1.107.600.885	---	-	---	-	355-353	21.254	322-314	565	233
---	-	---	-	---	-	---	-	452-449	1.263	216-208	997	234
185-178	-	171-163	-	324-319	-	365-360	-	127-126	-	325-317	-	235
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	236
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	237
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	238
71-66	-	149-141	-	93-90	-	206-202	-	153-152	-	88-81	-	239
396-389	101.129.371	473-465	300.068.163	399-394	2.496.273	481-476	4.868.502	225-223	66.852	95-88	2.000	240
86-81	857.463.977	268-260	886.080.478	---	-	---	-	84-83	159.849	---	-	241
184-177	437.761.267	182-174	1.287.015.450	125-121	132.998.534	126-122	246.071.800	182-180	85.226	158-150	1.340	242
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	69-62	2.495	243
131-124	592.689.234	---	-	---	-	---	-	247-245	58.175	301-293	624	244
341-334	181.415.093	365-357	562.717.315	233-228	61.142.234	259-254	123.239.805	373-371	17.771	112-105	1.869	245

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
246	377	Erikli Su ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	238	954.947.530	248-240	1.042.372.895	---	-	
247	151	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	239	954.210.884	258-250	1.014.882.574	---	-	
248	280	Tersan Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş.	Yalova	-	240	951.625.792	268-260	972.559.308	---	-	
249	255	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	241	951.389.878	267-259	983.667.167	157-150	314.333.963	
250	237	Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	242	951.203.033	272-264	962.703.424	---	-	
251	244	Lila Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	243	933.303.819	278-270	938.532.284	227-220	218.575.588	
252	266	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	244	932.701.484	274-266	953.986.500	163-156	297.935.214	
253	-	-	Çorlu	-	245	-	277-269	-	404-396	-	
254	275	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	246	922.832.034	251-243	1.026.656.483	231-224	215.509.047	
255	238	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	247	917.759.531	265-257	987.137.908	---	-	
256	327	Alp Havacılık San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	248	910.051.978	287-279	910.051.978	124-117	381.806.089	
257	226	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	249	907.990.766	288-280	909.814.591	---	-	
258	294	YATAŞ Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	Kayseri	-	250	904.608.420	215-207	1.174.663.576	134-127	364.802.670	
259	258	Savola Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	251	901.642.211	209-201	1.195.244.112	---	-	
260	296	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	252	893.790.137	296-288	893.790.137	256-248	199.675.639	
261	263	Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Bursa	-	253	893.446.616	298-290	893.461.415	---	-	
262	259	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	254	888.776.447	297-289	893.535.057	---	-	
263	283	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	255	886.893.495	263-255	1.000.483.087	---	-	
264	277	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	256	883.802.528	242-234	1.066.059.946	---	-	
265	340	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	257	882.995.877	302-294	884.228.304	442-434	69.065.559	
266	260	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	258	881.836.913	300-292	890.239.468	---	-	
267	253	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	259	881.730.478	290-282	904.036.083	---	-	
268	265	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	260	876.883.722	224-216	1.136.032.183	---	-	
269	192	Temsa Ulaşım Araçları San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	261	874.566.777	262-254	1.002.471.458	---	-	
270	-	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	262	871.611.534	306-298	871.611.534	253-245	200.756.908	
271	-	-	Kocaeli	-	263	-	211-203	-	145-138	-	
272	313	Elita Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	264	869.578.643	273-265	954.275.637	---	-	
273	118	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	-	265	868.757.683	286-278	912.414.834	---	-	
274	273	Chassis Brakes International Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	266	863.230.770	307-299	869.552.735	---	-	
275	254	Aves Enerji Yağ ve Gıda Sanayi A.Ş.	Mersin	-	267	862.987.237	221-213	1.153.907.985	---	-	
276	271	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	268	857.160.971	276-268	944.446.586	---	-	
277	276	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	269	856.684.941	292-284	902.012.131	---	-	
278	299	AYD Otomotiv Endüstri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	270	845.475.275	313-305	852.973.630	---	-	
279	199	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	271	842.736.663	271-263	969.978.864	---	-	
280	236	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	272	835.972.109	160-152	1.540.930.540	---	-	

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
404-397	95.383.104	226-218	1.038.187.986	---	-	245-240	129.857.845	437-434	4.970	251-243	827	246
289-282	253.957.758	376-368	532.829.111	---	-	---	-	389-387	12.868	345-337	521	247
173-166	472.258.659	66-59	3.388.915.923	---	-	---	-	78-77	170.366	299-291	630	248
58-53	1.235.054.945	142-134	1.703.740.011	112-108	148.869.386	133-129	235.320.181	132-131	118.748	292-284	666	249
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	250
---	-	---	-	211-206	69.858.287	235-230	136.008.448	171-170	91.978	243-235	861	251
172-165	473.827.531	188-180	1.217.423.552	119-115	138.242.651	116-112	262.430.308	310-308	36.282	334-326	551	252
370-363	-	431-423	-	284-279	-	388-383	-	184-182	-	404-396	-	253
155-148	511.344.889	271-263	881.921.654	400-395	2.367.259	317-312	92.286.626	211-209	72.006	207-199	1.050	254
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	255
250-243	299.170.442	167-159	1.415.758.937	88-85	204.444.029	90-86	326.572.002	95-94	149.475	171-163	1.231	256
---	-	---	-	---	-	---	-	198-196	78.310	---	-	257
230-223	335.408.665	291-283	764.118.782	141-137	119.439.496	162-158	194.099.054	348-346	22.848	81-74	2.232	258
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	259
157-150	505.935.612	341-333	620.917.437	138-134	120.434.203	249-244	127.327.709	345-343	23.787	338-330	535	260
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	261
---	-	398-390	479.111.278	---	-	---	-	393-391	12.408	233-225	891	262
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	263
487-480	-525.782.585	325-317	661.276.997	---	-	---	-	---	-	91-84	2.049	264
416-409	75.283.665	350-342	602.052.311	404-399	1.252.130	444-439	39.817.391	139-138	113.276	409-401	368	265
---	-	372-364	542.319.202	---	-	---	-	205-203	74.316	441-433	270	266
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	267
---	-	---	-	---	-	---	-	427-424	6.417	---	-	268
---	-	141-133	1.712.391.856	---	-	---	-	151-150	105.884	152-144	1.376	269
471-464	-41.280.584	224-216	1.063.075.701	412-407	-649.818	184-180	168.449.051	293-291	41.663	408-400	369	270
134-127	-	285-277	-	62-59	-	106-102	-	300-298	-	440-432	-	271
377-370	129.848.348	434-426	406.094.883	---	-	---	-	---	-	---	-	272
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	273
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	274
---	-	---	-	---	-	---	-	255-253	55.691	---	-	275
362-355	156.639.812	305-297	721.603.188	---	-	---	-	88-87	154.384	34-29	4.001	276
---	-	329-321	657.202.419	---	-	457-452	28.281.057	---	-	---	-	277
179-172	450.272.704	334-326	637.556.094	---	-	---	-	157-156	101.743	62-55	2.675	278
124-117	650.646.367	178-170	1.334.335.938	---	-	---	-	137-136	114.033	---	-	279
---	-	---	-	---	-	---	-	45-44	246.931	386-378	440	280

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
281	306	Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	İstanbul	-	273	832.650.870	275-267	950.014.465	240-233	210.789.718	
282	285	Arslan Alüminyum A.Ş.	İstanbul	-	274	831.722.081	301-293	884.858.213	---	-	
283	262	Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.	İskenderun	-	275	831.129.824	279-271	937.883.787	---	-	
284	-	-	İstanbul	-	276	-	299-291	-	196-189	-	
285	-	Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	277	826.039.795	234-226	1.105.568.341	---	-	
286	318	Lesaffre Turquie Mayaçlık Üretim ve Ticaret A.Ş.	Lüleburgaz	-	278	824.053.068	310-302	861.334.928	---	-	
287	219	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	279	822.614.004	324-316	823.591.029	354-346	128.280.586	
288	213	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	280	820.055.028	264-256	995.177.424	---	-	
289	298	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	K.Maraş	-	281	817.791.521	291-283	903.446.985	---	-	
290	308	Turkuvaz Plastik ve Temizlik Ürünleri San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	282	811.449.956	295-287	897.257.558	---	-	
291	292	Elba Basınçlı Döküm Sanayii A.Ş.	Manisa	-	283	808.991.604	330-322	809.674.968	---	-	
292	396	Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	284	805.292.908	327-319	817.980.564	---	-	
293	289	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	285	804.786.708	323-315	824.252.962	---	-	
294	332	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Ankara	-	286	801.055.202	331-323	805.785.701	373-365	115.498.313	
295	291	Gazi Metal Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	287	797.520.590	317-309	848.515.088	---	-	
296	307	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	288	795.645.988	305-297	875.175.594	---	-	
297	268	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Ereğli/Kdz	-	289	787.591.537	325-317	822.631.159	---	-	
298	252	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	-	290	786.122.295	315-307	850.025.225	---	-	
299	342	Polisan Kansai Boya San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	291	784.708.895	294-286	897.754.132	---	-	
300	315	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Manisa	-	292	782.751.848	314-306	850.965.730	---	-	
301	-	Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	293	781.584.033	228-220	1.129.060.120	---	-	
302	335	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	294	781.387.377	338-330	787.296.040	---	-	
303	270	Göknur Gıda Maddeleri Enerji İmalat İth. İhr. Tic. ve San. A.Ş.	Ankara	-	295	780.225.897	316-308	848.517.213	---	-	
304	382	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	296	777.760.529	311-303	859.063.845	446-438	65.784.752	
305	405	Medcem Madencilik ve Yapı Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.	Silifke	-	297	777.678.806	340-332	778.415.661	---	-	
306	345	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	K.Maraş	-	298	777.552.683	335-327	791.830.740	---	-	
307	-	-	İstanbul	-	299	-	79-74	-	451-443	-	
308	301	Kartal Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	300	770.901.950	332-324	796.009.631	---	-	
309	215	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	-	301	768.642.522	328-320	814.272.378	---	-	
310	322	TYH Uluslararası Tekstil Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	302	760.364.987	329-321	811.696.493	175-168	281.111.516	
311	-	-	Kayseri	-	303	-	334-326	-	223-216	-	
312	328	Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	304	755.435.225	320-312	835.193.705	---	-	
313	360	Stackpole International Otomotiv Ürünleri Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	305	754.839.242	337-329	787.475.337	---	-	
314	350	Sersim Dayanıklı Tüketim Malları San. ve Tic. Koll. Şti. İbrahim ve Mustafa Ustaoglu	Kayseri	-	306	753.905.787	336-328	789.240.458	---	-	
315	75	Koç Metalurji A.Ş.	Dörtyol	-	307	751.796.102	312-304	857.324.288	---	-	

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
384-377	118.148.008	172-164	1.381.751.677	279-274	38.119.575	243-238	132.519.770	386-384	13.103	139-131	1.489	281
---	-	---	-	---	-	---	-	270-268	51.161	---	-	282
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	283
245-238	-	270-262	-	137-133	-	212-208	-	251-249	-	200-192	-	284
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	285
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	286
273-266	265.975.657	375-367	534.339.654	244-239	55.829.343	348-343	81.286.108	282-280	44.580	448-440	255	287
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	288
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	148-140	1.438	289
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	373-365	464	290
---	-	---	-	---	-	---	-	186-184	82.511	268-260	780	291
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	292
---	-	---	-	---	-	---	-	260-258	55.054	348-340	519	293
---	-	---	-	259-254	49.902.386	---	-	302-300	38.914	---	-	294
---	-	441-433	387.652.004	---	-	440-435	41.174.409	370-368	18.589	428-420	305	295
---	-	301-293	727.140.607	---	-	---	-	267-265	51.638	---	-	296
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	297
223-216	345.755.665	131-123	1.860.586.459	---	-	198-194	158.005.578	---	-	127-120	1.584	298
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	299
---	-	---	-	---	-	---	-	187-185	81.788	---	-	300
---	-	---	-	---	-	151-147	210.789.766	415-412	7.922	346-338	520	301
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	302
291-284	251.491.908	254-246	945.107.693	---	-	---	-	121-120	124.937	417-409	347	303
446-439	35.457.998	351-343	598.607.409	345-340	12.965.449	411-406	53.550.516	256-254	55.637	452-444	240	304
---	-	87-79	2.755.921.706	---	-	---	-	152-151	105.851	397-389	404	305
49-44	1.341.581.909	79-71	3.048.176.701	---	-	---	-	296-294	41.325	221-213	975	306
171-164	-	134-126	-	43-40	-	58-54	-	---	-	496-488	-	307
---	-	---	-	---	-	---	-	145-144	110.326	---	-	308
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	309
330-323	198.840.504	357-349	589.263.517	254-249	52.099.508	336-331	86.120.696	118-117	127.462	29-25	4.214	310
280-273	-	298-290	-	306-301	-	222-217	-	214-212	-	129-122	-	311
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	312
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	313
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	314
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	315

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
							Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
316	302	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	308	749.526.886	352-344	750.118.890	314-306	152.895.995
317	314	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	309	749.130.918	348-340	760.177.651	---	-
318	239	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Antalya	-	310	748.514.895	284-276	919.450.649	186-179	265.878.954
319	317	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	İstanbul	-	311	748.022.155	349-341	758.162.696	249-242	203.187.149
320	304	Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	312	742.812.184	353-345	748.039.208	---	-
321	264	Eti Krom A.Ş.	Elazığ	-	313	741.418.751	356-348	741.418.751	121-114	392.963.955
322	295	Leoni Kablo ve Teknolojileri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Bursa	-	314	740.561.910	343-335	774.354.240	---	-
323	274	Has Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	315	740.314.788	208-200	1.202.688.579	---	-
324	-	-	İstanbul	-	316	-	326-318	-	341-333	-
325	246	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	-	317	736.539.905	359-351	739.537.592	---	-
326	278	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	318	734.123.742	361-353	734.916.083	---	-
327	243	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	319	733.479.903	357-349	740.228.887	---	-
328	311	Orta Anadolu Ticaret ve Sanayi İşletmesi T.A.Ş.	Kayseri	-	320	727.225.843	363-355	731.574.987	---	-
329	297	Kahramanmaraş Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	321	726.434.572	344-336	765.029.303	---	-
330	385	ANKUTSAN Antalya Kutu Sanayi Oluklu Mukawa Kağıt Ticaret A.Ş.	Antalya	-	322	725.745.843	368-360	728.262.020	---	-
331	323	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi	-	323	724.932.323	351-343	753.271.206	164-157	297.929.622
332	381	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Karabük	-	324	724.082.421	289-281	907.904.968	---	-
333	267	Ağır Haddecilik A.Ş.	Kocaeli	-	325	723.803.509	319-311	840.619.970	---	-
334	288	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Gaziantep	-	326	723.550.606	304-296	878.741.367	---	-
335	344	Tayeks Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	327	722.769.846	354-346	744.966.900	---	-
336	309	T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	328	720.075.966	371-363	723.733.141	---	-
337	406	Femaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	329	719.371.193	370-362	725.442.824	258-250	198.726.225
338	386	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	330	714.543.945	375-367	714.604.241	315-307	152.679.531
339	-	-	Gaziantep	-	331	-	321-313	-	443-435	-
340	435	Park Cam San. ve Tic. A.Ş.	Bozüyük	-	332	710.898.982	377-369	712.190.615	---	-
341	374	Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	333	710.415.558	365-357	730.787.558	---	-
342	341	Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	334	709.223.198	372-364	721.937.368	---	-
343	379	Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	335	707.800.767	350-342	756.369.746	---	-
344	-	Beyçelik Gestamp Şasi Otomotiv Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	336	707.555.776	342-334	774.426.197	---	-
345	338	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	337	705.036.932	358-350	739.769.146	167-160	292.769.076
346	333	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	338	699.329.370	364-356	731.131.519	475-467	41.320.794
347	372	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	-	339	695.073.729	385-377	695.073.729	---	-
348	363	Ankara Ofis Yem Gıda ve Makina San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	340	693.595.675	282-274	922.277.530	---	-
349	383	Abdioğulları Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Adana	-	341	690.616.968	283-275	920.199.734	---	-
350	403	Kimteks Poliüretan San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	342	690.170.276	373-365	721.906.587	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
277-270	259.264.511	417-409	442.137.635	238-233	59.212.408	394-389	61.298.135	423-420	6.792	272-264	751	316
197-190	398.401.757	394-386	483.547.977	---	-	---	-	320-318	31.752	360-352	485	317
226-219	338.107.260	169-161	1.397.916.559	355-350	10.591.015	175-171	178.404.846	220-218	67.534	141-133	1.474	318
69-64	1.094.367.349	207-199	1.136.058.211	94-91	184.961.002	230-225	138.080.851	228-226	65.078	352-344	508	319
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	320
128-121	619.673.860	68-61	3.348.742.684	184-179	84.826.751	99-95	300.500.681	---	-	234-226	890	321
---	-	---	-	---	-	---	-	167-166	94.529	480-472	176	322
---	-	---	-	---	-	---	-	295-293	41.325	---	-	323
380-373	-	326-318	-	286-281	-	292-287	-	170-169	-	426-418	-	324
---	-	---	-	---	-	---	-	341-339	26.351	---	-	325
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	104-97	1.943	326
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	327
181-174	443.965.297	324-316	667.750.301	---	-	---	-	261-259	53.817	137-129	1.496	328
---	-	---	-	---	-	---	-	441-438	3.547	320-312	571	329
---	-	---	-	---	-	---	-	331-329	29.303	259-251	805	330
129-122	615.832.819	300-292	731.889.840	70-67	266.608.511	134-130	230.781.577	---	-	314-306	583	331
---	-	---	-	---	-	---	-	144-143	110.427	---	-	332
430-423	50.349.639	395-387	483.356.500	---	-	---	-	---	-	437-429	276	333
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	334
---	-	410-402	459.022.167	---	-	---	-	155-154	103.741	56-49	2.905	335
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	336
176-169	462.676.580	249-241	959.960.800	116-112	144.165.100	215-211	147.535.606	124-123	123.949	184-176	1.141	337
294-287	246.617.175	438-430	391.687.895	212-207	69.554.554	323-318	90.282.030	---	-	399-391	397	338
466-459	-	369-361	-	385-380	-	341-336	-	410-407	-	445-437	-	339
---	-	263-255	901.700.323	---	-	152-148	209.677.563	444-441	2.463	309-301	598	340
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	341
---	-	---	-	---	-	---	-	314-312	34.010	460-452	226	342
---	-	---	-	---	-	---	-	329-327	29.556	273-265	749	343
403-396	95.605.977	409-401	461.016.839	---	-	---	-	307-305	36.700	238-230	883	344
312-305	220.368.316	258-250	922.462.358	183-178	85.367.393	178-174	173.060.731	294-292	41.520	212-204	1.025	345
440-433	43.570.964	229-221	1.032.202.573	364-359	9.179.779	450-445	36.666.094	203-201	74.785	490-482	140	346
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	347
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	348
---	-	---	-	---	-	---	-	236-234	61.493	165-157	1.289	349
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	350

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
							Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
351	329	Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	343	687.197.927	376-368	713.327.274	---	-
352	197	Aptiv Turkey Teknoloji Hizmetleri Ltd. Şti.	Bursa	-	344	685.192.109	390-382	685.192.109	---	-
353	272	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	345	684.521.112	382-374	704.604.096	346-338	135.343.312
354	429	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Konya	-	346	681.142.678	393-385	681.142.678	---	-
355	290	Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.	Erzurum	-	347	679.845.855	362-354	732.504.059	---	-
356	413	Sanko Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	348	679.641.719	281-273	924.120.857	---	-
357	321	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	349	679.076.612	394-386	679.083.731	---	-
358	-	-	Gaziantep	-	350	-	399-391	-	356-348	-
359	-	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Düzce	-	351	674.186.409	355-347	744.693.100	---	-
360	359	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	352	674.075.600	318-310	842.347.766	---	-
361	-	-	İstanbul	-	353	-	285-277	-	308-300	-
362	399	ISS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	-	354	672.561.138	395-387	677.564.534	---	-
363	361	Nursan Kablo Donanımları San. ve Tic. A.Ş.	Tavşanlı	-	355	666.858.428	381-373	709.555.329	221-214	222.236.734
364	331	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	356	666.715.196	387-379	691.389.826	349-341	133.511.615
365	369	Silopi Elektrik Üretim A.Ş.	Şirnak	-	357	665.776.484	405-397	665.870.243	---	-
366	-	Onsa Rafineri A.Ş.	İstanbul	-	358	664.782.051	403-395	668.258.030	474-466	42.025.603
367	-	-	İstanbul	-	359	-	380-372	-	323-315	-
368	330	Nitto Bento Bantçılık San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	360	662.883.900	386-378	691.620.069	---	-
369	453	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	361	661.494.824	392-384	683.934.911	---	-
370	354	Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	362	658.783.173	401-393	673.960.266	305-297	163.717.937
371	356	Kangal Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Sivas	-	363	657.789.975	347-339	762.069.493	---	-
372	459	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	364	657.507.076	398-390	675.097.918	---	-
373	427	Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık A.Ş.	Suluova	-	365	657.414.798	333-325	795.979.578	---	-
374	434	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	366	655.302.338	402-394	673.383.860	---	-
375	461	Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	367	654.688.795	396-388	677.474.941	---	-
376	-	ÇİMTAŞ Çelik İmalat Montaj ve Tesisat A.Ş.	İstanbul	-	368	653.876.298	243-235	1.058.501.976	152-145	327.655.680
377	312	Küçükçalkı Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İnegöl	-	369	652.509.648	256-248	1.016.413.216	429-421	80.407.769
378	343	Boğaziçi Beton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	370	652.370.000	322-314	830.605.419	---	-
379	-	RMK Marine Gemi Yapım Sanayii ve Deniz Taşımacılığı İşletmesi A.Ş.	İstanbul	-	371	652.284.830	411-403	652.284.830	---	-
380	-	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	-	372	652.005.724	101-94	2.330.957.092	425-417	81.706.682
381	352	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	373	651.618.588	366-358	730.707.285	---	-
382	462	Hektaş Ticaret T.A.Ş.	Kocaeli	-	374	651.440.511	374-366	717.575.958	177-170	276.485.577
383	316	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	-	375	650.734.236	412-404	650.734.236	241-234	210.501.951
384	394	Üniteks Tekstil ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	376	648.677.394	400-392	674.220.159	401-393	93.579.709
385	368	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	377	646.611.545	391-383	685.037.643	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
---	-	---	-	---	-	---	-	280-278	45.228	---	-	351
146-139	535.008.036	280-272	792.183.848	---	-	---	-	291-289	41.848	---	-	352
167-160	483.353.595	367-359	556.513.906	241-236	57.557.934	368-363	73.028.477	290-288	42.179	375-367	461	353
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	457-449	233	354
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	355
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	356
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	357
248-241	-	439-431	-	248-243	-	345-340	-	306-304	-	310-302	-	358
302-295	231.889.036	281-273	791.951.445	---	-	---	-	217-215	68.011	---	-	359
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	360
389-382	-	490-482	-	128-124	-	226-221	-	141-140	-	467-459	-	361
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	23-19	5.225	362
303-296	227.908.213	418-410	441.766.107	210-205	70.463.492	324-319	90.182.919	337-335	27.946	100-93	1.967	363
350-343	171.956.266	311-303	707.797.767	276-271	38.931.545	314-309	93.432.361	245-243	58.634	144-136	1.463	364
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	365
342-335	181.395.880	381-373	524.997.661	411-406	429.078	418-413	50.337.756	336-334	28.099	498-490	52	366
265-258	-	387-379	-	221-216	-	352-347	-	237-235	-	378-370	-	367
215-208	355.064.326	366-358	562.063.884	---	-	---	-	243-241	58.935	380-372	457	368
---	-	---	-	---	-	---	-	199-197	78.298	470-462	201	369
---	-	---	-	198-193	74.643.474	---	-	339-337	27.339	---	-	370
---	-	47-43	4.522.288.561	---	-	---	-	---	-	361-353	484	371
---	-	---	-	---	-	---	-	283-281	44.313	---	-	372
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	373
100-94	777.531.007	201-193	1.173.977.403	---	-	---	-	---	-	---	-	374
---	-	302-294	726.288.078	---	-	172-168	182.114.648	442-439	3.266	205-197	1.051	375
109-103	704.218.555	217-209	1.102.464.917	74-71	254.408.781	143-139	215.556.390	297-295	39.889	253-245	825	376
320-313	209.082.106	192-184	1.210.398.566	409-404	622.971	196-192	160.660.195	241-239	59.666	118-111	1.758	377
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	378
---	-	---	-	---	-	---	-	350-348	22.663	---	-	379
305-298	227.126.556	193-185	1.208.336.352	422-417	-10.565.048	383-378	67.634.019	258-256	55.258	435-427	280	380
240-233	318.224.659	368-360	555.888.716	---	-	---	-	335-333	28.178	389-381	425	381
151-144	518.990.260	240-232	992.216.200	114-110	146.562.824	123-119	251.296.889	429-426	6.214	411-403	364	382
160-153	501.286.790	304-296	722.257.504	268-263	42.075.624	331-326	88.597.238	377-375	16.413	113-106	1.854	383
353-346	169.584.070	475-467	297.970.545	351-346	11.480.335	453-448	34.426.826	172-171	91.665	293-285	660	384
---	-	---	-	---	-	---	-	164-163	96.899	---	-	385

İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
386	300		Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	378	642.553.994	280-272	932.690.982	486-478	30.002.670
387	409		Mioro Hediyeelik Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	379	642.230.889	407-399	661.648.288	488-480	28.626.519
388	346		İzdemir Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Ege Bölgesi	-	380	641.985.266	367-359	728.632.000	---	-
389	371		Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	381	641.634.951	409-401	655.032.757	386-378	104.092.366
390	424		Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	382	638.527.308	415-407	644.968.812	---	-
391	473		Biska Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	383	637.514.566	414-406	646.811.631	320-312	150.543.653
392	349		Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	384	637.392.458	416-408	642.843.848	463-455	52.228.028
393	402		Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	385	636.721.861	383-375	702.619.188	---	-
394	-		Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Giresun	-	386	636.515.587	413-405	649.504.280	---	-
395	366		Tırsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	387	636.030.418	388-380	690.197.380	---	-
396	419		Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	388	636.011.613	420-412	638.269.972	---	-
397	390		Frimpeks Kimya ve Etiket San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	389	631.630.554	418-410	640.332.750	---	-
398	439		Kronospan Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	390	629.944.699	339-331	783.027.946	---	-
399	-		Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Trabzon	-	391	621.842.603	422-414	632.591.185	481-473	38.349.263
400	357		ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	392	617.259.469	427-419	617.771.800	397-389	97.638.141
401	430		Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	393	616.385.776	423-415	628.942.494	---	-
402	-		Tukaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	394	615.565.583	417-409	640.441.244	269-261	188.710.108
403	397		TARFAŞ Tarımsal Faaliyetler Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Karacabey	-	395	612.792.600	360-352	738.821.402	371-363	119.053.430
404	235		Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Balıkesir	-	396	609.297.087	389-381	688.091.629	278-270	184.099.767
405	-		Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	397	607.110.440	428-420	613.352.982	212-205	228.581.172
406	-		Armada Gıda Tic. San. A.Ş.	Mersin	-	398	606.671.526	433-425	607.989.494	---	-
407	325		Özer Metal Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	399	604.255.733	437-429	604.255.733	330-322	144.034.975
408	-		-	İstanbul	-	400	-	421-413	-	213-206	-
409	339		Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Kayseri	-	401	601.361.012	426-418	619.734.423	378-370	111.524.063
410	432		Sapro Temizlik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	402	601.301.646	438-430	603.429.442	---	-
411	-		Uludağ İçecek T.A.Ş.	Bursa	-	403	595.860.401	439-431	602.177.735	337-329	139.071.548
412	355		Maxion Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	404	595.353.654	434-426	607.512.033	---	-
413	-		Cimtas Boru İmalatları ve Tic. Ltd. Şti.	Gemlik	-	405	595.072.052	430-422	610.206.884	238-231	211.151.853
414	336		Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Gemlik	-	406	589.544.450	178-170	1.437.361.916	273-265	186.510.870
415	470		Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	407	588.581.278	436-428	605.595.963	415-407	87.212.561
416	362		Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	408	587.779.623	379-371	711.963.368	---	-
417	480		Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Antalya	-	409	585.879.767	341-333	776.096.006	---	-
418	469		ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	410	585.799.581	449-441	586.141.546	---	-
419	-		Standard Profil Ege Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	411	583.135.609	424-416	620.289.859	242-235	208.151.465
420	443		Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Tekirdağ	-	412	583.044.978	384-376	701.471.661	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
429-422	50.744.071	148-140	1.632.405.317	374-369	6.990.435	344-339	83.751.231	216-214	68.097	449-441	249	386
376-369	130.087.419	488-480	246.715.417	392-387	3.682.325	460-455	24.828.804	143-142	111.190	450-442	247	387
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	388
---	-	---	-	213-208	69.128.411	246-241	128.887.629	200-198	77.844	---	-	389
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	390
374-367	132.536.861	295-287	749.816.325	360-355	9.858.371	301-296	98.919.470	363-361	19.977	307-299	605	391
458-451	22.455.193	402-394	473.047.136	434-429	-21.553.736	416-411	52.281.309	333-331	28.499	393-385	414	392
393-386	105.187.691	449-441	371.160.249	---	-	373-368	70.582.412	266-264	52.375	151-143	1.378	393
---	-	---	-	---	-	---	-	173-172	91.359	---	-	394
---	-	---	-	---	-	---	-	181-179	86.091	---	-	395
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	396
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	397
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	398
443-436	39.729.465	457-449	354.254.501	382-377	5.326.440	434-429	42.062.646	229-227	63.916	439-431	275	399
264-257	282.297.500	383-375	521.777.571	193-188	77.328.697	366-361	73.254.939	262-260	53.594	421-413	329	400
---	-	---	-	---	-	---	-	287-285	42.861	---	-	401
298-291	234.031.922	289-281	765.037.753	202-197	72.876.730	202-198	157.425.525	351-349	22.639	235-227	886	402
428-421	51.783.126	446-438	376.752.599	264-259	44.046.807	306-301	97.375.239	---	-	401-393	388	403
334-327	191.224.348	195-187	1.202.013.340	427-422	-12.516.368	291-286	103.838.340	227-225	65.373	206-198	1.051	404
310-303	223.824.926	145-137	1.648.847.778	30-27	509.891.914	386-381	66.870.879	292-290	41.757	154-146	1.353	405
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	406
150-143	524.882.836	370-362	547.130.582	143-139	118.370.409	282-277	109.038.669	303-301	38.437	493-485	124	407
317-310	-	477-469	-	170-165	-	298-293	-	136-135	-	120-113	-	408
268-261	277.002.848	445-437	378.018.209	208-203	71.525.037	360-355	74.610.332	360-358	20.666	376-368	461	409
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	390-382	425	410
232-225	329.445.151	288-280	767.038.066	318-313	23.476.636	308-303	96.593.659	322-320	31.163	412-404	364	411
326-319	203.362.083	468-460	319.384.728	---	-	---	-	201-199	76.824	313-305	584	412
95-90	814.265.986	197-189	1.200.328.738	188-183	82.087.925	225-220	140.371.213	196-194	79.163	255-247	820	413
135-128	576.057.666	78-70	3.059.825.161	255-250	51.816.667	228-223	138.621.137	312-310	35.120	319-311	575	414
379-372	127.495.614	489-481	239.595.750	308-303	27.445.377	425-420	46.065.915	421-418	7.062	311-303	590	415
292-285	250.105.555	465-457	331.382.105	---	-	---	-	178-176	88.953	357-349	497	416
441-434	41.811.532	455-447	356.652.308	---	-	---	-	418-415	7.335	241-233	865	417
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	418
332-325	196.760.531	415-407	449.073.436	282-277	37.329.729	410-405	54.444.799	244-242	58.691	93-86	2.031	419
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	420

2019	2018	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
421	378		Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	413	580.077.908	345-337	763.357.400	---	-
422	483		Ateş Çelik İnşaat Taahhüt Proje Mühendislik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	414	579.327.048	435-427	606.171.810	403-395	93.073.415
423	-	-	-	İstanbul	-	415	-	447-439	-	265-257	-
424	-		Agrobest Grup Tarım İlaçları Tohumculuk İmalat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	416	573.757.551	432-424	609.081.770	---	-
425	415		Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	417	573.112.687	410-402	653.765.485	---	-
426	334		Güney Çelik Hasır ve Demir Mamülleri San. Tic. A.Ş.	Adana	-	418	572.531.963	452-444	580.748.834	---	-
427	387		Amylum Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	419	567.420.294	408-400	656.605.636	---	-
428	455		Karel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	420	564.456.655	308-300	865.713.421	115-108	407.712.038
429	-		Oruçoğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Afyonkarahisar	-	421	563.199.271	442-434	596.703.913	---	-
430	436		Emas Makina Sanayi A.Ş.	Manisa	-	422	562.558.117	303-295	884.214.792	---	-
431	245		Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	423	561.642.086	460-452	561.719.378	---	-
432	416		Georg Fischer Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	424	560.698.615	440-432	599.591.000	---	-
433	388		Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	425	556.104.483	459-451	562.693.568	---	-
434	-		İskur Boya Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	K.Maraş	-	426	555.857.109	455-447	573.114.482	---	-
435	-		Pilyem Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	427	555.500.520	425-417	620.272.167	---	-
436	404		Ulaş Gıda Un Tekstil Nakliye Tic. ve San. A.Ş.	Lüleburgaz	-	428	555.412.886	293-285	898.115.281	468-460	47.251.659
437	417		S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Bursa	-	429	553.609.682	454-446	577.265.078	398-390	97.603.555
438	-		Özerdem Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Uşak	-	430	553.538.507	453-445	577.599.772	271-263	186.905.796
439	445		Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	431	551.344.622	443-435	596.357.801	299-291	166.913.813
440	391		ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Kocaeli	-	432	551.319.696	445-437	594.958.525	---	-
441	187		Odelo Otomotiv Aydınlatma A.Ş.	Bursa	-	433	548.875.094	406-398	663.118.797	---	-
442	337		Harput Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	434	547.734.319	397-389	675.794.730	282-274	179.412.609
443	-	-	-	İstanbul	-	435	-	444-436	-	385-377	-
444	438		Kalibre Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	436	546.741.825	463-455	551.434.097	---	-
445	136		Net Haddencilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Dörtöyol	-	437	544.908.107	441-433	597.060.542	---	-
446	478		Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	438	544.823.028	464-456	548.348.777	---	-
447	479		Özyaşar Tel ve Galvanizleme Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	439	544.419.290	456-448	569.549.369	---	-
448	496		Nev Saç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Ltd. Şti.	Nevşehir	-	440	541.608.753	466-458	543.444.503	---	-
449	-		E.R. Yem Gıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	441	540.480.078	346-338	762.470.604	---	-
450	441		Gamateks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	442	538.008.997	461-453	559.815.644	289-281	174.561.594
451	450		Akpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	443	536.720.407	446-438	594.178.596	387-379	103.548.528
452	367		Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	444	536.150.952	451-443	583.740.334	208-201	233.065.616
453	353		Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Adana	-	445	535.906.143	469-461	540.998.309	---	-
454	489		ATT Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Çerkezköy	-	446	532.878.323	404-396	667.343.429	---	-
455	408		Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	-	447	531.587.538	474-466	531.587.538	133-126	365.617.498

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
---	-	---	-	---	-	---	-	330-328	29.513	337-329	538	421
367-360	148.199.306	405-397	466.722.784	249-244	53.910.037	---	-	371-369	18.490	364-356	479	422
190-183	-	386-378	-	133-129	-	213-209	-	426-423	-	454-446	-	423
221-214	349.047.768	239-231	992.497.766	---	-	---	-	332-330	28.873	471-463	200	424
---	-	---	-	---	-	---	-	308-306	36.646	---	-	425
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	426
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	427
202-195	376.005.403	222-214	1.075.801.359	139-135	119.918.910	---	-	---	-	---	-	428
---	-	470-462	313.689.888	---	-	---	-	422-419	6.902	---	-	429
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	430
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	431
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	432
---	-	209-201	1.122.319.428	---	-	---	-	213-211	69.501	291-283	670	433
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	434
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	435
411-404	80.554.849	484-476	259.412.978	311-306	25.505.665	445-440	39.536.906	210-208	72.500	489-481	146	436
153-146	513.364.294	346-338	608.608.920	189-184	81.767.308	412-407	53.289.218	359-357	20.678	403-395	381	437
331-324	197.296.436	333-325	644.002.944	274-269	39.512.880	266-261	117.962.598	419-416	7.331	146-138	1.439	438
328-321	201.354.278	352-344	598.587.160	215-210	68.936.667	316-311	92.317.101	338-336	27.348	121-114	1.719	439
---	-	---	-	---	-	---	-	221-219	67.187	---	-	440
---	-	200-192	1.177.214.949	---	-	---	-	248-246	57.997	222-214	974	441
287-280	254.650.574	253-245	948.077.291	296-291	31.614.881	256-251	124.710.260	383-381	13.772	156-148	1.350	442
360-353	-	414-406	-	356-351	-	456-451	-	316-314	-	315-307	-	443
---	-	---	-	---	-	---	-	318-316	32.633	354-346	503	444
---	-	---	-	---	-	---	-	425-422	6.671	---	-	445
---	-	377-369	530.630.221	---	-	---	-	378-376	15.569	336-328	543	446
---	-	---	-	---	-	---	-	264-262	53.119	415-407	352	447
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	448
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	449
263-256	282.358.701	296-288	749.141.031	229-224	62.481.513	377-372	68.971.992	190-188	80.927	75-68	2.392	450
327-320	202.486.666	433-425	406.710.265	289-284	33.448.659	370-365	72.840.856	324-322	30.256	286-278	690	451
249-242	299.836.245	248-240	969.329.561	363-358	9.538.619	287-282	106.105.241	366-364	19.576	229-221	904	452
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	453
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	454
94-89	817.582.265	246-238	973.982.082	49-46	352.128.221	129-125	242.930.310	160-159	99.940	355-347	502	455

2019	2018	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
456	348		Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	448	529.404.761	476-468	530.082.849	---	-
457	-		Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Çarşamba	-	449	526.382.380	419-411	639.603.996	491-483	21.816.453
458	492		Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	450	526.283.771	378-370	712.014.271	---	-
459	-		Baykan Moda A.Ş.	İstanbul	-	451	525.335.067	475-467	530.109.384	456-448	60.213.434
460	468		Jantsa Jant San. ve Tic. A.Ş.	Aydın	-	452	520.705.976	478-470	526.007.862	267-259	190.303.814
461	-		Demir Export A.Ş.	Ankara	-	453	520.621.346	481-473	523.509.835	243-236	207.842.007
462	423		Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	454	519.363.190	457-449	566.455.780	---	-
463	376		Peyman Kuruyemiş Gıda Aktarıye Kimyevi Maddeler Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	455	518.663.688	480-472	525.437.633	---	-
464	448		Kaltun Madencilik Sanayi Nakliye ve Akaryakıt Ticaret A.Ş.	Aydın	-	456	518.528.904	465-457	546.424.269	---	-
465	-		Erdem Soft Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Gaziantep	-	457	517.219.286	482-474	522.629.415	---	-
466	426		Bekaert Kartepe Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	458	516.787.697	472-464	535.809.064	---	-
467	392		Uğur Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	459	516.528.844	477-469	528.810.862	428-420	80.594.892
468	-		Omnia Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	460	513.542.072	369-361	728.135.887	---	-
469	-		Felda Iffco Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	461	513.425.602	468-460	541.046.764	---	-
470	495		Göliplik Şeremet Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	462	512.097.485	488-480	512.097.485	318-310	151.239.179
471	454		Gürsoy Yem Gıda ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş.	Adana	-	463	511.942.017	471-463	537.903.709	---	-
472	-		-	Gaziantep	-	464	-	486-478	-	368-360	-
473	474		Teksan Jeneratör Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	465	509.516.715	309-301	865.045.408	---	-
474	-		-	Çerkezköy	-	466	-	470-462	-	239-232	-
475	-		Safa Tarım A.Ş.	Konya	-	467	508.194.787	490-482	508.194.787	185-178	266.375.996
476	389		Baykan Denim Konfeksiyon A.Ş.	İstanbul	-	468	507.747.290	458-450	563.671.554	324-316	147.315.692
477	499		Kasar ve Dual Tekstil Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	469	505.464.181	485-477	514.478.547	334-326	142.288.671
478	467		Gizem Seramik Frit ve Glazür San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	470	504.747.915	483-475	520.008.950	---	-
479	422		Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	471	504.377.226	462-454	551.563.490	---	-
480	-		Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	472	496.421.768	493-485	503.602.517	408-400	90.374.891
481	-		-	İstanbul	-	473	-	489-481	-	261-253	-
482	446		Doğtaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	474	495.239.544	429-421	610.752.422	359-351	125.992.944
483	-		Yakupoğlu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	475	494.820.270	473-465	532.688.134	361-353	125.647.726
484	-		Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	476	494.402.434	450-442	583.799.157	---	-
485	-		Torun Bakır Alaşımları Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	477	493.962.421	491-483	504.863.351	---	-
486	458		Ege Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	478	493.898.455	487-479	514.172.153	---	-
487	-		Murat Ticaret Kablo Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	479	492.970.335	498-490	492.970.335	287-279	176.143.929
488	-		Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	480	491.779.447	448-440	587.199.105	304-296	164.128.540
489	393		Izocam Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	481	491.369.450	484-476	515.745.154	414-406	87.988.279
490	456		OPSAN Orijinal Sac Parça San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	482	491.141.364	431-423	610.122.445	---	-

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
---	-	---	-	---	-	---	-	174-173	91.185	487-479	150	456
---	-	---	-	389-384	3.983.843	---	-	344-342	24.166	---	-	457
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	458
439-432	44.443.213	492-484	210.390.118	395-390	2.880.342	484-479	-5.649.388	177-175	89.683	180-172	1.168	459
290-283	252.604.440	451-443	367.402.876	182-177	88.466.914	321-316	90.599.696	206-204	73.352	227-219	914	460
---	-	219-211	1.096.250.551	110-106	153.647.324	108-104	278.088.476	343-341	25.314	270-262	770	461
211-204	361.572.828	419-411	438.166.603	---	-	---	-	347-345	22.912	132-124	1.546	462
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	387-379	437	463
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	464
---	-	---	-	---	-	---	-	385-383	13.200	316-308	577	465
352-345	169.959.354	452-444	360.163.460	---	-	---	-	253-251	56.168	369-361	471	466
375-368	132.406.468	400-392	476.059.354	339-334	14.138.453	426-421	45.460.006	235-233	61.675	111-104	1.874	467
---	-	251-243	957.657.732	---	-	---	-	275-273	49.555	416-408	349	468
---	-	---	-	---	-	---	-	408-405	9.392	---	-	469
188-181	434.954.446	411-403	456.920.722	171-166	97.289.126	295-290	103.551.147	447-444	1.987	267-259	782	470
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	471
343-336	-	241-233	-	413-408	-	332-327	-	406-403	-	372-364	-	472
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	473
201-194	-	391-383	-	162-157	-	238-233	-	458-455	-	283-275	-	474
149-142	529.596.709	347-339	606.750.152	78-75	227.218.347	132-128	238.483.805	---	-	---	-	475
424-417	59.888.436	493-485	207.986.052	243-238	56.943.489	392-387	63.637.853	445-442	2.167	124-117	1.671	476
309-302	224.535.823	385-377	519.107.979	300-295	30.414.732	421-416	48.510.727	272-270	49.935	185-177	1.139	477
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	478
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	479
420-413	67.387.692	474-466	299.317.637	314-309	24.375.798	433-428	42.349.098	179-177	86.816	263-255	790	480
311-304	-	466-458	-	174-169	-	269-264	-	362-360	-	303-295	-	481
---	-	342-334	613.714.286	450-444	-57.181.993	413-408	53.140.367	375-373	16.727	161-153	1.330	482
209-202	364.119.907	393-385	486.576.222	231-226	61.921.555	376-371	69.278.746	391-389	12.613	231-223	900	483
---	-	---	-	---	-	---	-	411-408	8.969	---	-	484
---	-	---	-	---	-	---	-	188-186	81.754	---	-	485
---	-	---	-	---	-	---	-	284-282	43.949	422-414	325	486
381-374	125.679.042	481-473	269.871.929	235-230	60.380.978	356-351	77.615.803	238-236	61.089	---	-	487
194-187	403.016.196	282-274	787.988.080	236-231	60.227.211	273-268	113.781.312	233-231	62.096	287-279	687	488
366-359	148.477.719	442-434	386.583.555	441-436	-31.908.303	479-474	9.668.312	369-367	19.019	381-373	457	489
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	490

ISO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:	2019	2018	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Net Satışlar		Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
								Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)
491	414		Teknopanel Çatı ve Cephe Panelleri Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	483	490.591.450	492-484	503.929.118	---	-
492	428		Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	484	490.218.576	236-228	1.093.410.952	---	-
493	358		Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	485	490.072.145	499-491	490.072.145	---	-
494	-		Maren Maraş Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	-	486	489.516.226	497-489	493.682.533	---	-
495	421		Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	487	487.977.728	496-488	494.997.780	---	-
496	407		Eti Elektrometalurji A.Ş.	Antalya	-	488	487.803.707	500-492	487.803.707	---	-
497	487		Ankan Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	K.Maraş	-	489	485.733.563	495-487	497.908.932	388-380	103.498.871
498	-		Soyyiğit Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	490	485.370.875	479-471	525.558.195	---	-
499	-		Karizma Beşler Et-Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	491	484.750.589	467-459	541.220.956	---	-
500	-		Aydın Mensucat Döşemelik Kumaş San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	492	483.393.314	494-486	503.147.885	---	-

GENEL TOPLAM

1.021.869.453.958

1.143.777.149.779

278.799.073.776

Açıklamalar

- ⚙ Bağlı bulunduğu oda bölümündeki "Kamu" ifadesi o sırada yer alan kuruluşun BİT / KİT gibi bir kamu kuruluşu olduğunu göstermektedir.
- ⚙ Bu bölümde "Kamu" ifadesi bulunmayan diğer tüm kuruluşlar özel sektör kuruluşu olup, bağlı oldukları Oda bilgisi İstanbul Sanayi Odası, diğer Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Odaları sıralaması dikkate alınarak gösterilmiştir.
- ⚙ ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması, kuruluşların 2019 yılındaki üretimden satışlarına (net) göre yapılmıştır.
- ⚙ Net satışlar ise kuruluşların 2019 yılındaki üretimden net satışları ile diğer satışları (sanayi faaliyeti dışı satışlar) toplamıdır.

Özkaynak		Aktif Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No:
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Kişi	2019
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	491
---	-	---	-	---	-	---	-	239-237	60.930	---	-	492
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	493
143-136	542.518.734	71-64	3.214.918.317	---	-	---	-	---	-	472-464	200	494
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	495
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	496
463-456	7.430.848	354-346	590.905.622	406-401	1.188.537	401-396	56.740.563	401-399	10.878	189-181	1.127	497
---	-	---	-	---	-	---	-	365-363	19.642	---	-	498
---	-	---	-	---	-	---	-	459-456	272	---	-	499
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	500
330.676.325.529		1.047.015.051.224		61.614.073.797		128.868.499.384		73.515.291		696.792		

⚙ Tabloda, üretimden satışlar bilgilerinden sonraki büyüklüklerde İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması verilirken, bu sıralamanın yanında ayrıca Kamu ve Özel sıralaması da verilmiştir. Bu sıralamada kuruluşların Kamu ve Özel grupları içindeki sırası görülmektedir.

⚙ Kuruluşların üretimden satışlarına göre sıralandığı kısımda, sıra numaralarının bazılarının karşısında görülen (-) işareti, o sırada yer alan kuruluşun isminin açıklanmasını istemediğini göstermektedir.

Kısaltmalar V.Ö.: Vergi Öncesi

Not: Dönem Karı/Zararı (V.Ö.) ve Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar Genel Toplamı, Net Kar olarak (Kar-Zarar=Net Kar) verilmiştir.

UYUŞMAZLIKLARINIZA
HIZLI VE EKONOMİK ÇÖZÜM İÇİN

İSTANBUL SANAYİ ODASI ARABULUCULUK MERKEZİ BAŞVURULARINIZI BEKLİYOR

 www.iso.org.tr/arabuluculuk

ARABULUCULUĞUN AVANTAJLARI

HIZLI
SONUÇLANIR

KONTROL
SİZDEDİR

GİZLİLİK
ESASTIR

UYGUN ÇÖZÜM
ÜRETİLİR

İLİŞKİLER
ZEDELENMEZ

DAHA
EKONOMİKTİR

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

 Odakule, Meşrutiyet Cad. No: 63 Kat: 16 34430 Beyoğlu / İstanbul +90 212 252 29 00/190 arabuluculuk@iso.org.tr

 /istanbulsanayiodasi /ist_sanayiodasi /istanbulsanayiodasi /istanbulsanayiodasi /company/istanbulsanayiodasi

KÜRESEL LİDERLİK YEREL HİZMET

Kronospan, dünyanın önde gelen ahşap levha üreticisidir. Ürünlerimiz parke ve mobilyadan ahşap evlere kadar her alanda kullanılmaktadır.

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

kronospan
kronospan-express.com

1954'ten günümüze

☎ 444 2 486 (İTO) www.itokilit.com.tr ✉ info@itokilit.com.tr

SEKTÖREL VERİLER

2019 yılında İSO 500'ün temel ekonomik ve finansal büyüklüklerinin sektörel görünümü.

2019 Yılında ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel Seçilmiş Büyüklükler (TL)

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Net Satışlar	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)
05-08 - Madencilik ve taşocakçılığı	13	25.662.122.007	27.236.453.944	7.131.398.722
10 - Gıda ürünlerinin imalatı	100	124.944.001.269	143.493.279.002	4.419.825.404
11 - İçeceklerin imalatı	7	9.442.884.869	9.839.946.992	1.013.408.849
12 - Tütün ürünleri imalatı	3	6.686.767.546	6.747.836.437	537.271.613
13 - Tekstil ürünlerinin imalatı	41	37.117.505.862	40.346.732.003	2.163.702.545
14 - Giyim eşyalarının imalatı	15	10.498.961.996	12.544.892.430	510.810.630
16 - Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	6	12.321.079.761	12.615.054.372	204.367.035
17 - Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	15	15.862.321.565	16.422.749.991	1.128.612.482
18 - Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2	1.293.270.636	1.312.978.344	13.389.754
19 - Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	5	123.422.126.701	127.408.890.214	-3.736.341.872
20 - Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	34	55.578.648.570	65.781.152.593	7.676.721.807
21 - Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	6	7.095.693.550	8.580.856.145	1.914.821.848
22 - Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	21	24.833.768.160	27.995.654.726	2.032.419.468
23 - Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	20	21.172.165.033	23.146.319.063	764.594.846
24 - Ana metal sanayii	69	180.104.736.599	195.946.932.697	9.184.520.823
25 - Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	18	21.195.655.502	22.973.018.633	2.895.991.429
26 - Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5	23.712.597.240	24.175.921.752	4.555.519.318
27 - Elektrikli teçhizat imalatı	30	58.878.580.046	68.478.041.639	3.318.766.092
28 - Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	12	13.723.060.650	16.420.563.569	1.975.251.933
29 - Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	46	175.919.313.574	193.189.725.204	8.571.518.579
30 - Diğer ulaşım araçlarının imalatı	6	15.336.984.761	15.606.104.350	2.697.421.600
31 - Mobilya imalatı	4	4.211.862.257	5.772.786.761	476.047.767
32 - Diğer imalatlar	5	18.705.485.965	21.374.785.867	-37.185.858
32.1 - Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	5	18.705.485.965	21.374.785.867	-37.185.858
35 - Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	16	33.655.039.569	55.833.784.917	2.139.297.428
Toplam	500	1.021.869.453.958	1.143.777.149.779	61.614.073.797

SEKTÖREL VERİLER

	Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Toplam Borçlar	Mali Borçlar	Özkaynak	Aktif Toplamı	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	9.037.505.064	12.908.334.691	33.703.190.667	25.484.768.703	35.510.300.795	69.213.491.463	23.571
	12.675.061.986	22.357.869.543	70.679.289.827	45.133.278.513	31.165.089.698	101.844.379.525	126.105
	1.211.378.164	15.823.317.502	12.979.488.078	8.744.267.495	6.803.601.730	19.783.089.807	5.453
	804.664.887	44.771.501.686	6.313.505.920	709.977.600	1.709.077.912	8.022.583.832	2.188
	6.580.266.467	8.776.976.976	43.466.875.505	34.314.322.635	15.235.413.961	58.702.289.466	73.255
	982.952.667	2.433.493.718	5.099.405.822	2.255.792.024	2.599.080.417	7.698.486.241	27.196
	1.783.332.089	2.335.122.337	13.719.642.006	8.864.763.402	2.572.830.554	16.292.472.559	7.882
	2.639.837.754	3.667.629.873	9.110.319.465	6.120.819.742	4.801.273.681	13.911.593.146	10.949
	176.813.114	203.069.025	891.222.666	652.477.079	184.705.620	1.075.928.285	1.258
	4.742.745.109	42.020.358.052	83.769.413.181	46.388.410.611	8.678.115.835	92.447.529.015	9.810
	11.904.493.659	14.500.629.779	50.476.008.051	33.344.355.423	29.419.030.901	79.895.038.952	28.200
	2.619.961.564	4.046.175.664	3.795.225.511	2.086.245.613	5.385.411.362	9.180.636.876	9.998
	3.865.882.678	6.398.461.559	19.241.965.061	11.245.168.096	8.778.310.049	28.020.275.108	26.977
	4.566.837.136	6.597.987.117	31.967.648.634	20.548.053.668	13.904.856.368	45.872.505.001	22.612
	13.296.361.154	16.560.165.701	94.454.581.938	55.611.774.194	48.105.349.920	142.559.931.860	63.760
	4.090.225.337	6.784.634.981	16.596.511.224	3.946.267.440	9.837.117.033	26.433.628.257	23.353
	5.513.584.109	8.521.052.810	28.773.471.404	5.678.298.181	15.254.748.970	44.028.220.374	17.166
	7.176.016.232	9.447.638.513	36.616.829.351	18.161.773.279	14.867.395.452	51.484.224.807	49.361
	2.464.294.426	4.092.790.369	7.333.200.704	3.555.879.122	9.284.525.039	16.617.725.743	17.743
	17.390.314.684	27.919.292.626	65.899.487.952	30.222.782.143	26.019.353.674	91.918.841.629	108.200
	3.865.916.980	6.343.894.919	26.442.277.119	7.627.478.500	8.780.854.775	35.223.131.895	14.541
	634.727.130	1.417.764.481	2.077.160.323	680.717.276	2.937.747.891	5.014.908.216	9.736
	141.068.612	254.487.576	1.886.945.456	1.355.872.464	1.127.153.120	3.014.098.576	1.657
	141.068.612	254.487.576	1.886.945.456	1.355.872.464	1.127.153.120	3.014.098.576	1.657
	10.634.979.636	10.490.776.552	50.922.603.506	33.498.866.667	27.350.860.865	78.273.464.369	14.921
	128.868.499.384	278.799.073.776	716.338.725.686	406.312.909.872	330.676.325.529	1.047.015.051.224	696.792

2019 Yılında ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler (TL)

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	
05-08 - Madencilik ve taşocakçılığı	13	2.550.570.693	2.518.068.328	2.793.182.739	
10 - Gıda ürünlerinin imalatı	100	9.683.557.549	4.837.593.153	4.265.699.648	
11 - İçeceklerin imalatı	7	802.027.904	297.246.340	-625.115.597	
12 - Tütün ürünleri imalatı	3	436.028.023	93.432.683	303.240.239	
13 - Tekstil ürünlerinin imalatı	41	4.334.588.911	2.546.294.571	55.057.330	
14 - Giyim eşyalarının imalatı	15	1.450.511.988	114.827.248	546.478.655	
16 - Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	6	659.347.941	1.276.706.018	-402.067.010	
17 - Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	15	984.439.495	573.070.569	980.735.255	
18 - Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2	96.176.111	61.799.224	-11.069.293	
19 - Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	5	1.911.808.495	3.818.363.906	-5.445.630.991	
20 - Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	34	3.856.391.194	3.804.415.463	3.712.485.698	
21 - Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	6	1.315.316.963	333.521.812	1.900.654.390	
22 - Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	21	2.743.325.107	1.153.694.651	1.154.627.639	
23 - Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	20	2.402.356.376	2.437.388.342	-314.952.984	
24 - Ana metal sanayii	69	7.231.776.419	4.517.688.632	-1.574.353.288	
25 - Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	18	2.582.510.318	263.544.754	3.177.748.287	
26 - Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5	2.767.165.522	943.352.037	3.955.403.338	
27 - Elektrikli teçhizat imalatı	30	4.632.059.313	577.301.768	1.799.693.688	
28 - Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	12	1.696.469.546	424.275.491	1.335.382.853	
29 - Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	46	11.048.412.150	2.019.514.467	7.169.235.781	
30 - Diğer ulaşım araçlarının imalatı	6	2.611.594.596	354.602.821	2.662.778.816	
31 - Mobilya imalatı	4	730.274.143	84.050.994	453.440.161	
32 - Diğer imalatlar	5	105.541.788	76.714.121	58.189.963	
32.1 - Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	5	105.541.788	76.714.121	58.189.963	
35 - Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	16	1.800.158.109	2.906.655.616	346.989.297	
Toplam	500	68.484.099.673	36.037.886.857	28.351.772.013	

SEKTÖREL VERİLER

	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	Amortismanlar	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	7.861.821.760	3.323.448.523	201.348.417	11.386.618.700	1.524.611.030	2.895.039	12.908.334.691
	18.786.850.350	2.806.487.480	139.539.332	21.732.877.162	974.007.671	349.015.290	22.357.869.543
	474.158.647	522.934.343	97.396.391	1.094.489.381	14.728.828.121	-	15.823.317.502
	832.700.945	236.250.468	13.328.257	1.082.279.670	43.689.222.016	-	44.771.501.686
	6.935.940.812	1.598.089.129	32.351.195	8.566.381.136	226.726.133	16.130.293	8.776.976.976
	2.111.817.891	245.340.483	6.513.864	2.363.672.238	81.594.683	11.773.203	2.433.493.718
	1.533.986.949	636.988.098	6.663.235	2.177.638.282	161.286.856	3.802.801	2.335.122.337
	2.538.245.319	587.371.012	8.718.655	3.134.334.986	533.294.887	-	3.667.629.873
	146.906.042	41.261.239	80.550	188.247.831	14.821.194	-	203.069.025
	284.541.410	3.728.441.921	189.742.982	4.202.726.313	37.817.631.739	-	42.020.358.052
	11.373.292.355	2.267.213.268	74.135.185	13.714.640.808	789.574.671	3.585.700	14.500.629.779
	3.549.493.165	414.816.212	16.802.085	3.981.111.462	65.064.202	-	4.046.175.664
	5.051.647.397	1.129.229.854	47.130.947	6.228.008.198	174.096.190	3.642.829	6.398.461.559
	4.524.791.734	1.753.863.499	60.833.805	6.339.489.038	267.435.409	8.937.330	6.597.987.117
	10.175.111.763	3.365.310.760	155.164.465	13.695.586.988	2.867.545.946	2.967.233	16.560.165.701
	6.023.803.359	562.963.683	30.065.481	6.616.832.523	180.614.228	12.811.770	6.784.634.981
	7.665.920.897	612.933.937	48.145.413	8.327.000.247	194.052.563	-	8.521.052.810
	7.009.054.769	1.670.933.806	74.517.438	8.754.506.013	723.098.751	29.966.251	9.447.638.513
	3.456.127.890	586.320.609	14.718.639	4.057.167.138	39.373.935	3.750.704	4.092.790.369
	20.237.162.398	6.856.019.430	77.862.032	27.171.043.860	768.668.296	20.419.530	27.919.292.626
	5.628.976.233	702.003.495	12.868.874	6.343.848.602	1.038.939	992.622	6.343.894.919
	1.267.765.298	122.229.898	2.608.701	1.392.603.897	26.462.763	1.302.179	1.417.764.481
	240.445.872	12.770.839	573.028	253.789.739	697.837	-	254.487.576
	240.445.872	12.770.839	573.028	253.789.739	697.837	-	254.487.576
	5.053.803.022	3.683.382.966	186.370.366	8.923.556.354	1.567.220.198	-	10.490.776.552
	132.873.758.543	37.476.785.946	1.502.435.703	171.852.980.192	107.418.086.358	471.992.774	278.799.073.776

2019 Yılında ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel Bazı Oranlar (%) ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler (TL)

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) / Net Satışlar (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) / Özkaynak (%)	FAVÖK/ Net Satışlar (%)
05-08 - Madencilik ve taşocakçılığı	13	26,2	20,1	33,2
10 - Gıda ürünlerinin imalatı	100	3,1	14,2	8,8
11 - İçeceklerin imalatı	7	10,3	14,9	12,3
12 - Tütün ürünleri imalatı	3	8,0	31,4	11,9
13 - Tekstil ürünlerinin imalatı	41	5,4	14,2	16,3
14 - Giyim eşyalarının imalatı	15	4,1	19,7	7,8
16 - Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	6	1,6	7,9	14,1
17 - Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	15	6,9	23,5	16,1
18 - Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2	1,0	7,2	13,5
19 - Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	5	-2,9	-43,1	3,7
20 - Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	34	11,7	26,1	18,1
21 - Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	6	22,3	35,6	30,5
22 - Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	21	7,3	23,2	13,8
23 - Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	20	3,3	5,5	19,7
24 - Ana metal sanayii	69	4,7	19,1	6,8
25 - Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	18	12,6	29,4	17,8
26 - Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	5	18,8	29,9	22,8
27 - Elektrikli teçhizat imalatı	30	4,8	22,3	10,5
28 - Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	12	12,0	21,3	15,0
29 - Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	46	4,4	32,9	9,0
30 - Diğer ulaşım araçlarının imalatı	6	17,3	30,7	24,8
31 - Mobilya imalatı	4	8,2	16,2	11,0
32 - Diğer imalatlar	5	-0,2	-3,3	0,7
32.1 - Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	5	-0,2	-3,3	0,7
35 - Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	16	3,8	7,8	19,0
Toplam	500	5,4	18,6	11,3

SEKTÖREL VERİLER

	Üretimden Satışlar (Net) / Net Satışlar (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) / Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Net Satışlar / Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	94,2	23.571	302.550	547.636	333.538	1.155.507
	87,1	126.105	35.049	177.296	148.978	1.137.887
	96,0	5.453	185.844	2.901.764	86.954	1.804.502
	99,1	2.188	245.554	20.462.295	380.576	3.084.020
	92,0	73.255	29.537	119.814	94.682	550.771
	83,7	27.196	18.783	89.480	77.652	461.277
	97,7	7.882	25.928	296.260	194.619	1.600.489
	96,6	10.949	103.079	334.974	231.824	1.499.931
	98,5	1.258	10.644	161.422	116.777	1.043.703
	96,9	9.810	-380.871	4.283.421	29.005	12.987.654
	84,5	28.200	272.224	514.207	403.308	2.332.665
	82,7	9.998	191.520	404.699	355.020	858.257
	88,7	26.977	75.339	237.182	187.258	1.037.760
	91,5	22.612	33.814	291.791	200.106	1.023.630
	91,9	63.760	144.048	259.727	159.585	3.073.195
	92,3	23.353	124.009	290.525	257.946	983.729
	98,1	17.166	265.380	496.391	446.576	1.408.361
	86,0	49.361	67.235	191.399	141.996	1.387.290
	83,6	17.743	111.326	230.671	194.788	925.467
	91,1	108.200	79.219	258.034	187.035	1.785.487
	98,3	14.541	185.505	436.276	387.111	1.073.248
	73,0	9.736	48.896	145.621	130.214	592.932
	87,5	1.657	-22.442	153.583	145.109	12.899.690
	87,5	1.657	-22.442	153.583	145.109	12.899.690
	60,3	14.921	143.375	703.088	338.704	3.741.960
	89,3	696.792	88.425	400.118	190.694	1.641.490

YÖNTEM, TANIM VE AÇIKLAMALAR

“Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500)” araştırmasının temel amacı, Türkiye’de sanayi faaliyet kolunda yer alan en büyük kuruluşları tespit edebilmek, bu kuruluşlara ait büyüklükleri ortaya koyarak Türk sanayinin gelişimini görebilmek ve geleceğe yönelik yol haritasının belirlenmesine katkı sağlamaktır.

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2019

“Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” Araştırması ankete dayalı bir çalışmadır. Ankete katılım gönüllülük esasına dayalıdır.

1. YÖNTEM

“Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” Araştırması ankete dayalı bir çalışmadır. Ankete katılım gönüllülük esasına dayalıdır.

Anket coğrafi olarak tüm Türkiye'yi, iktisadi olarak sanayi sektöründe faaliyet gösteren tüm kuruluşları kapsamaktadır.

Anket birimi işyeridir. İşyeri; tek bir mahalde, tek bir mülkiyet altında, bir veya daha fazla kişinin sınai ve ticari faaliyette bulunduğu veya hizmet gördüğü yerdir. Sınai faaliyet icra eden ve müstakil muhasebe kayıt ve kaynaklarına sahip işyerleri anket kapsamında değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması, www.iso500.org.tr adresinde yer alan “Anket Kullanıcı Girişi” uygulaması ile yürütülmektedir.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nda yer almak isteyen kuruluşların her yıl için belirlenen tarih aralığında “Anket Kullanıcı Girişi” uygulamasını kullanarak anket bilgilerini doldurmaları ve mali mühür uygulaması ile Kurumlar Vergisi Beyannamesini (e-beyanname) yüklemeleri gerekmektedir. Bu işlemleri gerçekleştirilmeyen kuruluşlar değerlendirmeye alınmamaktadır.

Anket verileri kapsamında firmalardan net satışlar, üretimden satışlar, ihracat (dolar olarak), vergi öncesi dönem kar/zarar, faiz amortisman ve vergi öncesi kar/zarar, aktif-pasif toplamı, yıllık ortalama çalışan sayısı, ar-ge harcamaları ve brüt katma değer hesaplanmasında kullanılan faktör gelirleri ödemeleri (ödenen maaş ve ücretler, ödenen faizler, üretim faaliyeti dışı gelirler, amortisman ve ödenen dolaylı vergiler, kardan ayrılan karşılıklar gibi) ile ilgili bilgiler istenmektedir. Ayrıca sermaye dağılımı ve iktisadi faaliyet kodu (NACE Rev. 2) bilgileri de alınmaktadır.

Çalışmamızda kuruluşların beyanı esas alınmakla birlikte, ankette yer alan bilgilerin doğruluğunu kontrol etmek amacıyla anket verilerinin yanı sıra kuruluşların Vergi Usul Kanunu'na (VUK) göre hazırlanmış yılsonu kapanış

bilanço ve gelir tablolarını içeren ve Maliye Bakanlığı'na verilen Kurumlar Vergisi Beyannamesini (E-beyanname) de elektronik ortama yüklemeleri istenmektedir.

Anket formunda yer alan bilgiler e-beyanname verileri karşılaştırılmakta, herhangi bir tutarsızlık olması durumunda firmadan düzeltme yapması ve/veya durumu açıklayan ek belgeler (YMM onaylı yazı, kapasite raporu, sanayici sicil belgesi, kesin mizan vb.) paylaşması istenmekte ve/veya e-beyanname verileri dikkate alınmaktadır.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırması kapsamında Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda yer alan en büyük kuruluşların tespit edilmesi amaçlandığı için bilgilerini açıklamak istemeyen kuruluşlar da kapsama alınmakta; bu kuruluşlara ait bilgiler, tüm değerlendirmelerde kullanılmakla birlikte kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırması, sanayi sektörü kapsamında gerçekleştirilmektedir. ISO 500 çalışmasında NACE Rev.2'nin Madencilik ve Taşocakçılığı (B), İmalat (C) ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım (D) sektörleri kapsamaktadır. Ancak NACE Rev. 2 sınıflamasına göre 33, 35.12, 35.13, 35.14, 35.2, 35.3 ve 09 sektörleri kapsam dışıdır.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sıralaması, üretimden satışlar (kuruluşların kendi üretmiş olduğu mallardan yapmış olduğu satışlar-ticari mal satışları hariç) kriterine göre yapılmaktadır.

Söz konusu çalışmada kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, net satışlar, brüt katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem kar/zarar, faiz amortisman ve vergi öncesi kar/zarar, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır.

Kuruluşlara ait bilgilerin açıklandığı ana tabloda, kuruluşların üretimden satışlar büyüklüklerine göre sıra numaralarının yanı sıra bir önceki yıl ISO 500 sıralamasındaki sıraları da yer almaktadır. Bir önceki yıla ait sıra numarası bulunmayan sanayi kuruluşları bir önceki yıl sıralamaya girememiş olan bir kuruluş olabileceği gibi, bir önceki yıl bilgilerinin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş ya da İkinci 500'den Birinci 500'e yükselmiş bir kuruluş da olabilmektedir.

2. TANIM VE AÇIKLAMALAR

2.1. Net Satışlar

Net satışlar, kuruluş tarafından üretilen, malzemesi verilerek dışarıda yaptırılan (fason), üretim sürecinden geçirilmeden aynen alındığı gibi satılan malların satışı ile bunlara ilaveten varsa başkalarının malzemelerini kullanarak onlar için yapılan imalat karşılığı elde edilen fason gelirlerden oluşmaktadır. Net satışlar, iç ve dış satışları kapsamaktadır. Net satışlar, tüm satış vergileri, fonlar, KDV ve ÖTV hariç verilmelidir. Net satışlar tutarı, gelir tablosundaki net satışlara eşit olmalıdır.

2.2. Üretimden Satışlar (Net)

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması, üretimden satışlar (net) kriterine göre yapılmaktadır.

Üretimden satışlar, kuruluş tarafından üretilen mallardan yapılan satışlar, malzemesi verilerek dışarıda yaptırılan (fason) mallardan satışlar ile başkalarının malzemelerini kullanarak onlar için yapılan üretim karşılığı elde edilen gelirleri kapsamaktadır. Net satışlarda olduğu gibi, üretimden satışlar tutarı da net olarak verilmelidir. Yani tüm satış vergileri, fonlar, KDV ve ÖTV hariçtir. Satış iade ve indirimleri, satış tutarı içinde yer almamalıdır. "Satış İndirimleri" altında yer almayan indirim ve iskontolar varsa bu tutarlar düşülmelidir. Üretim sürecinden geçirilmeden aynen alındığı gibi satılan mallar, üretimden satışlar tutarına dahil edilmemelidir.

Satış fiyatı: Ürünün işyeri çıkış fiyatıdır. Satış fiyatı müşteri adına yapılan tüm indirimler ile müşteri adına yapılan ulaşım ve teslim giderleri düşüldükten sonra bulunan fiyattır. Malların taşınması bizzat işyeri tarafından kendi taşıtları ile yapılırsa, bu malın satış fiyatı malın alıcıya teslim edildiği andaki fiyatıdır. Satış fiyatı tüm satış vergilerini, fonları, KDV ve ÖTV'yi kapsamamaktadır.

2.3. Brüt Katma Değer

500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması kapsamında kuruluşların ülke ekonomisine yaptıkları katkıları hesaplayabilmek için, anket formunda katma değer ile ilgili sorular da yer almaktadır.

İSO 500 çalışmasında gelir yöntemiyle GSYH ile uyumlu bir katma değer hesaplaması kullanılmaktadır. Ancak temel üretim faktörlerine yapılan ödemeler gelir yoluyla GSYH'den farklı olarak kalıntı yoluyla değil, doğrudan elde edilmeye çalışılmaktadır.

Bilindiği gibi üretime katılan üretim faktörlerinin paylarına düşen maaş ve ücretler, ödenen faizler, ödenen kiralar (sadece tarım sektöründe) ve milli gelir anlamında kar toplamı **net katma değeri** vermektedir. Net katma değere yıllık amortisman tutarı, ödenen dolaylı vergiler eklenip, sübvansiyonlar düşüldünce brüt **katma değere** ulaşılmaktadır.

Milli gelir anlamında kar olarak adlandırdığımız kar faktör geliri (girişimcinin üretime katılması sonucu üretimden aldığı pay) şöyle hesaplanmaktadır. Kuruluşun vergi öncesi dönem karına veya zararına, o dönemde ayrılan karşılıklar eklenip, vergi öncesi dönem karı kapsamındaki temettü iştirak gelirleri, net kambiyo kar ve zararları ile faiz gelirleri vb. faaliyet dışı net gelirler düşülmektedir.

2.4. Özkaynak

Ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ile dönem net kar toplamından, dönem zararı ile birikmiş zararların indirilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. Bilançodaki özkaynak toplamına eşit olmalıdır.

2.5. Aktif Toplamı

Bilançodaki aktif toplamına (dönen varlıklar+duran varlıklar) eşit olmalıdır.

2.6. Dönem Karı/Zararı (V.Ö)

Gelir tablosundaki vergi öncesi dönem karı veya zararına eşit olmalıdır.

2.7. Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar

Vergi öncesi dönem karı veya zararına, amortisman gideri (itfa ve tükenme payları dahil), finansal gelir ve giderler farkı (net) ile operasyonel olmayan gelir ve giderler farkı (net) eklenmelidir.

2.8. İhracat

Kuruluşun yaptığı ihracatın dolar değeri (FOB) belirtilmelidir. İhracat değeri, Genel Ticaret Sistemi (GTS)'ye göre verilmelidir. GTS'de ülkenin ekonomik alanını oluşturan serbest bölgeler, gümrük antrepoları ve serbest dolaşım alanından yurt dışına çıkan mallar ihracat kabul edilmektedir. Bu rakama varsa ihraç kayıtlı satışlar eklenmeli, hizmet ticareti ve transit ticaret dahil edilmemelidir. İhracat tutarları, herhangi bir şekilde devletten alınan mali yardımları (sübvansiyonları) kapsamamalıdır. KKTC'ye yapılan ihracatın da dolar değeri verilmelidir.

2.9. Ücretle Çalışanlar Sayısı

Maaş ve ücretle çalışanların ortalama sayısı belirtilmelidir. Tüm maaş ve ücretle çalışanlar kapsama dahildir. Maaş, ücret, komisyon, ikramiye, parça başı ödeme veya aynı karşılıklar şeklinde yapılan ödemeleri alan, iş akdine sahip ve işveren için çalışan kişiler belirtilmelidir.

2.10. Sektörel Sınıflama

Sektörel sınıflamalarda Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev.2) kullanılmaktadır. Bir zaman serisi çalışması niteliğinde olan çalışmada, geçmiş yıllar ile kıyaslamayı devam ettirebilmek ve seriyi koparmamak için sektörel sınıflama olarak Birleşmiş Milletler Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC Rev.2) da kullanılmaya devam edilmektedir.

FAALİYET KODLARI VE SERMAYE DAĞILIMI

İSO 500 çalışmasında sektörler Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması'na (NACE Rev.2) göre gruplanmaktadır.

EKONOMİK FAALİYET KODLARI

Çalışma kapsamında her kuruluşun ekonomik faaliyeti ile ilgili olarak hem Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev. 2, 2020), hem de Birleşmiş Milletler-Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC Rev. 2)'na ilişkin ekonomik faaliyet kodu bilgileri yer almaktadır.

Kuruluşların ISIC. Rev.2 ekonomik faaliyet kodları, çalışmamız kapsamında firmalardan yada bağlı oldukları odalardan temin edilen NACE Rev.2 ekonomik faaliyet kodları kullanılarak oluşturulmuştur.

AVRUPA TOPLULUĞU EKONOMİK FAALİYETLERİN İSTATİSTİKİ SINIFLAMASI (NACE REV. 2, 2020)

Kod	Tanım
B	MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI
05	Kömür ve linyit çıkartılması
06	Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı
07	Metal cevherleri madenciliği
08	Diğer madencilik ve taş ocaklığı
C	İMALAT
10	Gıda ürünlerinin imalatı
11	İçeceklerin imalatı
12	Tütün ürünleri imalatı
13	Tekstil ürünlerinin imalatı
14	Giyim eşyalarının imalatı
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
24	Ana metal sanayii
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı
27	Elektrikli teçhizat imalatı
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı
31	Mobilya imalatı
32	Diğer imalatlar
32.1	Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı
32.2	Müzik aletleri imalatı
32.3	Spor malzemeleri imalatı
32.4	Oyun ve oyuncak imalatı
32.5	Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı
32.9	Başka yerde sınıflandırılmamış imalatlar
D	ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE HAVALANDIRMA SİSTEMİ ÜRETİM VE DAĞITIMI
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER - TÜM EKONOMİK FAALİYETLERİN ULUSLARARASI STANDART SANAYİ SINIFLAMASI (ISIC REV. 2)

Kod	Tanım
210	Madencilik ve Taşocaklığı
311	Gıda Maddeleri Sanayi
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)
314	Tütün İşleme Sanayi
321	Dokuma Sanayi
322	Giyim Eşya Sanayi
323	Kürk ve Deri Sanayi
324	Ayakkabı Sanayi
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi
342	Basım Sanayi
351	Ana Kimya Sanayi
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi
353	Petrol Ürünleri Sanayi
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi
355	Lastik Ürünleri Sanayi
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi
381	Metal Eşya Sanayi
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi
384	Taşıtlar Sanayi
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler Sanayi
390	Diğer İmalat Sanayi
400	Elektrik Sektörü

İSO 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU'NUN SERMAYE DAĞILIMI

Kamu Kuruluşları

%100 kamu sermayeli kuruluşlar	8
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel sermayeli kuruluşlar	-
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-yabancı ortaklı kuruluşlar	-
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	-
Toplam Kamu Kuruluşları	8

Özel Kuruluşlar

Yerli Sermaye Ağırlıklı	
%100 özel sermayeli kuruluşlar	370
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu sermayeli kuruluşlar	5
%50'den fazla özel sermayeli, özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	26
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu-yabancı sermayeli kuruluşlar	-
Yabancı Sermaye Ağırlıklı	
%100 yabancı sermayeli kuruluşlar	49
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel sermayeli kuruluşlar	33
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-kamu sermayeli kuruluşlar	-
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel-kamu sermayeli kuruluşlar	1
Hiçbirinin %50'den fazla sermayeye sahip olmadığı kamu-özel-yabancı	-
Sermayesi yarı yarıya olan özel ve yabancı sermayeli kuruluşlar	8
Toplam Özel Kuruluşlar	492
Genel Toplam	500
(*) Halka Açık Kuruluşlar	66

(*) Halka açıklık payları, kuruluşların ankette beyan etmiş oldukları bilgilere dayanmaktadır.

tukaş

*Bir fide ile başlayan 58 yıllık yolculuğumuzu
hiç durmadan başarılarımızla taçlandırmaya
devam ediyoruz.*

Gururluyuz!

SEKTÖREL SIRALAMALAR

EKONOMİK FAALİYETLERİN İSTATİSTİKİ SINIFLAMASI (NACE REV. 2, 2020)

05-08	Madencilik ve taşocakçılığı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	37	4.440.145.122
2	Eti Bakır A.Ş.	Özel	38	4.403.956.126
3	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	48	3.651.639.428
4	Kazan Soda Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	64	2.923.368.100
5	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	103	2.016.477.216
6	-	Özel	107	-
7	Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	125	1.685.595.662
8	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	168	1.304.439.773
9	İmbat Madencilik Enerji Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	224	1.018.542.096
10	Eti Krom A.Ş.	Özel	321	741.418.751
11	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	455	531.587.538
12	Demir Export A.Ş.	Özel	461	520.621.346
13	Kaltun Madencilik Sanayi Nakliye ve Akaryakıt Ticaret A.Ş.	Özel	464	518.528.904

10	Gıda ürünlerinin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	25	6.450.827.343
2	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	33	5.064.201.391
3	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	49	3.544.617.111
4	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	57	3.241.113.611
5	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	Özel	58	3.235.759.055
6	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	59	3.152.360.314
7	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	66	2.894.895.278
8	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	78	2.513.343.408
9	Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	87	2.308.164.629
10	Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	89	2.258.116.827
11	Abaloğlu Yem-Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	91	2.186.330.736
12	-	Özel	93	-

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
13	BEYPI Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	100	2.077.503.219
14	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	104	1.994.464.290
15	Pro Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	112	1.858.546.426
16	Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	117	1.801.352.219
17	Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	122	1.745.710.036
18	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	124	1.733.548.255
19	Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Özel	126	1.683.152.903
20	Abaloğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	128	1.680.870.708
21	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	130	1.644.312.857
22	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	131	1.641.480.009
23	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	135	1.602.504.672
24	Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Özel	136	1.593.157.416
25	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	137	1.592.669.536
26	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	138	1.573.462.219
27	Progıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	139	1.566.242.452
28	Tarım Kredi Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	144	1.514.283.441
29	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Özel	150	1.462.108.493
30	Panagro Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	154	1.401.029.800
31	Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	162	1.340.851.141
32	Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	163	1.329.394.727
33	Abaloğlu Tarımsal Üretim A.Ş.	Özel	170	1.294.691.999
34	Reka Bitkisel Yağlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	177	1.239.684.401
35	-	Özel	184	-
36	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	185	1.183.403.241
37	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	186	1.175.312.694
38	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Pazarlama İth. İhr. A.Ş.	Özel	188	1.173.746.118
39	Tat Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	194	1.135.320.058
40	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	197	1.128.064.124
41	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	202	1.103.402.555
42	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	209	1.080.186.865
43	Gönenli Süt ve Süt Ürünleri Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	211	1.071.181.382
44	Memişoğlu Tarım Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.	Özel	212	1.062.127.886
45	Mutlu Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	219	1.033.388.827
46	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	226	1.015.618.459

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
47	Hastavuk Gıda Tarım Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	228	1.012.824.505
48	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	233	1.004.425.936
49	-	Özel	235	-
50	Elvan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	236	1.000.093.311
51	Tadım Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	237	999.677.469
52	Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Özel	240	970.789.693
53	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	254	922.832.034
54	Savola Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	259	901.642.211
55	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	265	882.995.877
56	Elita Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	272	869.578.643
57	Aves Enerji Yağ ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	275	862.987.237
58	Lesaffre Turquie Mayacılık Üretim ve Ticaret A.Ş.	Özel	286	824.053.068
59	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	300	782.751.848
60	Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim San. Tic. A.Ş.	Özel	301	781.584.033
61	Göknur Gıda Maddeleri Enerji İmalat İth. İhr. Tic. ve San. A.Ş.	Özel	303	780.225.897
62	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	304	777.760.529
63	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	316	749.526.886
64	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	325	736.539.905
65	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	338	714.543.945
66	Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	343	707.800.767
67	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	346	699.329.370
68	Ankara Ofis Yem Gıda ve Makina San. Tic. A.Ş.	Özel	348	693.595.675
69	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	354	681.142.678
70	ISS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	362	672.561.138
71	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	661.494.824
72	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	657.507.076
73	Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık A.Ş.	Özel	373	657.414.798
74	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	380	652.005.724
75	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	392	637.392.458
76	Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	394	636.515.587
77	Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	399	621.842.603
78	Tukaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	402	615.565.583
79	TARFAŞ Tarımsal Faaliyetler Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	403	612.792.600
80	Armada Gıda Tic. San. A.Ş.	Özel	406	606.671.526

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
81	Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	415	588.581.278
82	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	417	585.879.767
83	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	420	583.044.978
84	-	Özel	423	-
85	Amylum Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Özel	427	567.420.294
86	Oruçoğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	429	563.199.271
87	Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	433	556.104.483
88	Pilyem Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	435	555.500.520
89	Ulaş Gıda Un Tekstil Nakliye Tic. ve San. A.Ş.	Özel	436	555.412.886
90	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	437	553.609.682
91	E.R. Yem Gıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	449	540.480.078
92	Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Özel	457	526.382.380
93	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	458	526.283.771
94	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Maddeler Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	463	518.663.688
95	Omnia Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Özel	468	513.542.072
96	Felda Iffco Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	469	513.425.602
97	Gürsoy Yem Gıda ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş.	Özel	471	511.942.017
98	Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	484	494.402.434
99	Soyyigit Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	498	485.370.875
100	Karizma Beşler Et-Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	499	484.750.589

11 İçeceklerin imalatı

1	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	45	3.790.697.383
2	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	153	1.409.512.407
3	Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	189	1.168.962.040
4	Erikli Su ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	246	954.947.530
5	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	263	886.893.495
6	Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	396	636.011.613
7	Uludağ İçecek T.A.Ş.	Özel	411	595.860.401

12 Tütün ürünleri imalatı

1	Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	50	3.426.968.235
2	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	75	2.539.723.345
3	T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	336	720.075.966

13	Tekstil ürünlerinin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	82	2.454.739.502
2	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	86	2.329.540.170
3	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	96	2.146.184.392
4	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Özel	118	1.770.059.243
5	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	120	1.754.520.834
6	Melike Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	169	1.298.594.425
7	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	193	1.153.092.853
8	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	199	1.124.924.891
9	-	Özel	203	-
10	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	214	1.060.720.530
11	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	222	1.019.692.622
12	Çalık Denim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	227	1.015.211.897
13	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	232	1.006.165.203
14	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	264	883.802.528
15	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	267	881.730.478
16	Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel	281	832.650.870
17	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	289	817.791.521
18	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	298	786.122.295
19	Kartal Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	308	770.901.950
20	Orta Anadolu Ticaret ve Sanayi İşletmesi T.A.Ş.	Özel	328	727.225.843
21	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	347	695.073.729
22	Abdioğulları Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	349	690.616.968
23	-	Özel	358	-
24	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	364	666.715.196
25	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	377	652.509.648
26	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	650.734.236
27	Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	390	638.527.308
28	Biska Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	391	637.514.566
29	Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	421	580.077.908
30	İskur Boya Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	434	555.857.109
31	Özerdem Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	438	553.538.507
32	Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	439	551.344.622
33	Harput Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	442	547.734.319
34	Gamateks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	450	538.008.997

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
35	ATT Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	454	532.878.323
36	Erdem Soft Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	465	517.219.286
37	Göliplik Şeremet Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	470	512.097.485
38	-	Özel	472	-
39	Kasar ve Dual Tekstil Sanayii A.Ş.	Özel	477	505.464.181
40	Arıkan Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	497	485.733.563
41	Aydın Mensucat Döşemelik Kumaş San. ve Tic. A.Ş.	Özel	500	483.393.314

14 Giyim eşyalarının imalatı

1	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	204	1.096.644.273
2	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	230	1.007.504.885
3	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	276	857.160.971
4	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	280	835.972.109
5	TYH Uluslararası Tekstil Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	310	760.364.987
6	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	334	723.550.606
7	Tayeks Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	335	722.769.846
8	-	Özel	361	-
9	Üniteks Tekstil ve Ticaret A.Ş.	Özel	384	648.677.394
10	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	393	636.721.861
11	Baykan Moda A.Ş.	Özel	459	525.335.067
12	Uğur Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	467	516.528.844
13	Baykan Denim Konfeksiyon A.Ş.	Özel	476	507.747.290
14	Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	480	496.421.768
15	Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.	Özel	492	490.218.576

15 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı

1	Yakupoğlu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Özel	483	494.820.270
---	--	------	-----	-------------

16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	30	5.240.529.005
2	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	44	3.828.375.148
3	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	198	1.126.204.848
4	Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	250	951.203.033
5	Kronospan Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	398	629.944.699
6	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel	446	544.823.028

17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	76	2.534.389.060
2	Modern Oluklu Mukavva Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	110	1.867.126.615
3	Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	111	1.859.985.765
4	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	205	1.088.826.946
5	Kıpaş Kağıt Sanayi İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	1.071.365.966
6	Olmuksan International Paper Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	229	1.010.282.055
7	Lila Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	251	933.303.819
8	Turkuvaz Plastik ve Temizlik Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	290	811.449.956
9	Kahramanmaraş Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	329	726.434.572
10	ANKUTSAN Antalya Kutu Sanayi Oluklu Mukavva Kağıt Ticaret A.Ş.	Özel	330	725.745.843
11	-	Özel	367	-
12	Nitto Bento Bantçılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	368	662.883.900
13	Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	370	658.783.173
14	Frimpeks Kimya ve Etiket San. Tic. A.Ş.	Özel	397	631.630.554
15	Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	401	616.385.776

18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	292	805.292.908
2	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	495	487.977.728

19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	1	87.949.306.283
2	Star Rafineri A.Ş.	Özel	5	20.831.490.442
3	Aygaz A.Ş.	Özel	22	7.096.871.977
4	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	40	4.183.924.272
5	İpragaz A.Ş.	Özel	53	3.360.533.727

20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	17	9.233.405.399
2	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	36	4.599.424.093
3	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	39	4.218.086.172
4	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	46	3.722.101.899
5	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	52	3.386.939.367
6	Soda Sanayii A.Ş.	Özel	67	2.790.339.777
7	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	68	2.758.588.277
8	Indorama Ventures Corlu Pet Sanayi A.Ş.	Özel	106	1.910.881.420
9	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	109	1.869.399.331
10	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	Özel	141	1.551.415.021
11	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	142	1.542.126.516
12	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	165	1.326.725.219
13	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	196	1.129.713.798
14	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	207	1.084.467.170
15	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	Özel	220	1.027.286.204
16	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	252	932.701.484
17	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	255	917.759.531
18	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	262	888.776.447
19	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	268	876.883.722
20	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	270	871.611.534
21	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	296	795.645.988
22	Polisan Kansai Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	299	784.708.895
23	-	Özel	324	-
24	-	Özel	339	-
25	Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	709.223.198
26	Kimteks Poliüretan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	350	690.170.276
27	Hektaş Ticaret T.A.Ş.	Özel	382	651.440.511
28	Sapro Temizlik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	410	601.301.646
29	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	414	589.544.450
30	ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	418	585.799.581
31	Agrobest Grup Tarım İlaçları Tohumculuk İmalat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	424	573.757.551
32	Safa Tarım A.Ş.	Özel	475	508.194.787
33	Gizem Seramik Frit ve Glazür San. ve Tic. A.Ş.	Özel	478	504.747.915
34	Ege Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	486	493.898.455

21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	97	2.141.053.054
2	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	151	1.448.246.088
3	Deva Holding A.Ş.	Özel	158	1.374.156.778
4	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	242	968.904.769
5	Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	Özel	375	654.688.795
6	-	Özel	474	-

22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	54	3.355.657.610
2	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	95	2.172.402.158
3	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	98	2.101.064.225
4	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	101	2.069.712.553
5	Prometeon Turkey Endüstriyel ve Ticari Lastikler A.Ş.	Özel	121	1.751.056.276
6	Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	160	1.349.136.667
7	Sumitomo Rubber AKO Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	178	1.227.078.008
8	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	190	1.164.025.221
9	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	216	1.052.268.986
10	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	217	1.043.499.154
11	-	Özel	284	-
12	Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	285	826.039.795
13	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	288	820.055.028
14	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	293	804.786.708
15	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	318	748.514.895
16	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	389	641.634.951
17	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	405	607.110.440
18	-	Özel	408	-
19	Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Özel	409	601.361.012
20	Georg Fischer Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	432	560.698.615
21	Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	479	504.377.226

23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	70	2.683.580.577
2	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	85	2.340.298.608
3	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	127	1.682.512.493
4	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	148	1.486.869.850
5	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	156	1.385.027.059
6	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	159	1.363.534.874
7	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	167	1.308.614.315
8	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	249	951.389.878
9	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	257	907.990.766
10	Medcem Madencilik ve Yapı Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	305	777.678.806
11	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	306	777.552.683
12	Park Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	340	710.898.982
13	Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	710.415.558
14	Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.	Özel	355	679.845.855
15	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	360	674.075.600
16	Boğaziçi Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	378	652.370.000
17	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	431	561.642.086
18	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	453	535.906.143
19	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	489	491.369.450
20	Teknopanel Çatı ve Cephe Panelleri Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	491	490.591.450

24	Ana metal sanayii	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	8	16.391.885.570
2	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	10	14.146.073.159
3	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	13	10.338.694.378
4	-	Özel	15	-
5	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	16	9.803.127.248
6	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	24	6.821.596.719
7	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	5.947.670.908

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
8	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	27	5.833.302.956
9	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamulleri A.Ş.	Özel	28	5.590.822.991
10	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	5.280.678.279
11	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	35	4.735.845.003
12	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	41	4.011.288.457
13	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	42	3.965.914.426
14	Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	43	3.883.238.111
15	Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	47	3.707.832.143
16	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	55	3.307.473.850
17	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	61	3.000.674.477
18	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	62	2.953.852.140
19	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	65	2.908.037.114
20	Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	69	2.707.591.115
21	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	71	2.667.090.370
22	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	72	2.655.120.810
23	Tosyalı Toyo Çelik A.Ş.	Özel	73	2.636.427.236
24	Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	74	2.573.533.611
25	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	80	2.488.733.974
26	Posco Assan TST Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	83	2.424.295.327
27	Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	113	1.832.970.079
28	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	114	1.827.494.350
29	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	119	1.761.880.348
30	Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	123	1.733.773.332
31	Kocaer Haddencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	129	1.653.823.111
32	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	132	1.635.412.090
33	Eti Alüminyum A.Ş.	Özel	143	1.528.529.129
34	Mega Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	157	1.381.787.227
35	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	176	1.239.884.118
36	Kardemir Haddencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	208	1.082.584.028
37	Döktaş Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	213	1.061.943.884
38	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	225	1.018.060.176

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
39	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	247	954.210.884
40	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	266	881.836.913
41	Arslan Alüminyum A.Ş.	Özel	282	831.722.081
42	Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	283	831.129.824
43	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	287	822.614.004
44	Gazi Metal Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	295	797.520.590
45	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	297	787.591.537
46	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	302	781.387.377
47	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	309	768.642.522
48	Koç Metalurji A.Ş.	Özel	315	751.796.102
49	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	317	749.130.918
50	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	319	748.022.155
51	Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	320	742.812.184
52	Has Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	323	740.314.788
53	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	327	733.479.903
54	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	332	724.082.421
55	Ağır Haddecilik A.Ş.	Özel	333	723.803.509
56	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	345	705.036.932
57	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	353	684.521.112
58	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	359	674.186.409
59	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	374	655.302.338
60	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	651.618.588
61	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	400	617.259.469
62	Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	407	604.255.733
63	Cimtas Boru İmalatları ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	413	595.072.052
64	Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	445	544.908.107
65	Özyaşar Tel ve Galvanizleme Sanayi A.Ş.	Özel	447	544.419.290
66	Nev Saç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	448	541.608.753
67	Akpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	451	536.720.407
68	Bekaert Kartepe Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	466	516.787.697
69	Eti Elektrometalurji A.Ş.	Özel	496	487.803.707

25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	77	2.527.326.947
2	Bosch Termoteknik Isıtma ve Klima San. Tic. A.Ş.	Özel	79	2.495.028.779
3	Atakaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	81	2.483.990.268
4	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	90	2.219.654.630
5	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	102	2.026.065.966
6	Mitaş Endüstri San. Tic. A.Ş.	Özel	182	1.194.024.756
7	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	244	956.892.724
8	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	260	893.790.137
9	-	Özel	271	-
10	Elba Basıncılı Döküm Sanayii A.Ş.	Özel	291	808.991.604
11	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	294	801.055.202
12	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	385	646.611.545
13	Ateş Çelik İnşaat Taahhüt Proje Mühendislik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	422	579.327.048
14	Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	425	573.112.687
15	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamülleri San. Tic. A.Ş.	Özel	426	572.531.963
16	Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	452	536.150.952
17	Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.	Özel	462	519.363.190
18	Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	488	491.779.447

26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	11	12.591.587.725
2	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	21	7.834.471.752
3	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	140	1.559.267.804
4	HT Solar Enerji A.Ş.	Özel	191	1.162.813.304
5	Karel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	428	564.456.655

27	Elektrikli teçhizat imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Arçelik A.Ş.	Özel	6	18.618.318.252
2	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	8.359.211.422
3	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	6.973.646.070
4	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	108	1.872.459.633
5	Whirlpool Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	145	1.510.768.497
6	Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayii A.Ş.	Özel	155	1.393.478.215
7	Hasçelik Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	161	1.342.677.680
8	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	172	1.286.030.662
9	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	174	1.261.965.689
10	İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	183	1.188.485.448
11	Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	192	1.160.283.880
12	-	Özel	200	-
13	Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	206	1.084.882.249
14	Astor Transformatör Enerji Turizm İnşaat ve Petrol San. Tic. A.Ş.	Özel	215	1.059.893.185
15	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	238	986.229.247
16	-	Özel	253	-
17	-	Özel	311	-
18	Sersim Dayanımlı Tüketim Malları San. ve Tic. Koll. Şti. İbrahim ve Mustafa Ustaoglu	Özel	314	753.905.787
19	Leoni Kablo ve Teknolojileri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	322	740.561.910
20	Femaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	337	719.371.193
21	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	357	679.076.612
22	Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	386	642.553.994
23	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	404	609.297.087
24	Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	416	587.779.623
25	Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	430	562.558.117
26	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	440	551.319.696
27	Odello Otomotiv Aydınlatma A.Ş.	Özel	441	548.875.094
28	-	Özel	443	-
29	Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	456	529.404.761
30	Teksan Jeneratör Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	473	509.516.715

28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	56	3.294.932.820
2	Federal Mogul Powertrain Otomotiv A.Ş.	Özel	133	1.632.723.455
3	Daikin Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.	Özel	175	1.260.677.511
4	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	181	1.196.325.163
5	Hidromek-Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	195	1.130.914.464
6	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	231	1.007.267.060
7	-	Özel	239	-
8	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	279	842.736.663
9	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	326	734.123.742
10	ÇİMTAŞ Çelik İmalat Montaj ve Tesisat A.Ş.	Özel	376	653.876.298
11	Torun Bakır Alaşımları Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	485	493.962.421
12	Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	493	490.072.145

29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	2	37.070.563.066
2	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	3	25.850.659.907
3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	4	24.635.365.339
4	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	7	17.214.311.459
5	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	12	10.903.560.018
6	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	Özel	14	9.943.691.164
7	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	31	5.235.877.230
8	BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	51	3.396.379.700
9	MAN Türkiye A.Ş.	Özel	60	3.118.994.638
10	-	Özel	84	-
11	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	92	2.182.370.896
12	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	99	2.098.945.656
13	Maxion İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	115	1.812.660.300
14	Beyçelik Gestamp Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	116	1.810.679.524
15	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	146	1.500.333.196

		Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
16	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	149	1.477.053.416
17	-	Özel	152	-
18	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	171	1.293.762.128
19	Tırsan Treyler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	173	1.279.692.300
20	Nurol Makina ve Sanayi A.Ş.	Özel	179	1.215.865.020
21	Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	180	1.210.820.863
22	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	187	1.174.850.775
23	Hema Endüstri A.Ş.	Özel	221	1.023.162.717
24	CMS Jant Sanayi A.Ş.	Özel	223	1.018.814.139
25	Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	234	1.004.367.619
26	Farplas Otomotiv A.Ş.	Özel	245	956.162.056
27	Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	261	893.446.616
28	Temsa Ulaşım Araçları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	269	874.566.777
29	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	273	868.757.683
30	Chassis Brakes International Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	274	863.230.770
31	AYD Otomotiv Endüstri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	278	845.475.275
32	Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	755.435.225
33	Stackpole International Otomotiv Ürünleri Ltd. Şti.	Özel	313	754.839.242
34	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	331	724.932.323
35	Beyçelik Gestamp Şasi Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	344	707.555.776
36	Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	687.197.927
37	Aptiv Turkey Teknoloji Hizmetleri Ltd. Şti.	Özel	352	685.192.109
38	Nursan Kablo Donanımları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	363	666.858.428
39	Tırsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	395	636.030.418
40	Maxion Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	412	595.353.654
41	Standard Profil Ege Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	419	583.135.609
42	Kalibre Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	444	546.741.825
43	Jantsa Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	460	520.705.976
44	-	Özel	481	-
45	Murat Ticaret Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	487	492.970.335
46	OPSAN Orijinal Sac Parça San. ve Tic. A.Ş.	Özel	490	491.141.364

30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	TUSAŞ-Türk Havaçılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	18	8.677.894.242
2	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	94	2.174.890.126
3	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Özel	105	1.970.237.793
4	Tersan Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	248	951.625.792
5	Alp Havaçılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	256	910.051.978
6	RMK Marine Gemi Yapım Sanayii ve Deniz Taşımacılığı İşletmesi A.Ş.	Özel	379	652.284.830

31	Mobilya imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	147	1.495.758.961
2	Bellona Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	166	1.316.255.332
3	YATAŞ Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	Özel	258	904.608.420
4	Doğtaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	482	495.239.544

32	Diğer imalatlar 32.1-Mücevherat, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	-	Özel	9	-
2	Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	241	970.228.970
3	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	277	856.684.941
4	Onsa Rafineri A.Ş.	Özel	366	664.782.051
5	Mioro Hediyelik Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	387	642.230.889

35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	Sektör	İSO 500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	19	8.515.825.488
2	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	32	5.142.855.672
3	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	34	4.788.222.730
4	İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Özel	63	2.952.193.096
5	Atlas Enerji Üretim A.Ş.	Özel	88	2.283.175.406
6	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	134	1.629.961.131
7	Soma Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	164	1.327.337.326
8	Zorlu Doğal Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	201	1.106.676.033
9	RWE & Turcas Güney Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	218	1.040.458.703
10	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	243	961.187.801
11	-	Özel	307	-
12	Sanko Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	679.641.719
13	Silopi Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	365	665.776.484
14	Kangal Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	371	657.789.975
15	İzdemir Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	388	641.985.266
16	Maren Maraş Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	494	489.516.226

ALFABETİK SIRALAMALAR

SERMAYE DAĞILIMI, EKONOMİK FAALİYET KODLARI,
KAMU-ÖZEL SEKTÖR SIRALAMASINDAKİ YERİ

A HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Abaloğlu Tarımsal Üretim A.Ş.	Özel	10	311	162	170	0,00	100,00	0,00	0,00
Abaloğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	121	128	0,00	100,00	0,00	0,00
Abaloğlu Yem-Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	84	91	0,00	100,00	0,00	0,00
ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	410	418	0,00	100,00	0,00	0,00
Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	21	352	90	97	0,00	100,00	0,00	0,00
Abdioğulları Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	13	321	341	349	0,00	100,00	0,00	0,00
Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	23	369	445	453	0,00	57,77	0,00	42,23
Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	22	356	310	318	0,00	100,00	0,00	0,00
Agrobrest Grup Tarım İlaçları Tohumculuk İmalat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	416	424	0,00	100,00	0,00	0,00
Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	425	433	0,00	100,00	0,00	0,00
AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	190	198	0,00	100,00	0,00	0,00
Ağır Haddecilik A.Ş.	Özel	24	371	325	333	0,00	100,00	0,00	0,00
Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	356	364	0,00	100,00	0,00	0,00
Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	120	127	0,00	39,72	39,72	20,56
Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	247	255	0,00	100,00	0,00	0,00
Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	126	134	0,00	37,36	37,36	25,28
Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	244	252	0,00	100,00	0,00	0,00
Akpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	443	451	0,00	100,00	0,00	0,00
AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	20	352	43	46	0,00	58,31	0,00	41,69
Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	27	383	378	386	0,00	100,00	0,00	0,00
Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	232	240	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Alp Havacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	30	384	248	256	0,00	50,00	50,00	0,00
Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	258	266	0,00	100,00	0,00	0,00
Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	115	122	0,00	100,00	0,00	0,00
Amylum Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	419	427	0,00	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	23	362	79	85	0,00	78,28	0,00	21,72
Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	11	313	145	153	0,00	43,05	24,00	32,95
Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	172	180	0,00	55,77	29,75	14,48
Ankara Ofis Yem Gıda ve Makina San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	340	348	0,00	100,00	0,00	0,00
ANKUTSAN Antalya Kutu Sanayi Oluklu Mukavva Kağıt Tic. A.Ş.	Özel	17	341	322	330	0,00	100,00	0,00	0,00
Aptiv Turkey Teknoloji Hizmetleri Ltd. Şti.	Özel	29	384	344	352	0,00	0,00	100,00	0,00
Arçelik A.Ş.	Özel	27	383	6	6	0,00	74,85	0,00	25,15
Arikan Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	489	497	0,00	100,00	0,00	0,00
Armada Gıda Tic. San. A.Ş.	Özel	10	311	398	406	0,00	100,00	0,00	0,00
Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	32.1	390	233	241	0,00	100,00	0,00	0,00
Arslan Alüminyum A.Ş.	Özel	24	372	274	282	0,00	100,00	0,00	0,00
Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	10	311	391	399	0,00	100,00	0,00	0,00
ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	60	65	0,00	100,00	0,00	0,00
Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	385	11	11	0,00	74,20	0,00	25,80
Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	112	119	0,00	100,00	0,00	0,00
Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	34	35	0,00	100,00	0,00	0,00
Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	226	234	0,00	60,00	40,00	0,00
Astor Transformatör Enerji Turizm İnşaat ve Petrol San. Tic. A.Ş.	Özel	27	383	207	215	0,00	100,00	0,00	0,00
Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş.	Özel	23	369	347	355	0,00	100,00	0,00	0,00
Atakaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	75	81	0,00	100,00	0,00	0,00
Ateş Çelik İnşaat Taahhüt Proje Mühendislik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	414	422	0,00	100,00	0,00	0,00
Atlas Enerji Üretim A.Ş.	Özel	35	400	82	88	0,00	100,00	0,00	0,00
Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	448	456	0,00	100,00	0,00	0,00
ATT Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	446	454	0,00	100,00	0,00	0,00
Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	163	171	0,00	50,00	50,00	0,00
Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	92	99	0,00	0,00	100,00	0,00
Aves Enerji Yağ ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	267	275	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
AYD Otomotiv Endüstri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	270	278	0,00	100,00	0,00	0,00
Aydın Mensucat Döşemelik Kumaş San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	492	500	0,00	100,00	0,00	0,00
Aygaz A.Ş.	Özel	19	353	21	22	0,00	75,73	0,00	24,27
Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	189	197	0,00	100,00	0,00	0,00

B HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	20	351	262	270	0,00	41,02	0,00	58,98
Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	18	342	487	495	0,00	51,41	0,00	48,59
Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	27	383	396	404	0,00	100,00	0,00	0,00
Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	194	202	0,00	100,00	0,00	0,00
Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	54	58	0,00	0,00	91,71	8,29
Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	10	311	155	163	0,00	100,00	0,00	0,00
Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	44	47	0,00	100,00	0,00	0,00
Baye Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	Özel	20	352	212	220	0,00	0,00	100,00	0,00
Baykan Denim Konfeksiyon A.Ş.	Özel	14	322	468	476	0,00	100,00	0,00	0,00
Baykan Moda A.Ş.	Özel	14	322	451	459	0,00	100,00	0,00	0,00
Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	252	260	0,00	0,00	100,00	0,00
Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	373	381	0,00	0,00	100,00	0,00
Bekaert Kartepe Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	458	466	0,00	100,00	0,00	0,00
Bellona Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	31	332	158	166	0,00	100,00	0,00	0,00
Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	257	265	0,00	100,00	0,00	0,00
Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	20	352	157	165	0,00	0,33	99,67	0,00
Beyçelik Gestamp Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	109	116	0,00	50,00	50,00	0,00
Beyçelik Gestamp Şasi Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	336	344	0,00	99,99	0,01	0,00
BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	93	100	0,00	100,00	0,00	0,00
Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	256	264	0,00	100,00	0,00	0,00
Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	178	186	0,00	100,00	0,00	0,00
Biska Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	383	391	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	47	51	0,00	50,10	49,90	0,00
Boğaziçi Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	370	378	0,00	100,00	0,00	0,00
Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	24	371	26	27	0,00	50,00	50,00	0,00
Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	74	80	0,00	73,48	6,67	19,85
Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	173	181	0,00	0,00	100,00	0,00
Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	30	31	0,00	0,00	100,00	0,00
Bosch Termoteknik Isıtma ve Klima San. Tic. A.Ş.	Özel	25	381	73	79	0,00	0,00	100,00	0,00
Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	13	321	339	347	0,00	87,81	0,00	12,19
Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	309	317	0,00	100,00	0,00	0,00
Boytex Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	214	222	0,00	100,00	0,00	0,00
BRİSA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	355	50	54	0,00	46,13	43,63	10,24
BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	19	20	0,00	0,00	99,98	0,02
Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	485	493	0,00	40,50	59,50	0,00
Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	81	87	0,00	0,00	100,00	0,00
Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	335	343	0,00	100,00	0,00	0,00

G HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	97	104	0,00	0,00	100,00	0,00
Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	123	131	0,00	0,00	100,00	0,00
Chassis Brakes International Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	266	274	0,00	0,00	100,00	0,00
Cimtas Boru İmalatları ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	24	371	405	413	0,00	50,00	50,00	0,00
CMS Jant Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	215	223	0,00	100,00	0,00	0,00
CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	29	384	141	149	0,00	100,00	0,00	0,00
Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	11	313	42	45	0,00	50,26	20,09	29,65
Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	29	384	253	261	0,00	100,00	0,00	0,00

Ç HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	24	371	324	332	0,00	100,00	0,00	0,00
Çalık Denim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	219	227	0,00	100,00	0,00	0,00
Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	384	392	0,00	100,00	0,00	0,00
Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	242	250	0,00	100,00	0,00	0,00
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	10	311	6	78	100,00	0,00	0,00	0,00
Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	07	210	447	455	0,00	0,00	100,00	0,00
Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	319	327	0,00	100,00	0,00	0,00
Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	201	209	0,00	100,00	0,00	0,00
ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	345	353	0,00	57,73	0,00	42,27
Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	289	297	0,00	100,00	0,00	0,00
Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	23	369	249	257	0,00	100,00	0,00	0,00
Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	148	156	0,00	63,52	0,00	36,48
ÇİMTAŞ Çelik İmalat Montaj ve Tesisat A.Ş.	Özel	28	382	368	376	0,00	100,00	0,00	0,00
Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	24	372	13	13	0,00	100,00	0,00	0,00

D HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Daikin Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.	Özel	28	382	167	175	0,00	0,00	100,00	0,00
Demir Export A.Ş.	Özel	08	210	453	461	0,00	100,00	0,00	0,00
Deva Holding A.Ş.	Özel	21	352	150	158	0,00	0,00	82,20	17,80
Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	24	371	56	61	0,00	100,00	0,00	0,00
Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel	13	321	273	281	0,00	100,00	0,00	0,00
Doğtaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	31	332	474	482	0,00	53,17	0,00	46,83
Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Pazarlama İth. İhr. A.Ş.	Özel	10	311	180	188	0,00	100,00	0,00	0,00
Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	293	301	0,00	100,00	0,00	0,00
Döktaş Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	24	372	205	213	0,00	96,17	0,00	3,83
Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	177	185	0,00	100,00	0,00	0,00
Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	271	279	0,00	100,00	0,00	0,00
Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	450	458	0,00	0,00	100,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	32.1	390	269	277	0,00	100,00	0,00	0,00
Düzce Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	362	333	341	0,00	100,00	0,00	0,00
DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	199	207	0,00	74,53	0,00	25,47

E HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

E.R. Yem Gıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	10	311	441	449	0,00	100,00	0,00	0,00
Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	104	111	0,00	100,00	0,00	0,00
Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	361	151	159	0,00	100,00	0,00	0,00
Ege Çelik Endüstri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	239	247	0,00	100,00	0,00	0,00
Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	29	384	323	331	0,00	65,33	0,00	34,67
Ege Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	478	486	0,00	100,00	0,00	0,00
Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	22	356	280	288	0,00	0,00	95,88	4,12
Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	107	114	0,00	100,00	0,00	0,00
Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	412	420	0,00	100,00	0,00	0,00
Elba Basınçlı Döküm Sanayi A.Ş.	Özel	25	381	283	291	0,00	100,00	0,00	0,00
Elita Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	264	272	0,00	100,00	0,00	0,00
Elvan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	228	236	0,00	100,00	0,00	0,00
Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	27	383	422	430	0,00	100,00	0,00	0,00
Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	35	400	33	34	0,00	100,00	0,00	0,00
Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	476	484	0,00	100,00	0,00	0,00
ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	27	383	432	440	0,00	100,00	0,00	0,00
Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	385	393	0,00	100,00	0,00	0,00
Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamulleri A.Ş.	Özel	24	372	27	28	0,00	100,00	0,00	0,00
ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	392	400	0,00	0,00	0,00	100,00
Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	351	359	0,00	100,00	0,00	0,00
Erdem Soft Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	13	321	457	465	0,00	100,00	0,00	0,00
Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	64	69	0,00	100,00	0,00	0,00
Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	07	210	160	168	0,00	100,00	0,00	0,00
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	24	371	10	10	0,00	52,37	0,00	47,63
Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	31	32	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Erikli Su ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	11	313	238	246	0,00	0,00	100,00	0,00
Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.	Özel	14	322	484	492	0,00	100,00	0,00	0,00
Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	07	210	118	125	0,00	100,00	0,00	0,00
Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	10	311	8	130	100,00	0,00	0,00	0,00
Eti Alüminyum A.Ş.	Özel	24	372	135	143	0,00	100,00	0,00	0,00
Eti Bakır A.Ş.	Özel	07	210	35	38	0,00	100,00	0,00	0,00
Eti Elektrometalurji A.Ş.	Özel	24	371	488	496	0,00	100,00	0,00	0,00
Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	32	33	0,00	100,00	0,00	0,00
Eti Krom A.Ş.	Özel	07	210	313	321	0,00	100,00	0,00	0,00
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	20	351	2	36	100,00	0,00	0,00	0,00
Eti Soda Üretim Paz. Nak. ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	08	210	96	103	26,00	74,00	0,00	0,00
Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	393	401	0,00	100,00	0,00	0,00
EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	35	400	1	19	100,00	0,00	0,00	0,00

F HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Farplas Otomotiv A.Ş.	Özel	29	384	237	245	0,00	100,00	0,00	0,00
Federal Mogul Powertrain Otomotiv A.Ş.	Özel	28	382	125	133	0,00	50,00	50,00	0,00
Felda Iffco Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	461	469	0,00	0,00	100,00	0,00
Femaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	329	337	0,00	100,00	0,00	0,00
Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	413	421	0,00	100,00	0,00	0,00
FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Özel	30	384	98	105	0,00	51,00	49,00	0,00
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	2	2	0,00	41,07	41,04	17,89
Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Özel	22	356	401	409	0,00	100,00	0,00	0,00
Frimpeks Kimya ve Etiket San. Tic. A.Ş.	Özel	17	341	389	397	0,00	100,00	0,00	0,00

G HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Gamateks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	442	450	0,00	100,00	0,00	0,00
Gazi Metal Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	287	295	0,00	100,00	0,00	0,00
Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	10	311	154	162	0,00	100,00	0,00	0,00
Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	20	351	406	414	0,00	100,00	0,00	0,00
Georg Fischer Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	22	356	424	432	0,00	0,00	100,00	0,00
Gizem Seramik Frit ve Glazür San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	470	478	0,00	100,00	0,00	0,00
Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	22	355	91	98	0,00	0,00	74,60	25,40
Göknur Gıda Maddeleri Enerji İmalat İth. İhr. Tic. ve San. A.Ş.	Özel	10	311	295	303	0,00	16,50	83,50	0,00
Göliplik Şeremet Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	462	470	0,00	100,00	0,00	0,00
Gönenli Süt ve Süt Ürünleri Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	203	211	0,00	100,00	0,00	0,00
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	20	351	188	196	0,00	74,59	0,00	25,41
Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	76	82	0,00	100,00	0,00	0,00
Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Özel	10	311	128	136	0,00	100,00	0,00	0,00
Güney Çelik Hasır ve Demir Mamülleri San. Tic. A.Ş.	Özel	25	381	418	426	0,00	100,00	0,00	0,00
Gürsoy Yem Gıda ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	463	471	0,00	100,00	0,00	0,00

H HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Harput Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	434	442	0,00	100,00	0,00	0,00
Has Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	315	323	0,00	100,00	0,00	0,00
Haşçelik Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	153	161	0,00	100,00	0,00	0,00
Hastavuk Gıda Tarım Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	220	228	0,00	100,00	0,00	0,00
HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	385	132	140	0,00	100,00	0,00	0,00
Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	20	352	36	39	0,00	100,00	0,00	0,00
Hektaş Ticaret T.A.Ş.	Özel	20	352	374	382	0,00	53,81	0,00	46,19
Hema Endüstri A.Ş.	Özel	29	384	213	221	0,00	100,00	0,00	0,00
HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	101	108	0,00	100,00	0,00	0,00
Hidromek-Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	187	195	0,00	100,00	0,00	0,00
HT Solar Enerji A.Ş.	Özel	26	383	183	191	0,00	15,00	85,00	0,00
Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	14	322	222	230	0,00	0,00	100,00	0,00
Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	12	12	0,00	30,00	70,00	0,00

İ HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Indorama Ventures Corlu Pet Sanayi A.Ş.	Özel	20	351	99	106	0,00	0,00	100,00	0,00
ISS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	10	311	354	362	0,00	100,00	0,00	0,00
İşil Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	13	321	382	390	0,00	100,00	0,00	0,00

İ HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	16	16	0,00	100,00	0,00	0,00
İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Özel	35	400	58	63	0,00	100,00	0,00	0,00
İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	20	351	134	142	0,00	100,00	0,00	0,00
İmbat Madencilik Enerji Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	05	210	216	224	0,00	100,00	0,00	0,00
İnci GS Yuasa Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	175	183	0,00	50,00	50,00	0,00
İpragaz A.Ş.	Özel	19	353	49	53	0,00	0,12	99,88	0,00
İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	24	371	8	8	0,00	94,87	0,00	5,13
İskur Boya Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	13	321	426	434	0,00	100,00	0,00	0,00
İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	13	321	281	289	0,00	100,00	0,00	0,00
İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	31	332	139	147	0,00	100,00	0,00	0,00
İzdemir Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	380	388	0,00	100,00	0,00	0,00
İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	51	55	0,00	78,37	0,00	21,63
İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	23	362	481	489	0,00	61,16	0,00	38,84

J HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Jantsa Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	452	460	0,00	80,29	0,00	19,71
Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	288	296	0,00	0,00	100,00	0,00
JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	12	314	70	75	0,00	0,00	100,00	0,00

K HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	296	304	0,00	100,00	0,00	0,00
Kahramanmaraş Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	321	329	0,00	100,00	0,00	0,00
Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	22	356	471	479	0,00	100,00	0,00	0,00
Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	25	381	417	425	0,00	100,00	0,00	0,00
Kalibre Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	436	444	0,00	100,00	0,00	0,00
Kaltun Madencilik Sanayi Nakliye ve Akaryakıt Ticaret A.Ş.	Özel	08	210	456	464	0,00	100,00	0,00	0,00
Kangal Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	363	371	0,00	100,00	0,00	0,00
Kansai Altın Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	254	262	0,00	49,00	51,00	0,00
Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	24	371	66	71	0,00	100,00	0,00	0,00
Kardemir Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	200	208	0,00	100,00	0,00	0,00
KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	25	26	0,00	0,00	0,00	100,00
Karel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	383	420	428	0,00	69,05	0,00	30,95
Karızma Beşler Et-Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	491	499	0,00	100,00	0,00	0,00
Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	138	146	0,00	63,46	0,00	36,54
Kartal Halı Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	300	308	0,00	100,00	0,00	0,00
Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	362	370	0,00	78,75	0,00	21,25
Kasar ve Dual Tekstil Sanayii A.Ş.	Özel	13	321	469	477	0,00	100,00	0,00	0,00
Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	41	44	0,00	100,00	0,00	0,00
Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	10	311	117	124	11,07	88,93	0,00	0,00
Kazan Soda Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	08	210	59	64	0,00	100,00	0,00	0,00
KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton San. ve Mad. İşl. A.Ş.	Özel	23	369	298	306	0,00	100,00	0,00	0,00
Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	246	254	0,00	0,00	99,46	0,54
Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	317	325	0,00	100,00	0,00	0,00
Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	142	150	0,00	100,00	0,00	0,00
Kimteks Poliüretan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	342	350	0,00	100,00	0,00	0,00
Kıpaş Kağıt Sanayi İşletmeleri A.Ş.	Özel	17	341	202	210	0,00	100,00	0,00	0,00
Kıpaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	13	321	80	86	0,00	100,00	0,00	0,00
Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	223	231	0,00	61,01	0,00	38,99
Koçer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	122	129	0,00	100,00	0,00	0,00
Koç Metalurji A.Ş.	Özel	24	371	307	315	0,00	100,00	0,00	0,00
Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	21	352	143	151	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.	Özel	25	381	454	462	0,00	100,00	0,00	0,00
Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	45	49	0,00	100,00	0,00	0,00
Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Özel	13	321	111	118	0,00	71,11	0,00	28,89
Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	152	160	0,00	15,00	85,00	0,00
Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	102	109	0,00	100,00	0,00	0,00
Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	260	268	0,00	100,00	0,00	0,00
Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık A.Ş.	Özel	10	311	365	373	0,00	100,00	0,00	0,00
Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	94	101	0,00	100,00	0,00	0,00
Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	24	371	38	41	0,00	100,00	0,00	0,00
Kronospan Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	390	398	0,00	100,00	0,00	0,00
Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	369	377	0,00	100,00	0,00	0,00

L HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	27	383	408	416	0,00	0,01	99,99	0,00
Leoni Kablo ve Teknolojileri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	27	383	314	322	0,00	5,00	95,00	0,00
Lesaffre Turquie Mayacılık Üretim ve Ticaret A.Ş.	Özel	10	312	278	286	0,00	0,00	100,00	0,00
Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	14	322	326	334	0,00	100,00	0,00	0,00
Lila Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	243	251	0,00	100,00	0,00	0,00
Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	140	148	0,00	100,00	0,00	0,00

M HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	25	381	7	90	100,00	0,00	0,00	0,00
MAN Türkiye A.Ş.	Özel	29	384	55	60	0,00	0,01	99,99	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Maren Maraş Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	35	400	486	494	0,00	100,00	0,00	0,00
Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	375	383	0,00	100,00	0,00	0,00
Maxion İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	108	115	0,00	40,00	60,00	0,00
Maxion Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	404	412	0,00	40,00	60,00	0,00
Medcem Madencilik ve Yapı Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	297	305	0,00	100,00	0,00	0,00
Mega Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	149	157	0,00	100,00	0,00	0,00
Melike Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	161	169	0,00	100,00	0,00	0,00
Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	224	232	0,00	100,00	0,00	0,00
Memişoğlu Tarım Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.	Özel	10	311	204	212	0,00	100,00	0,00	0,00
Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	191	199	0,00	53,12	0,00	46,88
Mercedes-Benz Türk A.Ş.	Özel	29	384	14	14	7,96	7,05	84,99	0,00
Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	113	120	0,00	100,00	0,00	0,00
Mescier Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	217	225	0,00	100,00	0,00	0,00
Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	11	313	388	396	0,00	100,00	0,00	0,00
Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	19	353	37	40	0,00	100,00	0,00	0,00
Miro Hediyeelik Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	32.1	390	379	387	0,00	100,00	0,00	0,00
Mitaş Endüstri San. Tic. A.Ş.	Özel	25	381	174	182	0,00	100,00	0,00	0,00
MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	24	371	57	62	0,00	0,00	100,00	0,00
Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	71	76	0,00	100,00	0,00	0,00
Modern Oluklu Mukavva Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	103	110	0,00	100,00	0,00	0,00
Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	17	341	197	205	0,00	0,00	79,15	20,85
Murat Ticaret Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	479	487	0,00	100,00	0,00	0,00
Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayii A.Ş.	Özel	27	383	147	155	0,00	100,00	0,00	0,00
Mutlu Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	211	219	0,00	100,00	0,00	0,00

N HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	40	43	0,00	100,00	0,00	0,00
Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	182	190	0,00	100,00	0,00	0,00
Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	83	89	0,00	60,76	39,24	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	24	371	437	445	0,00	100,00	0,00	0,00
Nev Saç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	24	371	440	448	0,00	100,00	0,00	0,00
Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	27	383	198	206	0,00	0,00	100,00	0,00
Nitto Bento Bantçılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	360	368	0,00	0,00	100,00	0,00
Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	21	352	234	242	0,00	100,00	0,00	0,00
Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	301	309	0,00	60,00	40,00	0,00
Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	236	244	0,00	100,00	0,00	0,00
Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	23	369	241	249	0,00	84,23	0,00	15,77
Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	330	338	0,00	100,00	0,00	0,00
Nurul Makina ve Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	171	179	0,00	100,00	0,00	0,00
Nursan Kablo Donanımları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	355	363	0,00	100,00	0,00	0,00

Ö HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	110	117	0,00	70,00	30,00	0,00
Odelo Otomotiv Aydınlatma A.Ş.	Özel	27	383	433	441	0,00	100,00	0,00	0,00
Olmuksan International Paper Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	341	221	229	0,00	0,00	92,97	7,03
Omnia Nişasta San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	460	468	0,00	100,00	0,00	0,00
Onsa Rafineri A.Ş.	Özel	32.1	390	358	366	0,00	100,00	0,00	0,00
OPSAN Orijinal Sac Parça San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	482	490	0,00	100,00	0,00	0,00
Orta Anadolu Ticaret ve Sanayi İşletmesi T.A.Ş.	Özel	13	321	320	328	0,00	100,00	0,00	0,00
Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	318	326	0,00	96,65	3,35	0,00
Oruçoğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	421	429	0,00	0,00	100,00	0,00
Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	29	384	85	92	0,00	72,55	0,00	27,45
Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	10	311	346	354	0,00	100,00	0,00	0,00
Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	423	431	0,00	100,00	0,00	0,00
Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	29	384	4	4	0,00	49,00	51,00	0,00

Ö HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	431	439	0,00	100,00	0,00	0,00
Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	24	372	399	407	0,00	100,00	0,00	0,00
Özdem Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	430	438	0,00	100,00	0,00	0,00
Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	10	311	338	346	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	22	355	381	389	0,00	100,00	0,00	0,00
Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	124	132	0,00	100,00	0,00	0,00
Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	166	174	0,00	100,00	0,00	0,00
Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	480	488	0,00	100,00	0,00	0,00
Özyaşar Tel ve Galvanizleme Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	439	447	0,00	100,00	0,00	0,00
Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Özel	10	311	449	457	0,00	100,00	0,00	0,00

P HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	349	357	0,00	100,00	0,00	0,00
Panagro Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	146	154	0,00	100,00	0,00	0,00
Park Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	362	332	340	0,00	100,00	0,00	0,00
Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	35	400	235	243	0,00	100,00	0,00	0,00
Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	362	159	167	0,00	99,47	0,53	0,00
PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	20	351	17	17	0,00	0,00	51,00	49,00
Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	355	88	95	0,03	99,97	0,00	0,00
Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tarım Ür. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	455	463	0,00	0,00	100,00	0,00
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	12	314	46	50	0,00	25,00	75,00	0,00
Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	10	311	308	316	0,00	67,00	0,00	33,00
Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Özel	10	311	119	126	0,00	61,41	0,00	38,59
Pilyem Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	427	435	0,00	100,00	0,00	0,00
Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	208	216	0,00	100,00	0,00	0,00
Polisan Kansai Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	291	299	0,00	50,00	50,00	0,00
Posco Assan TST Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	77	83	0,00	30,00	70,00	0,00
Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	361	369	0,00	100,00	0,00	0,00
Pro Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	105	112	0,00	100,00	0,00	0,00
Progıda Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	131	139	0,00	0,00	100,00	0,00
Prometeon Turkey Endüstriyel ve Ticari Lastikler A.Ş.	Özel	22	355	114	121	0,00	0,01	99,99	0,00

R HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	Özel	20	351	133	141	0,00	0,00	100,00	0,00
Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	14	322	472	480	0,00	100,00	0,00	0,00
Reka Bitkisel Yağlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	169	177	0,00	100,00	0,00	0,00
RMK Marine Gemi Yapım Sanayii ve Deniz Taşımacılığı İşl. A.Ş.	Özel	30	384	371	379	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	72	77	15,17	84,83	0,00	0,00
RWE & Turcas Güney Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	210	218	0,00	30,16	69,84	0,00

S HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	10	311	429	437	0,00	100,00	0,00	0,00
S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	10	311	129	137	0,00	100,00	0,00	0,00
Safa Tarım A.Ş.	Özel	20	352	467	475	0,00	100,00	0,00	0,00
Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	444	452	0,00	100,00	0,00	0,00
Sanko Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	35	400	348	356	0,00	100,00	0,00	0,00
Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	89	96	0,00	100,00	0,00	0,00
Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	Özel	21	352	367	375	0,00	100,00	0,00	0,00
Sapro Temizlik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	402	410	0,00	100,00	0,00	0,00
Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	24	372	311	319	0,00	100,00	0,00	0,00
Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	24	372	279	287	0,00	100,00	0,00	0,00
Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	28	29	0,00	0,00	0,00	100,00
Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	25	381	95	102	0,00	85,00	15,00	0,00
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	20	352	63	68	0,00	84,80	0,00	15,20
Savola Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	251	259	0,00	100,00	0,00	0,00
Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	364	372	0,00	100,00	0,00	0,00
Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	206	214	0,00	100,00	0,00	0,00
Sersim Dayanıklı Tüketim Malları San. ve Tic. Koll. Şti. İbrahim ve Mustafa Ustaoglu	Özel	27	383	306	314	0,00	100,00	0,00	0,00
Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	184	192	0,00	100,00	0,00	0,00
Sirmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	11	313	255	263	0,00	4,33	95,67	0,00
Silopi Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	357	365	0,00	100,00	0,00	0,00
Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	312	320	0,00	100,00	0,00	0,00
Soda Sanayii A.Ş.	Özel	20	351	62	67	0,00	62,02	0,00	37,98
Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	10	311	130	138	0,00	0,00	100,00	0,00
Soma Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	35	400	156	164	0,00	100,00	0,00	0,00
Soyyığıt Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	312	490	498	0,00	100,00	0,00	0,00
Stackpole International Otomotiv Ürünleri Ltd. Şti.	Özel	29	384	305	313	0,00	0,00	100,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Standard Profil Ege Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	411	419	0,00	100,00	0,00	0,00
Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	355	397	405	0,00	0,00	100,00	0,00
Star Rafineri A.Ş.	Özel	19	353	5	5	0,00	0,00	100,00	0,00
Sumitomo Rubber AKO Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	355	170	178	0,00	20,00	80,00	0,00
Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	352	334	342	0,00	0,00	100,00	0,00
Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	196	204	0,00	100,00	0,00	0,00
Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	209	217	0,00	100,00	0,00	0,00
SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	10	311	53	57	0,00	100,00	0,00	0,00

Ş HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	294	302	0,00	100,00	0,00	0,00
Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	25	381	286	294	0,00	100,00	0,00	0,00
Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	61	66	0,00	100,00	0,00	0,00
Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	268	276	0,00	100,00	0,00	0,00
Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	259	267	0,00	100,00	0,00	0,00
Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	321	290	298	0,00	100,00	0,00	0,00
Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	127	135	0,00	100,00	0,00	0,00

T HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	12	314	328	336	0,00	100,00	0,00	0,00
Tadım Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	229	237	0,00	100,00	0,00	0,00
TARFAŞ Tarımsal Faaliyetler Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	395	403	0,00	100,00	0,00	0,00
Tarım Kredi Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	136	144	0,00	100,00	0,00	0,00
Tat Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	10	311	186	194	0,00	53,34	5,26	41,40
Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	371	69	74	0,00	100,00	0,00	0,00
Tayeks Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	14	322	327	335	0,00	100,00	0,00	0,00
Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	355	277	285	0,00	100,00	0,00	0,00
Teknopanel Çatı ve Cephe Panelleri Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	369	483	491	0,00	100,00	0,00	0,00
Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	304	312	0,00	100,00	0,00	0,00
Teksan Jeneratör Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	465	473	0,00	100,00	0,00	0,00
Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	407	415	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Temsa Ulaşım Araçları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	261	269	0,00	0,00	100,00	0,00
Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	25	381	377	385	0,00	0,00	100,00	0,00
Tersan Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	30	384	240	248	0,00	100,00	0,00	0,00
Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	438	446	0,00	100,00	0,00	0,00
Tırsan Treyler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	165	173	0,00	100,00	0,00	0,00
Tırsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	387	395	0,00	100,00	0,00	0,00
Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	218	226	0,00	72,00	28,00	0,00
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	29	384	7	7	0,00	37,59	37,86	24,55
Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	351	48	52	0,00	100,00	0,00	0,00
Torun Bakır Alaşımları Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	28	382	477	485	0,00	100,00	0,00	0,00
Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	24	371	23	24	0,00	100,00	0,00	0,00
Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	275	283	0,00	100,00	0,00	0,00
Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	168	176	0,00	100,00	0,00	0,00
Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	24	371	116	123	0,00	100,00	0,00	0,00
Tosyalı Toyo Çelik A.Ş.	Özel	24	371	68	73	0,00	51,00	49,00	0,00
Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	179	187	0,00	0,00	100,00	0,00
Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	29	384	3	3	0,00	0,00	100,00	0,00
Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	23	362	65	70	0,00	71,79	0,00	28,21
Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	372	337	345	0,00	100,00	0,00	0,00
Tukaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	394	402	0,00	84,25	0,00	15,75
Turkuvaz Plastik ve Temizlik Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	17	341	282	290	0,00	100,00	0,00	0,00
Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	30	384	87	94	0,00	53,78	46,22	0,00
TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	30	384	18	18	45,45	54,55	0,00	0,00
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	19	353	1	1	0,00	51,00	0,00	49,00
Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	27	383	164	172	0,00	0,00	83,75	16,25
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	28	382	52	56	0,00	37,50	37,50	25,00
Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	11	313	181	189	0,00	0,00	95,69	4,31
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	05	210	4	48	100,00	0,00	0,00	0,00
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	06	210	3	37	100,00	0,00	0,00	0,00
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	10	311	5	59	100,00	0,00	0,00	0,00
TYH Uluslararası Tekstil Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	302	310	0,00	100,00	0,00	0,00

U HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Uğur Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	459	467	0,00	100,00	0,00	0,00
Ulaş Gıda Un Tekstil Nakliye Tic. ve San. A.Ş.	Özel	10	311	428	436	0,00	100,00	0,00	0,00
Uludağ İçecek T.A.Ş.	Özel	11	313	403	411	0,00	100,00	0,00	0,00
Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	372	380	0,00	72,20	0,00	27,80
Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	18	342	284	292	0,00	100,00	0,00	0,00
Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	10	311	24	25	0,00	0,01	99,99	0,00

Ü HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Ümrân Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	24	371	366	374	0,00	100,00	0,00	0,00
Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	322	272	280	0,00	100,00	0,00	0,00
Üniteks Tekstil ve Ticaret A.Ş.	Özel	14	322	376	384	0,00	100,00	0,00	0,00

V HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	22	356	285	293	0,00	100,00	0,00	0,00
Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	22	23	0,00	68,53	0,00	31,47
Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	383	20	21	0,00	64,41	0,00	35,59
Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	23	361	352	360	0,00	100,00	0,00	0,00

W HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Whirlpool Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	137	145	0,00	0,00	100,00	0,00
--	------	----	-----	-----	-----	------	------	--------	------

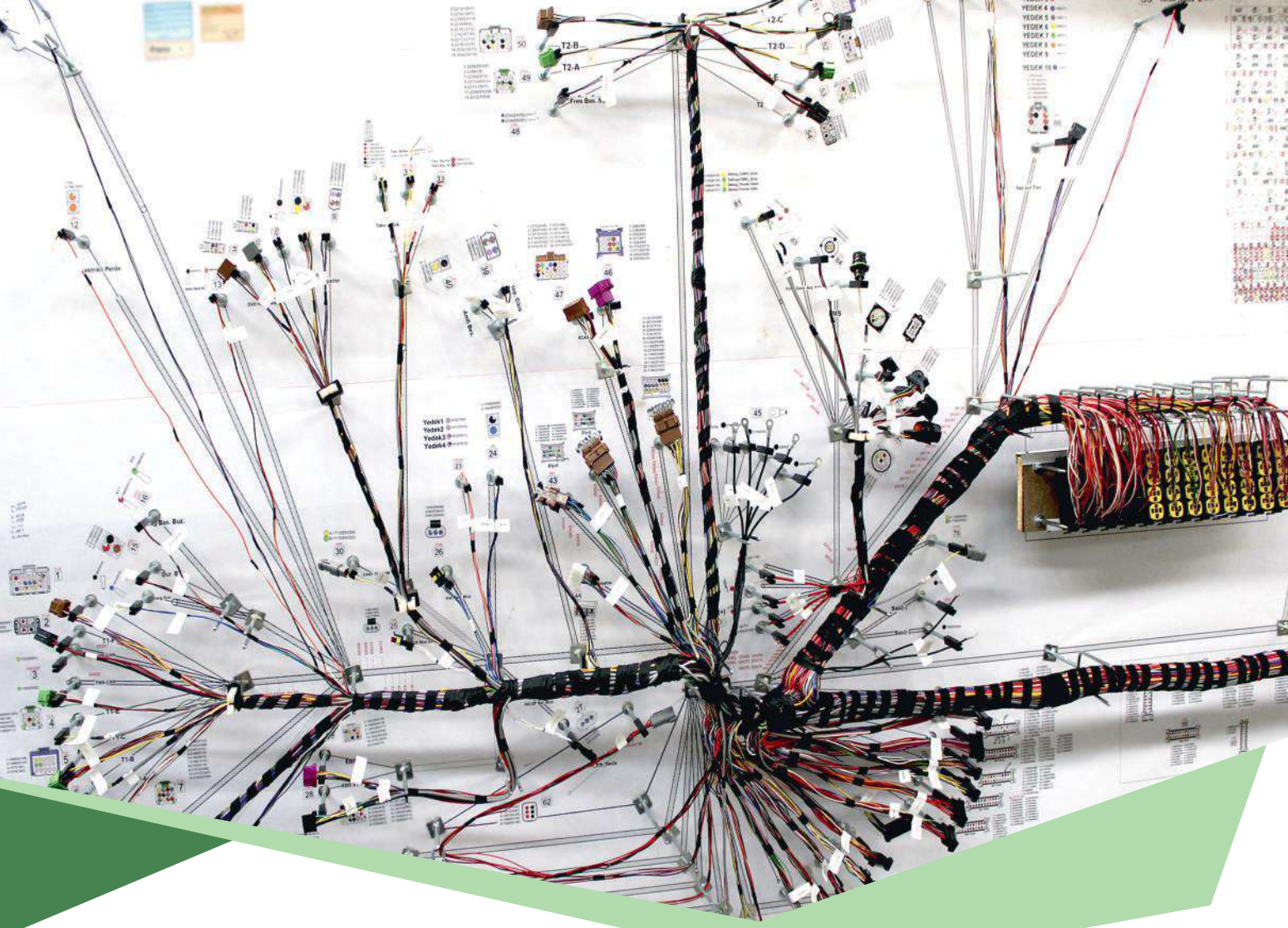
Y HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Yakupoğlu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Özel	15	324	475	483	0,00	100,00	0,00	0,00
Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	343	351	0,00	100,00	0,00	0,00
YATAŞ Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	Özel	31	332	250	258	0,00	42,43	0,00	57,57
Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	10	311	386	394	0,00	100,00	0,00	0,00

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	10	311	225	233	0,00	100,00	0,00	0,00
Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	384	265	273	0,00	0,00	100,00	0,00
Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	24	371	67	72	0,00	100,00	0,00	0,00
Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	24	371	106	113	0,00	100,00	0,00	0,00
Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	16	331	29	30	0,00	100,00	0,00	0,00
Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	27	383	230	238	0,00	100,00	0,00	0,00
Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	10	311	292	300	0,00	100,00	0,00	0,00
Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	10	311	409	417	0,00	100,00	0,00	0,00
Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	24	371	39	42	0,00	100,00	0,00	0,00

Z HARFİ İLE BAŞLAYAN KURULUŞLAR

Zorlu Doğal Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	35	400	193	201	0,00	100,00	0,00	0,00
Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	13	321	185	193	0,00	100,00	0,00	0,00

Specialized in Wiring Harness

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU
2019

MT

MURAT TİCARET

KABLO SANAYİ A.Ş.
Specialized in wiring harness

Genel Merkez: TAYSAD Org. San. Böl. 1. Cad. 16. Yol Şekerpınar / Çayırova-Kocaeli / Türkiye
T:+90 (262) 679 67 00 F:+90 (262) 658 02 10 info@muratticaret.com

Yurt İçi Lokasyonları:

Adana • Adapazarı • Bartın • İstanbul
İnegöl (2) • İzmir • Gebze • Tavşanlı

Yurt Dışı Lokasyonları:

ABD (2) • Almanya • Çin (2) • İngiltere
İtalya • İrlanda • Makedonya • Meksika

www.muratticaret.com

ADLARININ AÇIKLANMASINI İSTEMEYEN KURULUŞLAR

SEKTÖRLER VE SERMAYE DAĞILIMLARI

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı			
						Kamu	Özel	Yabancı	Halka Açık
.....	Özel	32.1	390	9	9	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	24	372	15	15	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	29	384	78	84	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	10	311	86	93	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	7	210	100	107	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	29	384	144	152	0,00	94,56	5,44	0,00
.....	Özel	10	311	176	184	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	27	383	192	200	0,00	0,02	99,98	0,00
.....	Özel	13	321	195	203	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	10	311	227	235	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	28	382	231	239	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	27	383	245	253	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	25	381	263	271	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	22	356	276	284	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	35	400	299	307	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	27	383	303	311	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	20	351	316	324	0,00	51,00	49,00	0,00
.....	Özel	20	352	331	339	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	13	321	350	358	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	14	322	353	361	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	17	341	359	367	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	22	356	400	408	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	10	311	415	423	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	27	383	435	443	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	13	321	464	472	0,00	100,00	0,00	0,00
.....	Özel	21	352	466	474	0,00	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	29	384	473	481	0,00	0,00	100,00	0,00

Açıklamalar

1 - Ekonomik Faaliyet Kodu:

2019 yılında kuruluşların ekonomik faaliyet kodları hem Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev. 2, 2020) hem de Birleşmiş Milletler-Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması'na (ISIC Rev. 2) göre verilmiştir. Kuruluşların ekonomik faaliyet alanları, Ekonomik Faaliyet Kodları tablosunda gösterilmektedir.

2 - Kamu / Özel Sıralaması:

Kuruluşların kamu ve özel kuruluş olma durumuna göre kendi grupları içindeki sıra numaraları bu sütunda belirtilmiştir.

3 - Genel Sıralama:

Kuruluşların ISO 500 içindeki sırasını göstermektedir.

4 - Sermaye Dağılımı:

Kuruluşların sermaye dağılımları yüzde olarak, kamu, özel yerli sermaye, yabancı sermaye ve halka açıklık ayrımına göre verilmiştir.

5 - Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşlar:

Bu bölümde ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde sıralamaya giren, fakat adlarının açıklanmasını istemeyen kuruluşlara ait sektör dağılımları, (-) olarak belirtilmiş, çalışmanın bütünlüğünü bozmamak için tabloya ayrıca eklenmiştir.

YORUMLAR

PROF. DR. METİN ERCAN

KÜRESEL TİCARETTE KORUMACILIĞIN
TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL ETKİLERİ

PROF. DR. ERHAN ASLANOĞLU

2019 YILINDA DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ
GELİŞMELER VE İSO 500'ÜN PERFORMANSI

FERDA BESLİ

YAŞANAN FİNANSAL ŞOKLARIN
İSO 500'ÜN MALİ YAPISINA ETKİLERİ

KÜRESEL TİCARETTE KORUMACILIĞIN TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL ETKİLERİ¹

Türkiye, stratejik konumuyla, küresel şirketler için alternatif bir yatırım ve lojistik merkezi haline gelebilir.

PROF. DR. METİN ERCAN
Boğaziçi Üniversitesi, İşletme Bölüm Başkanı

Küresel Güçlerin Tarihsel Süreci²

Tarihsel süreç içinde, ülkelerin GSYİH büyüme hızları arasındaki uzun vadeli farklılıklar, ülkeler arasındaki GSYİH büyüklük sıralamalarını değiştirmektedir. Rakiplerine göre hızlı büyüyen bazı ülkeler yeni küresel güçler olarak ortaya çıkarken, mevcut küresel güçlerden bazıları daha hızlı büyüyen küresel güçlerin gerisinde kalmaktadır.

Ekonomik, askerî, sosyal, siyasi koşullar, ülkelerin sergiledikleri gelişim ve bilinçli planlamaların; küresel güç olma sürecinde etkileri olmaktadır.

Küresel güç konumuna yükselen ülkelerin, diğer ülkeler ile kurdukları ticari ve ekonomik bağ ve işbirlikleri, bu ülkelerin ekonomik yükseliş süreçlerine önemli katkılar yapmaktadır.

Küresel ölçekteki bağların kalkınma üzerindeki etkilerinin yakın tarihteki en belirgin örneği, Çin'in 1978 sonrasındaki dışa açılım hamlelerinde gözlemlenmektedir. Çin'in 1978 sonrası reformlarının önemli bir ayağı olan 'uluslararasılaşma' (*internationalization*) süreci, ekonomik kalkınmaya ciddi katkılar yapmıştır.

¹ Prof. Dr. Metin Ercan ve Dr. Ali Coşkun tarafından hazırlanmıştır.

² Ercan, 2015: sayfa 15-26

Küresel bağların kuvvetlendirilmesi, ekonomi ve ticaret alanındaki bölgesel işbirliklerinin kurulmasıyla da mümkün olmaktadır. Örneğin, 1834'te kurulan Alman Gümrük Birliği *Zollverein*, işbirliği ve ekonomik entegrasyon üzerinden Almanya'nın ekonomik büyümesine önemli katkılar sağlamıştır (Olson 1982:5; Kennedy [1987] 1988:222; Veblen 1915:168-203; Frieden 2012:24; Tilly 2010:5-6; Fohlin [2006] 2007).³

1951'de Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (European Coal and Steel Community) ile başlayan Avrupa bölgesel işbirliğinin kapsamı genişletilmiş ve söz konusu işbirliği 1957'de 'Avrupa Ekonomik Topluluğu' (European Economic Community) halini almıştır. Bu oluşum, 1993'teki Maastricht Antlaşması ile 'Avrupa Birliği' (European Union) ismiyle ekonomik ve siyasi birliğe dönüşmüştür (WTO 2011:52). Avrupa entegrasyonu, Avrupa Birliği üyesi ülkelerinin toplam faktör verimliliğinin yükselişine katkıda bulunmuştur (Notaro 2002:23, 29; Europe Economics 2013:1).

Küresel Ticarete Korumacılık

Korumacılık, devletlerin çeşitli sebeplerle serbest ticaret ilkelerine kısıtlama getirdiği politikalara verilen genel isimdir. İlk etapta, savaşlar öncesi devletlerin kaynaklarını kontrol amacıyla getirdiği önlemlerle başlamış ve günümüzde gümrük vergileri ve kısıtlamalarıyla devam eden korumacılık anlayışı 19. yüzyıl Avrupası'nda genel anlamıyla bugünkü halini almıştır (Dent, 2020).

19. yüzyılda, Avrupa devletleri arasında serbest ticareti düzenleyen sözleşmeli tarife anlaşmaları Avrupa devletlerinin ticaret bakanları tarafından ortaklaşa olarak düzenlenmekte ve yürütülmekteydi. 1834 tarihinde Alman Gümrük Birliği'nin (*Zollverein*) kuruluşu ve 1860 tarihinde Birleşik Krallık ve Fransa arasında imzalanan Cobden-Chevalier Anlaşması, söz konusu tarife anlaşmalarının en önemli örnekleri olarak kabul görmektedir (Irwin, 1993).

Ekonomik krizler ile birlikte, serbest ticareti öne çıkaran politikalar yerini daha korumacı uygulamalara bırakmaktadır. Örneğin, Fransa tarafından getirilen ek vergilerden oluşan ve sıklıkla '1892 Meline Tariff' olarak da anılan tarife değişikliği o dönemlerde zorluk çeken yerel endüstri, tarım ve işgücü elemanlarını korumak amacıyla ortaya konulmuş korumacı bir tarife sistemidir. Zaman geçtikçe bu uygulama ile getirilen vergi artışları, diğer devletler tara-

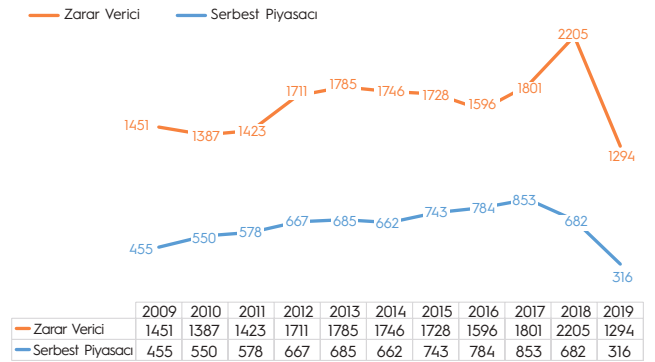
findan da uygulanmaya başlanmış ve korumacılık olgusu bu şekilde günümüze kadar gelmiştir (Golob, 1968).

Korumacı politikalar, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın (General Agreement on Tariffs and Trade [GATT]) İkinci Dünya Savaşının bitişinin ardından 1948 yılında imzalandığı tarihe kadar güçlü bir şekilde benimsenmiştir. Genel bir değerlendirme olarak, Avrupa devletlerindeki korumacı tavır, ekonomik buhran dönemlerinde iç piyasayı olası dumping etkileri karşısında korumak, milli savunma ihtiyacı duyulan dönemlerde olası mal ve hammadde fiyat dalgalanmalarının ortaya çıkaracağı tahribat ve zararları engellemek gibi nedenlerle ortaya çıkmıştır.

GATT'ın imzalanması ile başlayan dış ticarete şeffaflaşma ve engellerin kaldırılması yönündeki girişimler, 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün (World Trade Organization [WTO]) kurulmasıyla küresel olarak kabul görmüştür. Böylelikle serbest piyasa ve ticaret ilkeleri uluslararası düzeyde uygulanmaya başlamıştır (Love & Lattimore, 2009).

Serbest ticaret anlaşmalarının sayısı WTO'nun kurulmasıyla birlikte artmış ve kapsamı genişlemiştir. 1995 yılında yürürlükte olan 58 bölgesel ticaret anlaşması, bu dönemden sonra hızla artarak 2020 yılı itibariyle 302 sayısına ulaşmıştır.

TABLO 1 : DÜNYADAKİ TİCARET MÜDAHALELERİNİN ETKİ BAKIMINDAN DAĞILIMI

Dış ticarete müdahalelerle ilgili politika uygulama araçları arasında sübvansiyonlar, ihracat teşvikleri, gümrük tarifelerine müdahaleler, ticaret ile alakalı yatırım müdahaleleri, otomatik olmayan lisanslamalar ve kotalar ve doğrudan yabancı yatırım düzenlemeleri bulunmaktadır (Global Trade Alert [GTA] , 2020).

Bu müdahaleleri, serbest piyasacı (*liberalising*) ve zarar verici (*harmful*) olarak tanımlayan GTA'ya göre, dünya ticaretine yapılan zarar verici müdahalelerin sayısı 2018 yı-

³ Prusya'nın lideri olduğu *Zollverein* birliğine, 1834-1854 arasında Hesse, Bavyera, Wuerttemberg, Saksonya, Baden, Nassau, Frankfurt, Braunschweig, Lüksemburg, Hannover ve Oldenburg dâhil olmuştur (Ploeckl 2009:5)

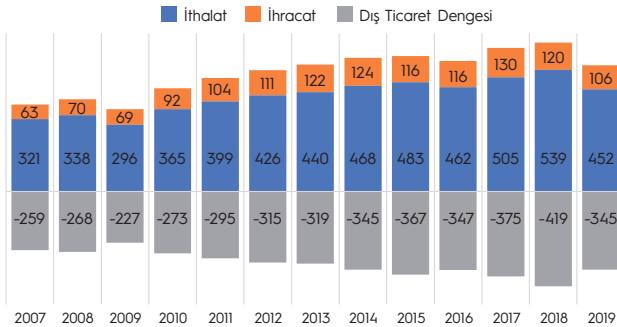
linda 2205 ve 2019 yılında ise 1294 olarak gerçekleşmiştir. Yine aynı dönemde, serbest piyasacı müdahalelerin sayısı 682'den 316'ya düşmüştür (Tablo 1).

2018 yılından itibaren korumacı müdahalelerin toplam müdahaleler içindeki payı artış göstermektedir. Yine GTA'ya göre, Ocak 2018 ile Temmuz 2020 arasında Çin tarafından ABD'ye uygulanan zarar verici müdahalelerin sayısı 283, ABD tarafından Çin'e uygulanan zarar verici müdahalelerin sayısı 243'tür.

Çin ve Amerika Ticaret Savaşları

Çin-ABD ticari savaşının aşamaları incelendiğinde, 2016 ABD Başkanlık seçimi boyunca ABD'nin Serbest Ticaret Anlaşmalarından (STA) büyük zarar gördüğü fikrini işleyen Trump, ABD Başkanı olduktan sonra Çin ile ABD arasındaki dış ticaret istatistiklerinin ciddi anlamda ABD'nin aleyhine oluştuğunu gündeme getirmiş ve buna çözüm olarak Çin ile yapılan ticarete birtakım kısıtlamalar uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.

TABLO 2: ABD-ÇİN DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ

Kaynak: United States Bureau of Census (2020).

ABD'nin Çin ile dış ticarete uzun yıllardır giderek artan bir seviyede verdiği dış ticaret açığı 2018 yılında 419 milyar USD ile tepe noktasına ulaşmış ve 2019 yılında 74 milyar USD'lik bir azalmayla 345 milyar USD seviyelerine gerilemiştir. Buna istinaden Trump, 'Önce Amerika' sloganı çerçevesinde ithal ürünler yerine yerli üretimi teşvik çağrısında bulunmuş ve Çin ile olan ticareti düzenlemek amacıyla yeni yaptırımları gündeme getirmiştir.

ABD tarafından Şubat ve Mart 2018'de yürürlüğe sokulan ve güneş panelleri, çelik ve alüminyum gibi ürünleri kapsayan birinci dalga tarife zamlarının ardından ABD Başkanlık makamı tarafından uluslararası ticarete aykırı, ayrımcılık yapan uygulamalarla alakalı olarak 1974 tarih-

li ABD Ticaret Yasasının 301. maddesi kapsamında dört farklı liste oluşturulmuştur.⁴ Bu listelerden 2018 Temmuz ayında yayınlanan Liste I, 34 milyar USD ithalat değerinde, 2018 Ağustos ayında yayınlanan Liste II, 16 milyar USD ithalat değerinde, 2018 Eylül ayında yayınlanan Liste III, 200 milyar USD ithalat değerinde ve son olarak 2019'un Eylül ayında Liste IV, 300 milyar USD ithalat değerindeki ürünleri kapsamaktadır. Liste I ve Liste II'deki ürünlere yüzde 25 oranında ilave gümrük vergisi eklenmesi öngörüldükçe, Liste III'teki ürünlere yüzde 10, Liste IV'teki ürünlere ise yüzde 25'e kadar ilave gümrük vergisi eklenmiştir. Buna karşılık vermek üzere, Çin yönetimi de benzer ilave yaptırımları devreye sokmuştur.⁵

Çin ile ABD arasındaki ticaret savaşları, Ocak 2020'de imzalanan 'Birinci-Aşama Ticaret Anlaşması' ile kısmen çözülmüştür. Fikri mülkiyet hakları, gıda ürünleri, finansal hizmetler gibi alanlarda ABD lehine düzenlemeler yapılmış, ve Çin ABD'den 2017 yılına kıyasla 200 milyar USD'lik ilave ithalat yapmayı taahhüt etmiştir. Buna karşılık ABD Yönetimi, Liste IV kapsamında bulunan ve ithalat değeri 300 milyar USD olarak belirlenen ürünler için ilave olarak getirilen yüzde 15'lik gümrük vergisini yarı yarıya azaltmıştır. (Politi, 2020).

Ayrıca ABD Yönetimi, NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) anlaşmasını yürürlükten kaldırmış ve 1 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla USMCA (ABD, Meksika, Kanada Ticaret Anlaşması) isimli yeni bir ticaret anlaşması taraflar tarafından kabul edilmiştir.⁶

ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu'nun (USITC) yaptığı modelleme çalışmalarına göre, yeni oluşturulan USMCA'nın ABD GSYH'sini reel olarak 68.2 milyar USD artırması ve 176,000 kişilik istihdam artışını sağlaması öngörülmektedir (Shikher ve Torsekar, 2019).

Trump Yönetiminin Trans-Pasifik Ortaklığı'ndan ayrılması, Serbest Ticaret Anlaşmalarına (STA) olan güven iklimini zedelemiş ve korumacılık fikrinin iyiden iyiye güçlenmesine zemin hazırlamıştır.⁷

⁴ International Trade Administration: https://legacy.trade.gov/mas/ian/tradedisputes-enforcement/tg_jan_002100.asp#:~:text=Section%20301%20of%20the%20Trade,to%20U.S.%20goods%20and%20services.

⁵ Peterson Institute for International Economics: <https://www.piie.com/research/piie-charts/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>

⁶ Office of the United States Trade Representative: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement/fact-sheets/modernizing>

⁷ Presidential Memoranda: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-regarding-withdrawal-united-states-trans-pacific-partnership-negotiations-agreement/>

Türkiye'de Korumacılık ve Serbest Ticaret

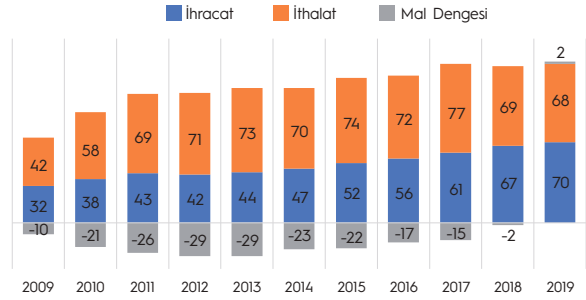
Cumhuriyet sonrasında Türkiye ekonomisinde korumacılık akımları, farklı seviyelerde görülmüştür. Cumhuriyetin kuruluşundan 1929 Büyük Ekonomik Buhran dönemine kadar, liberal ekonomik modeller denenmiştir. Ülkedeki sermaye birikiminin yetersizliği başta olmak üzere birçok farklı nedenle, liberal ekonomik modeller zamanla yerini devletçilik anlayışına bırakmış ve ithal ikameci anlayışlar doğrultusunda düzenlenen sanayi planları ile Türkiye ekonomisinin güçlendirilmesine çalışılmıştır. 50'li yıllarda çok partili demokrasi uygulamaları ile birlikte tarım sanayi özelinde; özel sektörü öncülleyen, daha liberal politikalar gündeme gelmiştir. 60'lı yıllar ve Devlet Planlama Teşkilatının kuruluşu ile daha kontrollü bir ithal ikameci bir politika benimsenmiştir. Türkiye, 70'li yılların ortalarından itibaren özellikle 1973 yılında yaşanan petrol krizinin etkisiyle ithalat alanında ciddi sorunlarla karşılaşmıştır. 80'li yıllardan itibaren Türkiye, istikrarlı olarak serbest ticarete yönelen politikalar izlemektedir (Eker, 1993).

Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) arasındaki dış ticaret ilişkilerinin ana çerçevesi AB Gümrük Birliği ile şekillendirilmiştir. Bu süreç, Türkiye'nin 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) üyelik başvurusu ile başlamıştır. 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Antlaşması imzalanmış ve 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe giren bu antlaşma ile Türkiye AET'nin bir üyesi olmuştur. 1971 yılında AET üyeliği kapsamında, Gümrük Birliği çerçevesindeki sanayi mallarının gümrük vergisi oranları, AET tarafından Türkiye lehine sıfırlanmıştır. Sürecin sonucunda Türkiye 1995 yılında AB Gümrük Birliği'ne kabul edilmiş ve bu birlik 1 Ocak 1996'da Türkiye'yi de kapsayacak şekilde genişlemiştir (Seymen ve Bilici, 2009:1-14).

Gümrük Birliği, Türk üretim sektörü üzerinde rekabetçi bir baskı oluşturmuş ve üretim sektörünün daha üretken olmasını zaruri kılmıştır. Bu bağlamda Gümrük Birliği'nin Türk ekonomisinin küresel anlamda rekabetçi olabilmesinde doğrudan katkıda bulunduğu söylenebilir. Ancak, AB-Türkiye dış ticareti genel itibarıyla Türkiye aleyhine olmuş ve Türk üreticileri kendilerinden teknolojik olarak üst seviyede olan Avrupalı şirketler ile doğrudan rekabete girmek durumunda kalmışlardır (Yılmaz, 2011:235-249).

Türkiye'nin AB Gümrük Birliği üyelerinden yaptığı ithalatın, 2009-2017 yılları arasında AB Gümrük Birliği üyelerine yaptığı ihracattan kayda değer bir seviyede daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 3). 2018 yılında mal dengesi sıfıra yaklaşırken, 2019 yılında da 2 milyar Euro'luk bir fazla oluşmuştur.

TABLO 3: TÜRKİYE'NİN AB ÜYELERİYLE MAL DENGESİ İSTATİSTİKLERİ (MİLYAR EURO)

Kaynak: AB'nin Türkiye'yle Ticareti Konulu Avrupa Komisyonu Raporu (2020).

Önümüzdeki Dönemde Küresel Ticaretin Gelişimi ve Türkiye İçin Bazı Öneriler

Tarihsel olarak, ekonomik krizler sonrasında özellikle gelişmiş ülkeler, ekonomik büyümeyi canlandırmak, yerel istihdamı ve uluslararası rezervleri muhafaza etme gibi nedenlerle, küresel ölçekte serbest ticaretten uzaklaşmakta ve dış ticarete korumacılığa yönelmektedir.

Çin ve Amerika arasında 2018'de başlayan ve 2020 başında kısmen çözülen ticaret savaşlarının, pandemi sonrasında tekrar tetiklenmesi beklenmektedir. Bu durumun diğer ülkelere sıçrama ve küresel ekonomiyi olumsuz etkileme riski yüksektir. Türkiye açısından, bu durum hem bir risk hem de bir fırsattır.

Türkiye'nin yaptığı ihracatın ülkelere dağılımı incelendiğinde; yapılan ihracatın önemli bir bölümünün AB ülkeleri ve ABD'ye yapıldığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, ABD ve AB ülkelerindeki ekonomik sıkıntılar, Türkiye'yi de olumsuz etkileyecektir.

Birleşik Krallık, Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ikinci ülkedir. Birleşik Krallık, hükümetinin Brexit planları çerçevesinde 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla AB Gümrük Birliğini terk edecektir. Dolayısıyla, İngiltere'nin AB Gümrük Birliğinden çıkışıyla Türkiye'den İngiltere'ye ihraç edilecek ürünler için, en kısa zamanda bir Serbest Ticaret Antlaşması akdedilmelidir. Aksi durumda, Türkiye'den yapılacak ihracat, gümrük vergileriyle ve İngiliz hükümetinin alacağı olası koruyucu tedbirler ile karşı karşıya kalacaktır.

Tüm risklerin yanında, özellikle pandemi sonrası önemli bazı fırsatlar da söz konusudur. Küresel tedarik zincirleri, özellikle üretim konusunda, az sayıdaki ülkeye bağımlı

olmanın riski ile karşı karşıya gelmiştir. Krizin bitmesiyle beraber, bu durumdan olumsuz olarak etkilenen birçok gelişmiş ülke, stratejik olarak kabul edecekleri özellikle sağlık sektörü gibi sektörlerinin tedarik zincirlerinin taşınması için özel teşvikler verecektir.

Bu muhtemel gelişme, Türk şirketleri için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türkiye, stratejik konumuyla, küresel şirketler için alternatif bir yatırım ve lojistik merkezi haline gelebilir.

Ayrıca pandemi sonrası; Türk şirketleri, gelişmiş ülkeler tarafından üretim merkezlerinin kendi ülkelerinde kurulması ya da mevcut fabrikalarının transfer edilmesi için verilecek yatırım teşviklerinden ve finansman kolaylıklarından yararlanabilir. Böylece Türk şirketleri, gelişmiş ülkelerde imalat sektörüne doğrudan giriş yapabilir.

Küresel ekonomik sistemde, katma değer önemli bir bölümü ürünün tasarlandığı bilgi-yoğun olan ilk safhada gerçekleşmekte ve ürünün yapıldığı ülkeye değil, tasarlandığı ülkeye akmaktadır. Dolayısıyla, 'Made in Turkey' ile beraber 'Made by Turkey' ya da 'Designed by Turkey' anlayışı benimsenmelidir.

Üretilen katma değer diğer şirket ve ülkeler arasındaki dağıtımında kilit rol oynayan ve katma değer paylaşımında adeta 'suyun başında' olan odak (*focal*) şirketler bulunmaktadır. Bu durum, pandemi sonrasında da değişmeyecektir. Odak şirketler yine üretim ve dağıtım kararlarını nihai olarak kendileri vereceklerdir.

Türk şirketlerinin, stratejik ağırlara ve odak şirketlere dahil olmaları, rekabetçiliklerini artıracak ve küresel değer zincirinden daha fazla katma değer elde etmelerini sağlayacaktır.

Türkiye'nin rekabetçiliğinin artırılması için gerekli donanım ve yazılım harcamalarının yerel ve uluslararası odak şirket yapısı içinde bulunan Türk kurumlarına yönlendirilmelidir.

Sözün özü, Türk şirketleri şirket bazında uluslararasılaşma (*enterprise internationalization*) sürecine dahil olmalıdır. Birçok ülke, üretim ve ticaretin çok uluslu firmalar tarafından kontrol edilmeye başlaması ile, kendi ulusal şirketlerini çok uluslu firma statüsüne kavuşturmak için özel destekler vermektedir.

Uluslararasılaşma sürecinde, sektör ve hedef şirketleri tespit edecek, işbirliği yöntemlerini belirleyecek ve finans kaynağı bulunması gibi görevleri üstlenecek ve koordine edecek bir kurum gerekecektir.

Referanslar

- Dent, C. (2020). Brexit, Trump and trade: Back to a late 19th century future?. *Competition & Change*, 24(3-4), 338-357. doi: 10.1177/10245294202912481
- Eker, M. (2020). Çok Taraflı Ticaret Sistemi, Yeni Korumacılık ve Türkiye. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Ercan, M. (2015). Türkiye Küresel Büyüme Modeli: Küresel Ekonomik Statüko-ya Teslim Olmamak İçin Finans Kaynağı Önerileri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, ISBN: 9789755183749
- European Commission. 2020. European Union, Trade in goods with Turkey (https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_turkey_en.pdf).
- Europe Economics. 2013. Optimal Integration in the Single Market: A Synoptic Review (https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/224579/bis-13-1058-europe-economics-optimal-integration-in-the-single-market-a-synoptic-review.pdf).
- Global Trade Alert. (2020). <https://www.globaltradealert.org/>
- Golob, E. (1968). *The Méline tariff*. New York: AMS Press.
- International Trade Administration: (https://legacy.trade.gov/mas/ian/trade-disputes-enforcement/tg_ian_002100.asp#:~:text=Section%20301%20of%20the%20Trade,to%20U.S.%20goods%20and%20services)
- Irwin, D. Multilateral and bilateral trade policies in the world trading system: an historical perspective. [S.l.]: [s.n.]
- Love, P., & Lattimore, R. (2009). *International trade*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Notaro, G. 2002. European Integration and Productivity: Exploring the Gains of the Single Market. *London Economics çalışma makalesi* (<http://www.londecon.eu/le/publications/pdf/EU%20integration%20and%20productivity.pdf>).
- Office of the United States Trade Representative: (<https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement/fact-sheets/modernizing>)
- Olson, M. 1982. *The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation and Social Rigidities*. ABD: Yale University Press, ISBN: 9780300030792.
- Peterson Institute for International Economics: (<https://www.piie.com/research/piie-charts/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>)
- Ploeckl, F. 2009. *The Zollverein and formation of a Customs Union*. Oxford University Discussion Papers in Economic and Social History No:84 (<http://www.nuff.ox.ac.uk/economics/history/Paper84/ploeckl84.pdf>).
- Politi, (2020, 16. Ocak) What's In the US-China "phase one" Trade Deal. *Financial Times* <https://www.ft.com/content/a01564ba-37d5-11ea-a6d3-9a26f8c3c3ba4> adresinden erişildi.
- Presidential Memoranda: (<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-regarding-withdrawal-united-states-trans-pacific-partnership-negotiations-agreement/>)
- Presidential Memorandum Regarding Withdrawal of the United States from the Trans-Pacific Partnership Negotiations and Agreement. (2020). (<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-regarding-withdrawal-united-states-trans-pacific-partnership-negotiations-agreement/>)
- Shikher, S., & Torsekar, M. (2019). U.S.-Mexico-Canada Trade Agreement: Likely Impact on the U.S. Economy and on Specific Industry Sectors. Washington DC: United States International Trade Commission.
- United States-Mexico-Canada Trade Fact Sheet Modernizing NAFTA into a 21st Century Trade Agreement. (2020). (<https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement/fact-sheets/modernizing>)
- WTO. 2011. *World Trade Report 2011: The WTO and preferential trade agreements: From co-existence to coherence* (http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report11_e.pdf).
- Yılmaz, K. (2011). The EU-Turkey Customs Union Fifteen Years Later: Better, Yet not the Best Alternative. *South European Society and Politics*, 16(2), 235-249.

2019 YILINDA DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER VE İSO 500'ÜN PERFORMANSI

İSO 500'ün makro performansı Türkiye ortalamasının bir miktar üzerinde olmakla birlikte, yatırım ve verimlilik artışı açısından zorluklara işaret etmektedir.

2018 yılında yavaşlamaya başlayan dünya ekonomisinin büyüme hızındaki düşüş 2019 yılında daha da hızlandı ve küresel büyüme hızı 2009 yılından bu yana ilk kez yüzde 3'ün altına inerek yüzde 2,9 olarak gerçekleşti. Küresel ekonomi için yüzde 2,5 ve altı resesyon anlamına gelir. 2019 yılının genelinde küresel ekonomiyi böyle bir noktaya yaklaştıran ana unsur, 2018 yılında başlayan ve temelde ABD ile Çin arasında olan ticaret savaşının artarak devam etmesidir.

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde büyüme 2019 yılı başındaki beklentilerin oldukça altında gerçekleşti. Yüzde 2,9 büyümesi beklenen ABD yüzde 2,3'e geriledi. Oransal olarak daha büyük kayıp Euro bölgesin-

PROF. DR. ERHAN ASLANOĞLU
Piri Reis Üniversitesi / Ekonomi ve Finans Bölümü

de gerçekleşti. Yüzde 2'lere yakın büyümesi beklenen bölge ekonomisi, yüzde 1,2'lere geriledi. Gelişmekte olan ülkeler arasında en büyük kayıp Hindistan'da ortaya çıktı. Yüzde 7'lerin üzerinde beklenen büyüme yüzde 5'lerin altına gitti. Aslında, küresel ekonomideki büyüme sıkıntısı 2019 yılının başından itibaren ortaya çıktı. Vurgulandığı gibi bunun en büyük nedeni de ticaret savaşının artan ivmesi oldu.

Küresel Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerindeki düşüş, gelmekte olan yavaşlamayı birçok açıdan gösteriyordu. 2020 Kasım'da seçime gidecek olan ABD'de ekonominin daha olumsuz gitme riski Başkan Trump'ın ticaret savaşına ara verme istekliliğini

arttırdı. Özellikle Haziran 2019 tarihindeki G-20 toplantısıyla beraber ABD ile Çin arasında “birinci faz” anlaşma olasılığı belirdi. Trump’ın bunu hızla sonuçlandırma isteğine rağmen Çin’in işi ağırdan alması süreci 2020 yılı Ocak ayına kadar sarkıttı.

Anlaşma belirsizliğinin sürekli gündemde kalması dünya ekonomisindeki toparlanmayı engelledi ve 2019 yılındaki büyüme kayıplarını arttırdı. Ortadoğu, Doğu Akdeniz ve Hong Kong’da yaşanan siyasi ve jeopolitik gelişmelerin yarattığı belirsizlikler de büyüme ve emtia fiyatlarının oynaklığı üzerinde etkili oldu.

Son yıllarda olduğu gibi küresel borçluluk artmaya devam etti ve 260 trilyon dolar seviyesini geçti. Artan borçluluk büyümedeki yavaşlamayla birleşince risk algısı da genellikle yüksek seyretti. Sermaye hareketleri daha çok güvenli limanlara yönelirken, altın fiyatları da ons fiyatı olarak yükselişini sürdürdü.

2019 yılında küresel ekonomide öne çıkan önemli gelişmelerden birisi de kısa ve orta vadeli riskler konusunda iklim meselesinin ön plana çıkmasıdır. Davos zirvesinden Birleşmiş Milletler toplantılarına kadar iklim değişikliği öncelikli konular arasına girmeyi başardı. Kamuyu gündeminde de ciddi yer edinen konu, dünyanın birçok ülkesinde de sokak hareketlerine yol açtı.

Türkiye ekonomisi 2018 yılının Ağustos ayında yaşanan türbülansın etkisiyle döviz kurlarında sert bir artışla karşılaştı. Bu türbülans sonucu büyüme 2018 yılının son çeyreğinde negatif bölgeye geçerken, enflasyon yüzde 25'lere kadar sıçradı.

Ekonomideki daralma 2019 yılının ilk çeyreğinde sırasıyla yüzde 2,3 ve 1,6 olarak gerçekleşti. Faiz oranlarının yüzde 20'nin üzerinde olması, yerel seçimlerin yarattığı ve İstanbul seçimlerinin yenilenmesiyle uzayan belirsizlik, daralmanın devam etmesinde önemli etkenler oldu.

Dünya Ekonomisi Büyüme Oranları (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-T	2020-T	2021-T
Dünya	5,6	3,0	-0,1	5,4	4,3	3,5	3,5	3,6	3,4	3,4	3,8	3,6	3,3	3,6	5,4
ABD	1,9	-0,1	-2,5	2,6	1,6	2,2	1,8	2,5	2,9	1,6	2,2	2,9	2,3	1,9	4,5
Euro Bölgesi	3,1	0,5	-4,5	2,1	1,6	-0,9	-0,2	1,4	2,1	2,0	2,4	1,8	1,3	1,5	6,0
Japonya	1,7	-1,1	-5,4	4,2	-0,1	1,5	2,0	0,4	1,2	0,6	1,9	0,8	1,0	0,5	2,4
Afrika	5,1	4,6	0,8	4,9	4,4	4,9	2,4	2,7	2,5	5,3	1,8	1,4	1,3	3,2	3,4
Orta Doğu	6,7	5,8	3,8	7,1	5,3	4,7	5,2	5,1	3,2	1,4	2,9	3,0	3,5	3,7	3,3
Brezilya	6,1	5,1	-0,1	7,5	4,0	1,9	3,0	0,5	-3,5	-3,3	1,1	1,1	2,1	2,5	3,6
Rusya	8,5	5,2	-7,8	4,5	5,1	3,7	1,8	0,7	-2,5	0,3	1,6	2,3	1,6	1,7	4,1
Çin	14,2	9,6	9,2	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	6,8	6,6	6,3	6,1	8,2
Hindistan	9,8	3,9	8,5	10,3	6,6	5,5	6,4	7,4	8,0	8,2	7,2	7,1	7,3	7,5	6,0
Türkiye	5,0	0,8	-4,7	8,5	11,1	4,8	8,5	5,2	6,1	3,2	7,4	2,6	-2,5	2,5	5,0

Kaynak: IMF, World Economic Outlook Update, Haziran 2020.

Yılın ikinci yarısında hem baz etkileri hem de seçimler sonrası ötelenen talebin devreye girmesi ve bunun kredi büyümesiyle desteklenmesi, üçüncü ve dördüncü çeyreklerde büyümeyi sırasıyla yüzde 1 ve 6 seviyelerine taşıdı ve yılın tamamı yüzde 0,9 ile tamamlandı. Sanayi sektörünün büyüme hızı ise yüzde 0,2 oldu. Sektörün GSYİH içerisindeki payı 2018 yılında olduğu gibi yüzde 22,3 olarak gerçekleşti.

2018 yılında döviz kurlarında yaşanan şokun ardından 2019 yılında genel olarak yatay bir seyir izlendi, ortalama dolar kuru 5,60 civarında seyretti. Hem kurların yatay seyri, hem düşük talep hem de baz etkisiyle enflasyon düşüşe geçti ve TÜFE enflasyonu yılı yüzde 11,9 seviyesinde tamamladı.

Bu seyir Merkez Bankası'nın (TCMB) hızlı faiz indirimlerini de beraberinde getirdi. Faizlerdeki düşüş de tekrar büyüme sürecine geçişte önemli bir faktör oldu.

2018 yılında TL'de ortaya çıkan değer kaybı, 2019 yılı içerisinde ihracat ve turizm gelirlerine katkı sağlamaya devam etti. Bavul ticareti dahil ihracat gelirimiz 182 milyar dolara çıkarken, turizm geliri 30 milyar doları buldu.

İhracatın yüzde 94,2'si imalat sanayi ürünlerinden gerçekleşti. Ekonomideki yavaşlamayla ithalat giderleri de düşünce cari işlemler hesabında 8,7 milyar dolarlık fazlaya ulaşıldı. Büyüme kompozisyonunda uzun süre sonra dış talep ön plana çıktı.

Bu çerçevede Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500)'ün 2019 temel göstergelerine baktığımızda, kamu kuruluşu sayısının 2018 yılına göre bir tane azalarak 8'e gerilediğini izliyoruz.

Sanayi üretiminin hemen hemen reel büyüme göstermediği bir yılda İSO 500'ün üretimden net satışlarını yüzde 16,4 arttırdığını ve bunun kamu ve özel kuruluşlarda yakın oranlarda gerçekleştiğini görüyoruz.

Bu oran, yüzde 34,5 olarak gerçekleştiği 2018 yılına göre önemli bir gerilemeye işaret ediyor. Aynı zamanda, 2018 yılında enflasyondan arındırılmış rakamlarla yüzde 11,8

olan reel artışın 2019 yılında gerileyerek yüzde 4,1 olduğu görülüyor. Satışlardaki gerilemenin kârlılığa da olumsuz yansıdığı anlaşılıyor.

İSO 500'ün operasyonel kârlılığını gösteren faiz, amortisman ve vergi öncesi karı/zararı (FAVÖK) önceki yıla göre yüzde 8,1 gerilemiş bulunuyor. Düşüş reel olarak yüzde 17,8 olarak gerçekleşmiş durumda.

Son yıllarda güçlü bir şekilde artan ve firmaların faaliyetlerine daha çok odaklandığını gösteren bu verinin düşüşü, firmaların 2019 yılında alternatif maliyetlerdeki artış nedeniyle de ana faaliyet dışı alanlarla ilgilenmek durumunda kaldığını gösteriyor.

FAVÖK oranındaki düşüşün özel firmalarda olduğunu, kamu firmalarının ise yüzde 42,2 gibi önemli bir artış kaydettiğini belirtmemiz gerekiyor. Diğer taraftan, firmaların dönem kâr zararı nominal olarak yüzde 3, reel olarak yüzde 13,3 gerilemiş durumda.

Bu veriler önceki yıllara göre ciddi bir kayıp anlamına geliyor. 2018 yılının son çeyreğine doğru ortaya çıkan kur artışının, 2019 yılında ortalama maliyetleri ciddi biçimde artırarak bu tablonun ortaya çıkmasının bir nedeni olduğunu düşünüyoruz.

2018 yılında yaşanan türbülansın da etkisiyle İSO 500'ün özkaynaklarında yüzde 10,1 nominal bir artış olmuş fakat yüzde 8,5 gibi reel bir gerileme yaşanmıştı. 2019 yılında firmaların özkaynaklarını bir miktar güçlendirmeye çalıştığını ve burada yüzde 14,1 nominal bir artış olduğunu izliyoruz. Veriyi enflasyondan arındırdığımızda yüzde 2'lik reel bir artış ortaya çıkıyor. Kaybın bir miktar telafi edildiği görülüyor. Bunu olumlu bir gelişme olarak görmek gerekiyor.

2019 yılında da toplam borçluluk artışının hem nominal hem de reel anlamda devam ettiği görülüyor. 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 31,8 artan toplam borçlar, reel olarak yüzde 9,6 artış göstermişti. 2019 yılında da toplam borçların yüzde 21,5 arttığını, reel artışın ise yüzde 8,7 olduğunu görüyoruz.

Borçların vadesine baktığımızda 2018 yılında kısa vadeli borçlar daha hızlı artarken 2019 yılında uzun vadeli borçların daha hızlı arttığını izliyoruz. 2019 yılında kısa vadeli borçlar yüzde 18 artış gösterirken uzun vadeli borçlar yüzde 27,3 artış gösteriyor ve burada mali borçların ağırlıklı olduğu görülüyor. Türkiye ekonomisinin genel borç yapısında da kısa vadeli borçlar biraz azalırken uzun vadeli borçlar artışını sürdürüyor. Bu anlamda uyumlu bir seyir söz konusu.

İSO 500'ün toplam borçlarının toplam aktiflerine oranı 2018 yılındaki yüzde 67 değerinden yüzde 68,4 değerine çıkıyor. Benzer şekilde, toplam borçların özkaynaklara oranı 2017 yılında yüzde 169,9 iken bu oran 2018 yılında yüzde 203,4 oluyor. 2019 yılında ise artışını sürdürerek yüzde 216,6 seviyesine geliyor.

Yüksek enflasyon ve büyümedeki yavaşlama bu oranları yükseltiyor. Sanayi üretiminin büyümediği, reel satış artışının yavaşladığı, kârlılığın reel olarak düştüğü bir ortamda borçların reel anlamda artmaya devam etmesi firmaların faaliyetlerini zorlayan, risklerini arttıran bir unsur olmaya devam ediyor.

İSO 500'ün aktif toplamının yüzde 19,1 arttığını ve oranların duran ve dönen varlıklarda hemen hemen aynı oranda olduğunu görüyoruz. Aktif toplamındaki büyümenin reel anlamda bir önceki yıla göre daha iyi olduğunu ve yüzde 6,5 olarak gerçekleştiğini izliyoruz. Fakat bu oran borçluluktaki reel artışın altında kalırken, firmaların borçlanmayla toplam varlıklarını büyütmede zorlandığı anlaşılıyor.

İSO 500'ün ücretle çalışan sayısı 2019 yılında yüzde 0,9 artış göstermiş durumda. Bu veri kamu kuruluşlarında yüzde 5,6 azalmaya işaret ederken, özel sektör kuruluşlarında yüzde 1,3 artış gözleniyor. Türkiye genelinde 658 bin, sanayi genelinde 113 bin istihdam kaybının gerçekleştiği bir yılda İSO 500'ün az da olsa istihdama katkı sağladığı görülüyor.

Türkiye ihracatının dolar bazında yüzde 2,2 büyüdüğü bir yılda İSO 500'de yer alan özel kuruluşların ihracatını yüzde 2,7 arttırdığını, kamu kuruluşlarının ise yüzde 16,8 kayıp yaşadığını izliyoruz.

TL için reel kur endeksinin düşük seyrine rağmen ticaret savaşı ile daralmaya başlayan küresel ticaret hacminin Türkiye ihracatına da yansdığı görülüyor.

Üretim faktörlerinden ücret ve sermayeye yapılan ödemeler kullanılarak hesaplanan net katma değer 2019 yılında yüzde 27,9 artış gösterdiğini izliyoruz. Bir önceki yıl aynı oran yüzde 2,9 olarak gerçekleşmişti.

Sonuç olarak, 2019 yılının ilk yarısını içeride seçim belirsizliği ile geçiren, dışarıda da ticaret savaşının olumsuz etkisiyle yüzde 0,9 büyüme gösteren Türkiye ekonomisi, son iki yılı yüzde 1,8 gibi ortalama bir büyüme ile geçirdi. Tarihsel ortalamaların altında olan bu büyüme hızının İSO 500'ün satış ve kârlılık rakamlarında reel artışları yavaşlattığını, hatta küçülmelere yol açtığını görüyoruz.

Firmaların satış ve kârlılık oranları, yakın gelecekteki yatırım kararları ve dolayısıyla ülkenin verimlilik artışı için önemli belirleyiciler arasındadır. Bu çerçevede, İSO 500'ün makro performansı Türkiye ortalamasının bir miktar üzerinde olmakla birlikte, yatırım ve verimlilik artışı açısından zorluklara işaret etmektedir.

Borçluluktaki artışın devam etmesi finansman güçlüklerini artırmakta ve maliyetlerini olumsuz etkilemekte, alternatif maliyetlerin artmasıyla firmaların ana faaliyetlerine yoğunlaşmasının önüne engel çıkarmaktadır.

Tüm bu güçlüklerle rağmen, İSO 500'ün üretimden satışlarını, brüt ve net katma değerleri ile ihracatlarını reel olarak arttırmaya devam etmeleri, esneklik ve rekabet güçlerini göstermek açısından önemlidir.

Bu doğrultuda, sektörün özkaynaklarını istikrarlı bir şekilde büyüttüğü, kârlılığını arttırdığı, uzun vadeli ve daha düşük maliyetli finansman araçlarını kullanabildiği bir ortama ihtiyaç devam ediyor.

Güçlü, ihracata dayalı sürdürülebilir büyüme bu ortamı oluşturmaya büyük katkı sağlayabilir. Yüksek teknolojiye dayalı daha sofistike ürünlerin ülkemizin dünyada en çok ihracatçı içinde olduğu ürünler listesine girmesi, arzulananan sıçrama için önemli bir role sahip olacaktır.

YAŞANAN FİNANSAL ŞOKLARIN İSO 500'ÜN MALİ YAPISINA ETKİLERİ

Türk lirasının dolar ve Euro karşısında yaşadığı değer kaybı, şirketlerin mali yapısını bozmuştur ve bozmaya devam etmektedir.

FERDA BESLİ
İSO Danışmanı

2019 yılında Türkiye gayrisafi yurtiçi hasılası (GSYH) 4,2 trilyon TL seviyesinde gerçekleşmiş ve reel olarak %0,9 büyümüştür. Aynı dönemde dünyada büyüme yüzde 2,9 olarak gerçekleşirken, Avrupa Birliği yüzde 1,3, Çin yüzde 6,1 ve ABD yüzde 2,3 büyümüştür. Bu dönemde ülkemizin ihracatı 2018 yılına göre %2,1 oranında artarak 171 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2019'da cari işlemler hesabı turizm ve hizmet gelirlerinin etkisiyle 1,6 milyar dolar fazla vermiştir. Söz konusu yılda İSO 500'ün Türkiye ihracatındaki payı yüzde 43 olmuştur.

Bu yazıda, 2019 yılında yaşanan ekonomik koşulların Türkiye ekonomisinin lokomotifini oluşturan İSO 500'ün finansal yapıları üzerindeki etkileri geçtiğimiz yıllarla karşılaştırılarak analiz edilmektedir.

2019 yılında net satışlar reel olarak büyümedi.

İSO 500'ün 2019 yılı performansı incelendiğinde, net satışların önceki yıla göre daha düşük oranda arttığı gözlemlenmektedir. 2018'de 987 milyar TL olan net satışlar 2019'da yüzde 16'lık bir büyüme ile 1.144 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2019'da yıllık enflasyonun yüzde 11,84, 12 aylık ortalama enflasyonun yüzde 15,18 olarak gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda net satışların reel olarak büyümediği söylenebilmektedir. Net satışlardaki reel büyümenin zayıflığı net satış karlılığını, dolayısıyla özkaynakların karlılığını, aktif içindeki payını ve firmaların serbest nakit akışını da olumsuz yönde etkilemiştir.

Söz konusu yılda firmaların serbest nakit akışı (free cash flow / FCF), eksi 7 milyar TL'dir. 2019 yılında ödenmesi gereken 36 milyar TL faiz için de borçlanılmak zorunda kalmıştır. Satış ve dolayısıyla karlılıkta meydana gelen azalma, şirketlerin mali yapılarını da olumsuz etkilemiştir.

Maliyet yapısına odaklanılmalı.

Diğer taraftan karlılık analizi yaptığımızda, 2017 ve 2018 yıllarında yüzde 17 olan brüt kar marjının 2019 yılında 200 baz puan gerileyerek yüzde 15'e düştüğü görülmektedir. 2019 yılında satışlar yüzde 16 artarken, satılan malın maliyeti kalemi yüzde 19,2 ile net satışların ve enflasyonun üstünde bir artış göstermiştir.

2019 yılında asgari ücret artışının yüzde 26, 2018 yılında yıllık enflasyonun yüzde 20,3 olarak gerçekleşmesi, 2019 yılı personel maaş artışlarını belirlemiştir. Sanayi kuruluşlarında personel ücretlerinin toplam satışlara oranının yüzde 10 - 15 civarında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, personel maaş artışlarının maliyet artışında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yine genel yönetim giderlerindeki artış enflasyonun çok üzerinde, yüzde 23 olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan 2019 yılında İSO 500 AR-GE harcamalarını artırmış, bu harcamalar 2018 yılına göre 3,3 milyar TL artış göstererek iki katına çıkmıştır. AR-GE harcamalarının artışı, yüksek katma değerli ürün üretimine olumlu katkılarının olması açısından ülkemiz için hayati önem taşımaktadır ve güzel bir gelişmedir.

Şirketlerin faaliyet ve sermaye karlılıklarında azalma yaşanmıştır.

2019 yılında satış büyümesinin sınırlı kalması ve artan maliyet yapısı ile birlikte karlılık oranları azalmıştır.

KARLILIK ORANLARI (%)

	2017	2018	2019
Brüt Kar Marjı	16,7	17,3	15,0
FAVÖK (EBITDA) Marjı	12,9	14,2	11,3
FVÖK (EBIT) Marjı	9,6	10,9	8,1
Net Kar Marjı	6,4	5,5	4,8
Yatırım Sermayesi Getirisi (ROIC)	12,6	15,5	11,4
Özkaynak Karlılığı (ROE)	17,9	18,6	16,5

Şirketlerin faaliyetlerinden yarattığı nakit azalmıştır.

2019 yılında net satış büyüme hızının azalması ve karlılığın düşmesi nedeniyle İSO 500'ün yarattığı faiz, amortisman ve vergi öncesi karlılıkları (FAVÖK/EBITDA) 2018 yılına göre azalmıştır. Bu azalış, firmaların serbest nakit akışlarını olumsuz etkilemiştir. Satışlar yavaşlarken, hızlanan maliyet artışları EBITDA'nın yüzde 8,1 azalmasına neden olmuştur.

2018 ve 2019 yılları için serbest nakit akışları incelendiğinde, yaratılan faiz, amortisman ve vergi öncesi karların sonrasında firmaların borç servisi (faiz ve ana para ödeme) imkanlarının sınırlı olduğu, hatta faiz ödemeleri için firmaların

yeniden borçlanmalarına ihtiyaç doğduğu görülmektedir. 2019'da firmaların finansal borçları 77 milyar TL artış göstermiştir. Global olarak baktığımızda, Fortune 500 global şirketleri 2019 yılında 13,7 trilyon dolar net satış yaratırken, net karlarını yüzde 9 arttırarak yüzde 15'e yükseltmiş ve 2,15 trilyon dolar tutarında net kara ulaşmıştır.

2019 ve 2018 yılları için serbest nakit akışı hesaplandığında, yaratılan FAVÖK (EBITDA) ile vergi ödemeleri, net işletme sermayesi ihtiyacı, yatırım harcamaları ve temettü ödemeleri yapıldıktan sonra faiz ödemeleri için yeniden borçlanma gerekliliği ortaya çıktı görülmektedir.

SERBEST NAKİT AKIŞLARI (MİLYAR TL)

	2018	2019
FAVÖK (EBITDA) +	140	129
(-) Vergi Ödemesi	10	7
(-) Net İşletme Sermayesi	61	50
(-) Temettü Ödemesi	27	14
(-) Yatırımlar	29	66
Borç Servisi Öncesi Nakit Akışı	14	-7
(-) Finansman Gideri	36	36
(-) Kur Farkı Gideri	63	33
Nakit Kredi Tutarı Artışı	-86	-77

Yeterli nakit yaratamayan şirketlerin finansal borçları her yıl artmaktadır.

Yukarıdaki tablo şunu göstermektedir: Şirketler serbest nakit akışı (FCF) yaratamamakta ve ödenecek faizler için dahi yeniden kredi almak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle İSO 500'ün finansal borçları her yıl artmaya devam etmektedir. 2017 yılında 243 milyar TL olan toplam finansal borç, 2018 yılında 329 milyar TL'ye ve 2019 yılında 406 milyar TL'ye yükselmiştir. Son iki yılın kredi artış oranı sırasıyla yüzde 35 ve yüzde 23'dür.

Türk lirasının dolar ve Euro karşısında yaşadığı değer kaybı, şirketlerin mali yapısını bozmuştur ve bozmaya devam etmektedir. Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde, varlıkların fonlanmasında özkaynakların payı düşerken, mali borçların payının sürekli yükseldiği ve bu durumun mali yapıyı olumsuz etkilediği görülmektedir. Borç ödeme kapasitesini gösteren finansal borç/EBITDA ve faiz karşılama oranları 2019 yılında kötüleşmiştir.

FİNANSAL ORANLAR (%)

	2017	2018	2019
Mali Borçlar/Aktif Toplamı	34,2	37,4	38,8
Özkaynak/Aktif Toplamı	37,1	33,0	31,6
Finansal Borç/FAVÖK (EBITDA)	2,56	2,34	3,15
Faaliyet Karı/Finansman Gideri	2,01	1,13	1,44

Şirketlerin finansal borçlarının içinde döviz cinsi kredilerin payı çok yüksektir.

İSO 500'de şirketlerin toplam kredileri içerisinde döviz cinsi krediler 2018'de 52,6 milyar dolar ile toplam kredilerin yüzde 84,7'si düzeyinde iken, bu rakam 2019 yılında kısmen iyileşme göstererek 50,2 milyar dolar ile toplam kredilerin yüzde 73,6'sı olarak gerçekleşmiştir.

Döviz cinsi kredilerin payının bu kadar yüksek olması, şirketlerin açık pozisyon taşımasına neden olmaktadır. Bankacılık sektörünün toplam 3,1 trilyon TL olan mevduatının yüzde 50'sinin yabancı para (YP) mevduattan oluşması ve bankaların 90-100 milyar dolar aralığında yurt dışından döviz cinsi borçlanması nedeniyle sektörün kaynak yapısı ağırlıklı olarak YP'den oluşmaktadır. Ayrıca bankacılık sektörünün KOBİ + bireysel krediler toplamı 1,44 trilyon TL olup bu iki segment TL kaynakların yüzde 95'ini kullanmakta, İSO 500'e TL fon kalmamaktadır. Yapısal nedenlerin yanında, döviz cinsi kredi faizlerinin TL faiz oranı ile karşılaştırıldığında daha düşük olması ve vadenin daha uzun olması nedeniyle şirketler tercih etmese de döviz cinsi krediler kullanmak zorunda kalmıştır.

Türk lirasının değer kaybı, son üç yılda açık pozisyon taşıyan şirketlerin mali yapılarının bozulmasına neden olmuştur.

TCMB verilerine göre, reel kesimin toplam açık pozisyonu 31 Mart 2018 itibarıyla 223 milyar dolar ile en yüksek seviyeye ulaşmış, daha sonra azalarak 30 Nisan 2020 itibarıyla 170 milyar dolara gerilemiştir. Açık pozisyon 2018 yılında 207, 2019 yılında ise 181 milyar dolardır. Bu büyüklük 2019 yıl sonundan 30 Nisan 2020'ye 11 milyar dolar daha azalmıştır. Toplam açık pozisyon içinde 32 milyar dolar ile İSO 500'ün payı, 2019 yılında yüzde 17,6 olup reel sektörün toplam açık pozisyonu içindeki payı düşüktür.

Bu konuyu biraz daha analiz etmek amacıyla bir rasyo daha paylaşmak istiyoruz. İSO 500'ün 2018 yılı ihracatı 71,8 milyar dolar, 2019 yılı ihracatı ise 73,5 milyar dolardır. Açık pozisyo-

nun ihracat gelirlerine oranı 2018 yılında yüzde 42 ve 2019 yılında yüzde 43,5 olup 5 aylık ihracat gelirleri ile kapatılabilir görünmektedir. Mevzuata göre firmalar ihracat gelirlerinin üç katına kadar döviz ihracat kredisi kullanma hakkına sahiptir. İSO 500'ün ihracat gelirlerine göre kullandıkları döviz cinsi kredi oranı yüzde 68'dir. Ayrıca özel sektörün yurt dışından sağladığı döviz kredilerinde sanayinin payı gittikçe azalmakta olup yüzde 27'e gerilemiştir.

Özel sektörün yurtdışından sağladığı kredilerde sanayi sektörünün payı gittikçe düşmektedir.

Özel sektörün yurtdışından sağladığı kısa ve uzun vadeli kredilerin 15 yıllık geçmişi incelendiğinde, imalata ayrılan payın hep en düşük seviyede seyrettiği gözlemlenmektedir. 2004-2019 yıllarını kıyasladığımızda imalat sektörünün yurtdışından sağlanan toplam krediler içerisindeki payının yüzde 48'den yüzde 27'ye düştüğü görülmektedir.

Döviz cinsi finansal borçlardan alınacak önemli derslerden biri, bu seviyede açık pozisyon taşıırken bilanço dışı türev ürünlerden hedging ürünlerinden hiç yararlanmıyor olmamız, hatta negatif yönde işlem yaparak açık pozisyonumuzu yüzde 1 artırmamızdır.

2013 yılı Nisan'da 114 olan reel efektif döviz kuru, Mayıs 2020 tarihi itibarıyla TL'nin değer kaybı nedeniyle 69'a gerilemiş olup 2017 yılından beri 100'ün altındadır.

Şirketlerimiz genellikle Euro'da forward satarken dolarda forward satın almaktadır. Hedging için uygulanması gereken esas strateji, açık pozisyonu yönetmek olmalıdır. Genel strateji olarak TL varlıklarımızı fonlamak için TL krediler, döviz varlıklarımızı fonlamak için de döviz krediler kullanılması gerekmektedir. Varlıklar ile yükümlülükler arasında bir fark oluştuğunda forward ve opsiyon işlemleri mutlaka satın alınmalıdır.

Sonuç

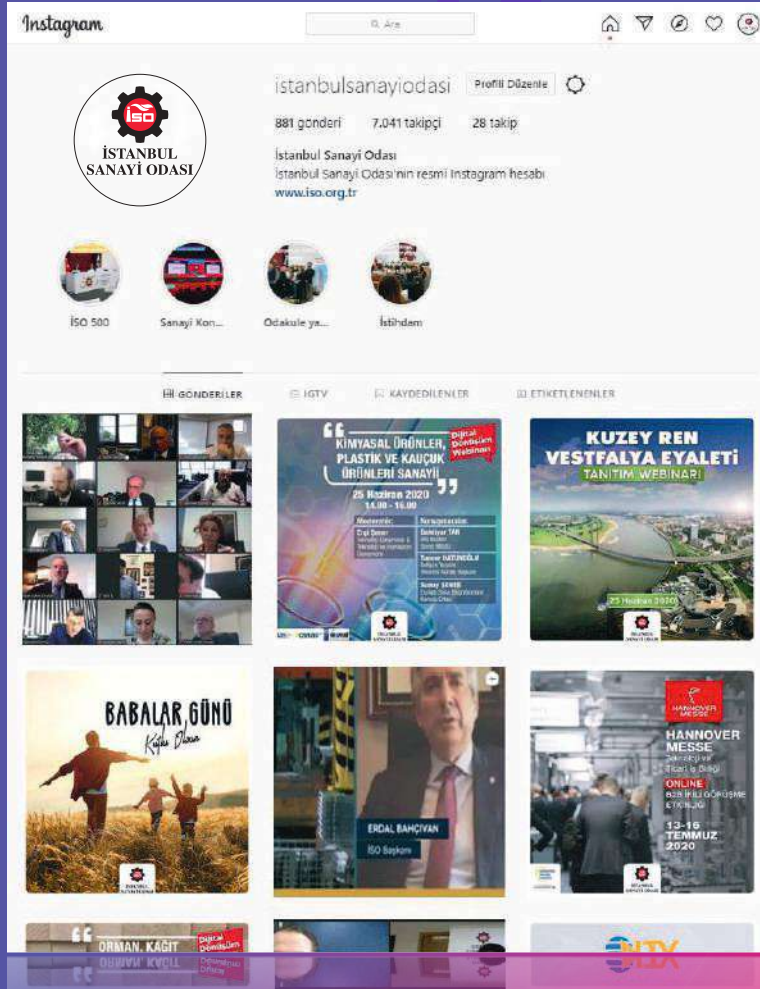
1. Şirket karlılıklarının düşük olması, ana faaliyetlerden sağlanan nakdin yetersiz olmasına yol açmakta ve her yıl finansal borçların artmasına neden olmaktadır.
2. TL'nin değer kaybı, varlıkların fonlanmasında ağırlıklı olarak döviz cinsi krediler kullanılması ve açık pozisyon, son üç yıldır şirketlerin mali yapılarını zayıflatmıştır.
3. Şirketlerin en önemli finansal rasyolarından Mali Borç/Aktif Toplamı, Özkaynak/Aktif Toplamı, Finansal Borç/EBITDA ve Faaliyet Karı/Finansman Gideri rasyoları bozulmakta olup bu durum şirket ratinglerini olumsuz etkilemektedir.

İSTANBUL SANAYİ ODASI

Odamızı Instagram hesabımızdan
takip edebilirsiniz

www.instagram.com/istanbulsanayiodasi

OGUZ®

Since 1974

KUMAŞTA DÜNYA MARKALARININ TERCİHİ
CHOICE OF WORLD'S LEADING BRANDS

www.oguztekstil.com.tr

OGUZ®
444 4 974

FACTORY
Adana Hacı Sabancı OSB Vatan Cad.
No: 4-5 Sarıçam / ADANA
Tlf : +90 322 394 40 53 (Pbx) - 444 4 974
Fax: +90 322 394 33 79
E-mail: info@oguztekstil.com.tr
www.oguztekstil.com.tr

İSTANBUL
Atatürk Cad. İDTM Blokları A3 Blok No:10/2 Kat:15
D: 448-449 34149 Yeşilköy-Bakırköy-İstanbul/TURKEY
Tlf : +90 212 637 50 20 (Pbx)
Fax: +90 212 637 34 64
E-mail : info@oguztekstil.com.tr
www.oguztekstil.com.tr

Tested for harmful substances
according to Oeko-Tex Standard 100
10005/2014
Hohenheim

2016
THE WORLD'S LEADING BRANDS
FOR QUALITY OF LIFE

TASARIM
MERKEZİ

roketsan

www.roketsan.com.tr

©ROKETSAN - PGTD.PT.0100-1990.20.195

Roket ve füze tasarımı, geliştirilmesi ve üretimi konularında lider bir kurum olan **Roketsan**, ürünleri ve teknolojik altyapısını dost ve müttefik ülkelere sunmaktan gurur duyar.

Roketsan A.Ş. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının Bir Kuruluşudur.

